

Turkish

Basic Course
UNITS 1-30

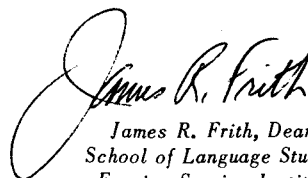
P R E F A C E

Turkish Basic Course, Units 1-30, may be described as an introduction to spoken Turkish in that it includes the major patterns of simple sentences and a vocabulary of about 475 high frequency items. It is the first of a projected three-volume series. The subsequent volumes will complete the basic conversation course in approximately 60 units and will present graded reading selections as well as advanced exposition and conversation exercises.

This text, the successor of a number of draft versions prepared for Foreign Service Institute programs, is designed for use in classes taught by native-speaking language instructors. It is the syllabus for about 240 hours of classroom instruction as used at the Foreign Service Institute. The principal author, Lloyd B. Swift, and his collaborator, Selman Ağralı, have profited from work on earlier versions by present and former members of the FSI language staff whose names are cited in Mr. Swift's foreword.

Support for the typing, tape recording and publication of the text was provided by the Office of Education, Department of Health, Education and Welfare, under the provisions of the National Defense Education Act.

The tapes to accompany this text were recorded in the studios of the Foreign Service Institute under the technical direction of Gary Alley.

James R. Frith, Dean
School of Language Studies
Foreign Service Institute

May 11, 1966

TURKISH

AUTHOR'S FOREWORD

Turkish Basic Course, Units 1-30 is based in varying degrees upon a number of draft versions of FSI's Turkish language training materials. Since some of these versions received fairly wide circulation beyond FSI and were duplicated for a variety of programs both within the government and outside, some detailed tracing of the development of the present text is required both to give credit to those whose work is built upon and to acquaint the potential user with the relation between the current text and those of its precursors which he may have seen before.

Units 1-15 of the present work incorporate some of the dialog and drill materials of the 1959 Turkish Basic Course, Units 1-5 by Carleton T. Hodge and Mualla (Agrali) Peck, which was distributed for some time in multilith form by the Center for Applied Linguistics. That text was extensively revised with new notes by the undersigned and drills by Mrs. Peck and was printed in 1961 as FSI Turkish Basic Course, Units 1-5. This book was never published for general distribution but was reprinted for various government training programs. Single copies made available to universities may have formed the basis for wider use. For the present edition, these units were renumbered, rearranged and extensive revisions and additions made to the dialogs, notes and drills.

Units 16-28 incorporate certain dialog materials going back more than a decade to a course prepared at FSI by Mualla Atlamaz and Ismet Başay under the direction of Naomi Pekmezian. Extensively revised and with new notes and drills by the undersigned and Mrs. Peck, these materials formed the basis for Units 6-10 as used at FSI and reproduced in the volume Turkish Basic Course, Units 6-15 by Princeton University for the Inter-University Summer Program in Middle Eastern Languages in 1962. Further revised and with additional drills by Perran Soleau these materials appeared as FSI Turkish Basic Course, Units 6-10 in a printed version in 1963. This book, again, was not published for general sale but did receive considerable circulation and use in and out of government. For the present edition Units 6-10 have undergone renumbering, rearrangement, revision and supplementation of dialogs, notes and drills.

Units 29 and 30 incorporate some material from Unit 11 of the earlier versions of FSI Turkish materials, together with considerable new material.

The writers of the present text are clearly indebted to those whose names are mentioned above. However, the book as it appears is solely the responsibility of Selman Agrali, Turkish Instructor and the undersigned.

Lloyd B. Swift

Coordinator of Program Development

School of Language Studies

BASIC COURSE

TABLE OF CONTENTS

Introduction:

Introduction for the Student.	XVII
Introduction for the Teacher.	XXIII

Unit 1

1.0 Dialog: Good Morning	1
1.1 Note: Special Symbols	2

Unit 2

2.0 Dialog: Good Evening	4
2.1 Note: Pronunciation	5
a. The Alphabet and phonemic system.	5
b. General Hints on the Pronunciation: Vowels	6
2.2 Pronunciation Drills on Vowels	8

Unit 3

3.0 Dialog: Goodbye, Goodnight	11
3.1 Note: /r/	12
3.2 Pronunciation Drills on /r/	12
3.3 Note: /l ɫ/	13
3.4 Pronunciation Drills on /l ɫ/	13

Unit 4

4.0 Basic Sentences: Classroom Expressions	16
4.1 Note: Syllabification	18

Unit 5

5.0 Dialog: Where's the Hotel?	20
5.1 Variation Drills on Basic Sentences	22

5.2	Note: Consonants	24
a)	/k ƙ g ğ/	24
b)	/t d n/	24
c)	/p t k ƙ Ƹ/	24
5.3	Pronunciation Drills on Consonants	24
Unit 6		
6.0	Dialog: 'Is there a Restaurant?'	30
6.1	Variation Drills on Basic Sentences	31
6.2	Note: Basic Turkish Structure	32
6.3	Grammar Drills on Basic Turkish Structure	34
6.4	Note: /vár/	34
6.5	Grammar Drills on /vár/	35
6.6	Numbers Above Ten	36
Unit 7		
7.0	Basic Sentences: Classroom Expressions	37
7.1	Note: Plural Suffix /lér/, /-lár/ Four Vowel Harmony	38
7.2	Note: /bir/ and the word-order of 'modification'	40
Unit 8		
8.0	Dialog: 'Where is there a Gas Station?'	41
8.1	Variation Drills on Basic Sentences	43
8.2	Note: High Vowel Harmony	44
8.3	Note: The Two Kinds of Vowel Harmony Compared	45
8.4	Note: The Infinitive Suffix {-mák}	47
8.5	Note: Word Stress in Turkish	47
8.6	Pronunciation Drill on Word Stress	48
Unit 9		
9.0	Dialog: 'At the Gas Station'	51
9.1	Variation Drill on a Basic Sentence	52

BASIC COURSE

9.2	Note: 'I [am]', 'you [are]' etc. suffixes to the predicate: {-(y)1m} , {-s1n1z} , {-(y)1z}	53
9.3	Note: Interrogative suffix {-m1}	54
9.4	Grammar Drills on Personal 'Additional Information' Predicate Suffixes	55
9.5	Grammar Drills on the Interrogative Suffix {-m1}	60
Unit 10		
10.0	Basic Sentences: Classroom Expressions	62
10.1	Variation Drill on a Basic Sentence	64
10.2	Note: Imperative	64
10.3	Grammar Drill on Imperatives	66
10.4	Note: {-ma} Negative Verbal Extension	66
10.5	Drill: Negative Imperatives	68
10.6	Note: Participles: Suffix {-1yor}	68
10.7	Grammar Drills on the Participle in {-1yor}	71
10.8	Review Drill on /bir/	75
10.9	Narrative Drill	75
Unit 11		
11.0	Dialog: 'Can You Help Me?'	76
11.1	Note: ğ	78
11.2	Pronunciation Drills on ğ	79
11.3	Note: Participles, Suffix {- (á, í) r}	80
11.4	Grammar Drills on {- (á, í) r}	83
Unit 12		
12.0	Dialog: 'Getting the Cab'	87
12.1	Variation Drills on Basic Sentences	88
12.2	Note: {-da} 'also'	89

12.3	Grammar Drills on {-da}	90
12.4	Note: Noun 'Relational' Suffix {-dâ}	90
12.5	Grammar Drill on {-dâ}	91
12.6	Note: Noun Relational Suffix {-(y)â}	91
12.7	Grammar Drill on {-(y)â}	92
12.8	Note: Noun Relation Suffix {-dân}	93
12.9	Grammar Drill on {-dân}	94
12.10	Note: {-ra-}	95
12.11	Grammar Drill on {-ra-}	95
12.12	Note: The Negative Participle with Suffix {-mâ(z)}	96
12.13	Grammar Drills on {-mâ(z)}	97
12.14	Narrative Drill	103
 Unit 13		
13.0	Dialog: 'The Cab Ride'	104
13.1	Variation Drills on Basic Sentences	106
13.2	Note: Pronunciation of /h/	107
13.3	Drills on /h/	108
13.4	Note: Possessive Suffixes	109
	a) Possessed Suffixes	109
13.5	Drill on Possessed Suffixes	112
13.6	Note: 'Possessor' Suffixes	114
13.7	Grammar Drill on Possessor Suffix	116
13.8	Drills on Possessive Constructions	116
13.9	Correlation Drills on Possessive Forms	120
 Unit 14		
14.0	Dialog: 'At the Consulate'	121
14.1	Variation Drill on a Basic Sentence	122
14.2	Turkish Equivalent of 'Have', /var/ and /yok/	123

BASIC COURSE

14.3	Variation Drills on a Basic Sentence with /var/ and /yok/	124
14.4	An Alternative Way of Expressing "I have" etc.	125
14.5	Grammar Drills on Personal Referents with {-dā}	125
14.6	Note: {-dān} + /memnun/	125
14.7	Grammar Drill on {-dān} + /memnun/	126
 Unit 15		
15.0	Basic Sentences: 'Classroom Expressions'	127
15.1	Note: Past Suffix {-dī}	128
15.2	Grammar Drills on Past Suffix	132
15.3	Note: Position of {-mī} Relative to Personal Suffixes after {-dī}	137
15.4	Grammar Drills on Past (continued)	137
15.5	Note: {-(y)dī} Past Enclitic	141
15.6	Grammar Drills on {-(y)dī}	144
15.7	Grammar Drills on Participles + {-(y)dī}	148
15.8	Grammar Drills on {-(ā, ī)r} + {-(y)dī} and {-mā(z)} + {-(y)dī}	152
15.9	Note: Possessive Compounds	156
15.10	Grammar Drill on Possessive Compounds	156
15.11	Note: Specific Direct Object Relational Suffix {-(y)ī}	157
15.12	Grammar Drills on Specific Direct Object with {-(y)ī}	159
15.13	Grammar Drills on Possessed Suffixes Plus {-(y)ī}	160
15.14	Grammar Drills on Pronouns as Direct Object	161
 Unit 16		
16.0	Dialog: 'Greetings'	163
16.1	Vocabulary Drills	164
16.2	Questions on the Dialog and Related Questions	166
16.3	Note: Participle with Suffix {-(y)ācāk}	167
16.4	Grammar Drills on Participle with {-(y)ācāk}	170

16.5	Mixed Grammar Drills on Participles	173
16.6	Grammar Drills on {-(y)âcâk} + {(y)dı}	175
Unit 17		
17.0	Dialog: 'You Must Be Tired'	181
17.1	Vocabulary Drills	182
17.2	Questions on the Dialog and Related Questions	184
17.3	Note: {-(y)la} , /ile/ enclitic:	184
17.4	Grammar Drills on {-(y)la} /ile/	186
17.5	Note: Pronoun Forms Preceding {-(y)la} /ile/	188
17.6	Grammar Drill on {-(y)la} with Pronouns	188
17.7	Grammar Drill on {-(y)la} as 'with' (of instrument)	188
Unit 18		
18.0	Dialog 'Meet My Friend'	189
18.1	Vocabulary Drills	191
18.2	Questions on the Dialog and Related Questions	193
18.3	Note: Suffix {-lî}	193
18.4	Note: Suffix {-sîz}	193
18.5	Grammar Drills on {-lî}	194
18.6	Drills on {-lî} and {-sîz} Contrasted	195
18.7	Additional Examples with {-sîz}	197
18.8	Various Expressions with {-lî} and {-sîz}	197
18.9	Narrative	197
Unit 19		
19.0	Dialog 'Nejat's Father is Ill'	198
19.1	Vocabulary Drills	200
19.2	Note: The 'Presumptive' Enclitic {-(y)mış}	202
19.3	Note: Participle with Suffix {-mîş}	203

BASIC COURSE

19.4	Questions on the Dialog and Related Questions for Discussion	205
19.5	Grammar Drills on {-míš} 'Reported Past' without Personal Suffix	206
19.6	Grammar Drills on {-(y)mış}	207
19.7	Drill on {-míš} + {-(y)dı}	212
19.8	Review Drill on {-(â,î)r} + {-mı} + {-sınız}	212
Unit 20		
20.0	Dialog: 'Let's Send Our Best Wishes'	213
21.1	Vocabulary Drills	214
20.2	Questions on the Dialog and Related Questions	219
20.3	Note: Suffix {-dır}	219
20.4	Grammar Drills on {-dır} Following Certain Expressions of Probability	221
20.5	Narrative	224
Unit 21		
21.0	Dialog: 'At the Station'	225
21.1	Vocabulary Drills	226
21.2	Questions for Discussion	227
21.3	Note: Verbal Noun with Suffix {-(y)âcak}	227
21.4	Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-(y)âcak}	228
21.5	Note: The Infinitive with Relational Suffix {-(y)â}	236
21.6	Grammar Drills on the Infinitive Verbal Noun with Suffix {-(y)â}	236
21.7	Note: The Infinitive Verbal Noun plus <u>istemek</u>	237
21.8	Grammar Drill on the Infinitive + /istemek/	237
Unit 22		
22.0	Dialog: 'At the Station' (continued)	238
22.1	Vocabulary Drills	240

22.2	Questions for Discussion	241
22.3	Note: The Verbal Noun with Suffix {-dík}	242
22.4	Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-dík}	243
 Unit 23		
23.0	Dialog: 'At the Office'	247
23.1	Vocabulary Drills	249
23.2	Questions on the Dialog and Related Questions	249
23.3	Note: Suggestions in First Person, Requests for Third Person Action, with Suffixes {-(y)á} plus {-yím}, {-lím}, and {-sín}	250
23.4	Grammar Drills on {-(y)á} + {-yím}	252
23.5	Grammar Drills on {-(y)á} + {-lím}	253
23.6	Grammar Drills on Third Person Suggestions on Requests with Suffix {-sín}	256
 Unit 24		
24.0	Dialog: 'At the Office' (continued)	258
24.1	Vocabulary Drills	259
24.2	Note: {-lík}	262
24.3	Grammar Drill on {-lík}	262
24.4	Note: {-cí}	263
24.5	Grammar Drill on {-cí}	264
24.6	Grammar Drill on {-cí} + {-lík}	265
24.7	Note: {-(y)án}	265
24.8	Grammar Drills on {-(y)án}	266
24.9	Note: {-dán} -----beri	270
24.10	Grammar Drills on {-dán} -----beri	271

BASIC COURSE

Unit 25

25.0	Dialog: 'Taking Leave'	272
25.1	Vocabulary Drill	273
25.2	Questions on the Dialog and Related Questions	273
25.3	Note: Verbal Noun with Suffix {-má}	273
25.4	Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-má}	274
25.5	Note: Verbal Noun with Suffix {-má} as Direct Object	275
25.6	Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-má} as Direct Object	275

Unit 26

26.0	Dialog: 'An Invitation'	278
26.1	Vocabulary Drills	280
26.2	Questions on the Dialog and Related Questions	280
26.3	Note: Omission of Possessed Suffixes on Certain Possessive Constructions	281
26.4	Note: Phrase Final Suffix {-(y)ken}	281
26.5	Grammar Drills on {-(y)ken}	282
26.6	Note: The General Verbal Conjunctive Suffix {-(y)íp}	285
26.7	Grammar Drills on {-(y)íp}	286
26.8	Note: Interjectives with <u>ne</u> 'what':	286
26.9	Grammar Drill on Interjectives with <u>ne</u>	287
26.10	Narrative Drill	287

Unit 27

27.0	Dialog: 'At Bülent's House'	288
27.1	Vocabulary Drills	289
27.2	Questions on the Dialog and Related Questions	290
27.3	Note: Comparison with and without <u>daha</u>	290

TURKISH

27.4	Grammar Drills on Comparisons	291
27.5	Note: The Use of <u>en</u> and of the Possessed Suffixes in the Superlative.	291
27.6	Grammar Drills on <u>en</u> 'most' etc.	292
27.7	Narrative Drill	294
Unit 28		
28.0	Dialog: 'At Bülent's House' (continued)	295
28.1	Questions on the Dialog and Related Questions	297
28.2	Note: {-cık}	297
28.3	Grammar Drill on {-cık}	297
28.4	Note: {-(y)sa} Real Conditional Enclitic	298
28.5	Grammar Drills on {-(y)sa}	300
28.6	Note: {-(y)sa} Following Question Words '----ever':	306
28.7	Grammar Drills on <u>neredeyse</u>	307
28.8	Narrative Drill	307
Unit 29		
29.0	Dialog: 'Admiring the Home'	308
29.1	Questions on the Dialog and Related Questions	310
29.2	Vocabulary Drills	311
29.3	Variation and Review Drills and Exercises	312
29.4	Narrative Drill	314
29.5	Note: Verb Base + {-(y)á} + /bil-/: The Positive Abilitative Verbal Extension	314
29.6	Grammar Drills on the Positive Abilitative Verbal Extension	315
29.7	Grammar Drills on {-(y)á} + /bil-/ + {-dí} 'Past'	318
29.8	Grammar Drills on Abilitative + {-ıyor} : Present Habitual Ability to do the Action	318

BASIC COURSE

29.9 Grammar Drills on {-(y)á} + /bil-/ + {-(y)ácák}	320
29.10 Note: {-(y)á} + {-ma} : 'The 'Negative Abilitative' Verbal	322
Extension	
29.11 Grammar Drills on the Negative Abilitative Form	323
29.12 Grammar Drills on {-(á,í)r} + {-(y)dí} and {-má(z)} + {-(y)dí}	325
29.13 Grammar Drills on Abilitative Forms + {-(y)sa}	328
29.14 Miscellaneous Grammar Drills with Abilitative Forms	332
+ {-(y)sa}	
29.15 Review Drills: {-(y)młš} with Nouns	333
Unit 30	
30.0 Dialog: 'Learning About the Family'	335
30.1 Questions on the Dialog and Related Questions	338
30.2 Narrative Drill	339
30.3 Vocabulary Drills	339
30.4 Note: The 'Conditional Tense' with Suffix {-sá}	341
30.5 Grammar Drills on the Verbal form with Suffix {-sá}	342
30.6 The 'Necessitative' Participle with Suffix {-málí}	350
30.7 Drills on the Participle with Suffix {-málí}	351
30.8 Note: Time Telling	360
30.9 Drills on Time Telling	365
Glossary	367

INTRODUCTION FOR THE STUDENT

You are about to start the study of the Turkish language. Whatever your motivation for doing so, you will get greater enjoyment and satisfaction from your study if you will cooperate fully with the instructional system embodied in this course. This introduction is intended to acquaint you with the book and with the method advocated for its utilization. The Introduction for the Teacher which follows contains more detailed instructions for the use of this text. You may find it worthwhile to read that also.

The Turkish Language

Turkish is the principal language of the Republic of Turkey. It is a member, along with the related languages of Iranian and Soviet Azerbaijan and of various areas within the Soviet Union, mainly in Asia, of the Turkic group of the Altaic branch of the Uralic-Altaic language family. This Altaic branch also includes many other languages, mainly those grouped under the headings 'Mongol' and 'Manchu'.

The Turkic languages are remarkably similar in structure and even in vocabulary, at least as closely related to one another as, say, the Romance group of Indo-European languages.

The population of the Republic of Turkey is about 30,000,000, of whom the great majority are native speakers of Turkish, making Turkish by a considerable margin the largest language of the Turkic family. Among the remainder of the population of Turkey—native speakers of Kurdish, Laz, Circassian, Arabic, Greek, Armenian, Syriac and other languages—the great majority, at least of the men, have some acquaintance with Turkish. Thus this language will serve the student for communication in all parts of Turkey save the most isolated Kurdish village. In addition, substantial numbers of Turkish speakers are to be found in parts of Syria, Lebanon, Greece and Cyprus. Turkish can serve the student also as an introduction to the Turkic language family and provide him with a basis for establishing communication with Asian Turkic speakers as far east as Sinkiang Province in China and as far west as the Tatar regions on the Volga.

The Language of this Manual

The Turkish presented in this book is representative of the 'standard' speech of educated Turks in the cities and towns of Turkey. As in any country where communication has been poor until recently, in Turkey too there is considerable local variation in pronunciation and vocabulary. However, in schools all over Turkey the language you are about to learn is used and taught as the national standard and, if you learn it well, you will be speaking a tongue which has prestige throughout the country and which is understood everywhere. You may even have the experience of being told by Turks 'you speak better Turkish than I', a compliment which you should discount heavily.

The Intent and Structure of this Course

Although you will learn to read and write Turkish as you progress in this course, you will not have any formal instruction in writing, and reading of longer texts will be introduced gradually. This is because the essential skills required are to speak and to understand spoken Turkish. The writing system of Turkish is quite easy to master and fairly closely represents Turkish speech.

Language is a system of representation of 'ideas' and 'concepts' in formal symbols. These symbols are realized in communication as acts of speech which are communicative insofar as they can be understood by the hearer as representative of the symbolic language system which he has mastered. Interference with communication can take place at several points. The speaker may not have mastered the symbolic system so that, while what he says may be well pronounced, it will not adequately fit the language system. Again he may form sentences well in the language but pronounce them unintelligibly. Similar interference with communication can occur in the understanding of others' speech. Thus 'mastery' of a language requires approximation both of the native speaker's grasp of the symbolic system and of the native speaker's skills in oral production and 'hearing'.

The materials of this course are designed to facilitate both the learning of specific speech skills - pronunciation and perception of speech sounds in sequence - and the learning of basic language skills - control of the grammatical and the semantic systems of the language. For this reason the course is initially oriented toward pronunciation but quickly shifts its primary emphasis to a systematic presentation of the grammar accompanied by extensive drills.

The typical unit consists of a dialog or other 'basic sentences', variation drills and lexical drills to give students practice in using vocabulary in varied contexts, questions for discussion, notes (mainly on grammar), grammatical drills and (often) a narrative. The drills are of several types, use of which is outlined in the Introduction for the Teacher.

Students are expected initially to do each part of each unit orally with books closed. The printed text has four purposes:

1. To remind the student of what he has already heard.
2. To serve as an introduction to printed Turkish for reading.
3. To guide the student in practice outside of class.
4. To assist in memorization for those students who have been conditioned by their education to have a 'visual memory'.

The student who has no difficulty memorizing without the printed text and who has access to a tape recorder and the tapes of these materials for outside-of-class practice will have very little need of the printed text except for reading practice. All students should attempt to get along without the printed text as much as possible.

The Dialog

Each unit commences with a connected dialog between two or (occasionally) more speakers. This dialog is to be practiced, memorized and acted out until it has been 'overlearned' so that the utterances and their sequence are automatic and can be done without conscious thought or hesitation.

The dialogs are examples of normal Turkish speech. They consist initially of cliché sentences which are of high daily frequency of occurrence. Later more specialized dialogs are introduced. However, a language cannot be mastered simply by learning a certain number of typical and useful sentences. The student needs also to master the system of the language so that he can both produce and understand wholly novel sentences which he has never heard before and may never

hear again. This is a much more complicated matter than memorizing useful sentences and requires extensive drills and exercises as well as a certain amount of formal explanation.

Variation and Lexical Drills

Variation drills may be of any of the several drill types outlined below in the Introduction for the Teacher. Mostly they are sample sentences or substitution drills (providing a pattern with words to be substituted at one or more places). Lexical drills are mainly sample sentences illustrating the various meanings of a single lexical item.

In a sample sentence drill each sentence is an example of useful Turkish but is unrelated to other sentences in the drill. Wherever possible such sentences should be immediately employed in communication by creating a short dialog - such as a question and its answer - employing the given sentence. Often it will be possible to vary the given sentence by changing the subject, the verb, the time or some other part of the sentence. Thus each separate sentence can be the basis for a response drill or a substitution drill or a combination. The imaginative teacher will create such drills spontaneously, but the student is not relieved by any lack of imagination on the part of his teacher from a responsibility to experiment with the given sentences. A good homework exercise, after a few units have been mastered and enough vocabulary assimilated, is to write out variations on these sample sentences and submit them for evaluation and correction by the teacher. This applies equally to sample sentence drills occurring in the grammar drill sections of the units.

Questions for Discussion

These consist of queries concerning the facts related in the memorized dialog plus certain questions directed to the students' own experience in similar situations. The student should not be content only to answer the latter questions from his own experience but should also ask these and similar questions of the teacher and his fellow students. It is in this part of the lesson that real communication in the language about real people and true facts takes place and this portion of the unit should not be quickly passed over. If the teacher does not dwell on this real communication, the alert student will prime himself with several questions to spring at the beginning of the next class session to extract some information from the teacher or a fellow student before the class can settle into routines.

Notes

The notes are intended to be self-explanatory. If the teacher is also a scientific linguist or if the course is being taught (as intended) by a team of linguist and native speaker, some explanation of the notes may be appropriate in class. However, in general, drill time in class with the native speaker should not be devoted to explanations of the grammar, and the native speaking instructor should not be expected to give explanations in English. If he is also a trained linguist and fluent in English, specific periods should be set aside for grammatical explanation and these should be kept separate from regular class sessions during which English should be used only for translations or paraphrases designed to keep the student aware of the meanings of the Turkish sentences being practiced. The cooperation of the student is required to avoid interrupting drill sessions with questions about grammar. During explanations of grammar it is always appropriate to ask how some idea is expressed, what should be said under certain conditions, when or where a particular form is appropriate, or who

could be expected to use it. But the student should remember that questions beginning why are seldom appropriate. Language is a system of more or less arbitrary symbols and the student is attempting to discover how it works rather than to establish causal relationships (which are usually historic and have nothing to do with the native speaker's mastery of the contemporary language).

Drills

The drills which follow particular notes are intended to provide practice on the particular point or points discussed in the note. The Introduction for the Teacher describes in detail the use of drills. While the drills provided are extensive, they are clearly insufficient for proper practice of points which are causing special difficulties and may be excessive for certain points or for certain students who assimilate quickly. Many of the printed drills are capable of considerable expansion as needed.

Narrative

The narrative, which is a part of many units, presents essentially the same situation as was represented in the dialog but in expository rather than conversational style. This short story is intended to be memorized. Careful attention to the structures used will help to prepare the student for reading. Exercises which can be used with the narratives include (1) retelling the story in the student's own words, (2) retelling the story but changing the persons, times or locations of the events related and (3) telling a similar story about some personal experience.

A Word on the Use of Tapes

Tape recordings are provided of the major parts of these units. Drills and exercises which permit great flexibility in use - for example, multiple substitution drills - are not recorded.

It is recommended that beginning students try to spend one to three hours daily with the tapes regardless of the number of hours spent in class. This is because in an intensive course (four to six hours in class per day) the relative utility of the tapes is less than in a non-intensive course (one hour in class per day or less). Later in the course the student may find that the amount of work with tapes required for his needs lessens. However, throughout this basic course, regular work with tapes as a supplement to classroom drill should be maintained.

The dialogs and many of the drills in the tapes are recorded with spaces such that the student may use the tapes either for imitation of the native speaker or for anticipation plus imitation of the native speaker. Thus if sentences X and Y are being practiced these two modes would operate like this:

Imitation:

Tape Voice: X
Student: X
Tape Voice: X
Student: X
Tape Voice: Y
Student: Y
etc.

Anticipation plus Imitation

Student (anticipating) X
Tape Voice: X
Student (imitating): X
Tape Voice: X
Student (anticipating): Y
Tape Voice: Y
etc.

The recordings of the dialogs may also be used in a response mode like this:

Tape Voice: X
Student: Y
Tape Voice: X
Student: Y
Tape Voice Y
Student: Z
etc.

Certain drills consist of a pattern and a cue for substitution into the pattern. These can only be done in a single mode - substitution plus imitation - thus

Tape Voice: Pattern with X
Student (imitating): Pattern with X
Tape Voice: Cue Y
Student (substituting) Pattern with Y
Tape Voice (confirming): Pattern with Y
Student (imitating): Pattern with Y
Tape Voice: Cue Z
Student:(substituting): Pattern with Z

Such drills should be done completely orally since all cues are on the tape.

The tapes have been recorded with a minimum of repetition to save tape. Students should rewind often to repeat until satisfactory (error free) performance is achieved.

If facilities exist for recording the student's voice on the tape as he imitates, this should be done, extensively in the early units and selectively later on. Much time can be wasted needlessly listening to one's own voice, but selective and careful attention to one's imitation of the native model can improve pronunciation, phrasing and fluency.

Conclusion

Turkish is a language which has long intrigued scholars because of its unusual regularity, its euphony and the fact that its structure is quite different from that of Indo-European or Semitic languages. The adult student who wishes to be successful in studying Turkish needs to take a lively interest in the language to be willing to experiment with variations on the printed materials in order to increase his grasp of the system of the language, and to be willing to put in long hours of practice and to tolerate correction. He needs also to learn about the life and culture of the people who speak Turkish. This text will provide him

with only a minimal amount of such cultural information and needs to be supplemented with books, photographs, and artifacts and with as many contacts with Turks as can be managed. Nobody can teach you Turkish. You have to learn it. This book and the method of using it suggested to you and to your teacher are intended to help you to learn Turkish. Of the four elements in this learning situation - the book, the tapes, the teachers and you - the book is the least important and you the most important. The writers and teachers who have contributed to the growth of this book over the years hope it will help you to learn Turkish.

FSI TURKISH BASIC COURSE

Vol. I (Units 1-30)

INTRODUCTION FOR THE INSTRUCTOR

Each unit in this book consists of four major parts:

1. A Dialog or other Basic Sentences.
2. Grammar Notes.
3. Drills.
4. Questions for Discussion.

Drills are generally in two groups.

1. Variation drills on the Basic Sentences or Lexical Drills illustrating differences in word usage.
2. Grammar Drills giving practice in particular structures.

In early units there are also many drills on sounds for pronunciation practice.

The purpose of this introduction is to advise the instructor of the purpose and the use of each of these major divisions of the material.

Dialog or Basic Sentences:

Step 1: The dialog is presented by the instructor whose native language is Turkish at normal speed and the students listen with books closed. 'Normal speed' is not slower than the speed the instructor would use in natural conversation with another Turk.

Step 2: The instructor presents the words or phrases of the 'build-ups' and then the entire sentences in order as printed at normal speed and the students repeat in imitation of the instructor with books closed. The instructor can indicate which student should repeat next simply by looking directly at the student while presenting the word, phrase or sentence.

FSI TEMEL TÜRKÇE DERS KİTABI

Birinci Cilt (Ders 1-30)

ÖĞRETMENLER İÇİN ÖNSÖZ

Bu kitaptaki her dersin dört esas bölümü vardır:

1. 'Dialog' denilen kısa bir Konuşma veya 'Basic Sentences' denilen diğer temel cümleler.
2. 'Grammar Notes' - yani Gramer Notları.
3. 'Drills' denilen Alıştırmalar.
4. Görüşülecek Sorular.

Alıştırmalar genellikle iki gruptur:

1. Temel cümlelerde 'Variation Drills' (Çekim Alıştırmaları) veya kelime kullanımında farkları tarif eden 'Vocabulary Drills' (Kelime Alıştırmaları).
2. Özel yapılar üzerinde uygulama veren Gramer Alıştırmaları.

Başlangıçtaki derslerde söyleyiş uygulaması için çok ses alıştırmaları da vardır.

Bu önsözün amacı Öğretmenlere bu esas bölümlerin her birinin niçin ve nasıl kullanılacağını açıklamaktır.

Dialog (Konuşma) veya Basic Sentences (Temel Cümleler):

Birinci işlem: Dialog, ana dili Türkçe olan Öğretmen tarafından, normal bir hızla Öğrenciye sunulur ve Öğrenciler de kitaplarına bakmadan dinlerler. 'Normal hız' Öğretmenin başka bir Türkle tabii bir konuşma yaparken kullandığı hızdan daha yavaş olamaz.

İkincin işlem: Öğretmen, 'build-up' (geliştirme) denilen müstakil kelimeleri veya cümlecikleri, ve sonra bütün cümleleri, sırayla kitapta yazıldığı gibi tekrar normal bir hızla söyler, Öğrenciler de kitapları kapalı olarak Öğretmeni benzetleyerek tekrarlarlar. Kelimeyi, ibareyi veya cümleyi söylerken Öğretmen sadece sonra gelen Öğrenciye doğru bakarak kimin tekrar etmesi lâzım geldiğini ima edebilir.

If the complete utterance offers particular problems for the student, the instructor develops the utterance for the student gradually, beginning from the end (with the final phrase) and building up by adding the preceding parts one at a time. The instructor must, however, be particularly careful not to distort the intonational pattern of the utterance in building it up in this fashion. Partly for this reason the utterances in early units are kept very short, and the instructor is advised to prefer frequent repetition of the whole utterance to partial presentation. If a student cannot repeat correctly after two or three attempts the instructor passes to another student, returning later to the student who experienced the difficulty.

Step 3: After the students are able to repeat correctly in imitation of the instructor, they open their books and practice reading the utterances with correct pronunciation, intonation and at normal speed, as previously defined.

Step 4: After the instructor is satisfied that all students can do steps one to three, the students take roles in the dialog and repeat from memory with books closed.

It is valuable to listen to the tape of the dialog in the laboratory between the third and fourth steps. In this way student memorization of the dialog may be facilitated.

Before the instructor progresses to the next step he should be able to give an affirmative answer to each of the following questions:

For Step 2: Can each student repeat every utterance of this dialog after me with correct speed phrasing, pronunciation and intonation?

For Step 3: Can all students read all the utterances of this dialog correctly?

For Step 4: Can every student take any role in this dialog and perform it correctly and naturally?

Eğer ifadenin bütünü öğrenciye özel bir zorluk çıkarırsa, öğretmen ifadeyi kısım kısım, sondan (son cümle-cikle) başlayarak, ifadenin önce gelen kısımlarını da teker teker ilave ederek öğrenciye geliştirtir. Mamafih, öğretmen ifadeyi bu şekilde geliştirirken, ifadenin ses ahengini bozmamağa özellikle dikkat etmelidir. Kısmen bu sebeble başlangıçtaki derslerde ifadeler çok kısa yazılmıştır, ve öğretmene kısmi tekrarlar yerine bütünü tekrarlaması öğütlenir. Eğer bir öğrenci üç veya dört denemeden sonra ifadeyi doğru tekrarlayamıyorsa, öğretmen diğer bir öğrenciye geçer, güçlük çeken öğrenciyle sonra tekrar çalışır.

Üçüncü işlem: Öğrenciler öğretmenlerini doğru olarak benzetleyip tekrar edebildikten sonra, kitaplarını açarlar, önceden belirtildiği gibi normal hızla, ses ahengiyle, doğru söylenişle ifadeleri okumağa çalışırlar.

Dördüncü işlem: Öğretmen, bütün öğrencilerin birinci işlemde üçüncü işleme kadar yapabildiğine kani olduktan sonra, öğrenciler konuşmada rol alırlar, kitapları kapalı olarak ezberlerinden konuşmayı tekrarlarlar.

Üçüncü ve dördüncü işlem arasında dersin konuşma bandını laboratuvarında dinlemek faydalıdır, böylece öğrenciler konuşmayı kolaylıkla belleyebilirler.

Öğretmen ondan sonraki işleme başlamadan önce olumlu olarak aşağıdaki her bir soruya cevap verebilmeli:

İkinci işlem için: Her bir öğrenci benden sonra bu konuşmanın her ifadesini doğru hızla, kelime bağlantılarını, söyleniş ve ses ahengini tekrar edebilir mi?

Üçüncü işlem için: Her öğrenci bu konuşmanın her ifadesini doğru okuyabilir mi?

Dördüncü işlem için: Doğru ve tabii olarak her öğrenci bu konuşmada her hangi bir rol alıp oynayabilir mi?

Variation Drills on Basic Sentences
or Vocabulary Drills

Drills in these categories are normally printed immediately after the dialogs. Their operation is no different from that of Grammar Drills. The instructor should consult the section below on 'Drills' for instructions in the teaching and use of these.

Questions on the Dialog and Related
Questions for Discussion:

This section of the units is printed at different places in different units. These written questions are intended to suggest the types of questions which the instructor can ask as a stimulus to conversation about the dialog and about the students' own experience. This is a more important part of the unit than the space it occupies indicates because it is the only part of the unit which offers an opportunity for the student to express himself more freely than in dialog or drill. The instructor asks the questions and related questions which are within the ability of the students and the students reply. The instructor should not be satisfied with incomplete or halting answers. If the student's answer is hesitant or grammatically incorrect the instructor should provide the correct answer and insist that the student repeat it after him until his production is correct. Often it is a useful drill for the instructor to have each student repeat this correct answer after him. After this each student should also be given an opportunity to ask questions of the instructor and of other students. Here again, the instructor should never, in the interest of saving time, allow incorrect or hesitant sentences without correcting them and having the students repeat them after him until they can produce them correctly. This kind of correction of student efforts to express themselves is perhaps the one most important part of this exercise. In this way students attempt to express their own ideas in Turkish and are taught how to express those ideas correctly. The instructor needs, however, to be very careful not to permit this part of the unit to become a lesson in new grammar and new vocabulary.

Variation Drills on Basic Sentences
(Temel Cümlelerde Çekim Alıştırmaları)
veya Vocabulary Drills (Kelime Alıştırmaları):

Bu ulamlarda alıştırmalar çoğunlukla konuşmalardan hemen sonra yazılmıştır. Onların uygulanması Grammer Alıştırmalarından ayrımlı değildir. Bunların kullanışı ve öğretimi için Öğretmen bu önsözün aşağıda 'Alıştırmalar' kısmını gözönünde tutmalıdır.

Questions on the Dialog and Related
Questions for Discussion (Konuşmalarda
Sorular ve Görüşme için Konuşmayla
Alâkalı Sorular):

Dersin bu kısmı derslerin muhtelif yerlerinde basılmıştır. Öğrencinin kendi tecrübesi hakkında ve konuşmaya dair Öğretmen mükâleme için kışkırtma (stimulus) olarak soruların tiplerini sorabilir ki bu yazılı sorularla fikir vermek amaçlanmıştır. Gösterilen yerin işgalinden dersin bu kısmı daha mühimdir, çünkü Öğrenciye alıştırmada veya konuşmada olduğundan daha serbest kendisini ifadesine fırsat veren dersin yalnız o kısmıdır. Öğretmen, yazılı olan soruları ve öğrencilerin iktidarı dahilinde diğer alâkalı soruları sorar ve öğrenciler de cevap verirler. Öğretmen tamam olmayan veya tereddütlü cevaplardan memnun olmamalı. Eğer Öğrencinin cevabı tereddütlü veya gramer kaidelerine göre yanlışsa, Öğretmen Öğrenciye doğru cevabı vermeli ve doğru söyletinceye kadar tekrar etmesini ısrar etmelidir. Ekseriya Öğretmenin bu doğru cevabı kendisinden sonra her öğrenciye tekrar ettirmesi kullanışlı bir alıştırmadır. Bundan sonra her öğrenciye, Öğretmene ve diğer öğrencilere sorular sormak için de fırsat verilmelidir. Gene burada, Öğretmen zaman tasarrufu bakımından yanlış veya tereddütlü cümleleri düzeltmeden bırakmamalı ve kendisinden sonra onları öğrencilere doğru olarak söyletebilesiye kadar tekrar ettirmelidir. Öğrencinin meramlarını ifade etmek için belki bu uygulamanın en mühim kısmı bu düzeltme çeşitidir. Bu şekilde doğru olarak bu fikirleri nasıl ifade etmeleri Öğretilir ve öğrenciler kendi şahsi fikirlerini Türkçede ifade etmeye teşebbüs ederler. Mamafih, Öğretmen yeni kelime ve yeni gramerde dersin bu kısmının ders olmasına müsaa-de etmemek için çok dikkat etmelidir.

Occasionally a new word will be required and should be supplied by the instructor but more often the instructor needs to tell the student simply 'You don't yet know the words (or the grammar) required to say that easily. Try to express only ideas within your capability at this time'.

Questions can be devised with increasing degrees of difficulty of subject matter. The easiest question is one to which the answer is contained entirely in the dialog. A harder question is one which can be answered by using facts which are in the dialog but which requires constructing a sentence which is not in the dialog. The hardest question is one about facts known to the student from his own experience but not included in the dialog.

Again questions can be devised which have increasing degrees of difficulty grammatically. The easiest question is one which can be answered 'yes' or 'no'. Harder is the question asking for a choice between alternatives: 'Did he come or go?'. Hardest is the question asking for information, using question words like 'how?', 'when?' or 'why?'.

A combination of these two dimensions results in nine degrees of difficulty from the easiest -- yes-no questions with answers directly quotable from the dialog -- to the hardest -- information questions about things known to the student from his own experience. The instructor should try at each stage to devise questions at different levels of difficulty and to help the students also to learn to ask such questions.

Notes:

Notes are read outside of class by the students and, if necessary, explained by the linguist directing the course. Talking in class about the content of the notes should be kept to a minimum. If there is no linguist to explain them, the native-speaking instructor may pronounce the given examples while the students reread the notes in class and may give additional examples of the same phenomenon. A great deal of time should not be spent in class on the explanation of the content of the notes.

Bazen yeni bir kelime talep edilirse, Öğretmen tarafından bu kelime verilmelidir, fakat daha ziyade Öğretmen zaruri olarak sadece Öğrenciye 'Söylemek istediğinizi kolayca ifade etmek için lüzümlü kelimeleri (veya grameri) henüz bilmeyorsunuz. Şimdilik yalnız iktidarınız dahilinde olan fikirleri ifade etmeğe çalışınız' demelidir.

Bahis mevzuu hususun zorluk derecesini gittikçe artırmayla sorular tertip edilebilir. Tamamen cevabı konuşmanın içinde bulunan en kolay sorudur. Konuşmada olan olaylardan bahseden fakat konuşmada bulunmayan bir cevap cümlesinin yapılmasını icap ettiren soru daha zordur. Konuşmaya dahil olmayan ve fakat öğrencinin kendi şahsi tecrübesinden bilinen olaylar hakkında olan en zor sorudur.

Gene gramer kaidelerince zorluk derecesi gittikçe artırılan sorular tertip edilebilir. 'Evet' veya 'Hayır' cevap verilebilen olan en kolay sorudur. Şıklar arasında seçmek icabederse, soru daha zordur. Meselâ 'Geldi mi veya gitti mi?' 'Nasıl?', 'Ne zaman?', veya 'Niçin?' gibi soru kelimeleri kullanarak malûmat için sorulan soru en zordur.

Bu iki buut birleşimin neticesinde soruların en kolayından en zoruna dokuz derece zorluk vardır -- konuşmadan hemen aktarma yolu ile 'Evet-hayır' cevap verilebilen sorulardan -- öğrencinin kendi şahsî tecrübesinden bilinen şeyler hakkında malûmat sorularına kadar. Öğretmen her merhalede ayrışık seviyede güç sorular tertiplemeği demeli ve öğrencilere böyle sorular sormayı öğrenmelerine de yardım etmelidir.

Notes (Notlar):

Notlar ders dışında öğrenciler tarafından okunur ve lüzum olursa kursu idare eden 'linguist' (dil uzmanı) tarafından açıklanır. Sınıfta notların içeriği konusunda az konuşulmalıdır. Bunları açıklayan dil uzmanı yoksa, öğrenciler notu tekrar sınıfta okurken, ana dili Türkçe olan öğretmen yazılı olan örnekleri söyleyebilir ve aynı tabiiilikte ilave örnekler verebilir. Notların içeriğinin açıklanmasında sınıfta fazla zaman sarf edilmemelidir.

Drills:

As explained above drills are generally in two groups in each unit.

a) Variation Drills on Basic Sentences giving students opportunities to make changes in using previously memorized patterns, and Vocabulary Drills which provide examples of varied uses of a particular vocabulary item.

b) Grammar Drills which give practice in patterns explained in immediately preceding grammar notes.

Drills in these two groups may be of any of the various types of drills explained below under 'Types of Drill'.

Types of Drill:

Drills in this course are of a considerable variety. Most drills are Substitution Drills of one of the various types explained below. The instructor, by adapting previously learned words to appropriate places in the pattern, may convert into substitution drills those drills which are not substitution drills. Drills are arranged to be presented orally to students whose books are closed, but the form used in the book for the more complex drills is intended to provide maximum convenience for the student working on tape or outside of class. The various kinds of drills and how each is to be used are outlined in the list below:

a) Sample Sentence Drills

These drills consist of separate sentences, unrelated to each other, illustrating a special point of grammar or a vocabulary item. Each may be used as the basis for an 'ad hoc' drill of one of the types of substitution drills explained below. On the other hand they may be drilled by repetition and memorization as if they were Basic Sentences. Where possible it is worthwhile for the instructor and students to make up with each sentence a short conversation, selecting and changing a suitable section of a previously memorized dialog.

Drills (Alıştırılmalar):

Yukarıda açıklandığı gibi alıştırmalar her derste genellikle iki ayrı gruptadır:

a) Öğrencilere önceden belenmiş örneklerin kullanılmasında değiştirme fırsatları veren örnek (temel) cümlelerde çekim alıştırmaları veya özel eksözlük sözlerinin değişik kullanılımasında örnekler veren kelime (luqât) alıştırmaları.

b) Hemen bundan önceki gramer notunda açıklanmış olan örnek için uygulama veren gramer alıştırmaları.

Bu her iki gruptaki alıştırmalar, aşağıda 'Alıştırmanın Çeşitleri' altında açıklanan çeşitli alıştırmaların tiplerinden her hangi biri olabilir.

Types of Drill (Alıştırmaların Çeşitleri):

Bu kursta alıştırmalar oldukça çeşitlidir. Alıştırmaların çoğu aşağıda açıklanan Değiştirme Alıştırmalarının ayrışık çeşitlerindendir. Öğretmen, daha önce öğrenilmiş kelimeleri örnek cümlede uygun gördüğü yere uydurarak, değiştirme olmayan alıştırmaları değiştirme alıştırmalarına çevirebilir. Kitapları kapalı olan öğrencilere bütün alıştırmalar sözlü verilmek için düzenlenmiştir, fakat kitapta daha karışık alıştırmalar için kullanılan şekil, handla veya ders dışında çalışan öğrenciye azami kolaylık göstermeğe amaçlanmıştır. Alıştırmaların çeşitleri ve her birinin nasıl kullanılacağı aşağıda liste halinde yazılmıştır:

a) Sample Sentence Drills (Örnek Cümle Alıştırmaları):

Bu alıştırmalar, gramere ait özelliği veya kelimeleri tanımlayan, birbirleri ile ilgisi olmayan, ayrışık cümlelerden ibarettir. Bu cümlelerin her aşağıda açıklanan değiştirme çeşitlerinin birinde 'ad hoc' (uydurma) bir alıştırma için kural olarak kullanılabilir. Diğer taraftan bunlar Temel Cümleler gibi tekrarlanmakla ve bellemekle alıştıırılabilir. Mümkünse önce belenmiş bir konuşmanın uygun bir kısmını seçip değiştirerek, öğretmen ve öğrenciler bu cümlelerle kısa birer konuşma yapmaları faydalıdır.

b) Substitution Drills

1. Simple Substitution Drills

In these drills a single pattern sentence is given and a list of words or phrases which fit into just one place in the pattern. With these acceptable Turkish sentences can be made. The instructor first presents each sentence in its entirety for student comprehension and repetition. Occasionally the English translation of the sentence is asked of the students in order to find out whether they understood the sentence or not, but normally this should not be necessary since the given pattern is either clear from previous learning or its translation is printed and all substitution items are already known to the student. After all sentences have been mastered in this way, the instructor presents to the students first the pattern and then only the individual substitution items as cues for the student to produce the entire sentence with the item inserted in the proper slot.

2. Multiple Substitution Drills

In these drills lists of words or phrases are given for free substitution in two or more slots. These drills are so designed that any combination of these items in the slots produces an intelligible sentence. Of course, this kind of drill gives quite a few intelligible sentences which may prove not to be very useful in actual situations. For this reason, the instructor is advised not to go through all the drill patterns which are possible with the items presented, but rather to choose items for substitution which make the more likely sentences.

In effect, simple and multiple substitution drills presented in these units are not, as printed, true drills, but rather provide material to the instructor with which he can construct drills resembling one or more of the further types of substitution drills listed below.

**b) Substitution Drills
(Değiştirme Alıştırmaları):**

**1. Simple Substitution Drills
(Basit Değiştirme Alıştırmaları):**

Bu alıştırmalarda birer örnek cümle verilir ve bu örnekte yalnız bir yere uyan bir kaç kelime veya cümlecik liste halinde sıralanır. Bunlarla makbul Türkçe cümleler yapılır. Öğrencinin anlaması ve tekrarlaması için öğretmen önce her cümleyi bütünlüğü ile sunar. Bazen öğrencilere cümlenin İngilizcesi sorulur, bu şekilde cümleyi anlayıp anlamadıkları anlaşılır, fakat normal olarak buna gerek olmamalı, verilmiş olan örnek ya önceki öğrenmeden bellidir veya tercümesi kitapta yazılıdır ve bütün değiştirme özbekleri zaten öğrencilerce bilinmektedir. Bu şekilde bütün cümleler iyice öğrenildikten sonra, öğretmen önce örneği ondan sonra uygun açıklığa özdeği koymasını ve bütün cümleyi yapmasını, ipucu olarak yalnız bir değiştirme özdeğini öğrenciye söyler.

**2. Multiple Substitution Drills
(Takım Değiştirme Alıştırmaları):**

Bu alıştırmalarda iki veya daha fazla aralıklarda serbestçe değiştirme yapmak için listeler halinde cümlecikler ve kelimeler verilmiştir. Bu alıştırmalar öyle düzenlenmiştir ki özbeklerin her hangi bir ayrışık takımlı aralıklarda anlaşılır cümle verir. Tabii, alıştırmaların bu çeşiti, anlaşılabilir olan bir çok cümleyi verir ki hakiki vaziyetlerde fazla kullanışlı oldukları ispat edilemez. Bu sebeple, öğretmene sunulmuş olan özbeklerle mümkün olan bütün alıştırmalar örneklerini baştan sonuna kadar yapmaması, fakat tercihan daha munasip cümleler yapmak için değiştirme özbekleri seçmesi öğütlenir.

Gerçi, bu derslerde sunulmuş olan basit ve takım değiştirme alıştırmaları, basılmış oldukları gibi hakiki alıştırmalar değildir, fakat öğretmene aşağıda liste halinde yazılan bundan başka değiştirme alıştırmalarının bir veya daha fazla örneklerine benzeyen alıştırmalar yapabilmesi için malzeme verir.

3. Progressive Substitution Drills

As can be understood from the examples printed in the book the example sentences of these drills are printed on the right hand side of the page and 'cues' on the left hand side. The sentences are varied by substituting the cues one by one in the patterns. If the drill is truly progressive, it is intended that the items be substituted into the slots in order. Thus the first item is substituted in the first slot, the second into the second slot and so on. The substitution continues until all slots have been used for substitution after which the progression is again repeated in order, etc.

Progressive Substitution Drills are especially used when it is not clear from the grammar which slot the cue is to be put into. For example in the English sentence John hit Bill there are two noun slots and the substitution cue Mary may be used in either. Unless it has been established that the first cue is to be substituted in the subject slot, and the next in the object slot and so on, the student has no way of knowing whether Mary is to be substituted as subject or as object.

4. Random Substitution Drills

These appear on the printed page and are operated like the progressive substitution drills described above except that the substitutions are not made in the several slots in any patterned order. This type of drill is possible when the grammar of the sentence makes clear which slot each substitution is intended to fill. Thus in the English sentence He hit Mary., if the substitution item is 'she' it must clearly be made in the subject slot, while if it is 'her' it must be made in the other. If the substitution items 'you' were presented, however, this pattern could not be operated as a random substitution drill since 'you' may be put into either slot.

3. Progressive Substitution Drills (Tedricî Değiştirme Alıştırmaları):

Kitapta basılmış olan örneklerden de anlaşılacağı gibi bu alıştırmaların örnek cümleler sahifenin sağ tarafında, 'cue' denilen ipuçları da sol tarafında yazılmıştır. Örnekte sırayla ipucu ile değişiklik yapılarak cümleler üretilir. Eğer alıştırmaya gerçekten tedricî ise, özdelerin sırayla aralıklarda değiştirilmesi amaçlanmıştır. Böylece ilk ödek ilk aralıkta değiştirilir, ikincisi ikinci aralıkta ve saire. Alıştırmada değiştirme için bütün aralıklar kullanılıncaya kadar değiştirmeye devam edilir; sonra devamı yine sırayla tekrar edilir v.s.

Tedricî Değiştirme Alıştırmaları bilhassa ipucunun hangi aralıkta konacağı gramer bakımından sarıh olmalıyan örnekler için kullanılır. Meselâ İngilizcede John hit Bill cümlesinde iki isim aralığı vardır ve değiştirme ipucu Mary her ikisinde de kullanılabilir. İlk değiştirmenin özne aralığında, sonrakinin tümleç (nesne) aralığında değiştirileceği tesbit edilmedikçe öğrencinin bu cümlede Mary'yi özne için mi veya tümleç için mi değiştireceğini bilmesine imkân yoktur.

4. Random Substitution Drills: (Gelişigüzel Değiştirme Alıştırmaları)

Bu gelişigüzel değiştirme alıştırmaları kitapta basılmış olan örneklerde görüldüğü gibi, yukarıda açıklanan tedricî değiştirme alıştırmaları gibi yönetilir, yalnız değiştirmeler ayrışık aralıklarda sırayla yapılmaz. Her değiştirmenin hangi aralığı dolduracağını cümlelerin grameri belli ettiği zaman, bu tip alıştırmaya mümkündür. Meselâ, İngilizce cümlede He hit Mary., eğer değiştirme özdeği 'she' ise, özne aralığında açıkça yapılmalı, eğer 'her' ise diğerinde yapılmalıdır. Hernasıl, eğer değiştirme özdeği 'you' sunulsa, 'you' her iki aralığa eşit olarak konulabileceğinden, bu örnek gelişigüzel değiştirme alıştırması olarak yönetilemezdi.

5. Substitution-Modification Drills

In both types of substitution drills explained above in No. 3 and No. 4 there may be a change in the form of the item presented as cue. For example, where only the plural form is suitable, the singular may be presented as cue item for substitution into a slot. Again, when the grammar clearly requires some other form of the verb, the infinitive form of the same verb may be presented as cue. Thus the putting of the cue item in the slot requires a change in the form of the presented item. Most of the substitution drills in this book are actually of this type because this is the best way for the student to add the suffixes required by the grammar, but it has not been felt necessary to use the word 'modification' in the book after the initial units.

6. Substitution-Correlation Drills

In these drills substitution of an item in one slot requires a change at some other point or points in the pattern. This is, of course, possible in either progressive or random substitution drills. An example from English is furnished by the sentence 'He gave her a book yesterday.' If the word 'tomorrow' is presented as cue for a substitution, the form of the verb 'gave' is inappropriate and should be changed to 'will give' or 'is going to give.'

In all these kinds of substitution drills sometimes a word is given as cue which will not actually be used in the pattern but which will signal the need of a change in one or more suffixes in the pattern. For example, to signal a change in personal endings a personal pronoun may be given as cue. Again, to signal a change in the tense of a sentence a time word may be presented as cue. In all such drills the cue is printed in the book inside parenthesis to indicate that it is not to be used directly in the pattern.

5. Substitution-Modification Drills (Özdek Değişmesiyle Değiştirme Alıştırmaları)

Yukarıda No. 3 ve No. 4'de açıklanmış olan her iki tip değiştirme alıştırmalarında değiştirme için sunulmuş olan özdeğin şekli de değişebilir. Meselâ, nerede yalnız çoğul şekli uygunsa, aralıkta değiştirme için ipucu olarak tekel sunulmuş olabilir. Gene örnek cümlelerin grameri tarafından açıkça fi'ilin diğer bir şekline ihtiyaç gösterildiği zaman aynı fi'ilin master şekli ipucu olarak sunulabilir. Böylece ipucu özdeğinin aralığa konması, sunulmuş olan özdeğin şekil değiştirmesine ihtiyaç gösterir. Bu kitaptaki değiştirme alıştırmalarının çoğu hakikatte bu tiptendir çünkü bu, gramerin icap ettirdiği ekleri ve sontakları öğrencinin ilave etmesi için en kullanışlı yoldur, fakat 'Modification' (Özdek Değişmesi) kelimesi başlangıçtaki derslerden sonra kitapta kullanılmasına lüzum hissedilmemiştir.

6. Substitution-Correlation Drills (Değiştirme-Oran Alıştırmaları)

Bu alıştırmalarda bir aralıkta özdeğin değiştirilmesi, örneğin başka noktada değişmesine ihtiyaç gösterir. Tabii, bu, ya tedrici veya gelişigüzel değiştirme alıştırmalarında da mümkündür. İngilizceden verilen misal cümlede 'He gave her a book yesterday (Dün ona bir kitap verdi)', ipucu olarak değiştirme için 'tomorrow (yarın)' kelimesi sunulmuşsa, 'gave(verdi)' fi'ilinin şekli uygun olmaz ve 'will give (verir)' veya 'is going to give (verecek)' şekline değiştirilmelidir.

Bazen bu değiştirme alıştırmaları çeşitlerinin hepsinde örnekle kullanılmayan fakat örnekteki ek veya sontakılarda bir değişmenin icap ettiğini işaret eden bir kelime ipucu olarak sunulmuştur. Meselâ şahıs sontakılarında bir değiştirmeyi işaret etmek için ipucu olarak bir şahıs zamiri verilebilir. Gene, cümlelerin zamanında bir değiştirmeyi işaret etmek için ipucu olarak bir zaman kelimesi sunulabilir. Bütün bu çeşit alıştırmalarda ipucu, örnekte sunulan şeklin kullanılmayacağını göstermek için, parantez içinde basılmıştır.

c) Transformation Drills:

These are drills in which one form of a sentence is presented and the student is requested to produce a sentence which is related to the pattern sentence in an easily generalizable way. For example, a positive pattern may be presented and the student requested to respond with the negative; or a statement is given and the student asked to produce the corresponding question, or vice versa. Relatively few drills of this type are printed in the materials but large numbers of the drills which are printed can be operated also with appropriate transformations.

The Operation of Drills

Step 1. Drills are done first like the sentences of the dialogs. That is, each new utterance of the drills is repeated in imitation of the instructor until it is correctly produced with closed book.

Step 2. The students read the drill sentences from their books.

Step 3. The drill is presented orally in order as printed with the instructor giving the appropriate cue or stimulus, and the students producing the proper response utterances without looking at the book.

Narratives

In many of the units occur short paragraphs in narrative style relating the same situation as was covered in the dialog. Narratives are presented and drilled as were the dialogs. As the utterances in the narratives are normally longer than in dialogs, phrases may have to be presented separately. Each narrative should be memorized as were the dialogs and each student should relate it with acceptable fluency and grammatical accuracy. Often it is suitable to require the students to tell a similar narrative in their own words or to change the person, time or locale of the narrative and retell it.

c) Transformation Drills (Toptan Değiştirme Alıştırmaları)

Bu alıştırmalarda cümlelerin bir şekli sunulmuştur ve öğrenciden kolayca genelleştirilebilir usulde örnek cümleyle alâkası olan bir cümle yapması talep edilmiştir. Meselâ, öğrenciye olumlu bir örnek sunulur ve öğrencinin bu cümlelerin olumsuz halini söylemesi istenebilir: veya verilen bir ifadeye uygun bir soru sorması istenir. Kitapta bu tipte nispeten az alıştırmaya basılmıştır, fakat basılmış olan alıştırmaların çoğu uygun toptan değiştirmelerle de uygulanabilir.

The Operation of Drills (Alıştırmaların Uygulaması)

Birinci işlem. Evvelâ konuşmaların cümleleri yapıldığı gibi alıştırmaların cümleleri de yapılmalıdır. Bu demektir ki alıştırmaların her ifadesi kitapları kapalı olarak öğrenciler tarafından, doğru yapılıncaya kadar tekrar edilmelidir.

İkinci işlem. Öğrenciler kendi kitaplarından alıştırmaya cümlelerini okurlar.

Üçüncü işlem. Alıştırma, kitapta basıldığı gibi sırayla sözlü olarak sunulur ve öğretmenin uygun ipucu (cue) veya kışkırtma (stimulus) vermesiyle öğrenciler kitaba bakmadan uygun ifadeleri söylerler.

Narratives (Hikâyeler):

Bir çok derslerde konuşmada kapsandığı gibi aynı durumu anlatan hikâyeler tarzında kısa fıkralar vardır. Hikâyeler, konuşmaların yapıldığı gibi sunulur ve uygulanır. Hikâyelerdeki ifadeler normal olarak konuşmalardan daha uzun olduğu için, cümlecikler ayrı ayrı sunulabilir. Her hikâyeye konuşmalar gibi ezberlenmeli ve her öğrenci hikâyeyi gramer kaidelerine uygun doğruluk ve akla uygun akıcılıkla anlatabilmelidir. Bazen öğrencilere hikâyenin yerini, zamanını veya şahsını değiştirmelerini veya kendi kelimeleriyle buna benzer bir hikâyeye anlatmalarını talep etmek münasiptir.

A Final Word of Caution

The inexperienced instructor has a tendency to be satisfied with faulty speech from his students. All of us when we hear foreigners speaking our language, hear their mistakes but understand and make allowances. An experienced language teacher learns to avoid this natural reaction and to listen to what his student actually says rather than to understand what his student intended to say. There is no room in the language classroom for acceptance of less than satisfactory production or less than perfect repetition out of a desire not to depress the morale of students or to spare them embarrassment. The student who is not occasionally embarrassed in the classroom will be dreadfully embarrassed when he tries to use the language in the field.

There is also no place in the language classroom for discussion of Turkish history, culture, language etc. Language is a skill and until the student has been trained in this skill such interesting and important considerations must be left outside the language classroom.

In summary, the teacher must realize that all these things are much more interesting and newer to the student than to him and that the student will tire of repetition much less rapidly than the teacher. Hence the teacher should extend each exercise, each drill, each pattern at least fifty percent beyond the point which he himself feels sufficient. Language drill is essentially tiresome and laborious work and only by taking a lively interest in the student progress taking place in the classroom can the instructor avoid finding it stultifying.

A Final Word of Caution
(Son Uyarama Sözü)

Tecrübesiz öğretmenlerin, öğrencilerinin hatalı konuşmalarından memnun olmağa meyilleri vardır. Hepimiz, ecnebilerin konuştuğu ana dilimizi dinlerken, onların yaptıkları kusurları duyup, anlar ve göz yumarız. Tecrübeli bir lisan öğretmeni bu tabii tepkiyi bertaraf etmesini öğrenir ve öğrencisinin ne demek istediğini anlayacağından ziyade öğrencisinin hakikatte ne dediğini dinler. Lisan sınıfında, öğrencilerin maneviyatlarını bozmamak veya canlarını sıkıkmamak istendiğinden, mükemmel olmayan tekrarlamaların veya makbul olmayan yapıları kabulüne yer yoktur. Sınıfta arasına canı sıkılmayan öğrenci, lisanı yerinde kullanmağa çalıştığı zaman dehşetli sıkılacaktır.

Lisan sınıfında Türklerin tarihine-kültürüne, lisanına, vesairesine dair olayların müzakeresi için de hiç yer yoktur. Lisan bir hünerdir ve öğrenci bu hünerde yetiştirilinceye kadar böyle ilginç ve mühim düşünceler lisan sınıfının dışında bırakılmalıdır.

Sözün kıyası, öğretmen, kendisinden ziyade bütün bunların öğrenci için daha ilginç ve çok yeni olduğunu ve öğrencinin öğretmenden çok daha az süratle tekrarlamaktan yorulacağını mutlaka gözönüne getirmelidir. Bundan dolayı öğretmen, her uygulamayı, her alıştırmayı, her örneği kendisine göre kâfi hissetse bile, öğrencilerin menfaatı için en aşağı yüzde elli nispetinde daha fazla uzatmalıdır. Lisan alıştırmaları esasında yorucu ve zahmetli bir çalışmadır ve öğretmen, ancak öğrencilerin sınıfta vuku bulan ilerlemesinde canlı bir ilgi göstermekle, bu işin bıktırıcı olmasından kaçınabilir.

UNIT 1

1.0 Dialog: 'Good Morning'

-A-

gün

day

aydın

bright

² ^{3, 1}
Gün aydın.

Good morning.

-B-

efendim

sir, madam, miss ('my master')¹

² ^{3, 1}
Gün aydın efendim.

Good morning sir (etc).

nasıl

how

^{3, 1} #
Nasılsınız?

How are you?

-A-

iyi

good, well

iyiyim

I'm well.

teşekkür

(a) thanking

etmek

to perform, do, make

ederim

I do.

teşekkür ederim

I thank [you].¹

^{23, # 2 3, 1}
İyiyim, teşekkür ederim.

I'm fine, thank you.

siz

You

^{3, 1} #
Siz nasılsınız?

How are you?

1 Note:

In the translations of Basic Sentences square brackets [] indicate words needed in the English but not expressed in the Turkish. Parentheses () indicate words expressed in Turkish but not required in a smooth translation into English. Parentheses and single quotation marks (' ') are used for literal translations where these are felt to be necessary.

-B-

ben

I

bén de

I too

² ^{3,} ¹ [#] ^{3,} ¹
Teşekkür ederim. Ben de iyiyim.

Thank you, I'm fine too.

1.1 Note: Special Symbols Used in These Lessons:

a) Spelling

The ordinary spelling of Turkish is generally used in these lessons. There are cases where the ordinary pronunciation is so different from the spelling that a special 'pronunciation spelling' must be used but these are rare. Such pronunciation spellings will here be added between slant lines after the regular spelling. Where only part of a sentence is different, only that part will be given in special spelling. The student is expected to learn the pronunciation, and the special spelling will not be repeated every time the word or phrase occurs. A few words may be spelled in more than one way (one of which usually represents the common pronunciation better). Such second spellings will appear here in parentheses. For examples of such spellings see pages 4, 11 and 16.

b) Stress

There are several features of pronunciation which are not shown in the regular spelling. One of these is stress (the different degrees of emphasis placed on syllables). Turkish, like English, is said in phrases, each of which has one syllable which is more prominent than any other syllable in the phrase. This is the primary stressed syllable. Primary stress is indicated by an acute /' above the syllable which has it. Note the primary stress on the following phrases:

gún

teşekkür ederim

bén de iyiyim

násılsınız

síz nasılsınız

gün aydın efendim

Note that /iyiyim# teşekkür ederim/ in the dialog is two phrases. This sentence thus has two primary stresses. In longer phrases (of which we have no examples in the unit) words or word-groups before (occasionally after) the primary stress may be heard as having a weaker stress. This is not consistent and depends upon the speed and style of speech. This 'secondary' stress will occasionally be marked in these materials with a grave /` over the syllable which has it.

c) Pitch

Another feature not shown by the ordinary spelling is the pitch or overall sentence intonation. While this is similar to English in some respects, it is quite different in others and needs careful attention. The following examples show the intonation as a line (rising, falling or level):

gün aydın

nasılsınız

The high point of the line is given the number /3/, the mid point /2/ and the low point /1/. The examples above are thus representative of /231/ and /31/ intonation contours.

Each phrase has a pattern of its own. Usually the /3/ coincides with the primary stress of the phrase, as in the above examples, but not always. The pitches of Turkish need careful attention and imitation. Pitch numbers will be indicated in the basic sentences of the first few units.

There is also an extra-high pitch, /4/ replacing /3/, usually associated with negatives, questions and exclamations.

d) Juncture

Ordinary spelling uses commas, periods and the like, but these are insufficient to indicate all the phenomena present and are inconsistently used. For example, the question mark is used after all questions, both those with question words and those requiring a 'yes' or 'no' answer and, in Turkish, most such questions of both kinds require the same kind of intonation pattern as does a statement. In the same way a phrase which is not a question may end with the same kind of lilt which we associate with certain questions. Where there is no ambiguity, only the ordinary punctuation will be used. For purposes of clarity, however, three symbols will be put above the line. These are:

/#/ indicating the final fading out of a phrase, usually after falling pitch. Often corresponds to a period.

/||/ indicating the distinct rise in pitch associated with some questions, with the ends of subordinate clauses, and with the ends of some words or word-groups in lists.

/|/ indicating the normal division between phrases, with no rise in pitch or other special feature. May correspond to a comma.

The /#/ juncture occurred at the end of all the Basic Sentences. It is only marked occasionally - as for /nasılsınız#/ - where the spelling has a question mark. The /#/ is added to make sure that the student does not give this question a rising intonation. /#/ may also appear in places where the spelling has a comma, as may /|/ and /||/.

A good example of contrast between /||/ and /#/ is:

23, 2 ||
Efendim?

Beg pardon? or Sir?

23, 1 #
Efendim.

Yes, sir. (Answer to person calling you)

UNIT 2

2.0 Dialog: 'Good Evening'

-A-

akşám

evening

akşamlar

evenings

²İyi akşamlar.^{3,1}

Good evening.

-B-

oo

oh

merhaba

hello (used by itself only
informally)

merhaba efendim

hello sir

^{3,1}#^{3,1}#^{3,1}#^{3,1}#
Oo, merhaba efendim. Nasılsınız?

Oh, hello sir. How are you?

-A-

²Teşekkür ederim.^{3,1} Siz nasılsınız?^{3,1}#

Thank you, how are you?

-B-

²Teşekkür ederim.^{3,1}

Thank you.

buyurmak

to do [one] the honor

buyurun /buyrun/

Please, please come in,
please sit down, etc. etc.
(Literally 'Do (me) the
honor to.....')^{3,1}Buyrun efendim.

Come in please.

hoş

pleasant

gelmek

to come

geldiniz

you came

^{3,1}Hoş geldiniz.

Welcome!

-A-

bulmak

to find

bulduk

we found

3. 1
Hoş bulduk.

We're [I'm] glad to be here.

2.1 Note: Pronunciation

a) The alphabet and the phonemic system.

The Turkish alphabet is:

A B C Ç D E F G Ğ H I İ J K L M N O Ö P R S Ş T U Ü V Y Z

a b c ç d e f g ğ h ı i j k l m n o ö p r s ş t u ü v y z

the symbol ^ (used over vowels for various purposes), and the symbol ' (used to show a throat catch or merely an abnormal break in the syllabification).

On the whole the actual sounds of the language are well represented by these symbols. There are, however, a number of points at which there are inconsistencies or other inadequacies, as has been indicated in 1.1 (a).

The Phonemic System:

Vowels -	Front		Back	
	Unrounded	Rounded	Unrounded	Rounded
High	i	ü	ɪ	u
Low	e	ö	a	o

Vowel Length - [ː]

Consonants -	Paired	Not Paired
Voiceless	p t [k̥] k s ʃ ç f	h '
Voiced	b d [g̊] g z j c v	g [ɟ] l m n r y

Stress - Primary ['] Secondary [ˈ]

Pitch - Low [1] Mid [2] High [3] Extra-High [4]

Those in brackets above have no special letters in the ordinary spelling although the symbol ^ over a vowel in the syllable with the letters 'k', 'g' or 'l' indicates the presence of /k̥/, /g̊/, or /l̥/ and in other places indicates that the vowel is long. Stress and pitch are not represented at all by the spelling and only irregularly by the punctuation. Vowel length, here indicated by a macron /ː/, above the vowel, is sometimes represented by the symbol ^ sometimes by the letter 'ğ' and often is not marked at all. /' / is irregularly marked.

¹ The 1966 printing of the Yeni İmlâ Kılavuzu (new Spelling Guide) published by the Türk Dil Kurumu (Turkish Language Society) indicates that the symbol will no longer be placed on /a/ following /l/ unless the /a/ is long, /ā/. This practice is not yet established, however.

Thus, in our materials here, stress, pitch, juncture, vowel length and occasionally /k/, /ğ/ and /l/ must be marked to avoid mispronunciations. There are in addition those differences between spoken and written Turkish for which special pronunciation spellings must be included as we pointed out above in 1.1.

b) General Hints on the Pronunciation: Vowels:

i	In open syllables (syllables ending with the vowel with no final consonant) when such syllables are not at the end of a word: much like the 'i' of 'machine' but with no glide:	<u>iy</u> í
<u>iyi</u> yim
	In closed and final open syllables more like the 'i' of 'bit':	siz
eder <u>i</u> m
iy <u>i</u>
iyi <u>y</u> im
ü	Like /i/ but with the lips rounded:	teşekk <u>ü</u> r
g <u>ü</u> n
e	Usually like the 'e' of 'bet'. Sometimes (in closed syllables) tending toward the 'a' of 'bat':	ef <u>e</u> ndim
ben
ö	Like /e/ but with the lips rounded:	d <u>ö</u> rt
u	In non-final open syllables somewhat like the 'u' of 'lute' but without the glide:
In closed or final open syllables more like the 'u' of 'put' but a bit more rounded:	buy <u>u</u> rmak
bul <u>u</u> duk
ı	Like /u/ but with the lips unrounded:	ayd <u>ı</u> n
násıl <u>s</u> ın <u>ı</u> z
a	Like the 'a' in 'father':
In syllables with /l/ tending toward the 'a' in 'bat':	All <u>a</u> h
examples will appear later
o	Usually like the 'o' of 'note' but without the glide. Occasionally (in closed syllables) approaching the 'o' or 'ought':	hoş
<u>oo</u>

Most English speakers use eight or nine simple vowels:

/i/	bit			/u/	put
/e/	bet	/ə/	but	/o/	horse
/æ/	bat	/a/	hot	/ɔ/	ought

The Turkish vowels spelled with the same letters as those in slant lines above - /i e a u o / - are sometimes similar to the English vowels and sometimes different. The precise pronunciation in Turkish depends on the position of the vowel in the word and the nature of adjacent consonants. One must be particularly careful to learn the Turkish patterning of the sound and to rely solely on listening to and imitating the teacher's pronunciation. One's 'feel' for the sound as similar to English will be very misleading. The few examples already briefly mentioned above will illustrate this.

Turkish vowels have in general two main pronunciations, a higher one (more tense) and a lower one (more lax). Using /i/ as an example, the higher pronunciation, a clear /i/ sound unlike any English simple vowel, occurs in open syllables not final in words: i-yi-yim. The lower pronunciation, much like the i of bit occurs in closed syllables and in open syllables at the end of a word: siz, ederim, iyi.

The same alternation is true of /u/, the high clear pronunciation occurring in open syllables (non-final): bu-yur-mak, and the lower pronunciation, like u in put, in closed syllables and finally: bulduk, and buldu 'he found' (this word has not appeared in a dialog).

/o/ also has a higher pronunciation, sounding more like the o of note (but without the glide), as in /o-lur/ 'will become' (not yet seen in a dialog), and a lower pronunciation sounding more like the aw of law, as in /hoş/. In syllables with /ɫ/, /o/ has a more forward pronunciation: /futbol/ 'soccer'.

We may contrast the situation in English. The i of bit is about the same as that of the open syllable of bi-tter, habi-tual. The ee of feet, beet, etc., which sounds more like the high i of Turkish i-yi, is not a simple vowel. It is the i of bit followed by y, so beet /biyt/. It is the second, y part of this sound which is more like the high Turkish /i/. Try saying beet without making a glide, keeping the tongue up high for the whole sound rather than starting lower (i of bit position) and gliding up (to y position).

Note the following English diphthongs and contrast them with Turkish simple vowels:

iy	beet	uw	boot
ey	bait	ow	boat
ay	bite	aw	bout

There are three more vowels in Turkish, /ı/, /ü/, /ö/. In 2.1 (a) the vowels are arranged by tongue height: (High /i ü ı u/, Low /e ö a o/, by tongue position: front or back (Front /i ü e ö/, Back /ı u a o/, and by whether the lips are rounded or not: (Unrounded /i e ı a/, Rounded /ü ö u o/). This arrangement is very helpful in practicing pronunciation, as the contrasts between sets of vowels may be drilled. For example, /u/ is rounded. Since /ı/ is the unrounded counterpart, one may make it by saying /u/ but without lip rounding. (This does not work for the pair /a o/, but these do not present the same problem.) The same procedure is very useful in learning /ü/ and /ö/. To say /ü/ pronounce /i/ with lips rounded; to say /ö/ pronounce /e/ with rounding.

2.2 Pronunciation Drills on Vowels: (Note: the words used in pronunciation drills are selected from the vocabulary of this Basic Course but need not, of course, be memorized at this stage.)

/i/	In Open Syllables:		In Closed Syllables:		Final:	
	bilét	ticket	bením	mine, my	hání	you know
	bizím	our	bín	thousand	kişı	person
	diyé	saying	çiftçi	farmer	sāhi	really
	fiát	price	dil	tongue	táksi	taxi
	gişe	ticket window	diş	tooth	neví	kind, type
/ü/	búfe	buffet	búsbütün	completely	örtü	cover
	büyümek	to grow	dün	yesterday	pardesü	topcoat
	bütün	whole	dünya	world	sütçü	milkman
	düdük	whistle	düşmek	to fall	ütü	iron
	güve	moth	gün	day	yüzü	it's face
/e/	acelé	hurry	ateş	fire	bale	ballet
	bením	my	ben	I	ense	back of neck
	beyáz	white	beş	five	işte	look!
	ceváp	answer	bez	cloth	meze	snack
	deníz	sea	ev	house	ne	what

/ö/	In Open Syllables		In Closed Syllables:		Final:	
	börek	pastry	dönmek	to turn, return	Does not occur in final position	
	döviz	foreign exchange	gök	sky		
	görüşmek	to interview	göz	eye		
	kömür	coal, charcoal	köy	village		
	köşe	corner	ön	front		
/ı/	kısa	short	bakım	care	adı	his name
	kısım	part	hanım	lady	altı	six
	tanımak	to recog- nize	kış	winter	aynı	the same
	yıkamak	to wash	kız	girl	boyacı	shoeshine boy
	bıçak	knife	yakın	near	tıpkı	same, exactly
/u/	bulut	cloud	buçuk	half	bu	this
	hukuk	law	bulmak	to find	havlu	towel
	kulak	ear	but	leg, thigh	kuzu	lamb
	tuhaf	strange	buz	ice	su	water
	uyumak	to sleep	çocuk	child	suçlu	culprit
/a/	âcaba	[I] wonder	az	little	âma	(paternal) uncle
	âma	but	bakan	minister	boya	paint
	ateş	fire	baş	head	fayda	usefulness
	bâzı	some	cam	glass	hafta	week
	havuz	pool	cevap	answer	hasta	patient

/o/	In Open Syllables:		In Closed Syllables:		Final:	
	boya ^á	paint	boş	empty	o	he, she, it, that
	çorap ^á	socks	çok	very, much	banyo ^á	bath
	hoca ^á	teacher	hoş	pleasant	kambiyo ^á	exchange
	hoşaf ^á	compote	on	ten	kilo ^á	kilogram
	oda ^á	room	son	last	palto ^á	overcoat

UNIT 3

3.0 Dialog: 'Goodbye', 'Goodnight'

-A-

Allah

God

Allaha

to God

ısmarlamak

to order, place an order

ısmarladık

we ordered

² ³ ¹

Allaha ısmarladık. /allāsmarladık/

Goodbye (said by person leaving)
('we have committed you to God')

-B-

gülmek

to laugh

² ³ ¹

Güle güle.

Goodbye. (said by person staying)

-A-

gece

night

geceler

nights

² ³ ¹
İyi geceler.

Goodnight!

-B-

rahat

comfortable, comfort

rahatlık

comfortableness

vermek

to give

versin

may he give

² ³ ¹
Allah rahatlık versin.

Goodnight. ('may God give rest')

Numbers:

bir	one; a, an	altı	six
iki	two	yedi	seven
üç	three	sekiz	eight
dört	four	dokuz	nine
beş	five	on	ten

3.1 Note: /r/

The Turkish /r/ is made with the tip of the tongue against the ridge back of the upper teeth. There may be simply a tap of the tongue against the ridge (rarely a trill) or a frictional sound made by air escaping between the ridge and the tongue not quite touching it. The /r/ made with friction sounds deceptively like an American English r, which must, of course, be avoided. In final position, as in /bir/ 'one', /r/ is usually voiceless. The tip of the tongue is against the alveolar ridge behind the upper teeth but not very tightly and the sound consists of the friction or air between tongue and ridge without throat noise (voicing).

Like other consonants /r/ may be doubled, in which case it is 'held' (long).

3.2 Pronunciation Drills on /r/:

/r-/		/-r-/		/-r/	
rica	request	biraz	a little	demir	iron
rüzgâr	wind	çürük	spoiled	müdür	director
rızâ	consent	merâk	worry	hazır	ready
ruh	spirit	kurû	dry	mêmûr	official
raf	shelf	börek	'börek'	buhâr	steam
/Cr-/		/-Cr-/		/-rC-/	
kristâl	crystal	kibrît	match	bitirmék	to finish
fren	brake	köprü	bridge	sürmek	to rub on
trup	troupe	adrês	address	herşey	everything
traş	shave	Avrupa	Europe	ayırmak	to set aside
krom	chrome	alabrôs	crew cut	durmak	to stop

/-rCC-/		/-CCr-/		/-rC/	
ettirtmek	to have someone do	antrenman	training	Türk	Turk
güldürtmek	to have someone make	kompres	compress	dört	four
ayırtmak	to reserve	telgraf	telegram	kırk	forty
apartman	apartment (house)	antrak	intermission	kork	fear!

3.3 Note: /l̥ l̥/

/l̥/ is quite like English l and will not cause particular difficulty. /l̥/ is made with the tongue forward, behind the upper teeth and close to the roof of the mouth (something like the position in which y is said). This 'front' /l̥/ must be practiced very carefully. There are actually not very many circumstances under which /l̥/ and /l̥/ contrast in bases, and they never contrast in Turkish suffixes. /l̥/ occurs in the same syllable with front vowels (/i e ü ö/) and also at the beginning of open syllables containing back vowels (/o u/) when such syllables are not final. That is, /l̥/ occurs generally in all situations where the higher tense forms of the back vowels /u o/ occur. /l̥/ also occurs in a few syllables - open or closed - containing /a/ (which does not have a clear tense-lax distinction of pronunciation) and at the end of some syllables containing /o/ or /u/.

/l̥/, on the other hand, occurs in closed syllables and in open final syllables with back vowels - never in syllables with front vowels. Thus the only places where there are contrasts between /l̥/ and /l̥/ are at the end of closed syllables after /a/, /o/ or /u/ (/pul/ 'stamp' vs. /meşkul/ 'busy (spelled 'meşgul)'; /mal/ 'goods' vs. /maḷ olmak/ 'to cost'); and in final open syllables before back vowels (/hala/ 'paternal aunt' vs. /hālā/ [spelled hālā] 'still'). In the spelling a circumflex (^) over a back vowel in a syllable with the letter l̥ indicates that this is /l̥/ not /l̥/ (lâf/ḷaf/ 'talk', lûgat/ḷugat/ 'dictionary, vocabulary'), but this spelling is not always adhered to: hal /hal/ 'condition', lokanta /lokanta/ 'restaurant', kabul /kabul/ 'reception', rol /rol/ 'role'.

3.4 Pronunciation Drills on /l̥ l̥/:

/l̥-/		/l̥-/	
lokma	morsel	lira	lira
lort	lord	lüzum	necessity
losyón	lotion	lezzét	taste
		lûtfen	please
		lokanta	restaurant

/-l-/

pahalí expensive

bulút cloud

saláta salad

salón lounge

/-l-/

ilím science

üzülür he worries

mesele problem

pilâv pilaf

/-lc-/

bulduk we found

kalmak to remain

yolculuk trip

/-lc-/

bilmek to know

gülmek to laugh

gelmek to come

ölmek to die

/-l/

nasıl how

yol road

okul school

pedal pedal

bol abundant

/-l/

değil isn't

bülbul nightingale

el hand

kabul acceptance

Kemal Proper Name

/-cl-/

yanlış mistake

musluk faucet

anlamak to understand

/-cl-/

evli married

önlük apron

möble furniture

meşgul busy

/-ll-/

sallamák to wave

yollamak to send

/-ll-/

millî national

bellî apparent

eller hands

tellâl middleman

/cl-/

/cl-/

plâj beach

plâki stew

UNIT 4

4.0 Basic Sentences: Classroom Expressions:

tekrár	repetition
tekrár etmek	to repeat
tekrár edin	repeat! (plural or more polite)
lútfen, (lútfen)	please
^{2 3, 1} ^{1, 1} Tekrar edin, lútfen.	Please repeat.
tercümé	translation
tercümé etmek	to translate
^{2 3, 1} ^{1, 1} Tercümé edin, lútfen.	Please translate.
sizin	your
sıra	turn, order, pupil's desk, etc.
sıranız	your turn
sizin sıranız	<u>your</u> turn
^{2 3, 1} ^{1, 1} Sizin sıranız efendim. (or)	It's your turn (sir).
^{2 3, 1} Sıra sizin efendim.	
pardon	excuse me, pardon me
ne	what
demék	to say
dediniz	you said
^{3, 1 #} ^{3, 1 #} Pardon! Ne dediniz?	Excuse me, what did you say?

ders	lesson
derse	to the lesson
başlamak	to begin, start
başlayalım /başlıyalım/	let's begin
Ders ² e baş ³ layalım.	Let's start (to) the lesson.
pek	very
Peki ^{3, 1} yi. /peki/ (Pek iyi.)	Fine! (Okay), very well
isim (ism-)	name, first name
isminiz	your name
İsminiz ne efendim? ^{2 3, 1 #}	What's your name sir?
ismim	my name
İsmim Hasan efendim. ^{2 3, 1}	My name is ----- (Hasan)
soy	family, race (ancestors)
ad	name
sóyadı	last name
Soyadınız nedir? ^{2 3, 1 #}	What's your last name?
sóyadım	my last name
mutlu	fortunate, lucky
Soyadım Mutlu. ^{2 3, 1}	My last name is Mutlu.
'Merhaba' ne demek? ^{2 3, 1 #}	What does 'merhaba' mean?
Merhaba 'hello' demek. ^{2 3, 1}	Merhaba means 'hello'.
Nerelisiniz? ^{3, 1}	Where are you from?
Amerikalıyım ^{2 3, 1}	I'm an American.

4.1 Note: Syllabification

In the pronunciation of Turkish the unit of speech next smaller than the phrase is the syllable. Turkish syllables may consist of a vowel alone (V), a consonant plus a vowel (CV), a vowel plus a consonant (VC), a consonant followed by a vowel and another consonant (CVC) or any of these last three with two consonants in one of the consonant positions: (CCV), (VCC), (CCVC), or (CVCC). However syllables beginning with (CC) are rare and are mostly foreign loan words. Turks often put a vowel between or before such pairs of consonants in borrowed words: words starting with /st/ are regularly pronounced with a vowel before the /s/: /istasyon/ 'station', /istatistik/ 'statistic', and words like /tren/ 'train' are frequently pronounced and often spelled /tiren/, etc.

Within a Turkish phrase without juncture the succession of syllables is regular without regard to the division between 'words' or other units of grammatical structure or 'meaning'. For example, the syllabification of sentences from Unit 1 is as follows:

Gün aydın.	/gū-nay-dín/ CV CVC CVC
Gün aydın efendim.	/gū-nay-dí-ne-fen-dim/ CV CVC CV CV CVC CVC
Nasılsınız.	/ná-sıl-sıl-nız/ CV CVC CV CVC
İyiyim	/'i-yí-yim/ CV CV CVC
Teşekkür ederim.	/te-şek-kū-re-de-rim/ CV CVC CV CV CV CVC
Buyrun efendim.	/būy-ru-ne-fen-dim/ CVC CV CV CVC CVC
Merhaba efendim.	/mér-ha-ba-e-fen-dim/ CVC CV CV V CVC CVC
İyi akşamlar.	/'i-yi-ak-şam-lár/ CV CV VC CVC CVC
Allah rahatlık versin.	/'al-lah-ra-hat-lík-ver-sin/ CVC CVC CV CVC CVC CVC CVC

From this list it can be seen that where two consonants come together between vowels the first is uttered with the preceding syllable, the second with the following one. Where there is only one consonant between vowels it always belongs to the following syllable. If three consonants occur together (as in /renkté/ 'in [the] color') the first two belong to the preceding syllable, the third to the following one: /renk-té/.

CVCC CV

The glottal catch /' / is only written where there is a word with two vowels (otherwise) adjacent or where there is a break in the syllabification: /sa'at/ 'clock, hour' (spelled sa'at or saat); /sür'at/ 'speed' (spelled CVCVC sürat or sür'at). A glottal catch precedes all vowels following juncture if no other consonant is present: /mérhaba 'efendim/, /'iyiyim/, but this is not written.

Review of Basic Sentences:

Units 1, 2, 3 and 4 contain no grammatical explanations, variation drills or grammatical drills. Such matters will start with Unit 5. There should, however, be no capitulation to the temptation to hurry on to longer units with more drill material in them. These short introductory units dealing with greetings and common phrases provide an opportunity to establish early good habits of pronunciation which will stand the student in good stead later in the course. It is therefore recommended that review of these four units be continued until the students are letter perfect, not only in their recall of the utterances but in their rendering of them from all points of view including stress and intonation patterns.

UNIT 5

5.0 Dialog: 'Where's the Hotel?'

-A-

af

pardon

affetmek

to pardon, forgive, excuse

3.1
Affedersiniz.

Excuse me.

-B-

2 3.1
Estağfurullah.

Please don't mention it.

-A-

otel

hotel

nerede

where? ('in what place')

2 3.1 #
Otel nerede?

Where's the hotel?

-B-

hangi

which

3.1 #
Hangi otel?

Which hotel?

-A-

Ankara

Ankara (capital city)

palas

palace (frequent hotel name)

2 3.1
Ankara Palas.

The Ankara Palace.

-B-

sağ /sā/

right, right hand

taraf

side

sağ taraf

right hand side

sağ tarafta

on the right (side)

köşe

corner

baş

head, top

köşé baş1

the very corner ('corner's head')

köşé başında

around the corner, at the corner ('at the corner's head')

3, 1 # 2 3, 1
Sağ tarafta, köşe başında.

[It's] around the corner on the right.

-A-

pahalı

expensive

2 3, 1 #
Ankara Palas pahalı mı?

Is the Ankara Palace expensive?

-B-

orta

middle, medium

2 3, 1
Orta.

It's medium priced.

-A-

kaç

how much, how many

lira

lira (unit of money)

3, 1 #
Kaç lira?

How much [does it cost]?

-B-

gecesi

its night, a night of it

altmış beş

sixty-five

2 3, 1
Gecesi altmış beş lira.

Sixty-five liras a night.

-A-

ucuz

inexpensive

doğru

straight, correct

doğrusu

truly, (the straight of it)

2 3, 1
Ucuz doğrusu.

[That's] really inexpensive.

5.1 Variation Drills on Basic Sentences:

Useful additional words:

Lokanta nerede?Where's the restaurant?Postahane nerede?Where's the post-office?

a) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Otel</u> nerede?
lokanta	Lokanta <u>nerede</u> ?
sağ tarafta	<u>Lokanta</u> sağ tarafta.
Ankara Palas	Ankara Palas <u>sağ tarafta</u> .
köşe başında	<u>Ankara Palas</u> köşe başında.
postahane	Postahane <u>köşe başında</u> .
nerede	<u>Postahane</u> nerede?
otel	Otel <u>nerede</u> ?

b) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Ankara Palas</u> pahalı mı?
lokanta	Lokanta <u>pahalı</u> mı?
sağ tarafta	<u>Lokanta</u> sağ tarafta mı?
otel	Otel <u>sağ tarafta</u> mı?
köşe başında	<u>Otel</u> köşe başında mı?
postahane	Postahane <u>köşe başında</u> mı?
sağ tarafta	<u>Postahane</u> sağ tarafta mı?
Ankara Palas	Ankara Palas <u>sağ tarafta</u> mı?
pahalı	Ankara Palas <u>pahalı</u> mı?

HOW TO USE SUBSTITUTION DRILLS

Substitution Drills in these units are of various kinds.

1. Simple Substitution Drills consist of a pattern with a list of items to be substituted at a single position in the pattern.

2. Multiple Substitution Drills consist of a pattern with lists of items to be substituted freely in any order in more than one position in the pattern.

Both of these types of drill are essentially not finished drills but rather condensed lists of drill material which can be used just like the other substitution drills described below.

3. Progressive Substitution Drills, of which the drills to the left are examples, consist of a pattern, a cue for substitution at the underlined position into the pattern, then the pattern as modified by substitution of the cue, which in turn serves as pattern for the next cue and so forth. These drills are printed with the cues in one column and the patterns in another in such a way that a notched 3x5 index card can be used to cover the printing, leaving only the current pattern and cue exposed. By sliding the card down the page, one exposes successively the correct responses to the previous substitutions, and the new cues.

c) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Háangi <u>otel</u> pahalı?
lokanta	Háangi lokanta <u>pahalı</u> ?
iyi	Háangi <u>lokanta</u> iyi?
otel	Háangi otel <u>iyi</u> ?
köşe başında	Háangi <u>otel</u> köşe başında?
lokanta	Háangi lokanta <u>köşe başında</u> ?
pahalı	Háangi <u>lokanta</u> pahalı?
otel	Háangi otel <u>pahalı</u> ?

d) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Otel</u> háangi tarafta?
postahane	Postahane háangi <u>tarafta</u> ?
köşe başında	<u>Postahane</u> háangi köşe başında?
otel	Otel háangi <u>köşe başında</u> ?
tarafta	Otel háangi <u>tarafta</u> ?

4. Random Substitution Drills differ from progressive ones only in that the substitutions are not made into the positions in the pattern in any set order. Random Substitution Drills may be used only where the pattern is such that a cue can be substituted at one and only one position in the pattern.

5. Substitution-Correlation Drills are like either 3 or 4 above with the additional feature that substitution of the cue item into the pattern regularly or occasionally requires a change of some item elsewhere in the sentence to correlate with the substituted item. An example of this type in English might be a drill in which a substitution of John for the boys as the subject of a sentence required a change of the verb from work to works.

Cues are presented in early units in exactly the form that is appropriate to the position in the pattern presented. As soon, however, as grammatical explanations have been made and practice provided in the formation of inflected forms, cues are presented in 'citation' forms (infinitives of verbs and uninflected forms of nouns) and the student is expected to produce the correct form to fit the pattern.

5.2 Note: Consonants

a) /k ƙ g ğ/

As with /l/ and /ɭ/ there are pairs /k ƙ/ and /g ğ/, the /ƙ/ and /ğ/ being fronted or palatalized and so sounding something like kʏ and gʏ. The palatalized consonants /ƙ/ and /ğ/ occur mainly in syllable with front vowels (/i ʉ e ɔ/). They occasionally occur next to a back vowel, usually /a/, and such back vowel usually has ˘ over it to indicate this: rüzgâr /rüzğâr/ 'wind'. The back varieties /k g/ are much like English ƙ and g and occur exclusively in syllables with back vowels.

b) /t d n/

Turkish /t d n/ are pronounced with the tongue touching the upper teeth. /n/ before /ƙ/, /ğ/, /k/ or /g/ is more commonly pronounced like the -ng of English sing.

c) /p t k ƙ ç/

Aside from the dental pronunciation of /t/ (see (b) above) these consonants sound much like English p in 'pot', t of 'top', c of 'cop', c of 'cute' and ch of 'chop' respectively. In all these English words initial p, t, c (k), c (kʏ) and ch are clearly released and with noticeable breath following. In contrast the p of English 'helicopter' and the k (spelled c) of 'doctor' are not clearly released. In contrast to this English situation, in Turkish these sounds are regularly clearly released whether in the middle or at the end of the word - as well as at the beginning as in English. The drills provide examples of these sounds at the beginning of words, in the middle (including before and after other consonants) and at the end of words, illustrating how they are released in each position.

5.3 Pronunciation Drills on Consonants

a) /k ƙ g ğ/

/k/

kırk

kum

kaç

kôla

forty

sand

how much

starch

/ƙ/

kırá

küçük

kâfi

köşe

rent

small

enough

corner

/g/

gāyet

gaz

baygın

sigorta

yorgun

exceedingly

kerosene

unconscious

insurance

tired

/ğ/

gibi

gişe

güç

gece

geç

like, as

ticket booth

difficult

night

late

b) /t d n/

/t/

tiyatro

tütün

tembel

torun

theatre

tobacco

lazy

grandchild

tıbbiye

tutam

tam

medical school

pinch

complete

/d/

dilim

dün

deniz

dönmek

slice

yesterday

sea

to turn, to
return

duymak

dalmak

dolma

to hear, to feel

to dive, to sink

dolma (a food)

/n/

niyet

nüfus

nem

nöbetçi

intention

population

dampness

one on duty

numara

nane

noter

number

mint

notary

/n/ + /k/ or /k̡/

renk color

Ánkara

Ankara

b'anka bank

denk

bale, large bundle

c) /p t k k̡ ʧ/

/p-/

/-p-/

/-p/

pabúç shoe ipék silk ceváp answer

pahalı expensive kapák lid çoráp socks

pamuk cotton kapı door haráp ruin

pek very, quite rapór report kap cover

p'encere window vapúr steamer kúp jug

/pC-/

/-pC-/

/-Cp-/

plâj beach köprü bridge arpa barley

plâki stew (cold) öpmek to kiss karpuz watermelon

profesör professor tıpkı typical kump'anya company

toplamak to gather şampiyonluk championship

toprak earth

/-CpC-/

sürpriz surprise

/t-/		/-t-/		/-t/	
tabák	plate	atés	fire	bulút	cloud
takdim	intro- duction	bütún	whole	sút	milk
tek	single	gazéte	newspaper	hububat	grain
toprák	earth	neticé	result	kat	storey, floor
tüy	feather	ütü	iron	kibrit	match
/tC-/		/-tC-/		/-Ct-/	
tramvay	street- car	atmak	to throw	enişte	brother-in-law
traş	shave	etraf	surround- ings	firtina	storm
tren	train	lütfen	please	göstermek	to show
trup	troupe	müthiş	terrible	hafta	week
		nöbetçi	one on duty	istifa	resignation
/Ct-/		/-CtC-/		/-Ct/	
stadyum	stadium	ayırtmak	to reserve	Bülent	PN
		boşaltmak	to empty	dört	four
		bunaltmak	to cause to suffo- cate	üst	top
				yogurt	yoghurt
/-tt-/					
hattâ	moreover				
müfettiş	inspector				

/k-/		/-k-/		/-k/	
kabak	squash	bakan	minister	ayak	foot
kırk	forty	bakım	care	balık	fish
kısmak	to pinch	hukuk	law	bıçak	knife
koltuk	armchair	okumak	to read	buçuk	half
kolay	easy	yaka	collar	hak	right (noun)
/kC-/		/-kC-/		/-Ck-/	
kredi	loan	bakmak	to look at	askı	hanger
krem	cream	demokrat	Democrat	balkon	balcony
kristal	crystal	doktor	doctor	banka	bank
krom	chrome	haklı	he's right	birkaç	several, a few
		makbuz	receipt	févkalâde	marvelous
/-CkC-/		/-Ck/		/-kk-/	
kalkmak	to get up	denk	bale	ayakkabı	shoe
korkmak	to fear	fark	difference	bakkal	grocer
		halk	people	dikkat	care, attention
				hakkında	about
				muhakkak	certain
/k-/		/-k-/		/-k/	
kâğıt	paper	berekét	blessing	börek	(a kind of food)
kâse	bowl	fakülte	college	büyük	big
kendi	self	hakem	referee	gök	sky
kim	who	hâkim	judge	pek	very, quite
köşe	corner	felâket	diaster	yük	load

/-kC-/		/-Ck-/		/-Ck-/	
becerikli	smart	erkek	male	ilk	first
değişiklik	change	eski	ancient	kürk	fur (coat)
eksik	lacking	hünkâr	sultan	renk	color
ikmâl	completion	mevkî	class, level		
mektép	school	mümkün	possible		
/-kC-/		/-kCC-/		/-kk-/	
lüks	luxury	elektrik	electricity	demekki	that is to say, that means
				teşekkür	thanks
				tevekkeli	by mere chance
/ç-/		/-ç-/		/-ç-/	
çabuk	quickly	buçuk	half	geç	late
çiçek	flower	çiçek	flower	güç	difficult
çekmek	to pull	bıçak	knife	hiç	not at all
çürük	rotten	için	for	ihraç	exportation
çocuk	child	seçim	election	pabuç	shoe
/-Cç-/		/-çC-/		/-Cç-/	
bekçi	watchman	geçmek	to pass	genç	youth
alçı	plaster of Paris	biçmek	to reap	pirinç	rice
ilçe	county	güçlük	difficulty		
parça	piece	güçbelâ	with great difficulty		
salça	sauce	içmek	to drink		
/-çC-/		/-CCç-/			
kaçta	what time	çiftçi	farmer		
suçlu	culprit				

UNIT 6

6.0 Dialog: 'Is There a Restaurant?'

-A-

bu	this
búra-	this place
búralarda	in these places (hereabouts)
var	existent (there is)
vár mı	is there?

² Buralarda lokanta ^{3, 1} var mı?

Is there [a] restaurant around here?

-B-

^{3, 1} Var efendim.

[Yes] there is, (sir).

gitmek	to go
git	go!
gidiniz	go!
sol	left, lefthand

² ^{3, 1} Doğru gidiniz. [#] ³ Sol tarafta.

Go straight ahead; [it's] on the left.

-A-

acaba	[I] wonder
pósta	mail
postahané, postané	post office

² Acaba postahane ^{3, 1} nerde?

I wonder where the post office is.

-B-

sağá	to [the] right
dönmék	to turn, return
dön	turn

dönünüz	turn! (polite)
ilk	first
büyük	big, adult, grown up
bina	building

2 3, 1 # 3, 1
Sağa dönünüz, ilk büyük bina.

Turn to the right [and it's] the first big building.

6.1 Variation Drills on Basic Sentences

a) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Buralarda</u> lokanta var mı?
sağ tarafta	Sağ tarafta <u>lokanta</u> var mı?
otel	<u>Sağ tarafta</u> otel var mı?
köşe başında	Köşe başında <u>otel</u> var mı?
postahane	<u>Köşe başında</u> postahane var mı?
sol tarafta	Sol tarafta <u>postahane</u> var mı?
lokanta	<u>Sol tarafta</u> lokanta var mı?
buralarda	Buralarda lokanta var mı?

b) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Acaba <u>postahane</u> nerede?
otel	Acaba otel <u>nerede</u> ?
köşe başında mı	Acaba <u>otel</u> köşe başında mı?
lokanta	Acaba lokanta <u>köşe başında</u> mı?
sağ tarafta	Acaba <u>lokanta</u> sağ tarafta mı?
postahane	Acaba postahane <u>sağ tarafta</u> mı?
buralarda	Acaba <u>postahane</u> buralarda mı?
Ankara Palas	Acaba Ankara Palas <u>buralarda</u> mı?
nerede	Acaba <u>Ankara Palas</u> nerede?

Acaba Ankara Palas nérde?

postahane

Acaba postahane nérde?

6.2 Note: Basic Turkish Structure

Násılsınız?

How are you?

İyiym.

I'm fine.

Siz nasılısınız?

How are you?

Otel nérde?

Where's the hotel?

Sağ tarafta, köşe başında.

[It's] on the right around the corner.

Buralarda lokanta var mı?

Is there a restaurant around here?

Ankara Palas pahalı mı?

Is the Ankara Palas expensive?

These sentences consist essentially of a single element, which we call the 'predicate', meaning 'that which is stated or posited' about the topic under discussion. To this element may be suffixed certain information, such as the first or second person ('I' or 'You') associated with the assertion.

Predicate

Base	Additional Information
nasıl-	-sınız
(how)	(you-all)
iyi-	-yim
(good)	(I)

Preceding this assertion there may be a word naming the person or thing associated with the assertion as the 'topic' about which the assertion is made. This is more common when this person or thing is third person (he, she or it) rather than first or second. But sometimes, usually for emphasis, a first or second person 'pronoun' is used in this way. We may call this topic 'subject' when it agrees with the person of the additional information suffix (if any) of

the predicate or when it is third person and there is no personal suffix on the predicate.

Subject	Predicate	
	Base	Additional Information
siz	nasıl-	-sınız
(you-all)	(how)	(you-all)
otel	nerede	-----
(hotel)	(at what place)	()
Ankara Palas	pahalı-	-mı
(the Ankara Palace)	(expensive)	(?)

In addition to 'subject' and 'predicate' (the latter with its 'additional information'), there may be other words or phrases in the sentence. These words or phrases will normally be marked by suffixes or by junctures (particularly /|/) as separate topic components of the sentence, which add to the meaning such elements as the 'time', 'place', 'manner', 'means', 'instrument', 'goal', 'object' of the state or action asserted in the predicate.

-Topic-		-Comment-	
	-topic-	-comment-	
	(Subject)	Predicate Base	Additional Information
buralarda	lokanta	vár-	-mı
(in these places)	(restaurant)	(existent)	(?)

This sentence is typical of the structure of all Turkish sentences, even the longest and most complex. Of course, there may be more than one additional component in the sentence and any of the parts of the sentence may be a compound phrase or may have modifiers describing it. In this way much longer and more complex sentences may be built up on this basic structure. Also, of course, any part of the sentence may itself be a structure with the form of a sentence (a 'clause').

Note that there is no 'additional information' suffix to show 'he', 'she',

or 'it', and further that there is nothing in any way corresponding to our verb 'be'. Thus where we say 'I am well' the Turks say something approximating 'good-I' and for 'He is well' the Turk usually simply says 'good' or, if the person or thing which is well (or good) is not clear from the situation, he may say 'He (she, it) good': /ó|iyí/.

In all the Basic Sentences word-formation was accomplished by means of suffixes. This is characteristic of Turkish - the grammar (structure) of the language is a suffixing grammar. For this reason most of the notes in this course will have to do with the structure and use of suffixes. But, since it is impossible to explain everything at once, the student must suppress his natural curiosity about some of the suffixes which occur in Basic Sentences until the appropriate time arrives to explain them formally. However, the alert student can frequently learn much from study of the 'build-ups' provided for the Basic Sentences.

6.3 Grammar Drills on Basic Turkish Structure:

a) Simple Substitution Drill

Otel	násıl?
Ankara Palas	
Lokanta	
Bina	

c) Simple Substitution Drill

Otel	nérede?
Lokanta	
Ankara Palas	
Postahane	

b) Simple Substitution Drill

Acaba	otel	násıl?
	Ankara Palas	
	lokanta	
	bina	

d) Simple Substitution Drill

Acaba	otel	nérede?
	lokanta	
	Ankara Palas	
	Postahane	

6.4. Note: /var/

Special attention needs to be given to the word /vár/, which means 'existent' and functions in Turkish just like /pahalı/ or /iyí/ or similar 'adjectives'

used as predicates. The English translation of /var/ in most sentences is 'there is' or 'there are' (with the question particle /mı/ and its variations, 'Is there?' or 'Are there?') Thus the sentence:

Otel var mı?

translates 'Is there [a] hotel?', while the sentence:

Otel pahalı mı?

which is exactly the same sentence type in Turkish, translates 'Is [the] hotel expensive'. The similarity of sentence structure is clearer if the two sentences are translated 'literally': 'Hotel existent?' and 'Hotel expensive?'.

6.5 Grammar Drills on /var/

a) Multiple Substitution Drill

Sól tarafta	bir	postahané	var.
Búralarda		biná	
Ság tarafta		otel	
		lokánta	

b) Multiple Substitution Drill

Ság tarafta	büyük	bir	lokánta	var.
Sól tarafta	iyi		biná	
Köşe başında			otel	
Búralarda				

c) Multiple Substitution Drill

Sól tarafta	bir	lokanta	var mı?
Búralarda		otel	
Ság tarafta			

d) Multiple Substitution Drill

Buralarda	büyük	bir	otel	vár mı?
Köşe başında	iyi		lokanta	
Sağ tarafta				
Sol tarafta				

e) Additional Patterns for Substitution Drill:

O lokanta pahalí mı?

İyi bir lokanta vár mı?

Otel pahalí mı?

Köşe başında pahalí bir lokanta var.

Ó Köşe başında bir lokanta vár mı?

6.6 Numbers Above Ten

11	onbir	70	yetmiş
12	oniki	80	seksen
13	onüç	90	doksan
14	ondört	100	yüz
15	onbeş	101	yüzbir
16	onaltı	110	yüzon
17	onyedi	120	yüzyirmi
18	onsekiz	200	ikiyüz
19	ondokuz	300	üçyüz
20	yirmi	1000	bin
21	yirmibir	1100	binyüz
22	yirmiiki	1200	binikiyüz
30	otuz	100,000	(100.000)* yüzbin
40	kırk	100,300	(100.300)* yüzbin üçyüz
50	elli	1,000,000	(1.000.000)* milyon
60	altmış	1,000,200	(1.000.200)* bir milyon ikiyüz
		1,000,000,000	(1.000.000.000)* milyar

* In Turkey the division between digits in large figures is usually made with a period (.) rather than with a comma.

UNIT 7

7.0 Basic Sentences: 'Classroom Expressions'

anlamak	to understand
anla	understand
anladınız	you understood
² ³ ¹ # Anladınız mı?	Did you understand?
³ ¹ Evet.	Yes.
³ ¹ Hayır.	No.
² ³ ¹ Anlayamadım.	I couldn't understand.
tekrarlamak	to repeat
tekrarla	repeat!
² ³ ¹ Tekrarlayın.	Repeat [it]! (polite)
o	he, she, it; that
kalem	pencil,
kalemi	the pencil (direct object)
verir misiniz?	would (or will) you give
² ³ ¹ # O kalemi verir misiniz?	Would you give [me] that pencil?
kitap	book
kitaplar	books
kitapları	the books (direct object)
kapamak	to close
kapa	close
kapayalım/kapıyalım	let's close
² ³ ¹ Kitapları kapayalım, lütfen.	Let's close [our] (the) books, please.

açmak	to open
açabilmek	to be able to open
açabilîrsiniz	you may open (you can open)

² Kitapları açabilîrsiniz. You may open [your] books.

şimdi	now
şimdilik	the time being
kadar	amount
yetmek	to suffice
yeter	it suffices, that's enough

^{3,2} Şimdilik ² bu kadar ^{3,1} yeter. That's all for now. ('this much suffices')

7.1 Note: Plural Suffix /-lér/, /-lár/, Low Vowel Harmony

The suffix /-lér/ or /-lár/ indicates an indefinite plurality. The difference between /-lér/ and /-lár/ is due to 'vowel harmony'. This is a very important feature of the Turkish sound system. The type of vowel harmony illustrated by /-ler/ and /-lar/ will be discussed more fully in 8.2 and 8.3 but in brief is this: suffixes having this kind of harmony will have the vowel /e/ after any front vowel: /i e ü ö/; and the vowel /a/ after any back vowel: /ı a u o/. This is well illustrated in the following noun plurals:

With front vowels:

gün	day	günlér	days
teşekkür	a thanking	teşekkürler	thankings
gece	night	gecelér	nights
tercüme	translation	tercümeler	translations
ders	lesson, class	dersler	lessons, classes
otel	hotel	oteller	hotels
köşe	corner	köşeler	corners

büyük	adult	büyükler	adults
kalem	pencil	kalemler	pencils

With back vowels:

akşam	evening	akşamlar	evenings
sıra	turn	sıralar	turns
taraf	side	taraflar	sides
baş	head	başlar	heads
binā	building	binalar	buildings
kitāp	book	kitaplar	books
lira	lira	liralar	liras

Note that it is the immediately preceding vowel which determines the vowel of the suffix. Thus in words like /otél/, /kaleṁ/, /binā/, /kitāp/ and /lira/ the two vowels of the base are different - one back, one front - but only the last one before the suffix decides the vowel of the suffix itself.

Since the vowel of a harmonic suffix is determined by something outside the suffix itself, we cannot know the pronunciation (or the spelling) of a suffix until it is added to a word. For this reason we must choose arbitrarily one of the shapes of a suffix as a 'citation form' or name for that suffix, or else resort to an unpronounceable formula. In this course we have chosen to represent each suffix according to the following conventions:

1. When the first sound of a suffix is a consonant which may occur sometimes voiceless, sometimes voiced (e.g. either /t/ or /d/ we use the voiced member of the pair (here /d/).

2. When the final sound of a suffix is a consonant which may occur sometimes voiceless, sometimes voiced (e.g. /k/ or /g/) we choose the voiceless member of the pair (here /k/).

3. Low vowel harmony (where the vowel choice is /a/ or /e/ is represented by the back vowel /a/, high vowel harmony (see 8.1) by /ı/.¹

4. Any sound which is present in one form and completely absent in another form of a suffix appears in the citation form in parentheses.

The applications of these rules will become apparent as more suffixes are discussed. When a suffix is being cited or named by one of its forms which stands for the entire group of members of the suffix the form used will be enclosed in braces { }. Thus the suffix for plural, which has the shapes /-ler/ and /lar/ will be cited in these materials: {-lar} .

Both kinds of vowel harmony are illustrated in all the drills which contain any words with suffixes on them - and in all such words in Basic Sentences as well. Examine the Basic Sentences and Drills of Units 1 - 7 to discover suffixes which contain now /e/ and now /a/. All such suffixes belong to the Low Vowel Harmony class. This class membership is part of the shape of each suffix just as much as is any sound used in the pronunciation of the suffix and is just as arbitrary.

7.2 Note: /bir/ and the Word-Order of 'Modification'

The word /bir/ 'one' functions also in Turkish as an indefinite 'article' similar in meaning to 'a' and 'an' in English. It regularly goes immediately before the noun and does not have stress. Any modifiers go ahead of it. Thus in English we say 'A good restaurant' while in Turkish they say /iyí bir lokanta/. This point is illustrated at a number of places in drills which you have already practiced.

1. The choice of the vowels /a/ and /ı/ to represent the harmonic vowels of suffixes in citation forms is contrary to the usual practice of Turkish grammarians (who use /e/ and /i/ respectively) but is made on the basis of convenience. There exist in Turkish non-harmonic suffixes containing /e/ (e.g. {-(y)ken}) and /i/ (e.g. {-ki}) but no non-harmonic suffixes containing /a/ and /ı/.

8.0 Dialog: 'Where is There a Gas Station?'

Ahmet bey

(Mr.) Ahmet

burada

here ('at this place')

benzin

gasoline

benzinci

gasoline station, seller of
gasoline

2 3, 1# 2 3, 1#
Ahmet bey burada bir benzinci var mı?

Ahmet, is there a gas station here?

ama

but

az

little (amount)

biraz

a little, a bit

uzak

far, far place

uzaktá

at a distance

3,1 #2 3,1
Var, ama biraz uzakta.

Yes ('there is'), but it's at some distance.

3, 1 #
Ne kadar?

How far? ('what amount')

búradan /búrdan/

from this place, by this way

dakika /dakka/

minute

sürmek

to spread, to take [time],
to last, to drive

sürer

it takes

3,2 | 3,1
Buradan on dakika sürer.

It takes ten minutes from here.

-John-

bana	to me
yol	road, way
yolu	the road, way (specific direct object)
tārif	description
tārif etmek	to describe
tārif eder misiniz?	will you describe

² Bana yolu ^{3, 1} tārif eder misiniz? #

Would you tell me how to get there?
('describe the way')

-Ahmet-

tabiî	natural
tabiî	naturally
tabi	of course
zâten	anyway
o tarafa	in (to) that direction ('to that side')
gidiyorum	I'm going

^{3, 1} #² ^{3, 1} Tabiî zâten ben de o tarafa gidiyorum.

Certainly, I'm going that way anyway.

-John-

ora-	there, that place
oradan /ordan/	from there
almak	to get, buy, receive
alırsınız	you buy, you'll buy

^{3, 2} ² ¹ # Siz de mi oradan benzin alırsınız?

Do you too buy gas from there?

-Ahmet-

her	every
-----	-------

zaman	time
değil /diyil/, /d̄il/	not equivalent [is not]
umum	public, general (noun)
umumî	general, public (adjective)
umumiyetle	generally, ordinarily
alırım	I buy, I'll buy
3. 2 2 .1# 2 3. 1 Her zaman değil ama umumiyetle ordan alırım.	Not always, but I usually buy it there.

8.1 Variation Drills on Basic Sentences

a) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	3.2 3. 1 Buradan <u>on</u> dakika sürer.
kaç	<u>Buradan</u> kaç dakika sürer?
lokantadan	Lokantadan kaç dakika sürer?
beş	<u>Lokantadan</u> beş dakika sürer.
oradan	Oradan beş dakika sürer.
on	<u>Oradan</u> on dakika sürer.
buradan	Buradan on dakika sürer.

b) Simple Substitution Drill

Ahmét Bey!	Benzinci	uzaktá.
	Otel	
	Lokanta	
	Postahane	

c) Simple Substitution Drill

Ahmet Bey!	Benzinci	ne kadar uzakta?
	Otel	
	Lokanta	
	Postahane	
	O köşe	
	Ankara Palas	

8.2 Note: High Vowel Harmony.

Tekrar edin lütfen.

Please repeat.

Doğru gidiniz.

Go straight [ahead].

Sağa dönünüz.

Turn to the right.

In these examples we have some equivalents of English imperatives. The suffix /-in/ of /tekrar edin/ and the 'same' suffix /-ün/ of /sağa dönünüz/ exhibit different vowels. This difference is due to vowel harmony of a different type than that discussed in Note 7.1.

Suffixes which belong to this kind of vowel harmony exhibit the 'same' suffix with four different vowels. The one exemplified above has these forms: /-in/, /-ün/, /-ın/, and /-un/. If the additional suffix /-iz/ of /doğru gidiniz/, which has the same type of harmony, is added, the result is a pair of suffixes with the same vowels: /-iniz/, /-ünüz/, /-ınız/ and /-unuz/. That is, after a suffix having one type of harmony, any further suffixes having the same type of harmony will have identically the same vowel.

The suffixes exemplified by /-in/ and /-iz/ may have any one of four vowels. We symbolize this harmony with the vowel {1}. Thus these two suffixes are respectively {-ın} and {-iz}. All four of the possible vowels in this type of vowel harmony are high vowels, so that in suffixes of this class the difference between front /i ü/ and back /ı u/ and between rounded /ü u/ and unrounded /i ı/ are preserved, but in suffixes of this type there is no contrast between high

and low vowels. Thus the vowels represented by {1} are:

/i/ after /i/	gíd- <u>in</u> -iz ¹
after /e/	éd- <u>in</u>
/ü/ after /ü/	dön- <u>ün</u> -üz
after /ö/	dön- <u>ün</u> -üz
/ı/ after /ı/	násıl-sın- <u>ız</u> (Not an imperative)
after /a/	al- <u>ır</u> -ım (Not an imperative)
/u/ after /u/	búyr- <u>un</u>
after /o/	gid-iyor- <u>um</u> (Not an imperative)

8.3 Note: The Two Kinds of Vowel Harmony Compared

In 7.2 we exemplified {a} harmony with plural suffixes.

Note also the 'infinitive' forms of these verbs:

/e/ after /i/	git-mék	to go
after /e/	gel-mék	to come
after /ü/	sür-mék	to last
after /ö/	gör-mék	to see (not yet used in a basic sentence)
/a/ after /ı/	bakın-mák	to look around (not yet used in a basic sentence)
after /u/	bul-mák	to find
after /a/	al-mák	to buy
after /o/	ol-mák	to become (not yet used in a basic sentence)

1. (Note: the hyphen in these examples indicates the division between base and suffix or between suffixes and does not necessarily show a division between syllables.)

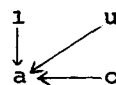
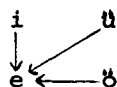
The two types of vowel harmony may be summarized:

After:	The {i} suffix vowel is:	The {a} suffix vowel is:
ü	ü	
ö		
i	i	e
e		
u	u	
o		
ı	ı	a
a		

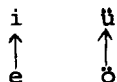
This may be diagrammed according to front-back and high-low distinctions:

	Front	Back
High	i ü	ı u
Low	e ö	a o

For {a} we have the front vowels all represented by /e/, the back ones by /a/:

For {ı} we have the sets:

The vowels of most suffixes are {a} or {ı}. There are some exceptions and some replacements, which will be taken up in due course. Most Turkish words show vowel harmony throughout - that is, native Turkish bases as well as suffixes show

harmonic accord between the syllables. There are numerous exceptions, of course, most of them being loans from other languages (as, e.g. /kitáp/,) and, of course, not all words showing internal vowel harmony are necessarily native Turkish bases.

Vowel harmony is illustrated throughout the Basic Sentences and Drills.

8.4. Note: The Infinitive Suffix {-mák}.

The examples cited above in Note 8.3 were of forms with the suffix {-mák}. These are verbal nouns, this form being known as the 'infinitive'. New verbs are given in the infinitive form when they first occur. Verbs are listed in the infinitive form in dictionaries.

8.5. Note: Word Stress in Turkish:

In every Turkish word, whether of one or many syllables, when it is spoken as a phrase by itself or is the stressed word in a phrase, one syllable is more prominent than the other syllables (if any) of the word. We say that this syllable is stressed. Even when the word is not the stressed word of a phrase, the stress-taking syllable of the word may be heard to be a little more prominent than the other syllable(s).

All syllables in Turkish (with a few exceptions) are either stressable or unstressable, just as all suffix syllables (with a few exceptions) are either {a} or {1}. Thus the mark {'}, which indicates stressability, is part of the formula for the suffix syllables of Turkish and {-da} 'in, on, at' and {-da} 'also, too' are not the same. [Of course, in some situations it may be desirable to emphasize a certain syllable to call attention to it, and in such cases even unstressable syllables may have a stress, but this rarely occurs.]

This position of stressability in a Turkish word (the place where stress will be heard if the word has any stress at all) is determined by the succession of syllables. A series of stressable syllables in a word will be stressable on the last syllable. If an unstressable syllable occurs, the position of stress-

ability for the word will remain before such unstressable syllable, regardless of the stressability or unstressability of further suffix syllables.

Most Turkish bases are composed of stressable syllables and so are stressed on the last syllable. Thus it is mainly in connection with suffixes that we will have to apply this principle. In these units whenever a suffix is explained in a note its syllable(s) will be cited in the formula as stressable (with { ' }) or unstressable (without { ' }).

8.6 Pronunciation Drill on Word Stress:

Below are all the words of more than one syllable in Units 1 - 8 analyzed according to stressable and unstressable syllables and then presented in the form in which they appear as separate phrases or as the stressed word in a phrase. Unstressable syllables are marked in the left hand-column with ~ over the vowel. Pronounce the words.

áy-dín	aydín	yé-dí	yedí
é-fén-dím	eféndim	sé-kíz	sekíz
ná-sıl	násıl	dó-kúz	dokúz
ná-sıl-sı-níz	nasılsınız	tek-rár	tekrár
i-yí	iyí	lút-fén	lútfen
i-yí-yım	iyiyim	ter-cü-me	tercüme .
te-şek-kür	teşekkür	sí-zín	sizín
ét-mék	etmek	sí-rá	sıra
é-de-rım	ederim	sí-rá-níz	sıraníz
ák-şám	akşám	pár-dön	pardon
ák-şám-lár	akşamlár	or pár-dón	or pardon
mér-há-bá	mérhaba	de-mék	demék
búy-rün	búyrun	de-dí-níz	dediníz
gél-mék	gelmek	baş-lá-mák	başlamák
gél-dí-níz	geldiniz	baş-lí-yá-lım	başlıyalım

búl-mák	bulmak	dér-sé	dersé
búl-duk	bulduk	í-sím	isím
Ál-láh	Alláh	ís-mím	ismím
Ál-lá-ha	Allaha	mút-lú	mutlú
ís-már-lá-mák	ısmarlamak	né-rě-lí-sĩ-níz	nérelisiniz
gŭ-le	gŭle	Á-mé-rí-kă-lí-yım	Amerikalıyım
ge-cé	gece	és-tağ-fŭ-rŭl-láh	estâğfurullah
ge-cé-lér	gecelér	ó-tél	otél
rá-hat	rahat	né-rě-dé	nérede
rá-hat-lík	rahatlık	hán-gĩ	hangi
vér-mék	vermek	Án-kă-ră	Ánkara
vér-sín	versín	pá-lás	palás
í-kí	iki	tá-raf	taráf
ál-tí	altı	kô-şé	kôşé
ba-şın-da	başında	á-ça-bíl-mék	açabilmék
pá-ha-lí	pahalı	á-ça-bí-lír	açabilír
ór-tá	orta	á-ça-bí-lír-sĩ-níz	açabilírsiniz
ge-cé-sí	gecesi	şım-dĩ	şimdi
lí-ră	lira	şım-dĩ-lík	şimdilik
ú-cuz	ucuz	kă-dár	kadár
doğ-rú	doğru	yét-mék	yetmék
doğ-rú-sú	doğrusú	yé-tér	yeter
bú-ră-lăr-dá	buralarda	Áh-mét	Ahmét
ló-kán-tă	lokanta	bú-ră-dá	burada
gi-dĩ-níz	gidiniz	bén-zín	benzín
á-ca-bă	acaba	bén-zín-cí	benzincí
pós-tă-hă-né	postāhané	á-ma	âma
să-ğă	sağă	ú-zák	uzák

dön-mék	dönmék	ú-zák-tá	uzaktá
dö-nű-nűz	dönünüz	bú-ră-dán	búradan
bü-yúk	büyük	dá-kí-kă	dakíka
bí-nă	bină	súr-mék	sürmek
án-lá-mák	anlamak	sú-rér	sürér
án-lá-dí-níz	anladınız	bá-ná	baná
án-lá-dí-níz-mĭ	anladınız mı	yó-lú	yolú
é-vet	évet	tă-ríf	tāríf
há-yır	hayır	tá-biĭ	tabiĭ
án-lí-yá-mă-dím	anlıyamadım	bén-dě	bénde
ték-răr-lá-mák	tekrarlamak	gí-dí-yö-rüm	gidíyorum
ték-răr-lá-yĭn	tekrarlayın	ză-tĕn	zâten
ká-lém	kalem	ó-ră-dán	óradan
vé-rír mĭ-sĭ-níz	verir misiniz	ál-mák	almak
kí-táp	kitáp	á-lír-sĭ-níz	alırsınız
kí-táp-lăr	kitaplăr	zá-mán	zaman
ká-pă-mák	kapamak	dé-ġil	değil
ká-pĭ-yá-lím	kapıyalım	ú-mú-mí-yét-lě	umumiyétle
		á-lí-rĭm	alırım

UNIT 9

9.0 Dialog: 'At the Gas Station.'

-Ahmet-

görmek

to see

görüyor musunuz

do you see?

tam

complete, exact

köşede

on the corner

2 3, 1 # 2 3,
Görüyor musunuz? Benzinci tam

Do you see? The gas station is
right [there] on the corner.

1
köşede.

-John-

görüyorum

I see

3,1 # 2 3, 1
Evet görüyorum.

Yes, I see.

-Benzinci-

lître

liter

alacaksınız

you [are] going to buy

doldurmak

to fill [something]

doldur

fill it up

doldurayım /dolduriyim/

may I fill, let me fill

doldurayım mı?

Shall I fill?

3, 1 # 2 3, 1 #
Kaç litre alacaksınız? Doldurayım mı?

How many liters are you going to
buy? Shall I fill [it up]?

-John-

on beş lira

fifteen liras

on beş liralık.

fifteen liras worth

3,2 | 3, 2 | 2 3, 1
Şimdilik on beş liralık yeter.

Fifteen liras worth will do for now.

-Benzinci-

^{3,1}
Peki

All right.

-John-

görüşmek

to see one another, discuss,
talk over

görüş!

discuss, talk, point of view

görüştüğümüze

for our having see one
another

çok

very

memnun

pleased, glad, happy

olmak

to become, be

ol

be, become

oldum

I became

² Görüştüğümüze ^{3, 1} çok memnun oldum.I'm very pleased that we ran
into each other.^{3, 2} | ² ^{3, 1}
Şimdilik allaha ısmarladık.

Goodby now.

-Ahmet-

yarın

tomorrow

görüştürüz

We'll see one another.

² ^{3, 1} # ^{3, 1}
Güle güle yarın görüşürüz.

Goodbye, see you tomorrow.

9.1 Variation Drill on a Basic Sentence - Progressive Substitution Drill.

Cue

Pattern

on beş

^{3, 1}
Kaç litre alacaksınız?¹
On beş litre alacaksınız.

liralık

¹
On beş liralık alacaksınız.

on

¹
On liralık alacaksınız.

litre

¹
On litre alacaksınız.

kaç

¹
Kaç litre alacaksınız ?

9.2 Note 'I [am]', 'you [are]' etc. Suffixes to the Predicate: $\{-(y)ım\}$, , $\{-sınız\}$, $\{-(y)ız\}$

Ó tarafa gidiyorum.	I'm going that way.
İyiyim.	I['m] fine.
Teşekkür ederim.	I['m doing a] thank[ing].
Umumiyetle órdan alırım.	I usually buy from there.
Nasılsınız ?	How [are] you?
Ó kalemi verír misiniz?	Will you give me that pencil?
Kitapları açabilírsiniz.	You may open [your] (the) books.
Bana yolu tarif edér misiniz?	Would you describe the way to me?
Görüyor musunuz?	Do you see?
Yarın görüşürüz.	We'll see each other tomorrow.

These are examples of personal 'additional information' suffixes to predicates: $\{-(y)ım\}$ 'I [am]', $\{-sın\}$ 'thou [art]' (plus plural or polite $\{-ız\}$ making $\{-sınız\}$ 'you [are]'), and $\{(y)ız\}$ 'we [are]'. These suffixes are unstressable. More literal translations of the above forms with these suffixes are:

$\{-(y)ım\}$ gidiyorum	'Going I [am]'
teşekkür ederim	'Thanking (one who) will do I [am]'
alırım	'(One who) takes I [am]'
iyiyim	'Good I [am]'
$\{-sınız\}$ görüyor musunuz ?	'Seeing ? you [are]'
verír misiniz?	'(One who) will give ? you [are]'
tarif edér misiniz?	'(One who) will describe ? you [are]'
açabilírsiniz.	'(One who) can open you [are]'
nasılsınız?	'how you [are]'
$\{-(y)ız\}$ görüşürüz	'(one who) will see each other we [are]'

These examples show that both adjectives (as /iyi/) and what we may call participles [verbal adjectives] (/gidiyor/, /eder/, etc.) occur as predicates with these suffixes. So may ordinary nouns. Indeed almost any Turkish word (with the exception of certain particles such as /ama/ 'but') occurs in appropriate context as a predicate-base, taking these and other 'additional information' predicate suffixes.

The subject may be emphasized by adding the personal pronouns in 'subject' position before the predicate (usually), as in /síz nasılsınız/ 'how [are] you?' There are pronouns for 'I' /bén/, 'Thou' /sén/, 'He, she it; that' /ó/, 'you' (plural or polite) /síz/, and for 'we' /bíz/. 'They' is expressed by pluralizing /ó/ to make /onlár/. (The /n/ here will be explained later.) Thus the personal pronouns are:

ben	I	biz	we
sen	thou	siz	you
o	he, she, it, that	onlár	they, those

Note: The form /baná/ 'to me' shows a special shape of /bén/ before this one suffix only. A similar change in the base occurs with /sén/ - /saná/ 'to thee'.

9.3 Note: Interrogative Suffix { -mı }

Görüyor musunuz?

Do you see?

Oradan mı benzin alırsınız?

Do you buy gas from there?

The interrogative suffix { -mı } has occurred in a number of examples. Its usual position is immediately after the predicate as in the first examples above. It precedes the endings for 'I [am]', 'you [are]' etc. but of course follows the plural ending { -lár } which pluralizes the predicate and is not comparable to the personal suffixes. While { -mı } is a suffix and follows regular vowel harmony, the official spelling separates it from the preceding part of the word. This separation is artificial and the suffixes to { -mı } form part of the word it follows.

The word /rahát/ plus { -m1 } and the personal suffixes is:

Rahát mıyım?	Comfortable ? I [am].
Rahát mısın?	Comfortable ? Thou [art].
Rahát mı?	Comfortable ? [He (she, it, that) is].
Rahát mıyız?	Comfortable ? we [are].
Rahát mısınız?	Comfortable ? you [are].
Rahatlar mı?	Comfortable(s) ? [They are].

The suffix { -m1 } is unstressable and the stress of the word immediately precedes it (unless it would be earlier in the word even if { -m1 } were not there i.e. /otelde/ 'at [the] hotel' and /otelde mi?/ 'at the hotel?' but /burada/ 'at this place' and /burada mı/ 'at this place?').

9.4 Grammar Drills on Personal 'Additional Information' Predicate Suffixes:

Sample Sentence Drills

a) { ∅ } '[he (she, it, that) is]

Ahmet burada.	Ahmet [is] here.
O çok iyi.	He['s] very well.
Çok memnun.	[He's] very pleased.
Ahmet şimdi nerede?	Where['s] Ahmet now?
Ahmet köşe başında.	Ahmet's around the corner.
ÓAhmet.	That['s] Ahmet. He['s] Ahmet.
Hangi otel iyi?	Which hotel['s] good?
Hangi lokanta iyi?	Which restaurant [is] good?
Hangi bina postahane?	Which building [is the] post office?

b) {-lar} '[They are]'

Şimdi çok rahatlar.

[They're] very comfortable(s) now.

Çok memnunarlar.

[They're] very pleased(s).

Şimdi neredeler?

[They're] now at what place(s)?

Şimdi nasıllar?

[They're] now how(s)?

Oradan on dakika uzaktalar.

[They're] from there ten minutes at a distance(s).

Sağ taraftalar.

[They are] on(s) [the] right side.

Köşe başındalar.

[They are] at(s) the corner('s head).

Şimdi buradalar.

[They are] now at (s) here.

c) {-(y)ım} 'I[am]'

Ben Türküm.

I [a] Turk (I [am]).

Ben sol taraftayım.

I on the left (side) (I[am]).

Ben buradayım.

I at this place. (I [am]).

Köşe başındayım.

Corner at its head I [am].

Çok rahatım.

Very comfortable I [am].

Neredeyim?

At what place I [am]?

Ahmet benim, ben Ahmedim.

Ahmet I (I [am]), I Ahmet (I [am]).

Oradan on dakika uzaktayım.

From there ten minutes at [a] distance I [am].

Çok iyiyim.

Very good I [am].

d) {-sınız} 'You [are]'

Neredesiniz?

At what place you [are]?

Çok memnunsunuz.

Very pleased you [are].

Çok rahatsınız.

Very comfortable you [are].

Siz çok iyisiniz.

You very good (you [are]).

Oradan on dakika uzaktasınız.

From there ten minutes at [a] distance
you [are].

Köşe başındasınız.

Corner at its head you [are].

e) {-(y)ız} 'We [are]'

Neredeyiz?

At what place we [are]?

Çok memnunuz.

Very pleased we [are].

Çok rahatız.

Very comfortable we [are].

Çok iyiyiz.

Very well we [are].

Köşe başındayız.

Corner at (its head) we [are].

Oradan on dakika uzaktayız.

From there ten minutes at a distance
we [are].

Buradayız.

At this place we [are].

Türküz.

Turk we [are].

f) {ø} with /değil/

+{mı}

Ahmet burada değil.

Ahmet burada değil mi?

O çok iyi değil.

O çok değil mi?

Çok memnun değil.

Çok memnun değil mi?

O Ahmet değil.

O Ahmet değil mi?

O iyi bir lokanta değil.

O iyi bir lokanta değil mi?

g) {-lar} with /değil/

+{mı}

Rahat değiller.

Rahat değiller mi?

Memnun değiller.

Memnun değiller mi?

Orada değiller.

Orada değiller mi?

Burada deęillér.

Lokantada deęillér.

Derste değiller.

Burada deęillér mi?

Lokantada deęillér mi?

Derste deęillér mi?

h) {-(y)ım} with /değil/

Türk değilim.

Amerikalı değilim.

Memnun değilim.

Rahat değilim.

Ahmet değilim.

Orada değilim.

+ {-mı}

Memnun değil miyim?

Derste değil miyim?

Burada değil miyim?

Orada değil miyim?

i) {-sınız} with /değil/

Siz Ahmet değilsiniz.

Memnun değilsiniz.

Rahat değilsiniz.

Orada değilsiniz.

Burada değilsiniz.

Amerikalı değilsiniz.

Türk değilsiniz.

+ {-mı}

Siz Ahmet değil misiniz?

Memnun değil misiniz?

Rahat değil misiniz?

Orada değil misiniz?

Burada değil misiniz?

Amerikalı değil misiniz?

Türk değil misiniz?

j) {-(y)ız} with /değil/

Memnun değiliz.

Rahat değiliz.

Orada değiliz.

Burada değiliz.

Derste değiliz.

+ {-mı}

Memnun değil miyiz?

Rahat değil miyiz?

Orada değil miyiz?

Burada değil miyiz?

Derste değil miyiz?

Amerikalı değíliz.

Amerikalı değíl miyiz?

Türk değíliz.

Türk değíl miyiz?

k) Attached Question Form:

Ahmet búrada, değíl mi?

Ahmet's here, isn't he?

Rahatlár, değíl mi?

They're comfortable, aren't they?

Türküm, değíl mi?

I'm a Turk, am I not?

Memnúnsunuz, değíl mi?

You're satisfied, aren't you?

Búradayız, değíl mi?

We're here, aren't we?

Note: /değíl mi?/ may be added after any positive statement to serve a function similar to all the various attached questions (like 'can't I', 'won't you', 'shouldn't we', etc.) in English. Further examples:

Gidiýorsunuz, değíl mi?

You're going, aren't you?

Búradalar, değíl mi?

They're here, aren't they?

Kitap var, değíl mi?

There's a book, isn't there?

etc.

1) Multiple Substitution - Correlation Drill

(Ben)	Burada	miyim?
(Sen)	Köşe başında	mi---?
(O)	Sağ tarafta	değil
(Biz)	Uzakta	değil mi ...?
(Siz)	Memnun	
(Onlar)	Türk	
	Rahat	
	İyi	
	Buralarda	

Note: Cues in substitution drills given in parentheses are not intended to be substituted in the pattern but are rather given to cue the appropriate correlation elsewhere in the sentence. Here the cue is intended to indicate the proper post-predicate 'additional information suffix'. For example:

Cue: Response

(Ben) Buradayım.
Burada muyum?
etc.

9.5 Grammar Drills on the Interrogative Suffix {-mı} : Sample Sentence

Drills

a) {-mı} + {Ø} 'Is [he, (she, it, that)]?'

Ahmet bey burada mı?	Lokanta sağ tarafta mı?
Ahmet iyi mi?	O lokanta iyi mi?
Benzinci uzakta mı?	O otel büyük mü?
Ahmet bey memnün mu?	O otel iyi mi?
Ankara Palas iyi mi?	Otel sol tarafta mı?
Otel köşede mi?	O bina postahane mi?
Postahane uzak mı?	Lokanta pahalı mı?
Ahmet rahat mı?	Lokanta köşede mi?
Uzakta mı?	Sağ tarafta mı?
Burada mı?	Köşe başında mı?
Uzak mı?	Pahalı mı?
Rahat mı?	Sol tarafta mı?
Memnün mu?	Buralarda mı?

b) {-lâr} + {mı} 'Are [they] -----?'

Şimdi memnunlâr mı?	Köşe başındalar mı?
Şimdi iyilêr mi?	Şimdi rahatlar mı?
Buradalar mı?	Uzaktalar mı?

c) {-mı} + {-(y)ım} '[Am I -----?'

Óradan uzakta mıyım?	Köşede miyim?
Sağ tarafta mıyım?	İlk ben miyim?
Sol tarafta mıyım?	İyi miyim?

d) { -mı } + { -sın } '[Are] you(s) -----?'

Rahát mısın?

Benzinci misin?

Uzaktá mısın?

Tam köşede misin?

Sağ tarafta mısın?

Memnún musun?

Buradan çok uzakta mısın?

Orada mısın?

e) { -mı } + { -(Y)ız } '[Are] we -----?'

Oradan çok uzakta mıyız?

Sol tarafta mıyız?

Sağ tarafta mıyız?

Rahát mıyız?

Tam köşede miyiz?

Köşe başında mıyız?

Hoş muyuz?

İyi miyiz?

Memnún muyuz?

f) { -mı } + { -sın } + { -ız } '[Are] you (pl) -----?'

Rahát mısınız?

İyi misiniz?

Ahmét bey misiniz, efendim?

Buralarda mısınız?

Burada mısınız?

Türk müsünüz?

Uzaktá mısınız?

İlk siz misiniz?

Köşe başında mısınız?

Memnún musunuz?

Sağ tarafta mısınız?

Sol tarafta mısınız?

UNIT 10

10.0 Basic Sentences 'Classroom Expressions'

masa	table
masaya	to [the] table
bırakmak	to leave, drop off, allow
bırak	leave!
bırakın	leave! (more polite)

² Kitapları ^{3, 1} masaya bırakın.

Leave [i.e. put and leave [your]
(the) books on the table.

Türk	Turk, Turkish
Türkçe	Turkish (language), as a Turk
konusmak	to speak
konus	speak!
konusunuz	speak! (more formal)

^{3, 1} Türkçe konuşunuz!

Speak Turkish!

İngiltere	England
İngiliz	English (people)
İngilizce	English (language)
konusma!	don't speak!
konusmayın	don't speak! (more polite and plural)

² İngilizce ^{3, 1} konuşmayın lütfen.

Please don't speak English.

konusalım	let's speak
-----------	-------------

^{3, 2} | ² ¹
Şimdi konuşalım.

Now let's speak.

okumak	to read
oku!	read!
okuyun	read! (more polite and plural)

2 3, 1 | 2, 1
Okuyun, lütfen.

okuma!

okumayın

2 3, 1 | 2, 1
Okumayın lütfen.

teneffüs

yapmak

yap!

yapalım

2 3, 1
Teneffüs yapalım.

dersiniz

dersinizi

öğrenmek

öğren!

öğrendiniz mi?

2 3, 1 #
Dersinizi öğrendiniz mi?

çalışmak

çalış

çalıştınız

2 3, 1 #
Dersinizi çalıştınız mı?

buna

denir

2 3, 1 #
Türkçede buna ne denir?

2 3, 1 #
'Hello' nasıl dersiniz?

bitmek

bitti

Read please.

don't read!

don't read! (more polite)

Please don't read.

break, recess, breathing,
aspiration

to make, to do

do! make!

let's do, let's make

Let's have a break.

your lesson

your lesson (direct object)

to learn

learn! (imp.)

have you learned, did you learn?

Did you learn your lesson?

to work, to work on, to study

study! work!

you studied

Did you study your lesson?

to this, for this

[it] it is said, it is called

How do you say this in Turkish?

('In Turkish what is said for this'?)

How do you say 'hello'?

to finish, to end

[it] finished

²
Ders bitti ^{3,1}

The lesson (or class) has finished.

10.1 Variation Drill on a Basic Sentence: Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>İngilizce</u> konuşmayın lütfen.
Türkçe	Türkçe <u>konuşmayın</u> lütfen.
konuşunuz	<u>Türkçe</u> konuşunuz lütfen.
İngilizce	İngilizce <u>konuşunuz</u> lütfen.
konuşalım	<u>İngilizce</u> konuşalım lütfen.
Türkçe	Türkçe <u>konuşalım</u> lütfen.
konuşmayın	<u>Türkçe</u> konuşmayın lütfen.
İngilizce	İngilizce konuşmayın lütfen.

10.2 Note: Imperative: Suffixes {-(y)ın} and {-iz}

The examples in 8.2:

Tekrar edin, lütfen.

Doğru gidiniz.

Sağa dönünüz.

are of 'imperatives' - orders or requests for the performance of the action.

The suffixes represented are {-(y)ın} 'you' - either singular or plural, (correlating with /siz/ 'you' - plural or polite singular), and {-iz}, the regular pluralizer of personal suffixes which we have already seen in constructions like /eder misiniz/ 'will you (plural or polite) do?'. The verb stem, which is the form which occurs before the infinitive suffix {-mak}, may be used by itself as an abrupt (command) imperative. If {-(y)ın} is added, it is less abrupt or plural. If {-iz} is added, it is a more polite request (polite plural).

Compare:

Infinitive	Abrupt Imperative {-(y)ın}		
	(sen)	(siz)	{-ız}
almák 'to buy'	ál	alın	alınız
bırakmák 'to leave'	bırák	bırakın	bırakınız
bulmák 'to find'	búl	bulun	bulunuz
dönmék 'to return'	dön	dönün	dönünüz
gelmék 'to come'	gel	gelin	geliniz
görmék 'to see'	gör	görün	görünüz
konuşmák 'to speak'	konuş	konuşun	konuşunuz
olmák 'to become'	ól	olun	olunuz
vermek 'to give'	ver	verin	veriniz

After a vowel the suffix is {-yın}. Compare:

başlamák 'to begin'	başlá	başlayın	başlayınız
kapamák 'to close'	kapa	kapayın	kapayınız
okumák 'to read'	oku	okuyun	okuyunuz
tekrarlamák 'to repeat'	tekrarla	tekrarlayın	tekrarlayınız

The verb /demék/ has a change in the shape of the root before the /y/ of the suffix:

demék 'to say'	dé	díyin	díyiniz
----------------	----	-------	---------

Two common verbs, /etmék/ and /gitmék/ replace the /t/ of the root with /d/ before suffixes commencing with a vowel:

etmék	ét	édin	édiniz
gitmék	gít	gidin	gidiniz

The stress of the imperative falls on the last syllable of the base, i.e. before the suffix {-(y)ın} which is unstressable.

10.3 Drill Grammar Drill on Imperatives: Sample Sentence Drill

Ó kitapları okuyun.	Read those books!
Şimdi siz okuyun.	Now your read!
Tekrar okuyun.	Read [it] again!
On liralık benzin doldurun.	Put in ten lira worth of gasoline.
On liralık benzin alın.	Buy ten lira worth of gasoline.
Kitapları burada bırakın.	Leave the books here.
Kitapları bulunuz.	Find the books (please).
Kitapları oradan alınız.	(Please) get the books from there.
Doğru tercüme ediniz.	(Please) translate correctly.
Tekrar tercüme ediniz.	(Please) translate again.
Şimdi dersi başlayın.	Begin the lesson now.
Ó tarafa gidiniz.	(Please) go to that side.
Beş dakika teneffüs yapınız.	(Please) take a five minute break.
Rahat ediniz.	Make yourself comfortable.
Bir kalem veriniz.	(Please) give [me] a pencil.
Bu kitapları tercüme ediniz.	(Please) translate these books.
Dersi geliniz.	Come to class.
Sağa dönünüz.	Turn to the right.
Sol tarafa gidiniz.	Go to the left.
Türkçe konuşunuz.	Speak Turkish.

10.4 Note {-ma} Negative Verbal Extension:¹

Anlıyamadım.	I couldn't understand.
İngilizce konuşmayın.	Don't speak English.

1. A verbal extension is a suffix which can occur on a verbal root or stem preceding the 'infinitive' verbal noun suffix {-mák}. Most verbal extensions will be taken up much later and add to the verb such meanings as 'causative', 'passive', 'reflexive', 'reciprocal' and the like. This verbal extension - the negative verbal extension {-ma} adds to the verb the element of meaning, 'negation'.

Okumayın, lütfen.

Please don't read.

The suffix { -ma } forms a negative verb base. The negative base alone without further suffixes makes a negative imperative parallel to the imperatives in Drill 10.3 above. Note that the stress of negatives is before the negative suffix. Compare:

Infinitive	Imperatives: Abrupt	(Verb Stem) + { -(y)ın }	{ + -ınız }
	(sen)	(siz)	(siz)
álmamak 'not to buy'	álma 'don't buy'	álmayın	álmayınız
bırákamak	bırákma	bırákmayın	bırákmayınız
búlmamak	búlma	búlmayın	búlmayınız
dónmemek	dónme	dónmeyin	dónmeyiniz
gélmemek	gélme	gélmeyin	gélmeyiniz
görmemek	görme	görmeyin	görmeyiniz
konúşmak	konúşma	konúşmayın	konúşmayınız
ólmamak	ólma	ólmayın	ólmayınız
vérmemek	verme	vermeyin	vermeyiniz
başlamamak	başlama	başlamayın	başlamayınız
kapamak	kapama	kapamayın	kapamayınız
okumamak	okuma	okumayın	okumayınız
tekrarlamamak	tekrarlama	tekrarlamayın	tekrarlamayınız
démek	deme	demeyin	demeyiniz
étmek	étme	étmeyin	étmeyiniz
gítmek	gítme	gítmeyin	gítmeyiniz

10.5 Drill: Negative Imperatives: Sample Sentence Drill

Tercüme <u>é</u> tmeyiniz.	Çok doldurmayınız.
Kitapları burada bırakmayınız.	Ona yolu tarif <u>é</u> tmeyiniz.
Şimdi <u>g</u> elmeyiniz.	Oraya <u>g</u> itmeyiniz.
Derse başla <u>m</u> ayınız.	O kitapları oku <u>m</u> ayınız.
Kitapları kapamayınız.	Oradan benzin <u>á</u> lmayınız.
Kitapları <u>a</u> çmayınız.	'Hello' <u>d</u> emeyiniz, [#] 'merhaba' deyiniz.
O tarafa <u>g</u> itmeyiniz	Kalem <u>v</u> ermeyiniz, [#] kitap veriniz.
Benzin <u>á</u> lmayınız.	Oku <u>m</u> ayınız, [#] konuşunuz.
Kitapları masaya bırakmayınız.	İngilizce konu <u>ş</u> mayınız.

10.6 Note: Participles: Suffix { -ıyor }

Bén de o tarafa gidiyorum.

Görüyor musunuz?

Evet. görüyorum.

In Basic Sentences to date have occurred these sentences illustrating the 'participle' with suffix { -ıyor } . The base-final vowel of such verbs as başla is dropped before { -ıyor } . This participle is roughly equivalent to the English 'present participle' ending in -ing as used in the 'present progressive verb phrase' (I am going, etc.). In Turkish it carries either the sense of immediate and continuing action, or of habitual action covering the present (or some other definite) time. Note again that in Turkish there is no equivalent for the verb 'be' so that the form /görüyorum/ meaning 'seeing-I' is exactly parallel to the noun predicates illustrated in 6.2 and later notes: as /rahátım/ 'comfortable-I' i.e. 'I [am] comfortable.

While the participle in { ıyor } can easily be translated by the English participle in -ing, there are six participles in Turkish which are used as predicates in exactly the same fashion as the one in { ıyor } . Since it is impossible to translate all of these into English participles (English has

only two participles) it is desirable to employ a phrase to translate participles in Turkish into English. We adopt the phrase 'one who is (study)ing' for this participle and, as we shall see later, this enables us to translate each participle as 'one who is going to (study)', 'one who has (studi)ed', 'one who must (study)' etc.

The participle in { -iyor } functions as a predicate in the clausal structure outlined in 6.2. Thus it may be followed by the personal 'additional information' suffixes discussed above in 9.2 for 'I', 'thou', 'we' and 'you':

gidiyor-um	'I [am] one who is going'.
gidiyor-sun	'Thou [art] one who is going.'
gidiyor-uz	'We [are] one[s] who are going.'
gidiyor-sunuz	'You [are] one[s] who are going'.

The third person: 'He, (she, it, that)' is not represented by a suffix but is automatically construed as the performer of the action if the participle is a predicate without personal suffix:

gidiyor	'[He (she, it, that) is] one who is going.'
---------	---

The third person plural again is not represented by a personal suffix as such, but the plural suffix {-lar} suffixed to a predicate without other suffixes following it is automatically construed to refer to a plurality of actors rather than to a plurality of acts:

gidiyor-lar	'[They are] ones who are going.'
-------------	----------------------------------

The participles are followed by the interrogative suffix {-mı} in exactly the same fashion as are noun predicates such as those drilled in 9.5.

Note that the (elsewhere) unstressable syllable /-yor/ is stressable before {-mı} (but see the footnote on the next page).

gidiyor-mu-yum	'[Am] I one who is going?'
gidiyor-mu-sun	'[Art] thou one who is going?'

gidiyór-mu	'[Is he (she, it, that)] one who is going.
gidiyór-mu-yuz	'[Are] we one[s] who are going?'
gidiyór-mu-sunuz	'[Are] you one[s] who are going?'
but: gidiyorlar-mı	'[Are they] ones who are going?'

The participles in { -iyor } for some of the verbs in Unit 1-3 are:

Infinitive: Participle: Meaning as predicate with no 'additional information' personal suffixes:

almák	alıyór	[He (she, it, that) is] one who is buying.
anlamák	anlıyór	[He (she, it, that) is] one who is understanding.
başlamák	başıyór	[He (she, it, that) is] one who is beginning.
bırakmák	bırakıyór	[He (she, it, that) is] one who is leaving.
bulmák	buluyór	[He (she, it, that) is] one who is finding.
demék	diyór	[He (she, it, that) is] one who is saying .
dönmék	dönüyór	[He (she, it, that) is] one who is returning.
gelmék	geliyór	[He (she, it, that) is] one who is coming.
gitmék	gidiyór	[He (she, it, that) is] one who is going
görmék	görüyór	[He (she, it, that) is] one who is seeing.
kapamák	kapıyór	[He (she, it, that) is] one who is closing.
konuşmák	konuşuyór	[He (she, it, that) is] one who is speaking.
okumák	okuyór	[He (she, it, that) is] one who is reading.
olmák	oluyór	[He (she, it, that) is] one who is becoming.
vermék	veriyór	[He (she, it, that) is] one who is giving.

Note that the stress is on the {ı} of the suffix. The /yor/ syllable is stressable only before the interrogative suffix {-mı} .¹ In compounds of various nouns with /etmék/ the stress is on the first word of the compound in the

1. There is variation among Turks in the placement of stress on the /-yor/ syllable before the suffix {-mı} . Some speakers state that stress on /-yor/ implies surprise while a 'matter of fact' question would normally have stress on the {-ı} syllable. Others stress the /-yor/ consistently before {-mı} .

affirmative:

teşekkür etmek	teşekkür ediyor	[He (she, it that) is] one who is performing thanking.
taríf etmek	taríf ediyor	[He (she, it, that) is] one who is performing a description.
tercüme etmek	tercüme ediyor	[He (she, it, that) is] one who is performing a translation.
tekrár etmek	tekrár ediyor	[He (she, it, that) is] one who is performing a repetition.

Note that verb bases ending in vowels lose the vowel before {-iyor} : başla + {-iyor} → başlıyor, de + {-iyor} → diyor¹

Drill 10.7 Grammar Drills on the Participle in {-iyor} :

a) {-iyor} without personal suffix: 'He (she, it, that) is] one who is ---ing.'

Ön beş liralık benzin yetiyor.	Bu akşam dönüyor.
Çok memnun oluyor.	Çok iyi tercüme ediyor.
Ön dakika sürüyor.	Çok iyi Türkçe konuşuyor.
Oradan geliyor.	Dersé başlıyor.
Kitapları burada bırakıyor.	Benzin alıyor.

b) {-iyor} + {-lár} 'They are] ones who are ---ing.'

Çok memnun oluyorlar.	İyi Türkçe konuşuyorlar.
Kitapları burada bırakıyorlar.	Ön dakika teneffüs yapıyorlar.
Bu akşam dönüyorlar.	Bu akşam gidiyorlar.
Çok iyi tercüme ediyorlar.	Bugün geliyorlar.

c) {-iyor} + {-(y)lm} 'I [am] one who is ---ing.'

Ben de gidiyorum.	Tercüme ediyorum.
Ders alıyorum.	Kitapları burada bırakıyorum.

1. Since the stem vowel of de 'say' and ye 'eat' is lost before {-iyor} there is no vowel to determine harmony. The vowel of {-iyor} is here /i/ which is what it would have been had the /e/ vowel remained. These are the only examples of such monosyllabic vowel-final verb bases.

Şimdi oradan geliyorum.

Dersé başıyorum.

Kitapları alıyorum.

Türkçe konuşuyorum.

Şimdi geliyorum.

Kitap okuyorum.

d) { -iyor } + { -sın } 'Thou [art] one who is ---ing'

Çok iyi okuyorsun.

Çok iyi Türkçe konuşuyorsun.

İyi tarif ediyorsun.

İyi tercüme ediyorsun.

Doğru gidiyorsun, otel sağ tarafa.

Sağa dönüyorsun, lokanta sol tarafa.

Bugün dersé başıyorsun.

Bu akşam gidiyorsun.

e) { -iyor } + { -(y)ız } 'We [are] one[s] who are ---ing'

Şimdi dersé başlıyoruz.

İngilizce konuşuyoruz.

Bu akşam dönüyoruz.

Oradan geliyoruz.

Bugün gidiyoruz.

Çok memnun oluyoruz.

Her gün görüşüyoruz.

Biz kitapları burada bırakıyoruz.

On beş dakika teneffüs yapıyoruz.

Kitapları kapıyoruz.

f) { -iyor } + { -sın } + { -iz } 'You [are] one[s] who are ---ing'

Çok iyi konuşuyorsunuz.

İyi okuyorsunuz.

İyi tercüme ediyorsunuz.

Şimdi dersé başlıyorsunuz.

İyi tarif ediyorsunuz.

On dakika teneffüs yapıyorsunuz.

Yarın gidiyorsunuz.

Kitapları burada bırakıyorsunuz.

g) { -iyor } + { -mı } '[Is he (she, it, that)] one who is ---ing?'

On beş liralık benzin yetiyór mu?

Ali bey bu akşam geliyór mu?

Ali bey İngilizce konuşuyór mu?

İyi tercüme ediyór mu?

İyi Türkçe konuşuyór mu?

On dakika sürüyór mu?

h) { -iyor } + { -lár } + { -mı } '[Are they] ones who are ---ing?'

Türkçe konuşuyorlár mı?

Bu akşam dönüyorlár mı?

Bugün geliyorlár mı?

Memnun oluyorlár mı?

İyi tercüme ediyorlar mı?

i) { -iyor } + { -mı } + { (y)ım } '[Am] I one who is ---ing?'

Ben de gidiyör muyum?

Doğru tarif ediyör muyum?

İyi Türkçe konuşuyör muyum?

Doğru tercüme ediyör muyum?

İyi okuyör muyum?

Ben de geliyör muyum?

j) { -(ı)yör } + { -mı } + { -sın } '[Art] thou one who is ---ing?'

İyi konuşuyör musun?

Bu akşam geliyör musun?

Türkçe konuşuyör musun?

Derse başlıyör musun?

İngilizce konuşuyör musun?

Ders alıyör musun?

Yarın gidiyör musun?

Kitap okuyör musun?

İyi tercüme ediyör musun?

k) { -iyor } + { -mı } + { -(y)ız } '[Are] we one[s] who are ---ing?'

Derse başlıyör muyuz?

Doğru okuyör muyuz?

İyi konuşuyör muyuz?

Bu akşam gidiyör muyuz?

Doğru tercüme ediyör muyuz?

Bu akşam geliyör muyuz?

l) { -iyor } + { -mı } + { -sın } + { -iz } '[Are] you one[s] who are ---ing?'

İngilizce konuşuyör musunuz?

Yarın geliyör musunuz?

Türkçe konuşuyör musunuz?

Ders alıyör musunuz?

İyi okuyör musunuz?

Derse başlıyör musunuz?

Bu akşam gidiyör musunuz?

Kitapları burada bırakıyör musunuz?

m) { -ma } + { -iyor } 'He (she, it, that) is] one who is not ---ing.'

On beş liralık benzin yétmiyor.

İyi tercüme étmiyor.

Ahmet bey memnun ólmuyor.

Ahmet bey iyi İngilizce konuşmuyor.

Kitapları burada bırakmıyor.

Bugün gélmiyor.

Bu akşam dönüyor.

Bu akşam gitmiyor.

n) { -ma } + { -ıyor } + { -lar } ' [They are] ones who are not ---ing. '

Bu akşam dönüyorlar.

Derse başlamıyorlar.

İyi tercüme etmiyorlar.

Bu akşam gitmiyorlar.

İyi Türkçe konuşmuyorlar.

Bugün gelmiyorlar.

o) { -ma } + { -ıyor } + { -(y)ım } 'I [am] one who is not ---ing. '

İyi Türkçe okumuyorum.

'Konuşunuz' demiyorum, 'okuyunuz' diyorum.

İyi tercüme etmiyorum.

Kitapları burada bırakmıyorum.

Bugün derse gitmiyorum.

Oradan benzin almıyorum.

Bu akşam gitmiyorum.

Memnun olmuyorum.

Bugün gelmiyorum.

p) { -ma } + { -ıyor } + { -sın } 'Thou [art] one who is not ---ing. '

İyi okumuyorsun.

Sağa dönüyorsun, solâ dönüyorsun.

İyi tarif etmiyorsun.

Sen gelmiyorsun.

Çok iyi tercüme etmiyorsun.

Kitapları kapamıyorsun.

O tarafa gitmiyorsun.

q) { -ma } + { -ıyor } + { -(y)ız } 'We [are] one[s] who are not ---ing. '

Derse şimdi başlamıyoruz.

Kitapları burada bırakmıyoruz.

Biz İngilizce konuşmuyoruz.

Her gün gitmiyoruz.

Bu akşam dönüyoruz.

Kitapları kapamıyoruz.

Yarın gitmiyoruz.

Oradan gelmiyoruz.

r) { -ma } + { -ıyor } + { -sın } + { -iz } 'You [are] one[s] who are not ---ing. '

İyi tarif etmiyorsunuz.

Doğru okumuyorsunuz.

Doğru tercüme etmiyorsunuz.

Sağa dönüyorsunuz.

Derse bugün başlamıyorsunuz.

O tarafa gitmiyorsunuz.

Kitapları burada bırakmıyorsunuz.

s) Multiple Substitution-Correlation Drill (Not recorded)

(Biz)	Benzin alıyor....	mu....?
(Sen)	Oradan geliyor....	.
(Ben)	Kitapları burada bırakıyor....	
(O)	Çok memnun oluyor....	
(Siz)	Derse başlıyor....	
(Onlar)	Türkçe konuşuyor....	
Ali Bey	İyi okuyor....	
Ahmet	Bu akşam dönüyor....	
	Doğru tercüme ediyor....	
	Bu akşam gidiyor....	
	İngilizce konuşmuyor....	
	Bugün gelmiyor....	
	İyi tarif etmiyor....	

10.8 Review Drill on /bir/:

Bu İngilizce bir kitap.

İyi bir gün.

Türkçe bir kitap okuyorum.

Ankara Palas pahalı bir otel.

O iyi bir kitap.

O pahalı bir kitap.

Uzak bir lokantaya gidiyoruz.

İyi bir ders.

10.9 Narrative Drill:

Şimdi Ahmet bey benzin alıyor. Benzinci buradan on dakika uzakta. Ahmet bey on beş liralık benzin alıyor. Ahmet bey umumiyetle oradan benzin alıyor. Benzinci benzin dolduruyor. Ahmet bey on beş lira veriyor. Benzinci teşekkür ediyor, Ahmet bey 'Allaha ısmarladık' diyor, gidiyor.

Substitute in the Narrative for /Ahmet bey/:

Ben Onlar

Siz Biz

UNIT 11

11.0 Dialog: 'Can You Help Me?'

-John-

kâtip

clerk

otelin kâtibi

clerk of the hotel

siz misiniz?

are you?

Otelin kâtibi siz misiniz?

Are you the clerk of the hotel?

-Kâtip-

şey

thing

bir şey

a thing, anything

bir şeyé

for a[ny] thing

ihtiyâç

need

ihtiyacınız

your need

Evet efendim. Bir şeyé mi

Yes sir. Do you need anything?

('Is your need for a thing existent?')

ihtiyacınız var?

-John-

tâksi

taxi

istemék

to want, to ask for

istiyordum

I was wanting

Bir tâksi bulmak istiyordum.

I was trying ('was wanting') to find
a taxi.

yardım

help, aid

yardım etmek

to help

Bana yardım edér misiniz?

Would you help me?

-Kâtip-

bélki

perhaps, possibly

ön	front
otelin önü	the front of the hotel
otelin önünde	in front of the hotel
dolmak	to fill up (of itself)
dolmuş	jitney, share cab (taxi which runs a route with several passengers)

Tabii. Belki otelin önünde bir

Certainly. Perhaps we'll find a share cab in front of the hotel.

dolmuş buluruz.

(or: /Belki otelin önünde bir

dolmuş buluruz./)

nereye /neriye/

to where

gideceksiniz /gidiceksiniz/

you are going to go

Nereye gideceksiniz?

Where are you going?

-John-

sefir, elçi

ambassador

sefâret, elçilik

embassy

konsolós

consul

konsolosluk, konsoloshâne

consulate

Amerikan

American

Amerikan sefâreti/sefârethânesi

American Embassy

Amerikan konsolosluğu

American Consulate

Amerikan sefâretine.

To the American Embassy.

(Amerikan konsolosluğuna.)

(To the American Consulate)

11.1 Note: Ğ

The letter ğ represents different sounds in different positions and there is a good deal of dialectical difference within Turkey and even difference between styles of speech by the same person in the use of this group of sounds. The following will help with the 'standard' pronunciation.

1. When ğ occurs in syllable with front unrounded vowels /i/ and /e/ the sound represented is /y/:

iğné	/iyné/	'needle'
eğlenmek	/eylenmek/	'to have fun'
diğer	/diyer/	'other'
değil	/deyil, diyil/	'not equivalent'

2. When ğ occurs in syllable with front rounded or with back vowels the sound differs in syllable final and syllable initial positions:

a) In syllable final position the sound represented is merely a lengthening of the previous vowel:

düğmé	/dümé/	'button'
öğrenmek	/örenmek/	'to learn'
öğle	/öle/	'noon'

[Note that ğ here contrasts with /y/ in such words as öyle /öyle/ 'thus' and tüy /tüy/ 'feather']

buğday	/būday/	'wheat'
bağlamak	/bālamak/	'to tie, to bind'
doğru	/dōrú/	'correct, straight'
sıgmak	/sīmak/	'to fit into'

In all these syllable final positions, however, you will sometimes hear Turks pronounce a slight frictional sound following the vowel - a sound caused by moving the back of the tongue up toward the soft palate to produce a stricture and some friction. As you move east in Turkey this friction becomes more

pronounced in local dialects. After rounded vowels /ö, ü, o, u/ the combination of the rounding of the vowel and this friction sounds like the 'w' glide of English as in words like 'do' 'go' and the like. Thus in the word /doğru/ you will hear both [dooru] without any glide and [dowru] with a glide.

b) In syllabic initial position what is represented is simply a hiatus between the vowels - the onset of a second syllable keeping the vowels from being pronounced like a diphthong:

ağır	/a-ır/	'heavy, serious'
yoğurt	/yo-urt/	'yogurt'
sağa	/sa-á/	'to the right'
düdüğü	/düdü-ü/	'his whistle'

[Note: /ğ/ does not commonly occur in syllable initial position before /o/, never before /ö/.]

This 'hiatus' varies dialectically, and in the 'ordinary' versus 'careful' style of a single speaker, between simply length of the vowel or a syllable break ([saá] or [sa-á] for sağa) in quick everyday speech, and the following two sounds:

1. With unrounded /a/ and /ı/ a slight stricture between the back of the tongue and the soft palate: /sağa/ [saá] 'to the right'

2. With rounded vowels /ö, ü, o, u/ a combination of (1) above with lip rounding often sounding like a weak 'w' glide: /doğu/ [dowú] 'east'

11.2 Pronunciation Drills on ğ:

/-ğ-/

değil	'not equivalent'	kâğıt	'paper'
değişmek	'to exchange'	ağabey	'older brother'
beğenmek	'to be pleased with'	sağanak	'downpour'
eğer	'if'	sağa	'to the right'

diğer	'other'	soğan	'onion'
sığır	'beef'	Erdoğan	'PN'
aşağı	'below'	oğul	'son'
bağımsız	'non-partisan'	yoğurt	'yogurt'
çağırma	'to call'		

/-ğC-/

sağlık	'health'	estağfurullah	'don't mention it'
Beyoğlu	'PN'	doğru	'straight'
doğmak	'to be born'	yağlıca	'fatty'
doğramak	'to slice'	yağmur	'rain'
iğne	'needle'	buğday	'wheat'
düğme	'button'	uğramak	'to stop by'
eğlenmek	'to have fun'	bağlamak	'to tie, to bind'
öğrenmek	'to learn'		

/-ğ-/

sağ	'right (hand)'
tereyağ	'butter'
yağ	'fat'

11.3 Note: Participles, Suffix {-(á,í)r}:

Buradan ón dakika sürer.

Siz de mi oradan benzin alırsınız?

Umumiyetle órdan alırım.

Teşekkür ederim.

Kitapları açabilírsiniz.

Şimdilik bu kadar yetér.

Yarın görüşürüz.

Ó kalemi verír misiniz?

Bana yolu tarif eder misiniz?

Bana yardım eder misiniz?

The suffix $\{-(\acute{a},\acute{i})r\}$ is used for 1) general statements such as a) statements of general validity or b) statements of indefinite but habitual action (usually with time expressions like /umumiyyétle/ etc.). It is also used to describe action in present time of a single action type, such as 'I thank you'. The most common use of this form, however, is 2) to refer to future intention or 'willingness'. In the first and third persons this indicates intention but not firm commitment: /gidérim/ 'I'll go' in the sense of 'I am willing to go, I'm available to go'. /ahméti gider/ 'Ahmet'll go' in the sense of 'Ahmet is available to go'. In the second person statement form, this suffix produces an especially polite imperative or a way of outlining a suggestion for the second person's action: /doğrú gidersiniz/ 'You'll (or you should) go straight'.

In question form in the second person this participle is a very polite request form: /verír misiniz/ 'will you (would you) [please] give?'

Note that the common translation of this is 'will' (or 'would') not in the sense of 'future' action, but rather in the sense of willingness or availability or intention to perform the action.

The form with $\{-(\acute{a},\acute{i})r\}$ is a participle - a kind of verbal noun (or adjective) and therefore, as indicated above in 10.6, is best translated (for analytic purposes) as a phrase 'one who will go'. Thus /gidér-im/ 'one who will go - I [am]' and so forth.

This suffix has three forms: $\{-\acute{a}r\}$, $\{-\acute{i}r\}$ and $\{-r\}$. The form is $\{-r\}$ after a verb base ending in a vowel:

de-	'say'	der	'one who says'
isté	'want'	ister	'one who wants'
başlá	'begin'	başlár	'one who begins'

The form is {-ár} after most bases consisting of only one syllable:

yet	'suffice'	yetér	'one which suffices'
et	'do'	edér	'one who does'
sür	'take (time)'	sürér	'one which takes time'

The form is {-ír} after stems of more than one syllable and after a few roots of one syllable (sixteen in all, mostly very common verbs¹).

açabil	'be able to open'	açabilír	'one who will be able to open'
görüş	'see each other'	görüŝür	'one(s) who see each other'
al	'get, buy'	alír	'one who gets, buys'
ver	'give'	verír	'one who gives'

The suffix for this participle, therefore, may be represented by the formula {- (á, í) r}.

The participle with this suffix may be followed, like nouns, adjectives and other participles, by the various 'additional information' personal suffixes.

gidér-im	'one who will go -I [am]'	'I'll go'
gidér-sin	'one who will go - thou [art]'	'You'll go'
gidér	'one who will go - [he (she, it) is]'	'He'll go'
gidér-iz	'one[s] who will go - we [are]'	'We'll go'

1. The Complete List:

almák	'to get'	alír
bilmék	'to know'	bilír
bulmák	'to find'	bulúr
denmék	'to be said'	denír
durmák	'to stand'	durúr
gelmék	'to come'	gelír
görmék	'to see'	görür
kalmák	'to remain'	kalír
konmák	'to be placed'	konúr
olmák	'to become'	olúr
ölmék	'to die'	ölür
sanmák	'to sense'	sanír

varmák	'to arrive'	varír
vermek	'to give'	verír
vurmák	'to strike'	vurúr
yenmék	'to be eaten'	yenír

Note that yenmék 'to overcome' has the form yenér and that konmák 'to alight' has the form konár. Actually, the three forms den, kon, and yen are the passive forms of the three vowel-final monosyllabic verbs, de, ko (or koy) and ye. Hence, while monosyllabic, these three /n/ - final verbs consist of root plus suffix and so are not really exceptions.

gidér-sin-iz 'one[s] who will go - you [are]' 'You'll go'

giderlér 'ones who will go - [they are]' 'They'll go'

{-(á,í)r} is a stressable suffix. The interrogative {-mı} follows it:

gidér miyim? 'one who will go - [am] I?'

gidér misin? 'one who will go - [art] thou?'

gidér mi? 'one who will go - [is he (she, it)]?'

gidér miyiz? 'one[s] who will go - [are] we?'

gidér misiniz? 'one[s] who will go - [are] you?'

giderlér mi? 'ones who will go - [are they]?'

11.4 Grammar Drills on {-(á,í)r} :

a) {-(á,í)r} + {---} 'He (she, it)'ll -----'

Ali bu akşam oraya gidér.	Ali'll go there this evening.
Kâtip bana bir tákxi bulur.	The clerk will find me a taxi.
Buralarda bir tákxi bulur.	He'll find a taxi hereabouts.
Köşede bir lokánta görür.	He'll see a restaurant on the corner.
Bana yolu taríf eder.	He'll explain the road to me.
Bana yardım eder.	He'll help me.
Ahmet bana yardım eder.	Ahmet'll help me.
Kâtip bana yolu taríf eder.	The clerk'll show me the road.

b) {-(á,í)r} + {-mı} 'Will he (etc.) -----'

Suál (question)	Ceváp (answer)
Ali bu akşam gidér mi?	(Ali bu akşam) Gider.
Kâtip bana bir taksi bulúr mu?	(Kâtip size bir taksi) Bulúr.
Oraya gidér mi?	(Oraya) Gider.
Ahmet bana yardım eder mi?	(Ahmet size) Yardım eder.
Burada bir taksi bulúr mu?	(Burada bir taksi) Bulúr.

c) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-\emptyset\}$ 'He (etc.) does -----'

Ahmet iyi İngilizce konuşur.	Ahmet speaks good English.
John iyi Türkçe konuşur.	John speaks good Turkish.
Ahmet her gün buraya gelir.	Ahmet comes here every day.
O her gün oraya gider.	He goes there every day.
Bana her zaman yardım eder.	He always helps me.

d) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-m\} + \{-\emptyset\}$ 'Does he (etc.) -----?'

Sual:

Cevap:

Ahmet iyi İngilizce konuşur mu?	(Ahmet iyi İngilizce) Konuşur.
John iyi Türkçe konuşur mu?	(John iyi Türkçe) Konuşur.
Ahmet her gün buraya gelir mi?	(Ahmet her gün buraya) Gelir.
Size her zaman yardım eder mi?	(Bana her zaman yardım) Eder.
O her gün oraya gider mi?	(O her gün oraya) Gider.

e) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-l\acute{a}r\}$ 'They'll -----'

Orada bir taksi bulurlar.	They'll find a cab there.
Köşede bir benzinci görürler.	They'll see a gas station on the corner.
Size yardım ederler.	They'll help you.
Size yolu tarif ederler.	They'll explain the way to you.

Sual:

Cevap:

Buralarda bir taksi bulurlar mı?	(Buralarda bir taksi) Bulurlar.
Bana yardım ederler mi?	(Size yardım) Ederler.
Bana yolu tarif ederler mi?	(Size yolu tarif) Ederler.
Bu akşam gelirler mi?	(Bu akşam) Gelirler.

f) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-sın\} + \{-ız\}$ 'You'll -----'

Burada bir taksi bulúrsunuz.

You'll find a cab here.

Amerikan sefarethanesine gidérsiniz.

You'll go to the American Embassy.

Buraya gelírsiniz.

You'll come here.

Oraya yáın gidersiniz.

You'll go there tomorrow.

Sual:

Cevap:

Bana yardım edér misiniz?

(Size yardım) Edérim, efendim.

Bana bir taksi bulúr musunuz?

(Size bir taksi) Bulúrum, efendim.

g) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-(y)ız\}$ 'We'll -----'

Burada bir taksi bulúruz.

We'll find a cab here.

Oraya yáın gideriz.

We'll go there tomorrow.

Size yardım ederiz.

We'll help you.

Bu akşam sizé geliriz.

We'll come to you[r place] this evening.

Size yolu taríf ederiz.

We'll explain the way to you.

Bélki gelíriz.

Perhaps we'll come.

Sual:

Cevap:

Buralarda bir taksi bulúr muyuz?

(Buralarda bir taksi) Bulursunuz. or
(Buralarda bir taksi) Buluruz.

Yáın Amerikan Konsolosluğuna gidér
miyiz?

(Yáın American Konsolosluğuna)
Gidersiniz. or Gideriz.

Otelin önünde bir dolmuş bulúr
muyuz?

(Otelin önünde bir dolmuş) Bulúrsunuz.
or Buluruz.

h) Multiple Substitution-Correlation Drill (not recorded)

(Siz)	Bú akşam oraya gide ¹ r..... ¹	{-m ₁ } ...?
(Biz)	Bir taksi bul ¹ ur....	
(Ben)	Yolu tarif eder....	
(O)	Iy ¹ i İngilizce konu ¹ şur....	
(Sen)	Hér gün búraya gelir....	
(Onlar)	Yardı ¹ m eder....	
Ahmet bey	Köşede bir lokanta gör ¹ ür....	
Benzinci	Amerikán konsololuğuna gider....	

¹ Stress marks reflect the statement alternative. With the question particle the stress is, of course, uniformly on the {-(á,í)r} .

UNIT 12

12.0 Dialog: 'Getting the Cab'

-Kâtip-

yok	non-existent, there isn't
yóksa	if there isn't
telefon	telephone
telefon etmek	to phone
çağırma	to call, to send for, to invite

Dolmuş yóksa, telefon eder bir
taksi çağırırım.

If there isn't a share cab, I'll phone
[and] call a taxi.

-John-

size	to you
zahmet	trouble
olacak /olucak/	it is going to become

Size zahmet olacak.

That's going to be troublesome for you.

-Kâtip-

Etağfurullah.

Don't mention it.

göndermek	to send
gönderecekler	they're going to send

Dolmuş yók ama şimdi bir taksi
gönderecekler.

There isn't a share cab, but they're
going to send a taxi right away.

-John-

óraya /órıya/	to there
kaçá	for how much, at what price
götürmek	to lead, conduct, take

Teşekkür ederim. Ácaba buradan

Thank you. I wonder for how much they'll
take [me] (from here to) there?

oraya kaçá götürürler.

-Kâtip-

bilmék

to know

bilmém

I don't know

hal /halı/

state, condition

hér halde

probably, I think, in any case

tutmák

to hold, to catch, to amount to,
to hire, to rent

Iyi bilmém ama hér halde üç lira
tutar.

I don't know exactly ('well') but it
probably amounts to [about] three
liras.

12.1 Variation Drills on Basic Sentences

a) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bir <u>taksi</u> bulmak istiyordum.
kitap	Bir kitáp <u>bulmak</u> istiyordum.
almak	Bir <u>kitáp</u> almak istiyordum.
kalem	Bir kalém <u>almak</u> istiyordum.
vermek	Bir <u>kalém</u> vermek istiyordum.
lira	Bír lira <u>vermek</u> istiyordum.
bırakmak	Bír <u>lira</u> bırakmak istiyordum.
kalem	Bir kalém <u>bırakmak</u> istiyordum.
bulmak	Bir <u>kalém</u> bulmak istiyordum.
taksi	Bir táksi bulmak istiyordum.

b) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Amerikan</u> konsolosluğuna.
İngilíz	İngilíz <u>konsolosluğuna</u> .

	İngiliz <u>konsolosluğuna</u> .
sefarethanesine	<u>İngiliz</u> sefarethanesine.
Türk	Türk <u>sefarethanesine</u> .
elçiliğine	<u>Türk</u> elçiliğine.
Amerikan	Amerikan <u>elçiliğine</u> .
konsolosluğuna	Amerikan konsolosluğuna.

c) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Şimdi bir <u>taksi</u> gönderecekler.
kitap	<u>Şimdi</u> bir kitâp gönderecekler.
yarın	Yarın bir <u>kitâp</u> gönderecekler.
kalem	<u>Yarın</u> bir kalâm gönderecekler.
şimdi	Şimdi bir <u>kalâm</u> gönderecekler.
taksi	Şimdi bir <u>taksi</u> gönderecekler.

12.2 Note: {-da} 'also'

Bén de o tarafa gidiyorum. I'm going that way too.

Siz de mi oradan benzin alırsınız? Do you too buy gas from there?

Although written separately in normal Turkish orthography, {-da} is a suffix to the preceding word. It is an unstressable suffix. After a voiceless consonant it is {-ta} and after a voiced consonant {-da}. It indicates 'in addition', 'also', 'too' and connects the word or phrase to which it is suffixed to something in the preceding context. When suffixed to predicates it is a simple conjunction with the meaning 'and' (/gidér de yapár/ '[He]'ll go and do'). In some contexts of more than one sentence an appropriate translation is 'as for':

Sen óraya git. Bén de búrada kalırım. 'You go there. As for me, I'll stay here.'

12.3 Grammar Drill on {-da} : Sample Sentence Drill

Bén de óraya gidiyorum.

Ó da bana yardım ediyor.

Siz de geliyór musunuz?

Biz de Amerikan sefarethanesine gideriz.

Ahmét de burada.

Bú kitap da sizin.

Otelín önünde dolmuş da var.

Kitaplar da burada.

Búrada da bir kalem var.

Ankara Palás da iyi bir otel.

Bú da sizin.

12.4 Note: Noun 'Relational' Suffix: {-dá}

Compare:

búrada

at (in) this place

búradan

from (through) this place

óraya

to that place

óradan

from (through) that place.

The suffix {-dá} indicates place where - 'in', 'at', 'on'.

otelín önünde

in front of the hotel

köşedé

on the corner

Biraz uzaktá.

[It's] at a little distance.

Nérede?

Where? (at what place?)

Sáğ tarafta, köşé başında.

Around the corner on the right.

Búralarda.

Hereabouts.

Sól tarafta var.

There's [one] on the left.

{-dá} is a stressable suffix. After voiceless consonants it is {-tá}, after voiced sounds {-dá}.

Contrast the use and meaning of {-da} 'also' and {-dá} 'in, on, at'.

Bén de.

'Me too.'

Bendé.

'On me. (i.e. I have [it].)

The /n/ which appears before {-dá} in words like /önündé/ is part of another suffix which will be discussed in Unit 13 below.

12.5 Grammar Drill on {-dâ} Sample Sentence Drill

Bende bir kitap var.	There's a book on me (I have a book).
Sizde bir kalem vâ r mı?	Have you got a pencil on you?
Postahanedé misiniz?	Are you at the post office?
Onlarda iyi bir kitap var.	They have a good book.
Néredeler?	Where are they?
Bizde ón lira var.	We have ten liras on us.
Oteldé misiniz?	Are you at the hotel?
Nérede iyi bir otel buluruz?	Where will we find a good hotel?
Burada bir kitap var.	There's a book here.
Néredesiniz?	Where are you?
Derste Türkçe konuşuyoruz.	We speak (are speaking) Turkish in class.
Uzaktâyız.	We're at a distance.
Beş dakikada gideriz.	We'll get [there] in five minutes.
Köşede bir otél var.	There's a hotel on the corner.
Köşe başında bir postahané var.	There's a post office around the corner.
Búralarda bir taksi buluruz.	We'll find a taxi hereabouts.

12.6 Note: Noun Relational Suffix {- (y)â }

The suffix {- (y)â } indicates the goal of action - 'to' a place or 'for' a person, a consideration, etc.

1. Néreye gideceksiniz?	Where are you going?
Sağá dönünüz.	Turn to the right.
Acaba buradan oraya kaçá götürürler.	I wonder for how much they'll take [me] from here to there?
Ó tarafa gidiyorum.	I'm going in that direction.
Amerikán konsolosluğuna.	To the American Consulate.
Kitapları mäsaya bırakın.	Leave the books on (to) the table.

2. Allahaısmarladık.	Goodbye
Bana yolu tarif eder mi?	Will he explain the road to me?
Bana yardım eder misin?	Will you help me?
Size zahm�t olacak.	It will be troublesome for you.
3. Ders� başlayalım.	Let's begin the lesson.
Bir şey� mi ihtiya�nız var?	Do you need anything?

The examples beside #1 are of direction towards, in a literal sense. Here {-(y) } corresponds most frequently to English 'to' but may, of course, be variously translated as 'in' in 'in that direction' or 'on' (onto).

The examples beside #2 are 'to' or 'for' a person. Note that one 'makes help to' someone. The pronouns {ben} and {sen} are /ban-/ and /san-/ before this suffix.

The examples beside #3 illustrate {-(y) } used with a verb (one 'begins to' something) and in a /var/ construction (One's need of (or 'for') a thing is existent). /ka  / in the third example sentence also illustrates 'for (how much)'.

The variety of meaning illustrates the fact that what is one form in Turkish and has, so to speak, one 'meaning', corresponds, in different contexts, to quite a few different things in English.

{- } occurs after consonants, {-y } after vowels. This is a stressable suffix.

12.7 Grammar Drill on {-(y) } : Sample Sentence Drills

Bana bir kalem ver.	Give me a pencil.
Size telefon ederim.	I'll phone you.
Ona yardım ederim.	I'll help him.
Onlara telefon edin.	Call them up.
Sana ne diyor?	What's he say to you?
Bize bir kitap verir misiniz?	Will you [please] give us a book?

Postahaneyé gidiyorum.	I'm going to the post office.
Lokántaya gidiyoruz.	We're going to the restaurant.
Benzinciye gidiyor.	He's going to the gas station.
Ona bir kitap götürüyorum.	I'm taking her a book.
Ahmede yardım ediniz, lütfen.	Please help Ahmet.
Derse başlıyoruz.	We're starting class.
Bú kitaba başlıyoruz.	We're beginning this book.
Nereye gidiyor?	Where's he going?
Yarın konsolosluğa telefón ederim.	I'll call the consulate tomorrow.
Oraya yarın gideriz.	We'll go there tomorrow.
Kitapları masaya bırakıyorum.	I'm leaving the books on the table.
Ankaraya gidiyorum.	I'm going to Ankara.
Né tarafa gidiyorsun?	In what direction are you going?

12.8 Note: Noun Relational Suffix {-dán}

The suffix {-dán} indicates the source or the route of an action and is most often translated 'from' or 'through' although other translations are sometimes appropriate.

Óradan mı benzin alırsınız?	Do you buy gas from there?
Umumiyetle órdan alırım.	Ordinarily I buy [it] from there.
Acaba burdan oraya kaçá götürürler.	I wonder how much [they want] to take one from here to there.

All these examples of {-dán} may be translated 'from'. However, in other circumstances {-dán} has a number of other English equivalents most of which may be rationalized as 'starting from...' or 'motion through and away from.....' For example in a sentence like /bú yoldan gidiniz/ 'Go this way.', the {-dán}

suffix indicates 'by way of' while in /postahanedén geçti/ '[it] passed through the post office' (geçmek 'to pass'), the translation is 'through'.

12.9 Grammar Drill on {-dán} : Sample Sentence Drill

Lokántadan geliyorum.	I'm coming from the restaurant. (I've just come from the restaurant.)
Postahanedén geliyor.	He's coming from the post office. (He's just come from the post office.)
Derstén geliyoruz.	We're coming from class. (We've just come from class.)
Óradan geliyor.	She's coming from there.
Kitapları búradan alıyor.	He buys (he's buying) the books from here.
Óradan telefon edin.	Call from there.
Kâtibdén öğrendim.	I found out from the clerk.
Ahmetten bir kalém istiyorum.	I'm requesting a pencil from Ahmet. (I'm asking Ahmet for a pencil.)
Sizden yardım istiyorum.	I want help from you.
Benden yardım istiyor.	He wants help from me.
Bizden yirmi beş lira istiyor.	He wants twenty-five liras from us.
Ánkaradan geliyor.	He's coming from Ankara. (He's just come from Ankara.)
Ondan yardım istiyorum.	I want help from him.
Ondan çok şey öğreniyorum.	I'm learning a lot of things from her.
Ondan bir kitap alın.	Get a book from him.
Néreden geliyorsunuz?	Where have you come from?/ Where are you coming from?
Konsolosluktán geliyorum.	I'm coming from the consulate./ I've just come from the consulate.
Benzincidén geliyorum.	I'm coming from the gas station./ I've just come from the gas station.
Sefarethaneden telefon ediyorlar.	They're calling from the embassy.
Sefarethaneden çağırıyorlar.	They're calling (one to go) from the embassy.

12.10 Note: {-ra-} :

Examples of the suffix {-ra-} 'place' have occurred throughout units to date. Before /d/, {-ra-} is often simply /-r-/. We may note the following compounds with suffixes:

bu	'this'	o	'that'	ne	'what?'
burada	'here'	orada	'there'	nerede	'where?'
buraya	'hither'	oraya	'thither'	nereye	'whither?'
buradan	'hence'	oradan	'thence'	nereden	'whence?'

{-lar} may follow {-ra-}, as in /buralarda/ 'hereabouts'. {-ra-} is an unstressable suffix.

{-ra-} does not normally occur without additional suffixes following it.

12.11 Grammar Drill on {-ra-} : Sample Sentence Drill

Bura-	'this place'
Şura-	'that place (over there)'
Óra-	'that place yonder'
Nere-	'what place?'
Buraya gelirim.	I'll come (to) here.
Burada okuyorum.	I'm reading [it] (at) here.
Buradan gidin.	Go this way.
Buradan gidin.	Go [away] from here.
Óraya gidiyorum.	I'm going (to) there.
Orada bir kitap görüyorum.	I see a book (at) there.
Óradan geliyor.	He's coming from there. (He's just come from there.)
Şuraya gidiyorum.	I'm going (to) over there.
Şurada okurum.	I'll read (at) over there.
Şuradan telefon ederim.	I'll phone from over there.
Nereye gidiyorsun?	Where are you going (to)?

Kitapları neredede görüyorsunuz?

(At) where do you see the books?

Nereden geliyorsun?

Where'd you come from?/
Where are you coming from?

12.12 Note: The Negative Participle with Suffix {-má(z)} :

iyi bilmém

I don't know exactly

The form /bilmém/ represents the negative of the participle with {- (á, í) r}, which does not occur after negative stems. /bilmém/ is the first person singular form of a special negative participle. The forms of this participle for all persons are:

bilmém I don't know.

[Note the special short form of the first person singular suffix after {-má(z)}: /-m/.]

bilmézsın Thou dost not know.

bilméz [He (etc.)] doesn't know.

bilméyiz We don't know.

bilmézsınız You don't know.

bilmezler [They] don't know.

It will be seen that the form is {-má} before first person suffixes and {-máz} elsewhere. The form carries a sense of unwillingness or unavailability to do the action or indicates a habitual not doing of the action involved. In meaning it is thus exactly the negative of the participle with {- (á, í) r}.

It is clear that the origin of this form was in the suffixation of /-z/, a variant form of the /-r/ of the suffix {- (á, í) r}, to the negative stem of the verb:

gitme + -z → gitmez

but the stress pattern has been altered from what we would anticipate from an equation like this one. In addition the /-z/ has been completely lost in the first person forms. Also there exist forms in Turkish in which {-máz} occurs suffixed to a negative stem (as in /anlamamazlık/ 'lack of understanding') so that this suffix would seem to be undergoing an evolution toward status indepen-

dent of the negative suffix {-ma}.

In the interrogative the form is {-máz} before {-mı} in all persons as follows:

bilméz miyim?	Don't I know?
bilméz misin?	Don't you know?
bilméz mi?	Doesn't [he (she, it)] know?
bilméz miyiz?	Don't we know?
bilméz misiniz?	Don't you know?
bilmezler mi?	Don't [they] know?

Like all participles, the participle with {-má(z)} is a nominal form (a verbal 'adjective') and is best understood in its various uses if a 'literal translation' is attempted with a phrase in English: 'one who will (does) not -----'. Thus the examples of this participle with various 'additional information' personal suffixes given above can be 'literally' rendered:

bilmem	I [am] one who will not know. (am not likely to know) I [am] one who does not know.
bilmézsin	Thou [art] one who will not know. (art not likely to) Thou [art] one who does not know.
bilméz	[He (she, it) is] one who will not know. (is not likely to) [He (she, it) is] one who does not know.
bilmeyiz	We [are] one[s] who will not know. (are not likely to) We [are] one[s] who do not know.
bilmézsiziniz	You [are] one[s] who will not know. (are not likely to) You [are] one[s] who do not know.
bilmezler	[They are] ones who will not know. (are not likely to) [They are] ones who do not know.

12.13 Grammar Drills on {-má(z)} :

a) {-má(z)} : Sample Sentence Drill

Ahmet bugün gelmez.	Ahmet won't come today.
Bu akşam telefon etmez.	[He (etc.)] won't phone this evening.

Ó lokantaya gitméz.	[He (etc.)] doesn't go to that restaurant.
Zahmet olmáz.	[It] won't be any trouble.
Kitapları gönderméz.	[He (etc.)] won't send the books.
Memnun olmáz.	[He (etc.)] won't be pleased.
Bana yardım etméz.	[He (etc.)] won't help me.
Bugün dönméz.	[He (etc.)] won't return today.
Yarın derse gelméz.	[He (etc.)] won't come to class tomorrow.

b) $\{-ma(z)\} + \{-m\}$:

Ahmet bugün gelméz mi?	Won't Ahmet come today?
Bu akşam telefon etméz mi?	Won't [he (etc.)] phone this evening?
O lokantaya gitméz mi?	Doesn't [he (etc.)] go to that restaurant?
Zahmet olmáz mı?	Won't [it] be troublesome?
Kitapları gönderméz mi?	Won't [he (etc.)] send the books?
Size yardım etméz mi?	Won't [he (etc.)] help you?
Memnun olmáz mı?	Won't [he (etc.)] be pleased.

c) $\{-ma(z)\} + \{-lar\}$:

Yardım etmezler.	[They] won't help.
Telefon etmezler.	[They] won't phone.
Ó lokantaya gitmezler.	[They] don't go to that restaurant.
Bu akşam gelmezler.	[They] won't come this evening.
Memnun olmazlar.	[They] won't be pleased.
Bugün dönmeler.	[They] won't return today.
Bu kitapları okumazlar.	[They] won't read these books.
Konuşmazlar.	[They] don't (won't) talk.
Anlamazlar.	[They] wouldn't understand.
Bırakmazlar.	[They] won't allow [it].
Açmazlar.	[They] won't open [it].

d) {-má(z)} + {-lár} + {-m1} : Sample Sentence Drill

Yardım etmezler mi?	Won't [they] help?
Telefon etmezler mi?	Won't [they] phone?
O lokantaya gitmezler mi?	Don't [they] go to that restaurant?
Kitapları vermezler mi?	Won't [they] give the books?
Bu akşam dönmezler mi?	Won't [they] come back this evening?
Buraya gelmezler mi?	Won't [they] come here?
Tercüme etmezler mi?	Won't [they] translate?
Anlamazlar mı?	Won't [they] understand?
Memnun olmazlar mı?	Won't [they] be pleased?

e) {-má(z)} + /-m/: Sample Sentence Drill

Oraya gitmém.	I won't go there.
Kitapları burada bırakmam.	I won't leave the books here.
Tarif etmém.	I won't explain.
Ona yardım etmém.	I won't help him (etc.).
Bugün telefon etmém.	I won't phone today.
O lokantaya gitmém.	I won't go to that restaurant. I don't go to that restaurant.
Kitapları ona vermém.	I won't give him the books.
Bugün başlamam.	I won't start today.
Okumam.	I won't read. I don't read.
Tercüme etmém.	I won't translate. I don't translate.
Kapamam.	I won't close [it].
Açmam.	I won't open [it].
Dönmem.	I shall not return.
Konuşmam.	I won't speak.

f) {-ma(z)} + {-mı} + {-(y)ım} : Sample Sentence Drill

Gitmez miyim?	Won't I go?
Anlamaz mıyım?	Won't I understand?
Konuşmaz mıyım?	Won't I speak?
Vermez miyim?	Won't I give [it]?
Yardım etmez miyim?	Won't I help?
Başlamaz mıyım?	Won't I begin?
Gelmez miyim?	Won't I come?
Memnun olmaz mıyım?	Won't I be pleased?

g) {-ma(z)} + {-sın} : Sample Sentence Drill

O lokantaya gitmezsin.	You're not to go to that restaurant.
Anlamazsın.	You won't understand. You wouldn't understand.
Telefon etmezsin.	You won't phone.
Yardım etmezsin.	You won't help
Yarın gelmezsin.	You won't come tomorrow.
Bırakmazsın.	You won't allow [it].
Tarif etmezsin.	You won't explain.
Göndermezsin.	You won't send [it].
Memnun olmazsın.	You won't be pleased.
Başlamazsın.	You won't begin.
Okumazsın.	You won't read. You don't read.
Çağırılmazsın.	You won't call [him] in.
İstemezsin.	You won't ask for [it]. You don't want [it]. You're not to ask for [it].

h) {-ma(z)} + {-mı} + {-sın} : Sample Sentence Drill

Oraya gitmez misin?	Don't you go there? Won't you go there?
Buraya gelmez misin?	Won't you come here?

Bana yardım etmez misin?	Won't you help me?
Bir taksi bulmaz mısın?	Won't you find a taxi?
Göndermez misin?	Won't you send [it]?
Memnun olmaz mısın?	Won't you be pleased?
Götürmez misin?	Won't you take [it]?
Çağırma mısın?	Won't you call [him] in?
İstemez misin?	Don't you want [it]?

i) {-má(z)} + {-(y)ız} : Sample Sentence Drill

Yardım etmeyiz.	We won't help.
Telefon etmeyiz.	We won't phone.
Memnun olmayız.	We will not be pleased.
Kitapları göndermeyiz.	We won't send the books.
Bulmayız.	We won't find [it].
Amerikan sefarethanesine gitmeyiz.	We won't go to the American Embassy.

Çağırmayız.	We won't call [him] in.
Göndermeyiz.	We won't send [it].
O kitapları istemeyiz.	We don't want those books. We won't ask for those books.

j) {-má(z)} + {-mı} + {-(y)ız} : Sample Sentence Drill

Yardım etmez miyiz?	Won't we help?
Anlamaz mıyız?	Won't we understand?
Bir taksi bulmaz mıyız?	Won't we find a taxi?
Kitapları göndermez miyiz?	Won't we send the books?
İstemez miyiz?	Don't we want [it]? Won't we ask for [it]?
Memnun olmaz mıyız?	Won't we be pleased?
Çağırma mıyız?	Won't we call [him] in?/Won't we invite [him]?

Gelmez miyiz?

Won't we come?

Gitmez miyiz?

Won't we go?

k) { -má(z) } + { -sın } + { -íz } : Sample Sentence Drill

Oraya gitmezsiniz.

You won't go there.

You're not to go there.

Anlamazsınız.

You won't understand.

You wouldn't understand.

Yarın dönmezsiniz.

You won't return tomorrow.

Kitapları açmazsınız.

You're not to open the books.

Telefon etmezsiniz.

You won't phone.

Yarın gelmezsiniz.

You won't come tomorrow.

Görmek istemezsiniz.

You wouldn't want to see [it].

Bugün başlamazsınız.

You won't commence today.

Tercüme etmezsiniz.

You're not to translate.

Konuşmazsınız.

You won't speak.

You aren't to speak.

Okumazsınız.

You won't read.

You aren't to read.

1) . { -má(z) } + { -mı } + { -sın } + { -íz } : Sample Sentence Drill

Oraya gitmez misiniz?

Won't you go there? [Please]

Ona yardım etmez misiniz?

Won't you help him? [Please]

Yarın dönmöz misiniz?

Won't you return tomorrow?

Tercüme etmez misiniz?

Won't you translate? [Please]

Yarın gelmez misiniz?

Won't you come tomorrow? [Please]

Okumaz mısınız?

Won't you read? [Please] /

Don't you read?

m) Multiple Substitution-Correlation Drill (not recorded)

(sen)	Bugün gelme (z).....	{ -m1 }?
(biz)	Kitapları gönderme (z)	
(onlar)	O lokantaya gitme (z).....	
(siz)	Telefon etme (z).....	
(ben)	Anlama (z).....	
(o)	Kalem verme (z).....	
Ahmet	Bu akşam dönme (z).....	
Kâtip	Derse başlama (z).....	
	Memnun olma (z).....	
	Türk Sefarethanesine gitme (z).....	
	Bir taksi bulma (z).....	

12.14 Narrative Drill:

Şimdi bir oteldeyim. Otelin kâtipi bana her zaman yardım eder. Bu otelden Amerikan Sefarethanesine on beş dakikada gidiyorum. Umumiyetle otelin önünde bir taksi bulurum. Otelin önünde bir taksi yoksa kâtip telefon eder, bana bir taksi çağırır.

Otelden üç dakika uzakta iyi bir lokanta var, her akşam oraya gidiyorum. Otelde de bir lokanta var, ama pek pahalı. Oraya gitmem.

UNIT 13

13.0 Dialog: 'The Cab Ride'

şoför

driver

-Şoför-

Nereye gitmek istiyorsunuz?

Where do you want to go?

-John-

Amerikan konsolosluğuna.

To the American Consulate.

-Şoför-

háy hay

O.K., certainly

Háy hay.

All right.

-John-

bende

on me

adres

address

adresí

its address

Bende adresi yok. Siz biliyor

I don't have ('on me is not
existent') its address; do
you know [where it is]?

musunuz?

-Şoför-

merák

concern, anxiety,
curiosity

merák etmek

to be concerned,
curious

merak etmeyin

don't worry

bir çok

a lot of

ve

and

Amerika

America

Amerikalı

American (person)

götürdüm

I took, I've taken

Merak étmeyin efendim. Bén

Don't worry, sir. I've taken
a lot of Turks and Americans
there.

oraya bir çok Türk ve Amerikalı

götürdüm.

-John-

geldik

we came

Geldik mi? Hâangi bina?

Are we there ('have we come')?
Which building [is it]?

-Şoför-

şu

that (there)

önü

its front

merdivén

stairs, ladder

merdivenli

with stairs, having
stairs

beyáz

white

Şu önü merdivenli beyáz bina.

That white building with stairs
in front ('that - its front
with stairs - white building').

-John-

mersi

thanks

borç

debt

borcúm

my debt

né kadar

how much, what amount

Mersi, borcum né kadar?

Thank you. How much do I owe
you? ('My debt what amount?')

-Şoför-

On dört lira.

Fourteen liras.

-John-

kâfî /kâfî/

enough

Biraz çok, on lira kâfî değil mi?

[That's] a little high; isn't
ten liras enough?

-Şoför-

saât (or /sa'at/)

watch, clock, meter;
hoursaatâ göre (or/sa'atê
göre/)¹

according to the meter

istedim

I asked (for), I
wantedDeğil efendim. Ben saatâ göre
istedim.It's not, sir. I charged
('asked') according to the
meter.

13.1 Variation Drills on Basic Sentences

a) Simple Substitution Drill

Siz	biliyör	musunuz?
	gidiyör	
	götürüyör	
	veriyör	
	alıyör	

¹ A rather large number of Arabic loan words ending in /-at/ occur with suffixes exhibiting the front vowels (/e/ for {a} harmony and /i/ for {ı} harmony) instead of the back vowels which would be expected after /a/. This phenomenon occurs primarily in the speech of educated Turks and is probably now less common in speech than formerly. In good dictionaries this is indicated in the entry as follows: saat, -ti. Students should recognize the phenomenon but need not be overly concerned to follow the practice unless their teacher does so consistently.

b) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Üç lira <u>kâfi</u> değil mi?
yeter	<u>Üç</u> lira yeter, değil mi?
beş	Beş <u>lira</u> yeter, değil mi?
kitap	Beş kitap <u>yeter</u> , değil mi?
gönderirler	<u>Beş</u> kitap gönderirler, değil mi?
on beş	On beş <u>kitap</u> gönderirler, değil mi?
kalem	On beş kalem <u>gönderirler</u> , değil mi?
kâfi	<u>On beş</u> kalem kâfi değil mi?
üç	Üç <u>kalem</u> kâfi değil mi?
lira	Üç lira kâfi değil mi?

13.2 Note: Pronunciation of /h/:

Allâh	God
ihtiyâç	need
zahmêt	trouble

The consonant /h/ offers no pronunciation difficulties when used at the beginning of a syllable, as in /hângi/, etc. or /sefârethâne/. Note, however, that /th/ and /sh/ are /t/ or /s/ plus /h/ (belonging to the following syllable) and are not the sounds in English thin or ship.

When /h/ occurs at the end of a syllable, either final in the word as in /allâh/, or before another consonant, as in /zahmêt/, it presents a problem to the English speaker. To make such an /h/, continue expelling air after the vowel but without voicing (vibration of the vocal cords). No more energy should be expended than for /h/ at the beginning of a syllable. Some proper names with /-hC/ are:

/Ahmêt/

/İhsân/

/Mehmêt/

Double /h/ may also present difficulties. Keep expelling air for a fraction of a second longer than for a single /h/. Compare /tuhaf/ 'strange' and /sıhhat/ 'health'. The two /h/ sounds always belong to different syllables.

13.3 Drills on /h/:

/-hC-/

anahtár	key	mahsûl	produce (n)
báhsetmek	to mention	mahsús	special, on purpose
bahşış	gratuity, tip	şahsı	personal
ihraç	exporting	şehir	his city
ihtiyaç	need	tahvil	exchange
istihbarát	information	tenbihli	forewarned
kahvaltı	breakfast	kahvé	coffee
kahverengi	brown	mahkeme	court(room), trial
mahkûmiyet	conviction		

/-hh-/

sıhhat	health
taahhüt	undertaking

/-h-/

éyvah!	what a pity!	sabah	morning
izah	explanation	siyah	black
máamafih	nevertheless	tālih	luck
ruh	spirit	tenbih	warning

Compare also /-Ch-/:

cumhúr	republican	meşhúr	famous
dérhâl	immediately	müthiş	terribly
ithâl	importing	sefārethāné	embassy

mérhaba hello tamirhāné repair shop

13.4 Note: 'Possessive Suffixes'

There are two kinds of possessive suffixes in Turkish, one set of which indicates that the noun to which it is suffixed in some sense 'possesses' something else. We call these 'possessor' suffixes. The second set indicates that the noun to which it is suffixed is in some sense 'possessed by' something else. We call these 'possessed' suffixes.

a) 'Possessed' Suffixes.

1. First person: Suffix $\{-(\acute{i})m\}$:

Borcum né kadar?

How much do I owe you?

Değil, eféndim.

It's not, sir.

These two sentences illustrate the first person possessed suffix which is $\{-\acute{i}m\}$ after consonants and simply $/-m/$ after vowels. The two words with these suffixes in these sentences are $/borc\acute{u}m/$ 'my debt' and $/ef\acute{e}ndim/$ 'my efendi'. Notice that this, like all the possessed suffixes and in contrast to the personal suffixes to predicates, is a stressable suffix. Contrast: $/\text{şof\acute{o}r\acute{u}m}/$ 'I am a driver' and $/\text{şof\acute{o}r\acute{u}m}/$ 'my driver'.

First personal plural is indicated by the addition of the personal pluralizer suffix $\{-\acute{i}z\}$, which we have already seen used with other personal suffixes. Thus $/borcum\acute{u}z/$ 'our debt' and $/ef\acute{e}ndimiz/$ 'our efendi (master)'.

2. Second person: Suffix $\{-(\acute{i})n\}$:

Bir řeyé mi ihtiyacınız var?

İsminiz ne, efendim?

In these sentences is illustrated the second person (plural or polite) possessed suffix. This form has the $\{-\acute{i}z\}$ personal pluralizer. Without the pluralizer the form is $/ihtiyac\acute{i}n/$ 'thy need'. The suffix is $\{-\acute{i}n\}$ after consonants and simply $/-n/$ after vowels.

3. Third person: Suffix $\{-(s)ı[n]\}$:

Otelin önünde bir dolmuş buluruz.

Bende adresi yok.

Otelin menejeri siz misiniz?

Amerikan sefarethanesine.

These sentences illustrate forms of the third person possessed suffix. This suffix has several forms. After consonants it is $\{-ı[n]\}$ as in /adresı/. After vowels it is $\{-sı[n]\}$ as in /sefārethānesı/. Before additional stressable suffixes the suffix ends in /n/ as in /önünde/ and /sefārethānesine/. At the end of a word (or before unstressable suffixes) the /n/ does not appear: /adresı/, /menejerı/.

At this point the student is reminded of the forms /bu/, /şu/ and /o/, 'this, that there, and that yonder', and of the fact that these 'demonstrative pronouns' have the form $\{bu[n]\}$, $\{şu[n]\}$, and $\{o[n]\}$, the /n/ appearing when the pronoun is followed by certain suffixes as in /onlar/, /bunda/, /şunun/ and the like. All forms in Turkish which have a final /n/ in some places which is absent elsewhere follow the rule that the /n/ appears before any stressable suffix and is absent finally or before an unstressable suffix. The third person possessed suffix $\{-(s)ı[n]\}$ is such a suffix. Thus: /amerikan sefārethānesine/ where the /e/ represents the suffix $\{-(y)ā\}$, a stressable suffix. Similarly in /otelin önünde/ the suffix $\{-dā\}$ 'at, on, in' is stressable, although not stressed in this particular phrase.

Two changes should be mentioned which occur in certain bases when suffixes beginning with vowels are added. In the pairs /borç/ - /borcum/ and /ihtiyaç/ - /ihtiyacım/ the noun alone ends in a voiceless consonant /ç/, but before the vowel-initial suffix the corresponding voiced consonant /c/ occurs. There are a large number of nouns which end in voiceless consonants when no suffix is present or when there is a suffix beginning with a consonant. These nouns change

their final consonant to the corresponding voiced consonant when a vowel-initial suffix is added. The student is reminded of the consonants in Turkish which occur in voiced-voiceless pairs:

p t [ḳ] k s ş ç f

b d [g̣] g z j c v

Only some of these pairs are regularly involved in the change before vowel-initial suffixes. The alternations /p-b/ (/kitap/ 'book' /kitabı/ 'his book'), /t-d/ (/ahmēt/ 'Ahmet' /ahmedé/ 'to Ahmet'), and /ç-c/ are the most frequent.

The alternations /ḳ-ġ/ and /k-g/ occur after /n/ (which is here actually pronounced like the ng of 'sing'): /renḳ/ 'color' /renġi/ 'its color', but in all other environments /ḳ/ and /k/ alternate with /ğ/ as /konsoloslúk/ - /konsolosluġu/. This latter alternation is very frequent, occurring with all suffixes ending in /k/ of which there are many.

These voiceless-voiced alternations before vowel-initial suffixes occur only with certain words or suffixes. Other words do not show them: /zahmēt/ 'trouble' /zahmeti/ 'his trouble'.

The other change illustrated by the examples above is the alternation /isim/ and /ism-/ , the latter before vowel-initial suffixes as in /isminiz/ 'your name'. The change occurs only when the initial vowel of the suffix is {i} and the vowel of the last syllable of the polysyllabic base is the same vowel as the {i} of the suffix. Thus /isimin/ would have two identical vowels - the last syllabic of the base and the suffix-initial vowel. In such cases the base vowel is dropped: /ismim/. The vowel of the suffix ({i}) is determined by the dropped vowel so that a two syllable non-harmonic base like /azim/ has the form with {i} -initial suffixes: /azmi/ with the {i} determined by the (now dropped) /i/ and not by the /a/.

What actually is taking place here is that a number of Arabic forms which

have, consonant clusters (two consonants together) in Arabic have been borrowed into Turkish and an additional vowel has been inserted to separate the consonants - (Arabic ism has become Turkish isim)-when the word is used in isolation or with a consonant initial or {a} vowel-initial suffix. When used with a {ı} vowel-initial suffix the additional vowel is dropped and the root has the form of the original Arabic borrowing, but the dropped vowel continues to determine the vowel harmony. These same words, when used with etmek to form compound verbs, also drop this vowel. There exist, however, a large number of Arabic borrowings which have been so Turkified that the original consonant cluster remains separated at all times. An example of the latter is ceviz 'walnut' (from an original Arabic cevz) where the form is cevizi 'my walnut' rather than *cevzim.

The suffix {-s}ı[n]} is simply third person - not singular or plural. Thus whether /kitabı/ is 'his (etc.) book' or 'their book' is not specified. Similarly when suffixed to a plural noun {-s}ı[n]} can mean 'his (etc.)' or 'their': /kitapları/ 'his (etc.) books' or 'their book(s)'. See 13.6 below.

13.5 Drill on Possessed Suffixes:

a) {-s}ı[n]} 'his, her, its, their' Sample Drill

İngilizcesi	his (etc.) English	solú	his (etc.) left
Türkçesi	Turkish	kapıcısı ¹	doorman
kitabı	book	masası	table
kitapları	books	saatı /saatı	watch, clock
oteli	hotel	önü	front
Kâtibi	clerk	gecesi	evening
adresí	address	günü	day
postahanesi	post office	yardımi	aid
kalemí	pencil	ihtiyacı	need
sağı	right		

¹ kapı - door, kapıcı - doorman

b) {-lár} + {-í[n]} 'his, her, its (plural item) or their

(singular or plural item) Sample Drill

İngilizceleri	their	English	kapıcıları	their	doorman
Türkçeleri		Turkish	masaları		table
kitapları		book	saatları / saatleri		watch
otelleri		hotel	günleri		day
kâtipleri		clerk	yardımları		aid
adresleri		address	ihtiyaçları		need
kalemleri		pencil			

c) {- (i)m} 'my' Sample Drill

kitaplarım	my	books	adresim	my	address
İngilizcem		English	ismim		name
Türkçem		Turkish	sağım		right
kalemim		pencil	solum		left
otelim		hotel	günüm		day
saatim / saatim		watch	gecem		night
masam		table	kitabım		book
Kâtibim		clerk	yardıımım		aid
kapıcım		doorman	ihtiyacım		need

d) {- (i)m} + {- iz} 'our' Sample Drill

kitaplarımız	our	books	masamız	our	table
İngilizcemiz		English	saatımız / saatimiz		watch, clock
kalemlerimiz		pencils	yardıımız		aid
Kâtibimiz		clerk	ihtiyacımız		need
kapıcımız		doorman	Türkçemiz		Turkish
adresimiz		address	otelimiz		hotel

e) {-(ı)n} 'thy' Sample Drill

kitapların	thy books	İngilizcen	thy English
kapıcın	doorman	mâsan	table
saatın / saatın	watch	Kâtibin	clerk
sağın	right	solun	left
Türkçen	Turkish	ismın	name
yardımin	aid	ihtiyacın	need
otelin	hotel	adresin	adress

f) {-(ı)n} + {-ız} 'your' Sample Drill

oteliniz	your hotel	İngilizceniz	your English
Türkçeniz	Turkish	Kâtibiniz	clerk
kapıcınız	doorman	kitaplarınız	books
saatınız / saatınız	watch	mâsanız	table
isminiz	name	ihtiyacınız	need
yardımanız	aid		

13.6 Note: 'Possessor' Suffixes: 'of': {-(n)ın}, {-ın}:

Otelin önünde bir dolmuş buluruz.

Otelin menejeri siz misiniz?

The stressable suffix {-(n)ın}, [{ın} after consonants, {-nın} after vowels] added to a noun indicates that the noun is definite or specific and is the possessor of something to be found elsewhere (almost invariably later) in the sentence. A noun (or verbal noun) following immediately or at some distance in the sentence has a possessed suffix. The noun with possessor suffix and that with possessed suffix form a 'possessive construction.:

otelin 'the hotel's' kâtibi 'it's clerk'

The possessed suffix on /kâtibi/, like any possessed suffix, does not show the relationship of the construction to other parts of the sentence but merely

ties the possessed noun to something preceding in the sentence (or in the context). Thus any noun with possessed suffix may be further suffixed with other noun suffixes, including the 'possessor' suffix:

otelimín 'my hotel's', kâtibí 'it's clerk'

otelimín 'my hotel's', kâtibinín 'it's clerk's', saatí 'his watch'

Pronouns like /siz/ are, of course, definite and specific and have the {-(n)ín} 'possessor' suffix.

sizín 'your' sıranız 'your turn'

sizín 'your' konsolosunuzún 'your consul's' şoförú 'his chauffeur'

The use of the possessor form of the pronoun in such constructions is, of course, redundant, since the possessed suffix of the noun is sufficient to specify the possessor. The purpose of such redundancy is usually to emphasize the pronoun.

After /ben/ and /biz/ the possessor suffix has the special shape {-ím} :
/bením/ 'my' /bizím/ 'our'.

The following examples show the patterns:

bením ismim	' <u>my</u> name'	ismím	'my name'
senín ismin	' <u>thy</u> name'	ismin	'thy name'
onún ismi	' <u>his (etc.)</u> name'	ismi	'his (etc.) name'
bizím ismimiz	' <u>our</u> name'	ismimiz	'our name'
sizín isminiz	' <u>your</u> name'	isminiz	'your name'
onların ismi	' <u>their</u> name[s]'	isimleri	'their name[s]'

Note that the plural suffix {-lár} is normally used only once in a possessive construction unless both possessor and thing[s] possessed are plural:

onún ismi	'his name'	onún isimleri	'his names'
onların ismi	'their name'	onların isimleri	'their names'

The inherent ambiguity of such an utterance as /isimleri/ 'his names', 'their name' or 'their names' is normally resolved by use of the possessor form of the

appropriate pronoun.

Note also that a combination of possessed and possessor suffixes on a single noun may result in ambiguity between [kitab-ın-ın] 'thy book's' and [kitab-ı-nın] 'his book's'. That is, the Turkish equivalent of 'thy book's' is the same as the equivalent of 'his book's'. Ambiguities of this sort are normally resolved by the general context or by the use of the possessor form of the appropriate pronouns:

onun kitabının 'his book's' senin kitabının 'thy book's'

13.7 Grammar Drill on Possessor Suffix {-(n)ın} : Sample Drill

otelin	masanın	lokantanın
kâtibin	kitabın	konsoloshanenin
Ahmedin	İngilizcenin	sefârethânenin
postahanenin	Türkçenin	konsolosun
kitapların	şoförün	elçinin
günün	gecenin	akşamın

13.8 Drills on Possessive Constructions: Sample Drill

otelin önü	the front of the hotel
postahanenin önü	the front of the post office
konsoloshanenin önü	the front of the consulate
sefârethânenin önü	the front of the embassy
binanın önü	the front of the building
masanın önü	the front of the table
otelin ismi	the name of the hotel
şoförün ismi	the name of the driver, the driver's name
lokantanın ismi	the name of the restaurant
onun ismi	his (etc.) name

binan ^ı n ismi	the name of the building
konsolos ^u n ismi	the name of the consul, the consul's name
elçin ^ı n ismi	the name of the ambassador, the ambassador's name
kâtib ^ı n ismi	the name of the clerk, the clerk's name
konsolos ^u n adresi	the address of the consul, the consul's address
konsolosluğ ^u n adresi	the address of the consulate
sefârethânenin ^ı adresi	the address of the embassy
Ahmedin ^ı adresi	Ahmet's address.
Ahmedin ^ı masası	Ahmet's table.
konsolos ^u n masası	the consul's table
on ^u n masası	his (etc.) table
John'un ^ı masası	John's table
otelin ^ı köşesi	the corner of the hotel
postahanenin ^ı köşesi	the corner of the post office
konsoloshanenin ^ı köşesi	the corner of the consulate
sefârethânenin ^ı köşesi	the corner of the embassy
binanın ^ı köşesi	the corner of the building
masanın ^ı köşesi	the corner of the table

Note that where in English we use one device [---'s] when the possessor is an individual and a second device [--- of the ---] when the possessor is a thing, or a person named by his office or title, in Turkish only one possessor form is used.

Possessive Constructions (continued)

otelinin ^ı ismi	the name of his (etc.) hotel
şoförünün ^ı ismi	the name of his (etc.) driver, his driver's name

lokantasının ismi	the name of his restaurant
kâtibinin ismi	the name of its clerk
kitabının ismi	the name of her book
otelinin adresi	the address of his hotel
kâtibinin adresi	the address of its clerk
şoförünün adresi	the address of his driver, his driver's address
otellerinin ismi	the name of their hotel
şoförlerinin ismi	the name of their driver, their driver's name
lokantalarının ismi	the name of their restaurant
kitaplarının ismi	the name of their book
otellerinin adresi	the address of their hotel
kâtiplerinin adresi	the address of their clerk, their clerk's address
şoförlerinin adresi	the address of their driver, their driver's address
otelimin ismi	the name of my hotel
şoförümün ismi	the name of my driver, my driver's name
kitabımın ismi	the name of my book
lokantamın ismi	the name of my restaurant
kâtibimin ismi	the name of my clerk, my clerk's name
otelimin adresi	the address of my hotel
şoförümün adresi	the address of my driver, my driver's address
kâtibimin adresi	the address of my clerk, my clerk's address
otelimizin ismi	the name of our hotel
şoförümüzün ismi	the name of our driver, our driver's name

kitabımızın ismi	the name of our book.
lokantamızın ismi	the name of our restaurant
otelimizin adresi	the address of our hotel
kâtibimizin adresi	the address of our clerk, our clerk's address
otelinin ismi	the name of thy hotel
şoförünün ismi	thy driver's name
lokantanın ismi	the name of thy restaurant
kitabının ismi	the name of thy book
kâtibinin ismi	the name of thy clerk, thy clerk's name
kâtibinin adresi	the address of thy clerk, thy clerk's address
otelinin adresi	the address of thy hotel
şoförünün adresi	thy driver's address.
otelinizin ismi	the name of your hotel
şoförünüzün ismi	the name of your driver, your driver's name
kitabınızın ismi	the name of your book
kâtibinizin ismi	the name of your clerk, your clerk's name
lokantanızın ismi	the name of your restaurant
otelinizin adresi	the address of your hotel
şoförünüzün adresi	the address of your driver, your driver's address
kâtibinizin adresi	the address of your clerk, your clerk's address

13.9 Correlation Drills on Possessive Forms:

a) Multiple Substitution-Correlation Drill

Benim	otel....
Onun	kitap....
Sizin	kâtip....
Bizim	şoför....
Senin	lokanta....
Onların	kalem....

b) Multiple Substitution-Correlation Drill

Onun	otel....in	ismi
Senin	kâtip....in	adresi
Bizim	şoför....ün	
Sizin	lokanta....ın	
Onların	kalem....in	
Benim	kitap....ın	

c) Multiple Substitution-Correlation Drill

.....	otel	-ım
	kâtip	-ımız
	şoför	-(s)ı
	lokanta	-ları
	otel	-ınız
	kitap	-ın

(The student is to produce the appropriate possessor form in the response phrase to correlate with the possessed suffix of the cue word.

e.g: Instructor: "Otelimiz".

Student: "Bizim otelimiz.")

UNIT 14

14.0 Dialog: 'At the Consulate'

-Kapıcı

kim

who

kimi

whom

Buyrun efendim. Kimi istiyor-

Come in sir. Whom do you wish?

sunuz?

-John-

içeri

interior, inner

içerde

inside

Konsolos bey içerde mi?

Is the consul in?

-Kapıcı-

randevü

appointment

* İçerdeler efendim. Randevunuz

He is sir. Have you an appointment?

vár mı?

-John-

fakat

but

gecikmek

to be late, delayed

geciktım

I was delayed

Evet, fakat beş dakika geciktım.

Yes, but I'm five minutes late.

* - Note the use of the plural (third person) to refer to one person - a deferential or honorific way of speaking of someone - also used to address a high official directly.

-Kapıcı-

habér	news, information
habér vermek	to inform, relay news
habér vereyim /veriyim/	let me inform

Bir dakika, habér vereyim. [Just] a minute, let me inform him.

İsminiz ne, efendim? What's your name, sir?

[John gives his name]

.....

-Kapıcı-

beklemek	to await, to expect, wait for
sizi	you (direct object form)

Büyrun efendim, sizi bekliyor. Go right in, sir; he's expecting you.

14.1 Variation Drill on a Basic Sentence

Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Konsolos</u> bey içerdé mi?
sefir	Sefir bey <u>içerdé</u> mi?
otel	<u>Sefir</u> bey oteldé mi?
kâtip	Kâtip bey <u>oteldé</u> mi?
lokanta	<u>Kâtip</u> bey lokántada mı?
şoför	Şoför <u>lokántada</u> mı?
benzinci	Şoför <u>benzincidé</u> mi?
konsolos bey	Konsolos bey <u>benzincidé</u> mi?
içerde	Konsolos bey içerdé mi?

14.2 Note: Turkish Equivalent of 'Have', /var/ and /yok/:

Bir şeyé mi ihtiyacınız var?

Randevunuz var mı?

These sentences are literally 'is your need to a thing existent?' and 'is your appointment existent'. The use of a noun plus possessed suffix with /var/ 'existent' is the normal equivalent of English 'have', 'possess'. 'I have a book' is therefore in Turkish /kitabım var/ 'my book is existent'.

The opposite of /var/ is /yok/ 'non existent'. So /kitabım yok/ means 'I have no book'.

14.3 Variation Drills on a Basic Sentence with /var/ and /yok/

a) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bende adresi <u>yok</u> .
var	<u>Bende</u> adresi var.
siz	Sizde <u>adres</u> i var.
kalem	Sizde kalem <u>var</u> .
yok	<u>Sizde</u> kalem yok.
ben	Bende <u>kalem</u> yok.
kitap	Bende kitap <u>yok</u> .
var	<u>Bende</u> kitap var.
siz	Sizde <u>kitap</u> var.
adres	Sizde adresi <u>var</u> .
yok	<u>Sizde</u> adresi yok.
ben	Bende adresi yok.

- b) Multiple Substitution Drill (The cues in parentheses in the first column are not intended to be substituted by the student into the pattern but are rather to cue the correct possessed endings on the nouns):

(onun)	Randevu...	var.
(benim)	Kitap...	yók.
(onların)	Masa...	var mı?
(bizim)	Kalem...	yók mu?
(sizin)	On lira...	
(senin)	Şoför...	
	Kapıcı...	
	Otel...	
	Üç gün...	
	Kaç saat...	
	Borç...	
	İsim...	
	Kâtip...	
	Ders...	
	Telefon...	

- c) Multiple Substitution Drill on {-(y)â} + /ihtiyaç/ + /var/ or /yok/:

(bizim)	On beş liraya	ihtiyaç....	var.
(senin)	Yardıma		yok.
(onun)	Kâtibe		var mı?
(benim)	Kitaba		yok mu?
(sizin)	Şoföre		
(onların)	Kapıcıya		

14.4 Note: An Alternative Way of Expressing 'I have' etc.

Bende adresi yók. Siz biliyór musunuz?

The pronouns or proper nouns referring to person (personal names) with the suffix {-dá} (plus /var/ or /yok/) are used to indicate that some item is presently in the possession of the person in question. In the sentence above, for example, the literal translation: 'at me his address is non-existent' is more smoothly rendered in English by 'I haven't his address'. This, of course, does not mean that I don't have the address at home in my address book, but rather that I haven't it with me now.

14.5 Grammar Drills on Personal Referents with {-dá} (plus /var/ or /yok/):

Sample Sentence Drills

Onlarda adresim var.

Sizde bir kitabım var.

Bende bir kitabınız var.

Onda adresiniz var mı?

Sizde Alinin adresi var mı?

Bende Alinin bir kitabı var.

Sizde bir kitapları var mı?

Sizde adresleri yók mu?

Onda adresimiz var.

Alide adresimiz yók mu?

Kitabı bende.

Kalemi onda.

Ön lirası bende.

Kalemleri bizde.

Kitapları onda.

Beş liraları bende.

Kalemin onda.

Kitabım sizde.

Kaleminiz bende.

Kitabınız Alide.

Kitabımız onlarda.

Kalemlerimiz sizde.

14.6 Note: {-dán} + /memnun/ 'satisfied with', 'pleased with'

The word /memnun/ follows a noun with the suffix {-dán} to indicate that the subject is satisfied with or pleased with the thing referred to.

14.7 Grammar Drill on {-dân} + /memnun/: Sample Sentence Drill

Kapıcımdan memnûnum.

Şoförümünden memnûnum.

Kitabımdan memnûnum.

Kâtibimden memnunum.

Otelimden memnûnum.

Ondan memnûnum.

Ankaradan memnûnum.

Kapıcınızdan memnûn musunuz?

Şoförünüzden memnûn musunuz?

Otelinizden memnûn musunuz?

Ondan memnûn musunuz?

Ankaradan memnûn musunuz?

Ankaradan memnûnuz.

Şoförümüzden memnun değiliz.

Otelimizden memnun değiliz.

Continue this exercise in all persons, positive and negative with possessor suffixes. e.g. Otellerinin kâtibinden memnunnâr mı? etc.

UNIT 15

15.0 Basic Sentences: 'Classroom Expressions'

sayfá / sahifé

page

Háŋgi sayfayı açalım?

Which page do we begin on?
('should we open')?

durmak

to stop, to stay, to stand

Bir dakika durun.

Wait a minute.

oturmák

to sit down, to reside

Oturunuz lûtfen.

Sit down please.

kalkmak

to arise, to depart

Kalkınız lûtfen.

Stand up please.

müsaade

permission

müsaadenizle

with your permission

Müsaadenizle efendim.

With your permission, sir. (said when-
ever desiring to leave)

Müsaade sizin efendim.

By all means ('You have permission,
sir.')

Tekrar buyrun efendim.

Come again sir.

tanıştırmák

to introduce

Beni onunla tanıştıır mısınız?

Will you introduce me to him?

memnuniyet

satisfaction, pleasure

Memnuniyetle.

With pleasure.

meslek

profession

Mesleğiniz ne efendim?

What is your profession, sir?

askér

soldier

yüzbaş1

captain

Askérim, yüzbaş1yım.

I'm a soldier, a captain.

diplomát, hariciyecí

diplomat

Hariciyeciyim efendim.

I'm a Foreign Service Officer.

tanılmák

to know, to recognize

tanışmák

to get acquainted

Tanıştığımıza memnún oldum,
efendim.

I'm pleased we got acquainted sir.

İnşallah

God willing

yíne

again

Bén de. İnşallah yíne görüşürüz.

I am too. I hope we'll see each other
again.

15.1 Note: Past Suffix: {-dí} :

Hóş geldiniz.

You came happily.

Hóş bulduk.

We found [it] happily.

Né dediniz?

What did you say?

Anladınız mı?

Did you understand?

Anlıyamadım.

I wasn't able to understand.

Çók memnun oldum.

I became very pleased.

İstedim.

I wanted.

Geciktim.

I was delayed. [I am delayed]

These examples illustrate the use of the stressable suffix {-dí} forming a predicate indicating past time, or more specifically what may be called 'attested' past time. It implies that the speaker has first hand knowledge of the event described. While this would normally be the case with 'I' or 'We' as subject,

it might not be the case with 'You' or a third person or persons as subject. In the third person, which is, of course, simply the verb stem plus past suffix with no personal ending (/geldi/, /buldu/ etc.) this suffix implies that the speaker saw the action take place: /geldi/ 'he came (I saw him myself)', /buldu/ 'he found [it] (I can so testify)'.

There is, then, in Turkish no equivalent of the English past tense as such. One must say 'he did it (I saw him)' or 'he did it (so it is reported)'. This usage does not carry over completely into literary style. For example, {-dı} is a regular suffix for past time in newspapers.

Note that the 'additional information' personal suffixes which follow participles with {-dı} are quite like the 'possessed' suffixes detailed in 13 and are different from those which follow the participles we have seen - those with {-ıyor}, and {-(á,í)r}. The suffixes for first person are: singular /-m/ and plural /-k/, and for second person: singular /-n/ and plural /-n/ + {-iz}. [Note that the personal suffixes used with the negative participle with {-ma(z)} are a mixture; the first person singular being /-m/ like the suffix used with predicates in {-dı} and the other personal suffixes being like those used with the participles with {-ıyor} and {-(á,í)r}.]

The complete list of personal suffixes, exemplified on appropriate predicate forms is:

Set I (so-called 'long personal suffixes'):

	Singular	Plural
1st person	gidiyor <u>um</u> , gideri <u>m</u>	gidiyor <u>uz</u> , gideri <u>z</u>
2nd person	gidiyors <u>un</u> , gideri <u>sin</u>	gidiyors <u>unuz</u> , gideri <u>siniz</u>
3rd person	[gidiyor_ , gider_]	[gidiyorlar_ , giderler_]

Set II (so-called 'short personal suffixes):

	Singular	Plural
1st person	gittim̃	gittik̃
2nd person	gittiñ	gittiniz̃
3rd person (no suffix)	[gitti_]	[gittiler_]

Mixed set with negative participle:

1st person	gitmem̃	gitmeyiz̃
2nd person	gitmezsiñ	gitmezsiniz̃
3rd person (no suffix)	[gitmez_]	[gitmezler_]

Set I is also used with nouns and adjectives:

1st person	benzinciyim̃, iyiyim̃	benzinciyiz̃, iyiyiz̃
2nd person	benzincisiñ, iyisiñ	benzincisiniz̃, iyisiniz̃
3rd person (no suffix)	[benzinci_, iyi_]	[benzinciler_, iyiler_]

For comparison note the shapes of the 'possessed' suffixes:

1st person	kitabım̃, masam̃	kitabımız̃, masamız̃
2nd person	kitabıñ, masañ	kitabınız̃, masanız̃
3rd person	kitabı̃, masası̃	kitapları̃, masaları̃

The second person plural suffix of Sets I, II, the mixed set and the possessed suffixes exhibits the 'personal pluralizer' suffix {-iz} in addition to the various second person suffixes. The same pluralizer is visible in the first person plural of the possessed suffixes. In the third person plural forms note that the participles are pluralized with {-lár} just as are nouns. Note that as {-dí}, {-lár} and {-iz} are all stressable suffixes, the stress occurs on the last syllable throughout the past forms, just as it does in the possessed forms and in marked contrast to the situation with the nouns and participles.

Compare further examples:

geldím 'I came'	buldúm 'I found'	anladím 'I understood'
geldín 'you came'	buldún 'you found'	anladín 'you understood'
geldí '[he] came'	buldú '[he] found'	anladí '[he] understood'
geldík 'we came'	buldúk 'we found'	anladík 'we understood'
geldiníz 'you came'	buldunúz 'you found'	anladiníz 'you understood'
geldilér '[they] came'	buldulár '[they] found'	anladílár '[they] understood'

Note that, in the examples immediately above, {dí} follows voiced sounds /l/ and /a/. The suffix regularly has /d/ after voiced sounds and /t/ after voiceless sounds. Compare:

geciktím 'I was delayed'	konuştúm 'I conversed'
geciktín 'you were delayed'	konuştún 'you conversed'
geciktí '[he] was delayed'	konuştú '[he] conversed'
geciktík 'we were delayed'	konuştúk 'we conversed'
geciktiníz 'you were delayed'	konuştunúz 'you conversed'
geciktílér '[they] were delayed'	konuştulár '[they] conversed'

In the negative, of course, as the negative stem is formed by an unstressable suffix, the stress remains on the base of the verb:

gítmedim	'I didn't go'	gélmedim	'I didn't come'
gítmedin	'you didn't go'	gélmedin	'you didn't come'
gítmedi	'[he] didn't go'	gélmedi	'[he] didn't come'

gítmedik	'we didn't go'	gélmedik	'we didn't come'
gítmediniz	'you didn't go'	gélmediniz	'you didn't come'
gítmediler	'[they] didn't go'	gélmediler	'[they] didn't come'

As is the case with the participles in Turkish, it is possible to translate this predicate 'literally' as 'one who went' (etc.), so that the forms above could be translated: 'I [am] one who didn't go'. 'You [are] one who didn't go' etc. However, since this form is restricted to use exclusively as a predicate in Turkish sentences and does not occur (as most of the participles do) as a modifier, it is not necessary to think of this form in this way but rather is simpler to think of it like a 'tense' in English.

15.2 Grammar Drills on Past Suffix { -dí } Sample Sentence Drills

a) {dí} alone:

Buradan Óraya gitmek ónbeş dakika
sürdü.

To go from here to there took
fifteen minutes.

Ahmet otelé gitti.

Ahmet went to [the] hotel.

Kitapları masaya bıraktı.

[He] left the books on (to) the table.

Bize yolu tarif etti.

[He] explained the way to us.

Óraya gitmek istedi.

[He] wanted to go there.

Bana telefon etti.

[He] called me up.

Türkçe konuştu.

[He] spoke Turkish.

Ánkaradan geldi.

[He] came from Ankara.

Dersé başladı.

[He] began the lesson.

Bir kitap aldı.

[He] bought a book.

'Mérhaba' dedi.

[He] said 'hello'.

Beş lira tuttu.

[It] came to five liras.

İngilizce öğrendi.

[He] learned English.

Sizi anladı.

[He] understood you.

Sizi gördü.

[He] saw you.

Sizi bekledi.

[He] awaited you.

Bana bir kitap verdi.

[He] gave me a book.

Kitapları açtı.

[He] opened the books.

Kitapları kapadı.

[He] closed the books.

Bana bir kalem verdi.

[He] gave me a pencil.

Benzinciye gitti.

[He] went to the gas station.

Benzin doldurdu.

[He] filled [it] up [with] gas.

Memnun oldu.

[He] became pleased.

Kitapları oraya götürdü.

[He] took the books there.

O kitapları okudu.

[He] read those books.

On beş liralık benzin yetti.

Fifteen liras worth of gasoline was sufficient.

Bir şey istedi.

[He] wanted something.

Bana yardım etti.

[He] helped me.

İyi bir otel buldu.

[He] found a good hotel.

Bu kitap bitti.

This book [is] finished.

b) {-dı} + {-mı} :

Ahmet telefon etti mi?

Did Ahmet phone?

Ahmet size yardım etti mi?

Did Ahmet help you?

Oraya gitmek istedi mi?

Did [he] want to go there?

O kitapları okudu mu?

Did [he] read those books?

İyi bir otel buldu mu?

Did [he] find a good hotel?

Benzin aldı mı?

Did [he] buy gasoline?

Size yolu tarif etti mi?

Did [he] explain the way to you?

Size bir kitap verdi mi?

Did [he] give you a book.

Bir şey istedi mi?

Did [he] want something?

Buradan bir kitap aldı mı?

Did [he] get a book from here?

İngilizce öğrendi mi?

Did [he] learn English?

Sizi anladı mı?

Sizi bekledi mi?

Sizi gördü mü?

Buraya geldi mi?

Derse başladı mı?

Çok sürdü mü?

Kaç lira tuttu?

Memnun oldu mu?

Nerede bekledi?

Nereden geldi?

Nereye bıraktı?

Kaç liralık benzin aldı?

Kaç lira verdi?

Kitapları kime verdi?

c) {-ma} + {dı} :

Ahmet lokantaya gitmedi.

Ahmet buraya gelmedi.

İngilizce öğrenmedi.

Derse başlamadı.

Konuşmak istemedi.

Bana yolu tarif etmedi.

Memnun olmadı.

Sizi beklemedi.

Sizi anlamadı.

On beş lira tutmadı.

Bir şey demedi.

O kitapları okumadı.

Did [he] understand you?

Did [he] wait for you?

Did [he] see you?

Did [he] come here?

Did [he] start the lesson?

Did [it] take long?

How many liras did [it] come to?

Was [he] pleased?

Where did [he] wait?

Where did [he] come from?

Where did [he] leave [it] (to)?

How many liras worth of gas did [he] buy?

How many liras did [he] give?

To whom did [he] give the books?

Ahmet telefon etmedi.

Ahmet bana yardım etmedi.

Türkçe konuşmadı.

Bir şey istemedi.

Oraya gitmek istemedi.

'Merhaba' demedi.

Postahaneye gitmedi.

Sizi görmedi.

On beş dakika sürmedi.

İyi tercüme etmedi.

Benzin almadı.

Konsolos bey gelmedi.

Bu ders bítmedi.

On beş lira yétmedi.

d) { -ma } + { dı } + { -mı } :

Ahmet lokantaya gítmedi mi?

Ahmet buraya gélmedi mi?

Ahmet telefon étmedi mi?

Ahmet size yardım étmedi mi?

İngilizce öğrenmedi mi?

Türkçe konuşmadı mı?

Derse başlámadı mı?

Bir şey istémedi mi?

Konuşmak istémedi mi?

Oraya gitmek istémedi mi?

Size yolu tarif etmedi mi?

'Merhaba' démedi mi?

Memnun ólmadı mı?

Postahaneye gítmedi mi?

Sizi beklémedi mi?

Sizi görmedi mi?

Sizi anlámadı mı?

Onbeş dakika sürmedi mi?

On beş lira tútmadı mı?

İyi tercüme etmedi mi?

Bir şey démedi mi?

Benzin álmadı mı?

O kitapları okúmadı mı?

Konsolos bey gélmedi mi?

Bu ders bítmedi mi?

On beş lira yétmedi mi?

e) { -dı } + { -lár } :

Kitapları mäsaya bıraktılar.

Bize yolu taríf ettiler.

Óraya gitmek istediler.

Bana telefón ettiler.

Ánkaradan geldiler.

Dersé başladılar.

Türkçe konuştular.

Benzinciyé gittiler.

Sizi anladılár.

Memnún oldular.

Bana yardım ettiler.

İyí bir otel buldular.

Sizi beklediler.

Kitapları kapadılár.

Kitapları açtılar.

Sağá döndüler.

Türkçe öğrendiler.

İyí okudular.

'Merhaba' dediler.

f) {-d^í} + {-lár} + {-m¹} :

Size yolu tarif ettilér mi?

Oraya gitmek istedilér mi?

Ankaradan geldilér mi?

Benzinciye gittilér mi?

Memnun oldulár mı?

Sizi bekledilér mi?

Doğru tercüme ettilér mi?

Benzin aldılár mı?

Kitapları kapadılár mı?

'Merhaba' dedilér mi?

Kitapları masaya bıraktılár mı?

Bana telefon ettilér mi?

Derse başladılár mı?

Sizi anladılár mı?

Size yardım ettilér mi?

Türkçe öğrendilér mi?

İyi okudulár mı?

İyi bir otel buldılár mı?

Kitapları açılár mı?

g) {-ma} + {-d^í} + {-lár} :

Bize yolu tarif étmediler.

Türkçe konuşmadılar.

İyi okumadılar.

Türkçe öğrenmediler.

Sizi anlamadılar.

Kitapları kapamadılar.

Derse başlamadılar.

Doğru okumadılar.

Oraya gitmek istemediler.

Memnun ólmadılar.

Bana telefon étmediler.

Benzinciye gitmediler.

Sizi beklemediler.

'Merhaba' démediler.

Doğru tercüme étmediler.

h) {-ma} + {d^í} + {-lár} + {-m¹} :

Size yolu tarif étmediler mi?

Türkçe konuşmadılar mı?

İyi okumadılar mı?

Size yardım étmediler mi?

Benzinciye gitmediler mi?

Sizi beklemediler mi?

Derse başlamadılar mı?

Oraya gitmek istemediler mi?

Memnun ólmadılar mı?

Telefon étmediler mi?

Türkçe öğrenmediler mi?

Sizi anlamadılar mı?

'Merhaba' démediler mi?

Doğru tercüme étmediler mi?

15.3 Note: Position of {-m1} Relative to Personal Suffixes

after {-d1} :

After the participles previously explained (those with { -fyor } and {- (á, í) r } , the question particle {-m1} precedes the personal suffixes:

gidiyór muyum?	gider miyim?
gidiyór musun?	gider misin?
gidiyór muyuz?	gider miyiz?
gidiyór musunuz?	gider misiniz?

while, of course, coming after the pluralized participles (for third person plural):

gidiyorlár m1?	giderlér mi?
----------------	--------------

After the predicate with {-d1} the personal suffixes precede the question particle {-m1} in all persons. The forms for the interrogative are thus:

gittim mi?	gitmedim mi?
gittin mi?	gitmedin mi?
gitti mi?	gitmedi mi?
gittik mi?	gitmedik mi?
gittiniz mi?	gitmediniz mi?
gittiler mi?	gitmediler mi?

15.4 Grammar Drills on Past (continued):

i) {-d1} + /m/:

Lokántaya gittim.	Size telefon ettim.
Óraya gitmek istedim.	Türkçe konuştum.
İngilizce öğrendim.	Dersé başladım.
İyi bir otel buldum.	Benzinciyé gittim.
Kitapları mäsaya bıraktım.	Ó kitapları okudum.
Sizi gördüm.	Üç kitap aldım.

Ona bir kitap verdim.

Ona yardım ettim.

Ona bir kitap gönderdim.

Memnún oldum.

j) {-dî} + /m/ + {-mî}:

İyi tercüme ettim mi?

Doğru tercüme ettim mi?

İyi konuştum mu?

Size 'okuyunuz' dedim mi?

Acaba kitapları masaya bırak-

tım mı?

k) {-ma} + {-dî} + /m/:

O lokantaya gitmedim.

Derse başlamadım.

İyi anlamadım.

Memnun ólmadım.

İyi tercüme étmedim.

Bir şey istemedim.

Bir şey anlamadım.

Bir şey démedim.

Türkçe konuşmadım.

Sağa dönmedim, sola döndüm.

l) {-ma} + {-dî} + /m/ + {-mî}:

O lokantaya gitmedim mi?

İyi tercüme étmedim mi?

İyi konuşmadım mı?

Ona yolu tāríf ettim.

Bir kitap buldum.

Ón sayfa okudum.

İyi okudum mu?

Size kitap verdim mi?

Doğru tarif ettim mi?

Bir şey istedim mi?

Acaba kâfi benzin aldım mı?

Size telefon étmedim.

Doğru okumadım.

Ona bir kitap göndermedim.

Ona yardım étmedim.

Ona haber vérmedim.

Bir şey öğrenmedim.

Bir şey görmedim.

Ona 'allahaismarladık' démedim.

Benzin álmadım.

Doğru okumadım mı?

Sizi anlamadım mı?

Ona haber vérmedim mi?

Size 'merhaba' démedim mi?

Kitabı size vérmedim mi?

Size yardım étmedim mi?

m) {-d1} + /k/:

Kitapları māsaya bıraktık.

Ona çok teşekkür ettik.

Ders altıyı́a başladık.

Sizi anladık.

Ona yardım ettik.

Sizi órada gördük.

Kitapları óraya götüşdük.

İyi öğrendik.

Kaç sayfa okuduk?

Né yaptık?

n) {-d1} + /k/ + {-m1}:

Doğru tercüme ettik mi?

İyi konuştuk mu?

İyi okuduk mu?

Bir şey istedik mi?

o) {-ma} + {-d1} + /k/:

Oraya gítmedik.

Sizi anlamadık.

Ders sekize başlamadık.

Ondan yardım istemedik.

Ona telefon étmedik.

Bir şey istemedik.

Kâfi benzin álmadım mı?

Size kalem vérmedim mi?

Ona yolu tarif ettik.

Size telefón ettik.

Türkçe konuştuk.

Memnún olduk.

İyi bir otél bulduk. (or: iyi
bir otel bulduk.)

Sizi bekledik.

Çok çalıştık.

Benzin aldık.

Kaç lira verdik?

Né dedik?

Doğru tarif ettik mi?

Ona haber verdik mi?

Kitapları size verdik mi?

Ondan yardım istedik mi?

Sizi görmedik.

Sizi beklémedik.

Memnun ólmadık.

Türkçe konuşmadık.

Benzin álmadık.

O kitapları okumadık.

Kitapları açmadık.

Dün gelmedik.

p) {-ma} + {-dı} + /k/ + {-mı}:

Doğru tercüme etmedik mi?

İyi okumadık mı?

Ona yardım etmedik mi?

İyi konuşmadık mı?

Oraya gitmedik mi?

İyi anlamadık mı?

Ona kitap vermedik mi?

Doğru tarif etmedik mi?

q) {-dı} + /n/ + {-iz}:

İyi okudunuz.

Doğru tercüme ettiniz.

Bana yardım ettiniz.

Siz gitmek istediniz.

Dersé başladınız.

İyi Türkçe konuştunuz.

Ó kitapları gördünüz.

Ön beş lira verdiniz.

Nerede beklediniz?

Nerede Türkçe öğrendiniz?

Né aldınız?

Né dediniz?

Kaç saat çalıştınız?

Saat kaçta döndünüz?

r) {-dı} + /n/ + {-iz} + {-mı}:

Ó kitapları okudunuz mu?

Derse başladınız mı?

Oraya gittiniz mi?

Dün buraya geldiniz mi?

Ona yardım ettiniz mi?

Bana telefon ettiniz mi?

Yolu tarif ettiniz mi?

Benzin aldınız mı?

Postahaneye gittiniz mi?

Türkçe konuştunuz mu?

Bir şoför buldunuz mu?

s) {-ma} + {-dı} + /n/ + {-iz}:

Doğru tercüme etmediniz.

İyi okumadınız.

Oraya gitmediniz.

On lira vermediniz.

İyi tarif etmediniz.

O kitapları okumadınız.

Bana telefon etmediniz.

Kitapları orada bırakmadınız.

İyi anlamadınız.

Dün gelmediniz.

Türkçe konuşmadınız.

On beş lira vermediniz.

Görmediniz.

Çalışmadınız.

Öğrenmediniz.

Bulmadınız.

t) {-ma} + {-dı} + /n/ + {-ız} + {mı}:

Ó kitapları okumadınız mı?

Ona telefon etmediniz mi?

Dün oraya gitmediniz mi?

Dersinizi çalışmadınız mı?

İyi anlamadınız mı?

Memnun olmadınız mı?

Benzin almadınız mı?

Orada beklemediniz mi?

Bir taksi çağırmadınız mı?

Kitapları göndermediniz mi?

Türkçe konuşmadınız mı?

u) Multiple Substitution-Correlation Drill (not recorded)

(O)	Kitapları masaya bıraktı...	
(Siz)	Yolu tarif etti...	-mı?
(onlar)	'Merhaba' dedi...	
(ben)	Türkçe konuştu...	
(sen)	Benzin aldı...	
(biz)	Derse başlamadı...	
Ahmet	Doğru okumadı...	
Benzinci	Memnun olmadı...	
	Sağa dönmedi...	

15.5 Note: {-(y)dı} Past Enclitic¹

Bir taksi bulmak istiyordum.

I wanted (was wanting) to find
a cab.

The participles with {-iyor}, {-(á,ı)r}, {-ma(z)} and the predicate with

1. A form which occurs with both suffixed and independent forms is designated an 'enclitic'.

{-dı} as well as noun predicates may be followed, as indicated in 6.2, by 'additional information' -such as the personal suffixes which we have seen. In addition to the information afforded by these personal suffixes to the predicate, certain 'time' or 'aspect' (point of view) suffixes may be suffixed to the predicate as additional information. In the example above the participle /istiyor/ has suffixed to it a 'past' suffix /-du/ before the 1st person suffix /m/. This 'past' suffix to the predicate is unstressable {- (y)dı}, which is historically the {-dı} form of an 'auxiliary verb' which we will arbitrarily designate as *imek although this form does not now occur in the language. There is an independent literary form of this suffix - occurring as a separate word - which has the shape /idi/. This form, and the suffix form {- (y)dı}, take the short personal suffixes noted above in 15.1 as used with the form in {-dı}.

The sentence cited above consists, thus, of a verb root /iste/ 'want, ask for', plus the participle-formative suffix {-iyor} making /istiyor/ 'one who is wanting', plus the appropriate shape of {- (y)dı} (here /du/) making /istiyor-du/ 'one who is wanting (past)', plus /m/ 'I' and may be 'literally' translated 'I [was] one who is wanting', i.e. 'I was wanting'.

While all the participle-formative suffixes we have seen and also {-dı} are suffixed only to verb bases or stems to form participles, the additional information suffixes and enclitics may be suffixed to any predicate: noun, adjective or participle. This is true of this 'past' enclitic as well:

órada	'at that place'	óradaydı	'was at that place'
	'[is] at that place'		

Thus the meaning of {- (y)dı} is simply that the action or state denoted by the predicate occurred or obtained in the past.

Compare the following sets of forms with and without {- (y)dı} :

gidiyorum	I [am] going	gidiyordum	I was going
gidiyorsun	you [are] going	gidiyordun	you were going

gidiyor	[he, etc. is] going	gidiyordun	[he, etc.] was going
gidiyoruz	we [are] going	gidiyorduk	we were going
gidiyorsunuz	you [are] going	gidiyordunuz	you were going
gidiyorlar	they [are] going	gidiyorlardı	they were going (would have gone)
gidérim	I'll go (I go)	gidérdim	I would go (used to go)
gidérsin	you'll go	gidérdin	you'd go
gidér	[he, etc.] 'll go	gidérdi	[he, etc.] 'd go
gidériz	we'll go	gidérdik	we'd go
gidérsiniz	you'll go	gidérdiniz	you'd go
giderlér	they'd go	giderlérdi	they'd go
gitmém	I won't go (don't go)	gitmézdim	I wouldn't go (didn't used to)
gitmézsin	you won't go	gitmézdin	you wouldn't go
gitméz	[he, etc.] won't go	gitmézdi	[he, etc.] wouldn't go
gitmeyiz	we won't go	gitmézdik	we wouldn't go
gitmézsiniz	you won't go	gitmézdiniz	you wouldn't go
gitmezlér	they won't go	gitmezlérdi	they wouldn't go
óradayım	I [am] there	óradaydım	I was there
óradasın	you [are] there	óradaydın	you were there
órada	[he is] there	óradaydı	[he] was there
óradayız	we [are] there	óradaydık	we were there
óradasınız	you [are] there	óradaydınız	you were there
órada	they [are] there	óradaydılar	they were there
		(óradalardı)	(it was thereabouts)

Note that in third person plural forms with noun predicates there are two orders of suffixation possible with different meanings. If the plural suffix follows {-(y)dı} the result is to denote a plurality of third persons as 'subject'.

If the plural suffix precedes the 'additional information' suffix $\{-(y)d\}$ it is simply denoting that the predicate noun itself is plural. Compare these forms:

búradalardı	'it was hereabouts'	búradaydılar	'they were here'
kapıcılardı	'it was [the] door-men'	kapıcıydılar	'they were door-men'
askerlerdi	'it was [the] soldiers'	askeridiler	'they were soldiers'

Clearly with certain predicates (such as /memún/) this kind of variation is not likely - the meaning forbids it. Thus /memnúndular/ occurs but the other form with $\{lár\}$ preceding /d\ is not likely. Note that noun predicates with a meaning 'they were -----' are of the form /memnúndular/ but that all the verb forms - participles - occur with the participle itself pluralized:

gidiyorlardı giderlerdi gitmezlérdi

Note further that predicates like /búradalardı/ occur with singular subjects where subjects are expressed: as /taksi búradalardı/ 'the taxi was around here'. When the predicate is a verbal form (a participle) it will not have any $\{-lár\}$ suffix if the subject is plural:

Kapıcılar gidiyordu. 'The doormen are going.'

while when the predicate does have a $\{-lár\}$ suffix the subject will normally not be expressed:

Gidiyorlardı. '[It] was ones who are going'.

parallel to:

Askerlerdi. '[It] was [the] soldiers.'

15.6 Grammar Drills on $\{-(y)d\}$: Sample Sentence Drills

a)

Ali iyiydi.	Ali iyi deşildi.
Büyük bir binaydı.	Kitaplar burada deşildi.
Kitaplar búradaydı.	Borcum on lira deşildi.
Borcum ón liraydı.	Kapıcı Türk deşildi.

Kapıcı Türktü.

Ahmet de lokantadaydı.

Kitabınız masadaydı.

İyi bir haberdi

Kalem bendeydi.

Dört lira kâfiydi.

Neydi?

Nasıldı?

b) {-mı} + {-(y)dı} :

Ali iyi miydi?

Büyük bir bina mıydı?

Kitaplar burada mıydı?

Borcum on lira mıydı?

Kapıcınız Türk müydü?

Ahmet de lokantada mıydı?

Kitabınız masada mıydı?

Dört lira kâfi miydi?

Kitabım sizde miydi?

c) {-(y)dı} + {-lâr} :

Buradaydılar.

Türktüler.

Amerikalıydılar.

Oradaydılar.

Memnundular.

Rahattılar.

İyiydiler.

Lokantadaydılar.

Ahmet lokantada değildi.

Kitabınız masada değildi.

İyi bir haber değildi.

Kalem bende değildi.

Dört lira kâfi değildi.

Ali iyi değil miydi?

Büyük bir bina değil miydi?

Kitaplar burada değil miydi?

Borcum on lira değil miydi?

Kapıcınız Türk değil miydi?

Ahmet de lokantada değil miydi?

Kitabınız masada değil miydi?

Dört lira kâfi değil miydi?

Kitabım sizde değil miydi?

Burada değildiler. (değillérdi)

Türk değildiler.

Amerikalı değildiler.

Orada değildiler.

Memnun değildiler.

Rahat değildiler.

İyi değildiler.

Lokantada değildiler.

Sefarethanedéydiler.

d) {-mı} + {- (y)dı} + {-lár} :

Burada mıydılar?

Türk müydüler?

Amerikalı mıydılar?

Orada mıydılar?

Rahát mıydılar?

İyi miydiler?

Lokantada mıydılar?

Sefarethanedé miydiler?

e) {- (y)dı} + /m/:

Dün búradaydım.

Bén de lokantadaydım.

Dün akşam óradaydım.

Dün çok iyiydim.

Amerikan konsolosluğunda şofórdüm.

Saat onda postahanedéydım.

Néredeydim.

Çók memnundum.

Çók rahattım.

f) {-mı} + {- (y)dı} + /m/:

Bén de burada mıydım?

Bén de orada mıydım?

Ben postahanedé miydim?

Memnún muydum?

Rahát mıydım?

Sefarethanede değıldiler.

Burada değillér miydi?

Türk değillér miydi?

Orada değillér miydi?

Memnun değillér miydi?

Rahat değillér miydi?

İyi değillér miydi?

Lokantada değillér miydi?

Amerikalı değillér miydi?

Dün burada değıldim.

Lokantada değıldim.

Dün akşam orada değıldim.

Memnun değıldim.

Rahat değıldim.

Postahanede değıldim.

Ben de orada değıl miydim?

Memnun değıl miydim?

Burada değıl miydim?

Lokantada değıl miydim?

Postahanede değıl miydim?

g) {-(y)dı} + /k/:

Biz de oradaydık.

Buradaydık.

Çok memnunduk.

Çok rahattık.

Dersteydik.

Postahanedeydik.

Lokantadaydık.

Sefarethanedeydik.

Biz orada değildik.

Dün burada değildik.

Pek memnun değildik.

Pek rahat değildik.

Derste değildik.

Postahanede değildik.

Lokantada değildik.

Sefarethanede değildik.

h) {-mı} + {-(y)dı} + /k/:

Biz de burada mıydık?

Biz de orada mıydık?

Derste miydik?

Memnün muyduk?

Biz lokantada mıydık?

Sefarethanede miydik?

Biz burada değil miydik?

Biz orada değil miydik?

Saat on birde derste değil miydik?

Postahanede değil miydik?

Lokantada değil miydik?

Sefarethanede değil miydik?

i) {-(y)dı} + /n/ + {-iz} :

Dün buradaydınız.

Çok memnundunuz.

Çok rahattınız.

Siz de oradaydınız.

Lokantadaydınız.

Postahanedeydiniz.

Dün iyiydiniz.

Dersteydiniz.

Dün burada değildiniz.

Çok memnun değildiniz.

Rahat değildiniz.

Orada değildiniz.

Lokantada değildiniz.

Postahanede değildiniz.

Derste değildiniz.

Konsoloslukta değildiniz.

j) {-mı} + {-(y)dı} + /n/ + {-ız} :

Dün búrada mıydınız?

Dün burada değil miydiniz?

Memnún mıydunuz?

Şoförünüzden memnun değil miydiniz?

Rahát mıydınız?

Rahat değil miydiniz?

Siz de órada mıydınız?

Orada değil miydiniz?

Lokántada mıydınız?

Orada konsolos değil miydiniz?

Postahanede miydiniz?

Postahanede değil miydiniz?

Saat onda dersté miydiniz?

Derste değil miydiniz?

k) Noun plus possessed suffix with /var/ and /yok/ plus {-(y)dı}

Multiple Substitution Drill

(Onun)	Randevu...	várdı.
(Benim)	Kitap...	yóktu.
(Senin)	Kalem...	vár mıydı?
(Sizin)	Şoför...	yók muydu?
(Onların)	Borç...	
(Bizim)	On lira...	
	İki saat...	
	Kapıcı...	

15.7 Grammar Drills on Participles + {-(y)dı} : Sample Sentence Drills

a) {-ıyor} + {-(y)dı} :

Ali postahaneye gidiyordu.

Ali telefon ediyordu.

Ali sizi bekliyordu.

b) {-ıyor} + {-mı} + {-(y)dı} :

Ali postahaneye gidiyór muydu?

Ali telefon ediyór muydu?

Ali sizi bekliyór muydu?

c) {-ma} + {-ıyor} + {-(y)dı} :

Use these verbs in similar sentences:

Ali postahaneye g^ıtmiyordu.

Ali telefon ^ıetmiyordu.

Ali sizi bekl^emiyordu.

bul

gel

oku

tekrar et

d) {-ma} + {-ıyor} + {-mı} + {-(y)dı} :

Ali postahaneye g^ıtmiyor muydu?

Ali telefon ^ıetmiyor muydu?

Ali sizi bekl^emiyor muydu?

tercüme et

konuş

yap

çalış

öğren

e) {-ıyor} + {-lar} + {-(y)dı} :

Postahaneye^ı gidiyorlardı.

Aliye telefon^ı ediyorlardı.

Sizi bekli^yyorlardı.

ver

bırak

kapa

al

f) {-ıyor} + {-lar} + {-mı} + {-(y)dı} :

Postahaneye gidi^yyorlar mıydı?

Aliye telefon edi^yyorlar mıydı?

Sizi bekl^yiyorlar mıydı?

başla

dön

anla

g) {-ma} + {-ıyor} + {-lar} + {-(y)dı} :

Postahaneye g^ıtmiyorlardı.

Ona telefon ^ıetmiyorlardı.

Sizi bekl^emiyorlardı.

h) {-ma} + {-ıyor} + {-lar} + {/mı/} + {(y)dı} :

Postahaneye g^ıtmiyorlar mıydı?

Ona telefon ^ıetmiyorlar mıydı?

Sizi bekl^emiyorlar mıydı?

i) { -ıyor } + { -(y)dı } + -/m/:

Use these verbs in similar sentences

Postahaneye gidiyordum.

bul

Aliye telefon ediyordum.

gel

Onu bekliyordum.

oku

j) { -ıyor } + { -mı } + { -(y)dı }
+ -/m/:

tekrar et

tercüme et

İyi tarif ediyordum?

konuş

Doğru okuyordum?

yap

İyi tercüme ediyordum?

çalış

öğren

k) { -ma } + { -ıyor } + { -(y)dı }
+ -/m/:

ver

Postahaneye gitmiyordum.

bırak

Aliye telefon etmiyordum.

kapa

Onu beklemiyordum.

al

l) { -ma } + { -ıyor } + { -mı }
+ { -(y)dı } + -/m/:

başla

dön

İyi tarif etmiyor muydum?

anla

Doğru okumuyor muydum?

git

İyi tercüme etmiyor muydum?

de

m) { -ıyor } + { -(y)dı } + -/n/
+ { -ız } :

Lokantaya gidiyordunuz.

Telefon ediyordunuz.

Köşede bekliyordunuz.

n) { -ıyor } + { -mı } + { -(y)dı } Use these verbs in similar sentences:

+ -/n/ + { -iz } :

Lokantaya gidiyór muydunuz?

Telefon ediyór muydunuz?

Köşede bekliyór muydunuz?

bul

gel

oku

tekrar et

tercüme et

o) { -ma } + { -ıyor } + { -(y)dı }

+ -/n/ + { -iz } :

Lokantaya gítmiyordunuz.

Telefon étmiyordunuz.

Köşede beklémiyordunuz.

konuş

yap

çalış

öğren

ver

p) { -ma } + { -ıyor } + { -mı }

+ { -(y)dı } + -/n/ + { -iz } :

Lokantaya gítmiyor muydunuz?

Telefon étmiyor muydunuz?

Köşede beklémiyor muydunuz?

bırak

kapa

al

başla

dön

q) { -ıyor } + { -(y)dı } + -/k/:

Postahaneyé gidiyorduk.

Aliye telefon ediyorduk.

Sizi bekliyorduk.

anla

git

de

r) { -ıyor } + { -mı } + { -(y)dı }

+ -/k/:

Postahaneye gidiyór muyduk?

Aliye telefon ediyór muyduk?

İyi tercüme ediyór muyduk?

s) { -ma } + { -ıyor } + { -(y)dı }

Use these verbs in similar sentences:

+ -/k/:

bul

Postahaneye gıtmıyorduk.

gel

Aliye telefon étmıyorduk.

oku

Sizi beklemiyorduk.

tekrar et

tercüme et

t) { -ma } + { -ıyor } + { -mı }

konuş

+ { -(y)dı } + -/k/:

yap

Postahaneye gıtmıyor muyduk?

çalış

İyi tercüme étmıyor muyduk?

öğren

ver

15.8 Grammar Drills on { (á,ı)r }

bırak

+ { -(y)dı } and { -má(z) } + { -(y)dı } :

kapa

a) { -(á,ı)r } + { -(y)dı } :

al

Ali telefon ederdi.

başla

Ali beni bekleirdi.

dön

Lokantaya giderdi.

anla

git

b) { -(á,ı)r } + { -mı } + { -(y)dı } :

de

Ali telefon eder miydi?

Ali beni bekleir miydi?

Lokantaya gider miydi?

c) { -má(z) } + { -(y)dı } :

Ali telefon etmezdi.

Ali beni beklemezdi.

Lokantaya gitmezdi.

d) $\{-\acute{m}\acute{a}(z)\} + \{-m_1\} + \{-(y)d_1\}$: Use these verbs in similar sentences:

Ali telefon etm^éz miydi?

bul

Ali beni beklem^éz miydi?

gel

Lokantaya gitm^éz miydi?

oku

e) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-l\acute{a}r\} + \{-(y)d_1\}$:

tekrar et

Aliye telefon ederlerdi.

terc^üme et

Aliyi beklerl^érdi.

konu^ş

Lokantaya giderlerdi.

yap

çalı^ş

f) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-l\acute{a}r\} + \{-m_1\}$

öğren

+ $\{-(y)d_1\}$:

ver

Aliye telefon ederl^ér miydi?

bırak

Aliyi beklerl^ér miydi?

kapa

Lokantaya giderl^ér miydi?

al

g) $\{-\acute{m}\acute{a}(z)\} + \{-l\acute{a}r\} + \{-(y)d_1\}$:

başla

Aliye telefon etmezl^érdi.

dön

Aliyi beklemezl^érdi.

anla

Lokantaya gitmezl^érdi.

git

de

h) $\{-\acute{m}\acute{a}(z)\} + \{-l\acute{a}r\} + \{-m_1\} + \{-(y)d_1\}$:

Aliye telefon etmezl^ér miydi?

Aliyi beklemezl^ér miydi?

Lokantaya gitmezl^ér miydi?

i) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-(y)d_1\} + /m/$:

Lokantaya giderdim.

Ona telefon ederdim.

Onu lokantada bulurdum.

j) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-m_1\} + \{-(y)d_1\}$ Use these verbs in similar sentences:

+ $-/m/$:

Onu görür müydüm?

Çok çalışır mıydım?

Onu lokantada bulur muydum?

k) $\{-m\acute{a}(z)\} + \{-(y)d_1\} + /m/$:

Lokantaya gitmezdim.

Ona telefon etmezdim.

Onu orada bulmazdım.

l) $\{-m\acute{a}(z)\} + \{-m_1\} + \{-(y)d_1\}$

+ $-/m/$:

Onu görméz miydım?

Çok çalışmáz mıydım?

Onu orada bulmáz mıydım?

m) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-(y)d_1\} + -/k/$:

Aliyi orada bulurdük.

Sizi lokantada görürdük.

Onları burada beklerdik.

n) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-m_1\} + \{-(y)d_1\}$

+ $-/k/$:

Aliyi orada bulur muyduk?

Sizi lokantada görür müydük?

Onları burada beklér miydik?

bul

gel

oku

tekrar et

tercüme et

konuş

yap

çalış

öğren

ver

bırak

kapa

al

başla

dön

anla

git

de

o) $\{-m\acute{a}(z)\} + \{-(y)d_1\} + -/k/:$

Aliyi orada bulmázdık.

Sizi lokantada görmézdık.

Onları burada beklemézdık.

p) $\{-m\acute{a}(z)\} + \{-m_1\} + \{-(y)d_1\}$
 $+ -/k/:$

Aliyi orada bulmáz mıydık?

Sizi lokantada görméz miydık?

Onları burada bekleméz miydık?

q) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-(y)d_1\} + -/n/$
 $+ \{-\acute{i}z\}:$

Saat onda gelirdiniz.

Burada beklerdiniz.

Bana telefon ederdiniz.

r) $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-m_1\} + \{-(y)d_1\}$
 $+ -/n/ + \{-\acute{i}z\}:$

Saat onda gelír miydiniz?

Orada beklér miydiniz?

Bana telefon edér miydiniz?

s) $\{-m\acute{a}(z)\} + \{-(y)d_1\} + -/n/$
 $+ \{-\acute{i}z\}:$

Saat onda gelmézdiniz.

Burada beklemézdiniz.

Bana telefon etmézdiniz.

Use these verbs in similar sentences:

bul

gel

oku

tekrar et

tercüme et

konuş

yap

çalış

öğren

ver

bırak

kapa

al

başla

dön

anla

git

de

t) {-má(z)} + {-mı} + {-(y)dı}
 + -/n/ + {-íz}:

Saat onda gelmez miydiniz?

Burada beklemez miydiniz?

Bana telefon etmez miydiniz?

15.9 Note: Possessive Compounds:

Amerikan konsolosluğu

American Consulate

köşe başında

around the corner (at the
head of the corner)

A noun without suffix may precede a possessed noun, as here, forming a compound.

In this case the first noun is not specific or definite and the resultant compound functions like a single noun. Such compounds are very common in Turkish and are very similar to constructions in English of one noun modifying another - like drugstore, flag pole, river bank, etc.

The possessed noun in a possessive compound always has the third person singular possessive suffix. Adjectives do not occur in possessive compounds.

15.10 Grammar Drill on Possessive Compounds: Sample Drill

Ankara Oteli

The Ankara Hotel (proper name of a hotel)

Ankara Lokantası

The Ankara Restaurant (not necessarily located
in Ankara, but a restaurant of that name)

Ankara Postahanesi

The Ankara Post Office

Taksi şoförü

(a) taxi driver

Türk gecesi

(a) Turkish evening

Türk konsolosluğu

(a) Turkish Consulate

İngiliz konsolosluğu

(an) English Consulate

Türk Sefârethânesi

Turkish Embassy

Amerikan Sefârethânesi

American Embassy

Amerikán benzini	American gasoline (note that 'Amerikan' is a noun not an adjective in Turkish)
İngiliz saati	(a) British watch
Né binası?	What (specific) building? (This question means that the name of the building is requested.)

The vocabulary presented to date does not provide opportunities for illustrating the great number and variety of possessive compounds which occur. These will appear in future units in greater numbers.

15.11 Note: Specific Direct Object Relational Suffix $\{-(y)\acute{i}\}$:

Bana yolu tarif edér misiniz?	Would you describe the way to me?
Kitapları masaya bırakın.	Leave the books on the table.
Sizi bekliyor.	He's expecting (awaiting) you.
Hangi sayfayı açalım?	Which page should we open [to]?
Kimi istiyorsunuz?	Whom do you want?
O kalemi verér misiniz?	Would you give me that pencil?

The suffix $\{-(y)\acute{i}\}$ is a stressable suffix indicating that the noun to which it is added is the specific direct object of the verb. Personal pronouns (as /siz/), the interrogatives /kim/ and hangi/ and nouns which are possessed (/kitabım/) or which are modified by demonstratives (/o kalem/) are by definition specific and always have the suffix $\{-(y)\acute{i}\}$ when they are the direct objects of verbs. Other nouns may or may not have this suffix: /yol/ or /yolu/ etc. Without the suffix such a noun object must immediately precede the verb and forms with it a type of compound: /kitáp okumak/ etc. the meaning of which is simply to perform the action relative to this category of object - in this case 'to book-read' (somewhat parallel to English compounds like 'house hunt' or 'baby sit'). If an indefinite item of the category is meant, the noun is ordinarily preceded by /bir/: /bir kitáp okudum/ 'I read a book'. The same difference is evident with the plural: /kitaplár okudu/ 'he read books' and

/bir kitaplár okudu/ 'he read some books'. All of these forms without the suffix contrast to the definite direct object with {-(y)ı} : /kitabı okudu/ 'he read the book', /kitapları okudu/ 'he read the books'. Note that the noun with this suffix most frequently corresponds to an English noun with the definite article 'the'. Compare the following sentences and their translations:

<u>Kalem</u> istiyor.	He wants [a] <u>pencil</u> .
<u>Bir kalem</u> istiyor.	He wants <u>a pencil</u> .
Órada <u>bir kalem</u> görüyór musunuz?	Do you see <u>a pencil</u> there?
<u>Kalemi</u> görüyór musunuz?	Do you see <u>the pencil</u> ?
<u>Kalemimi</u> görüyór musunuz?	Do you see <u>(the) my pencil</u> ?
<u>Ó kalemi</u> görüyór musunuz?	Do you see <u>(the) that pencil</u> ?
<u>Háŋgi kalemi</u> görüyórsunuz?	<u>Which (the) pencil</u> do you see?
<u>Kalemleri</u> görüyór musunuz?	Do you see <u>the pencils</u> ?
<u>Kalemlerimi</u> görüyór musunuz?	Do you see <u>(the) my pencils</u> ?
<u>Ó kalemleri</u> görüyór musunuz?	Do you see <u>(the) those pencils</u> ?

Since in English we are accustomed to using the definite article with nouns which are not objects and, of course, we do not use the definite article with possessive constructions ('my book' not 'my the book'), thinking of the specific direct object suffix in Turkish as a translation of 'the' will lead us to make mistakes. The correct use of this suffix is difficult for Americans.

Remember that:

1. If the object of a verb - the noun representing that thing which in some way undergoes the action of the verb - is modified by a demonstrative (bu, şu, o) or is possessed, it must have this suffix.
2. If the object of a verb is modified by /bir/ it cannot have this suffix.
3. If the object of a verb is separated from the verb by any intervening word it must have this suffix: /kalemi sizé vermek/, /kitabı baná okudu/

(contrast /bana kitáp okudu/).

4. If the object of a verb occurs immediately before the verb this suffix will occur if the object is specific and will not occur if it is not specific.

Contrast /bana kitáp okudu/ and /bana kitabı okudu/.

15.12 Grammar Drills on Specific Direct Object with {-(y)ı}: Simple

Substitution Drills

a)	Kitapları	görüýör musunuz?
	Kalemi	
	Kitabı	
	Kalemleri	
	Binayı	
	Postahaneyi	
	Lokantayı	
	Merdiveni	
	Ahmedi	
	Saatı	
	Kapıcıyı	
	Kâtibi	
	Konsolosu	
	Sefiri	
	Amerikalıyı	
	Türkü	
	Otel	

b)	Kitapları	verir misiniz?
	Kalemi	
	Kitabı	
	Kalemleri	
	Saatı	
	Haberi	

c)	Kitapları	gönderir misiniz?
	Kalemi	
	Kitabı	
	Kalemleri	
	Ahmedi	
	Kapıcıyı	
	Kâtibi	
	Konsolosu	
	Sefiri	
	Hasanı	

d)	Kitapları	gönderdi.
	Kalemi	
	Kitabı	
	Merdiveni	
	Ahmedi	
	Saatı	
	Menejeri	
	Konsolosu	
	Sefiri	
	Amerikalıyı	
	Türkü	
	Haberı	
	Hasanı	
	Kimi	
	Neyi	

15.13 Grammar Drills on Possessed Suffixes Plus { -(y)ı } : Sample Sentence

Drills

a) { -(s)ı[n] } + { -(y)ı } :

Adresini bilmiyorum.

I don't know his address.

Kitabını okuyor.

He's reading his book.

Menejerini gönderdi.

He sent his manager.

Kitaplarını burada bırakıyor.

He's leaving his books here.

Kapıcısını gönderiyor.

He's sending his doorman.

Kitabını götürdü.

He took his book.

Amerikan sefarethanesini biliyorum.

I know the American Embassy.

b) $\{-(\acute{i})m\} + \{-(y)\acute{i}\}$:

Kitabımı verir misiniz?

Would you give [me] my book?

Adresimi biliyor musunuz?

Do you know my address?

Kitaplarımı nereye bıraktınız?

Where did you leave my books?

Kitabımı götürdünüz mü?

Did you take my book [along]?

Kitabımı aldınız mı?

Did you take my book?

c) $\{-(\acute{i})n\} + \{-\acute{i}z\} + \{-(y)\acute{i}\}$:

Kitabınızı götürüyor musunuz?

Are you taking your book [along]?

Adresinizi verir misiniz?

Would you give [me] your address?

Menejerinizi gönderirsiniz.

You'll send your manager.

Kitaplarınızı kim aldı?

Who took your books?

d) $\{-(\acute{i})m\} + \{-\acute{i}z\} + \{-(y)\acute{i}\}$:

Kitaplarımızı burada bırakıyoruz.

We're leaving our books here.

Adresimizi biliyor musunuz?

Do you know our address?

Adreslerimizi biliyor musunuz?

Do you know our addresses?

Kitaplarımızı gönderir misiniz?

Will you send our books?

e) $\{-l\acute{a}r\} + \{-(s)\acute{i}[n]\} + \{-(y)\acute{i}\}$:

Adreslerini bilmiyorum.

I don't know their address.

Kitaplarını burada bıraktılar.

They left their books here.

Menejerlerini gönderiyorlar.

They're sending their manager.

Kitaplarını okuyorlar.

They're reading their books.

15.14 Grammar Drills on Pronouns as Direct Object:

Onú görüyorum.

I see him (her, it, that).

Onú anlıyorum.

I understand that (him, her, it).

Onú bekliyorum.

I'm waiting for her (him, it, that).

Onu okuyorum

I'm reading that (it).

Onu tercüme ediyorum.

I'm translating it (that).

Bunu anlıyorum.

I understand this.

Bunu bilmiyorum.

I don't know this [matter].

Bunu istemiyorum.

I don't want this.

Şunu almıyorum.

I'm not buying that.

Şunu istemiyorum.

I don't want that.

Şunu okuyorum.

I'm reading that.

Beni bekliyor musunuz?

Are you waiting for me?

Beni anlıyor musunuz?

Do you understand me?

Beni götürür müsünüz?

Would you take me?

Sizi anlamıyoruz.

We don't understand you.

Sizi götürür.

He'll take you.

Sizi göndermek istemiyoruz.

We don't want to send you.

Onları anlıyor musunuz?

Do you understand them?

Onları götürür müsünüz?

Would you take them?

Onları göndermek istiyorum.

I want to send them.

UNIT 16

16.0 Dialog: 'Greetings'

-John-

Mérhaba Ali bey!

Hello Mr. Ali!

-Ali-

Mérhaba efendim. Hóş geldiniz.

Hello, sir. Welcome.

-John-

Hóş bulduk.

I'm glad to be here.

-Ali-

seyahát

trip

geçmek

to pass

Seyahatınız nasıl geçti?

How did your trip go?

-John-

gáyet

extremely

Gáyet rahat geçti.

It went extremely well.

-Ali-

kahvé

coffee, coffee house

kahvaltí

breakfast

kahvaltí etmek

to have breakfast

Kahvaltı ettiniz mi?

Did you have breakfast?

-John-

sabáh

morning

sabáhleyin

in the morning

vagón

car

vagon restorán

dining car

gidip	went and
tazé	fresh
çay	tea
bir çây	a [cup of] tea
içmek	to drink

Ettim. Sabáhleyin | vagon resto-
 raná gidip || taze bir çây içtim.

I did. I went to the dining car
 in the morning and had a fresh
 cup of tea.

-Ali-

yalnız	only, just, except that
--------	-------------------------

Yalnız çây mı içtiniz?

Did you just drink tea?

-John-

bir de	and also
simit	simit (pretzel-like roll with sesame seeds)
yemek	to eat

Bir de simit yedim.

I ate a simit also.

16.1 Vocabulary Drills

a) gâyet 'extremely, exceedingly' Sample Sentence Drill

Ahmet gâyet iyi bir şöför.	Ahmet is an extremely good driver.
Türkçeyi gâyet rahat konuşuyorsunuz.	You speak Turkish very fluently. ('extremely comfortably')
Gâyet iyi bir şöförüm var.	I have an exceedingly good driver.
Bú lokantanın yemekleri gâyet pahalı.	This restaurant's dishes are extremely expensive.

b) Use çok 'very' in place of gayet in the above sentences.

c) Sabahleyin 'in the morning' Simple Substitution Drill

Sabahleyin	Ahmedí gördüm.
	kahvaltı étmedik.
	telefon ederim.
	dérs çalışırım.
	konsolosluğa gidiyor.

I saw Ahmet in the morning.

We didn't have breakfast in the morning.

I'll phone in the morning.

I'll do my homework in the morning.

He's going to the consulate in the morning.

d) yalnız 'only, except that' Sample Sentence Drill

Bugün yalnız kitap aldım.

I bought only a book today.
(or the book)

Yalnız Türkçe konuşunuz.

Speak only Turkish.

Derste yalnız okuyacaklar.

They're only going to read in class.

Yalnız tercüme ettik.

We only translated.

Bize yalnız Ahmet geldi.

Only Ahmet came to [visit] us.

e) gelmek / gitmek 'to visit', 'to come to see', 'to go to see'
Sample Sentence Drill

Yarın bizé gelin.

Come see us tomorrow.
('Come to us tomorrow.')

Bu akşam sizé geleceğiz.

We're coming to see you this evening.

Akşam Ahmedé gittim.

I went to see Ahmet [in the] evening.

Sabahleyin Alileré gittik.

We went to see the Ali family in the morning.

Yarın baná gelecekler.

They're coming to see me tomorrow.

Yarın sabah saná gelecek.

She's coming to see you tomorrow morning.

Akşam oná gittiler.

They went to see her in the evening.

Yarın onlara gideriz.

We'll go see them tomorrow.

f) {-(y)á}.....almak 'to buy/get [something] for [someone]'

Sample Sentence Drill

Bana bir kalem alír mısınız?

Will you [please] buy me a pencil?

Aliye bir kitap alıyorlar.

They're getting Ali a book.

Sana kaç liralık benzin aldı?

How many liras worth of gas did he buy for you?

Bize iki liralık kahve alın.

Buy us two liras worth of coffee.

Ona né aldın?

What did you get her?

Onlara büyük bir saat aldık.

We bought them a large clock.

Size né aldılar?

What did they get you?

g) götürmek 'to take [somebody or something] to [someplace]'

Sample Sentence Drill

Beni sinemaya götürür müsünüz?

Will you [please] take me to the movies?

Bizi partiye götürmediler.

They didn't take us to the party.

Onu okula götürdüm.

I took it to school.

Seni bize götürürüm.

I'll take you home.
('to our place')

Sizi lokantaya götüreceğiz.

We're going to take you to [a] restaurant.

Onları Türk sefarethanesine götürün.

Take them to the Turkish Embassy.

16.2 Questions on the Dialog and Related Questions.

1. John nerede kahvaltı etti?
2. Kahvaltıda né içti?
3. Yalnız çay mı içti?
4. Siz umumiyetle kahvaltıda né içersiniz?
5. Lokantada kahvaltı etmek pahalı mı?
6. John'un seyahatı nasıl geçti?

7. Siz çok seyahat edér misiniz?
 8. Biz bú derslerde yalnız okuyór muyuz?

16.3 Note: Participle with Suffix {-(y)ácák}:

Kaç litre alacaksınız?	How many litres are you going to buy?
Nereye gideceksiniz?	Where are you going to go?
Size zahmét olacak.	That would be trouble for you.
Şimdi bir táksi gönderecekler.	They're going to send a taxi right away.

These sentences furnish examples of the suffix {-(y)ácák}.

More literal translations of the forms are:

al-acák-sınız	You [are] (one who is) going to buy.
gid-ecék-siniz	You [are] (one who is) going to go.
ol-acák	[He (etc.) is] (one who is) going to become.
gönder-ecek-lér	[They are] (ones who are) going to send.
ed-ecéğ-im	I [am] (one who is) going to perform.

/k/ (or /k/) is replaced by /ğ/ before suffixes beginning with a vowel.

The suffix {-(y)ácák} forms a participle meaning 'going to (do so and so)' or '(one who is) going (to do so and so)'. As a predicate (with or without 'I [am]' (etc.) additional information suffixes) it corresponds to the English 'going to' future verb phrase. As is the case with the other participles, {-(y)ácák} may be followed by the past form of 'imek' (see 15.5) making forms like: /alacáktınız/ 'you were (one who is) going to buy'. The examples above, /olacák/ and /gönderecekler/, show the use of the participle by itself as predicate meaning '[he(she,it) is] (one who is) going to be', and with the

plural meaning '[They are] (ones who are) going to send'. The other examples have the suffixes for 'I [am]' and 'You [are]'. These are frequent uses of this participle, others will be taken up in the future.

The forms thus far explained give the pattern: Participle alone:

alacák	'[He (she, it) is] (one who is) going to get'
alacaklár	'[They are] (ones who are) going to get'
gidecék	'[He (she, it) is] (one who is) going to go'
gidecekler	'[They are] (ones who are) going to go'

Participle plus additional information personal suffixes:

alacáğım	'I [am] (one who is) going to get'
gidecéğim	'I [am] (one who is) going to go'
alacáğız	'We [are] (one who is) going to get'
gidecéğiz	'We [are] (one who is) going to go'
alacáksın	'Thou [art] (one who is) going to get'
gidecéksin	'Thou [art] (one who is) going to go'
alacáksınız	'You [are] (one who is) going to get'
gidecéksiniz	'You [are] (one who is) going to go'

There is more variation in the way these forms are said than there is with most other forms in Turkish, yet all the variations which occur are understandable in the terms of a few statements about changes which occur in vowels before the palatal phonemes /y/ and /c/.

1. { a } before /c/ is often heard as { ı } :

alıcáksınız	for	alacáksınız
gidicéksiniz	for	gidecéksiniz
olucáksınız	for	olacáksınız
edicéksiniz	for	edecéksiniz

The forms in the left-hand column are common spoken ones. Those on the right represent more formal speech and the regular spelling. This variation of

pronunciation of the participle is found with this participle without additional information personal suffixes and with all such suffixes.

Before additional suffixes beginning with a vowel, the /k/ of this participle changes to /ğ/. After back vowels /ğ/ is commonly merely a lengthening of the preceding vowel (see 11.1).

alacáğım is pronounced /alacáĩm/

olacáğım is pronounced /olacáĩm/

Sometimes the vowel-cluster in these and similar words is heard reduced to a single vowel. This change usually occurs where the vowel before c is heard as { 1 } :

/alıcam/ and /olucam/

However, after front vowels /ğ/ is pronounced /y/ (see 11.1) and a second statement helps explain what happens:

2. { a } before a /y/ which introduces an unstressed syllable is commonly pronounced { 1 } :

gidiceğim */gidiceyim/ thus becomes */gidiciyim/

ediceğiz */ediceyiz/ thus becomes */ediciyiz/

These forms are seldom actually to be heard, since in most dialects, especially in Istanbul, these forms are shortened by reduction of the /iyi/ sequence to /ĩ/:

/gidicĩm/ and /edicĩm/ or even /gidicĩm/ and /edicĩm/

/edicĩz/ and /gidicĩz/ or even /edicĩz/ and [gidicĩz/

These variant forms should be recognized when heard, though it is not necessary to drill them.

16.4 Grammar Drills on Participle with {-(y)acak}

Simple Substitution Drills:

a) {-(y)acak} Participle alone (3rd person):

Şimdi	tercüme edecek.
	tekrar edecek
	konusacak.

He's now going to translate.

repeat.

speak.

Bir taksit	bulacaklar.
	gönderecekler.
	çağıracaklar.

They're going to find a cab.

send

call

b) with personal suffixes: {-(y)ım}, {-(y)ız}, {-sın(ız)} :

Doğru	gideceğim.
	konusacağım.
	okuyacağım.

I'm going to go direct.

speak right.

read correctly.

Ona bir kitap	göndereceğiz.
	götüreceğiz.
	vereceğiz.

We're going to send her a book.

take

give

Benzin	alacaksın.
	dolduracaksın.

You (sg.) are going to buy gas.

put in

Ahmet beyi saat beşte otelde	göreceksiniz.
	bulacaksınız.
	bekliyeceksiniz.

You're going to see Mr. Ahmet at the hotel at five o'clock.

find

wait for

c) {-(y)acak} + {-mı}

Bu akşam	gidecek mi?
	dönercek mi?
	gelecek mi?

Is he going to go this evening?

return

come

Size	telefon edecekler mi?
	haber verecekler mi?
	gelecekler mi?

Are they going to phone you?

inform

visit

Ben de	gidecek miyim?
	konusacak mıyım?
	bekliyecek miyim?

Am I to go too?

talk

wait

Bir taksi	gönderecek misin?
	çağıracak mısın?
	bulacak mısın?

Are you going to send a cab?

call

find

Ona	haber verecek miyiz?
	haber gönderecek miyiz?
	başlıyacak mıyız?

Are we going to inform him?

send news to him?

begin it?

Konsolosluga	gidecek misiniz?
	telefon edecek misiniz?
	haber verecek misiniz?

Are you going to go to the consulate?

phone

inform

d) {-ma} + {-(y)acak}

Sizi orada	beklemeyecek.
	görmeyecek

He isn't going to wait for you there.

see

Burada	dürmayacaklar.
	ölmeyacaklar.

They aren't going to stop here.

be

Oraya	gitmeyeceğim.
	göndermeyeceğim.
	telefon etmeyeceğim

I'm not going to go there.

send [it]

phone

Haber	vermeyeceksin.
	almayacaksın.
	göndermeyeceksin.

You're not going to announce [it].

get news

send

Onu	affétmeyeceğiz.
	görmeyeceğiz.
	álmayacağız.

We're not going to forgive him.

see

buy it

Bugün oraya	gítmeyeceğiz.
	göndérmeyeceğiz.
	telefon étmeyeceğiz.

We're not going to go there today.

sent [it]

phone

e) {-ma} + {-(y)acak} + {-mı} :

Bugün ders	álmayacak mı?
	vérmeyecek mi?
	ólmayacak mı?

Isn't he going to take a lesson today?

teach

Isn't there going to be

Burada	beklémeyecekler mi?
	dúrmayacaklar mı?
	ólmayacaklar mı?

Aren't they going to wait here?

stop

be

Ona	haber vérmeyecek miyim?
	telefon étmeyecek miyim?
	teşekkür étmeyecek miyim?

Am I not (going) to tell him?

phone

thank

Beni de	beklémeyecek misin?
	götürmeyecek misin?
	çağırmayacak mısın?

Aren't you going to wait for me too?

take

invite

Kitapları	álmayacak mıyız?
	vérmeyecek miyiz?
	götürmeyecek miyiz?

Aren't we going to buy the books?

give

take

Siz de oraya	gítmeyecek misiniz?
	gélmeyecek misiniz?
	telefon étmeyecek misiniz?

Aren't you too going to go there?

come

telephone

f) Progressive Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	Translation
	<u>Bugün</u> telefón edecek.	He's going to phone today.
Yarın	Yarın <u>telefón</u> edecek.	tomorrow
bizé gelmek	Yarın bizé gelecek__.	...to visit us...
(siz)	<u>Yarın</u> bizé geleceksiniz.	You're....
Bú akşam	Bú akşam bizé geleceksiniz.	..this evening.
(onlar)	Bú akşam <u>bizé</u> gelecekler.	They're...
telefon etmek	<u>Bú akşam</u> telefón edecekler.	...phone...
Saat onda	Saat ondá telefón edecekler.	at ten o'clock.
(biz)	Saat ondá <u>telefón</u> edeceğiz.	We're...
derse başlamak	<u>Saat ondá</u> dersé başlayacağız.	..start the lesson..
Yarın sabah	Yarın sabah dersé başlayacağız.	tomorrow morning.
(o)	Yarın sabah <u>dersé</u> başlayacak.	He's....
telefon etmek	<u>Yarın sabah</u> telefón edecek.	...phone...
Bugün	Bugün telefón edecek	...today.

g) Do the above exercises in question form.

h) Do the above exercises in negative form.

i) Repeat the exercises of f, g, and h above using {-(í)yor}, {-(á,í)r} and {-máz }

16.5 Mixed Grammar Drills on Participles - Multiple Substitution Drills

a)	Taksi	gönderecekler.
	Çocuk	göndermediler.
	Konsolos	
	Şoför	
	Adres	
	Kitap	

Masa	gönderecekler.
Türk	göndermediler.
Amerikalı	

b) Repeat the exercise above in negative question form. Then with {-(ı)yor}, {-(á,ı)r}, {-dı}, the imperative, with negative and question form with all possible personal endings.

c)

Para ¹	alacaksınız.
Benzin	gönderecekler.
Kahve	almadı
Çay	göndermediler.

d) Repeat the exercise above with all possible variations.

e)

Ahmet beyi	bekliyeceğim.
Onu	görecek.
Konsolosu	görmedik.
Menejeri	beklerdik.
Şoförü	bekliyordum.
Benzinciyi	

f) Repeat with possible variations as above.

g)

Oraya	saat 12' de gideceğim.
Size	gönderecekler.
Ona	telefon edecek.
Ona	
Konsolosluğa	
Otele	
Postahaneye	
Lokantaya	

¹ para: money

h) Repeat with possible variations as above.

16.6 Grammar Drills on {-(y)âcâk} + {-(y)d1}
Simple Substitution Drills

a) {-(y)âcâk} + {-(y)d1}

1. Cue	Pattern	Translation
	<u>Tercüme</u> edecekti	He was going to translate.
götürmek	<u>Götür</u> ecekti.	..take [it] away.
beklemek	<u>Bekley</u> ecekti.	..wait
bırakmak	<u>Bırak</u> acaktı.	..leave [it]
habér vermek	<u>Habér</u> verecekti.	..let [us] know
kalmak	<u>Kal</u> acaktı.	..stay
çağırma	<u>Çağır</u> acaktı.	..call
görmek	<u>Gör</u> ecekti.	..see
durmak	<u>Dur</u> acaktı.	..stop
bulmak	<u>Bul</u> acaktı.	..find [it]
2. Bizé	verecekti.	He was going to give [it] to us.
	alacaktı.	...buy [it] for...
	gönderecekti.	...send [it] to...
	okuyacaktı.	... read [it] to...
3. Saat beşte	telefon edecekti.	He was going to phone at five o'clock.
	yapacaktı.	...do [it]...
	konusacaktı.	...speak...
	alacaktı.	...get [it]...
4. Dün postahaneye	gidecekti.	He was going to go to the post office yesterday.
	gönderecekti.	send [it]
	verecekti.	give [it]

- b) Repeat the drills of (a) with the interrogative suffix { -mı }

Tercüme edecék miydi? Was he going to translate?

götürmek Götürecek miydi ..take [it] away

etc.

- c) Repeat the drills of (a) with the negative verb stem in each case - the form with suffix {ma} :

Tercüme etmeyecekti. He wasn't going to translate.

götürmek Götürmeyecekti. ..take [it] away

etc.

- d) Repeat the drills of (a) in the negative interrogative form:

Tercüme etmeyecek miydi? Wasn't he going to translate?

götürmek Götürmeyecek miydi? ..take [it]
away?

etc.

- e) -with suffix { -lár } 'they'. Repeat all the drills of 16.6 with the pluralized participle:

Tercüme edeceklerdi. They were going to translate.

götürmek Götüreceklerdi. ..take [it] away.

etc.

- f) with /-k/ 'we'

1. Cue

Pattern

Yapacaktık. We were going to do [it].

tercüme etmek Tercüme edecektik.

beklemek Bekleyecektik.

görmek Görecektik.

durmak Duracaktık.

konuşmak Konuşacaktık.

kalmak Kalacaktık.

2.	Size <u>gelecektik</u> .	We were going to come visit you.
okumak	Size <u>okuyacaktık</u> .	
göndermek	Size <u>gönderecektik</u> .	
vermek	Size <u>verecektik</u> .	
almak	Size <u>alacaktık</u> .	

3.	Oraya bu akşam <u>gidecektik</u> .	We were going to go there this evening.
bırakmak	Oraya bu akşam <u>bırakacaktık</u> .	
haber vermek	Oraya bu akşam <u>haber verecektik</u> .	
telefon etmek	Oraya bu akşam <u>telefon edecektik</u> .	
götürmek	Oraya bu akşam <u>götürecektik</u> .	

g) Repeat the drills of (f) with the interrogative suffix {mı} :

	<u>Yapacak</u> mıydık?	Were we going to do [it]?
tercüme etmek	Tercüme edecek miydik?	
etc.		

h) Repeat the drills of (f) with the negative verb stem with suffix {ma} :

	<u>Yapmayacak</u> tık.	We weren't going to do [it].
tercüme etmek	Tercüme <u>etmiyecektik</u> .	
etc.		

i) Repeat the drills of (f) with the interrogative of the negative form:

	<u>Yapmayacak</u> mıydık?	Weren't we going to do [it]?
tercüme etmek	Tercüme <u>etmeyecek</u> miydik?	
etc.		

j) with /-m/ 'I'

1.	Dün <u>gelecektim</u> ama <u>olmadı</u> .*	I was going to come yesterday, but it didn't work out.
yapmak	Dün <u>yapacaktım</u> ama <u>olmadı</u>	

* Note: The juncture may either precede or follow the conjunction ama 'but'.

	Dün <u>yapac</u> aktım ama olmadı.	
okumak	Dün <u>okuyac</u> aktım ama olmadı.	
göndermek	Dün <u>gönderec</u> ektim ama olmadı.	
almak	Dün <u>alac</u> aktım ama olmadı.	
bulmak	Dün <u>bulac</u> aktım ama olmadı.	
2.	Size <u>telefon</u> edecektim ama étmedim.	I was going to phone you but didn't.
tercüme etmek	Size <u>tercüme</u> edecektim ama étmedim.	
götürmek	Size <u>götüre</u> cektim ama götürmedim.	
vermek	Size <u>vere</u> cektim ama vérmedim.	
bırakmak	Size <u>bırakac</u> aktım ama bırakmadım.	
haber vermek	Size habér <u>vere</u> cektim ama vérmedim.	
3.	Saat üçté <u>gide</u> cektim	I was going to go at three.
çağırarak	Saat üçté <u>çağır</u> acaktım.	
görmek	Saat üçté <u>göre</u> cektim.	
durmak	Saat üçté <u>dur</u> acaktım.	
konusmak	Saat üçté <u>konus</u> acaktım.	

k) Repeat the drills of (j) with the interrogative {-mı} and without the clause introduced by /ama/:

	Dün <u>gele</u> cek miydım?	Was I going to come yesterday?
yapmak	Dün yapacak mıydım?	
etc.		

1) Repeat the drills of (j) with the negative {-ma} ,using /ama/ plus the positive.

Dün <u>gel</u> meyecektim ama geldim.	I wasn't going to come yesterday but...
---------------------------------------	---

yapmak Dün yapmayacaktım ama yaptım.

etc.

m) Repeat the drills of (j) with the negative interrogative without /ama/:

Dün gelmeyecek miydım?

Wasn't I going to come yesterday.

yapmak Dün yapmayacak mıydım?

etc.

n) with {-ınız} 'you':

1. Saat beşte gelecektiniz.

You were going to come at five.

konuşmak Saat beşte konusacaktınız.

görmek Saat beşte görecektiniz.

almak Saat beşte alacaktınız.

yapmak Saat beşte yapacaktınız.

2. Bana telefon edecektiniz.

You were going to phone me.

tercüme etmek Bana tercüme edecektiniz.

göndermek Bana gönderecektiniz.

vermek Bana verecektiniz.

okumak Bana okuyacaktınız.

haber vermek Bana haber verecektiniz.

bulmak Bana bulacaktınız.

3. Dün gidecektiniz, gittiniz mi?

You were going to go yesterday. Did you go?

yapmak Dün yapacaktınız, yaptınız mı?

çağırarak Dün çağıracaktınız, çağırdınız mı?

götürmek Dün götürecektiniz, götürdünüz mü?

beklemek Dün bekleyecektiniz, beklediniz mi?

o) Repeat the drills of (n) (1) and (2) with the interrogative {-mı} :

Saat beşte gelecek miydiniz?

Were you going to come
at five?

konuşmak Saat beşte konuşacak mıydınız?

etc.

p) Repeat the drills of (n) with the negative stem with {-ma} :

Saat beşte gelmeyecektiniz.

You weren't going to
come at five.

konuşmak Saat beşte konuşmayacaktınız.

etc.

q) Repeat the drills of (n) (1) and (2) with the negative interrogative:

Saat beşte gelmeyecek miydiniz?

Weren't you going to
come at five?

konuşmak Saat beşte konuşmayacak mıydınız?

etc.

UNIT 17

17.0 Dialog: 'You Must Be Tired'

-Ali

arkadaş

friend, fellow

ile / {- (y)la }

with, by (means of), and

sizinle, sizin ile

with you

tanımak

to know, to recognize

tanışmak

to get acquainted

Bir çok arkadaş sizinle tanışmak
istiyor.

Many of [my] friends want to
to meet you.

takdim

introduction

takdim etmek

to introduce, to present

Sizi onlara takdim edeceğim.

I'm going to introduce you to
them.

-John-

kalmak

to remain

memnún kalmak / memnún olmak

to be pleased

Pék memnun kalırım.

I'll be very pleased

-Ali-

evvel

ago, first, before

évvelâ

at first, first of all

dinlenmek

to rest

son

end, the last

sónra

after, afterward, at last
('end place')

Fakat évvélâ biraz dinlénin.

But first rest a bit. I'll
introduce you afterwards.

Sónra takdim ederim.

-John-

yorgún

tired

hiç

at all, never, ever

Teşekkür ederim. Hiç yorgun

Thank you. I'm not tired
at all.

değilim.

-Ali-

yatak

bed

yataklí

with bed [s]

yataklí vagon / yataklí

sleeping car

yataklíyla

by sleeping car

Yataklíyla geldiniz, değil mi?

You came by sleeping car,
didn't you?

-John-

kuşet

couchette, sleeping shelf
without bedding

kuşetli

with couchette[s],
couchette car

Háyr, kuşetliyle geldim.

No, I came by couchette car.

17.1 Vocabulary Drills:

a) yorgun 'tired' Multiple substitution drills:

Bugün	çok	yorgunum .
	biraz	yorgunsun .
		yorgun .
		yorgunuz .
		yorgunsunuz .
		yorgunlar .

Akşam	çok	yorgundum
	birak	yorgundun
		yorgundu
		yorgunduk
		yorgundunuz
		yorgundular

I was very tired last night.

b) hiç 'at all' Multiple substitution drills:

Hiç	yorgun	değilim
	rahat	değilsin
	iyi	değil
	memnun	değiliz
		değilsiniz
		değiller

I'm not tired at all.

Hiç	ihtiyacınız	yók
	param	
	rahatınız	
	arkadaşı	
	kitabım	
	kaleminiz	

You don't need anything at all.

'never'

Oraya	hiç	gítmedim
Taksiyle		götürmedim
Dolmuşla		göndermedik
Kuşetliyle		seyahat etmezlér
Ahmetle		

I never went there.

I never took [it there] by cab.

'ever'

Oraya	hiç	gittinîz mi?	Did you ever go there?
Taksiyle		götdürdük mü?	Did we ever take [him there] by cab?
Dolmuşla		gönderdiler mi?	
Kuşetliyle		seyahat ettim mi?	
Ahmetle			
Yataklıyla			

c) évvelâ....sónra 'First....later' Sample Sentence Drills

Évvelâ dinlenin sónra gideriz. First rest, we'll go later.

Évvelâ okuyun sónra tercüme edin. Read first [and] translate later.

Évvelâ kahvaltı et sónra çalışırız.

Évvelâ sayfayı bul sónra başla!

Évvelâ Ahmet geldi sónra Mehmet.

Évvelâ Aliyle tanıştılar sónra Ahmetle.

Évvelâ Aliyle sonra Ahmêtle tanıştılar.

17.2 Questions on the Dialogue and Related Questions:

1. Kîm John ile tanışmak istiyor?
2. John'u onlara kîm takdim edecek?
3. Türk arkadaşlarınız var mı?
4. Hiç yataklıyla seyahat ettinîz mi?
5. Bugün yorgún musunuz?
6. Akşam çok yorgún muydunuz?
7. Umumiyetle néyle seyahat edersiniz?
8. Kuşetli rahát mı?

17.3 Note: {-(y)la} , /ile/ enclitic:

Umumiyetle órdan alırım.

I usually buy from there.

Bir çok arkadaş sizinle tanışmak istiyor.

A number of [my] friends want to get acquainted with you.

Yataklıyla geldiniz değil mi? You came by sleeper, didn't you?

Hayırlı kuşetliyle geldim. No, I came by couchette car.

The unstressable suffix $\{-(y)la\}$ indicates 'with', either of accompaniment or of instrument and 'by (means of)' to express means. It also denotes and in some contexts. It has one of the widest ranges of syntactic usage among Turkish suffixes. These usages can be discussed under three headings:

1. As a 'post-position'. A post-position in Turkish is a form which occurs at the end of a phrase and shows a relationship between the phrase and the ensuing predication. Post-positions end phrases which provide such information about the following as the time at which it occurred, the reason or cause of its occurrence, the special circumstances under which it took place and so forth. In the first sentence above umumiyetle, ending in the suffix $\{-(y)la\}$, tells the time and circumstances of the following predicate. Here $\{-(y)la\}$ is a post-position.

2. As a relational suffix. We have seen the relational suffixes $\{-d\acute{a}\}$ 'in, on, at', $\{-(y)\acute{a}\}$ 'to, for'. $\{-(y)\acute{i}\}$ 'specific direct object' and $\{-d\acute{a}n\}$ 'from, through'. In many contexts $\{-(y)la\}$ can be translated 'with' and functions almost exactly like the relational suffixes. In the last three sentences above, this suffix is functioning in this way.

3. As a conjunction. A conjunction is a form which joins two words or structures of parallel form so that they function as a single compound structure. The sentences above do not provide an example of $\{-(y)la\}$ as a conjunction. It occurs as a conjunction in sentences like:

Aliyle Ahmet||sinémaya gittiler. 'Ali and Ahmet went to the movies.

There is an independent, somewhat literary form of $\{-(y)la\}$ which is ile. This form is written separately from the word with which it is associated and does not have vowel harmony. It never occurs, however, except as part of a phrase and never receives stress.

As the formula $\{-(y)la\}$ indicates, this suffix has the forms:

-le and -la after consonants

-yle and -yla after vowels

Because of the initial /y/ after vowels such preceding vowels are often fronted.

Thus the third person possessed suffix $\{-(s)_1[n]\}$ has regularly the form /-si/ before the suffix.

babası 'his father' but babasıyla 'with his father'

With the infinitive this suffix denotes 'by [means of] doing...' as okumákla 'by reading.'

17.4 Grammar Drills on $\{-(y)la\}$ /ile/ 'with' (as relational suffix)

Multiple Substitution Drills

a)	Ahmetle	konuşmak istiyorum.	I want to talk with Ahmet.
	Şoförle	konuştuk.	We spoke with the driver.
	Aliyle	tanıştım.	
	Sefirle	görüştü.	
	Amerikalıyla	görüştüyor.	
		gider.	
		geldik.	
		döneriz.	

b) 'by means of' (as relational suffix)

Táksiyle	geldik.	We came by taxi.
Dolmuşla	gidecekler.	They're going to go by dolmuş.
Kuşetlíyle	geliyor.	
Yataklíyla	döneceğiz.	
Néyle	götürecekler.	
	gönderdim.	

Şoförle	gönderecek.
Ahmetle	gönder!
Aliyle	gönderiyorlar.
	göndereceğiz.

He's going to send [it] by the driver.

Send [it] by Ahmet /with Ahmet.

c) 'by (means of)...ing' (relational suffix)

Okumakla	Öğrenirim.
Tekrar etmekle	Öğrenirsin.
Çalışmakla	Öğrenirler.
Tercüme etmekle	Öğreniriz.
Okula gitmekle	Öğrenirsiniz.
Tekrarlamakla	Öğreniyorlar.
	Öğrendim.
	Öğreneceksin.
	Öğrenirdim.
	Öğreniyorduk.

I learn / I'll learn by reading.

You learn / you'll learn by writing.

d) 'and' (conjunction) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Ona bir kalemle bir kitap <u>verdim</u> .
aldım	Ona <u>bir kalemle bir kitap</u> aldım.
çayla kahve	<u>Ona</u> çayla kahvé aldım.
bize	Bize çayla kahvé <u>aldım</u> .
geldi	Bize <u>çayla kahvé</u> geldi.
Ahmetle Ali	<u>Bize</u> Ahmetle Ali geldi.
Size	Size <u>Ahmetle Ali</u> geldi.
yatakla masa	Size yatakla <u>masa</u> geldi.
gönderdim	<u>Size</u> yatakla <u>masa</u> gönderdim.
ona	Ona yatakla <u>masa</u> <u>gönderdim</u> .
verdim	Ona <u>yatakla masa</u> verdim.

17.5 Note: Pronoun Forms Preceding {-(y)la} , /ile/

Before this suffix pronouns - including personal pronouns, demonstratives and the question word /kim/ 'who' - commonly occur in their possessor form: /benímle/ 'with me', /senínle/ 'with thee'. /bizímle/ 'with us', /sizinle/ 'with you', /bununla/ 'with this', /şununla/ 'with that(there)', /onunla/ 'with that (yonder), with him/her/it, /kiminle/ 'with whom'. However, in spoken Turkish especially, the use of pronouns without the possessor suffix is quite common. The pronouns /ben/ and /sen/ occurring most often in informal situations are very commonly heard without that suffix as /bénle/ and /sénle/. The demonstratives, which end in vowels, and the plural pronouns are less likely to be heard without the possessor suffix. The third person plural form /onlár/ never occurs with the possessor suffix but always as /onlár-la/ 'with them'.

17.6 Grammar Drill on {-(y)la} with Pronouns. Multiple Substitution Drill

Kiminle	geldi?	With whom did he come?
Benimle	gelir.	She will come with me.
Sizinle	gelecek.	She's going to come with you.
Seninle	gönderiyordu.	He used to send [it] by you.
Bizimle		with us
Onunla		with him /her/it,...by that

17.7 Grammar Drill {-(y)la} as 'with' (of instrument) Sample Sentence Drill

Bununla ne yapacaksınız?	What are you going to do with this?
Kalemle yazarsınız.	We write with pen[s].
Şununla yaptım.	I did [it] with that (there).

UNIT 18

18.0 Dialog: 'Meet My Friend'

-Ali-

işté

here's, there's

Bülént

Bülent (Proper name - male)

Büléntçiğim

my dear Bülent

İşté Bülént. Mérhaba Büléntçiğim.

Here's Bülent. Hello (my dear) Bülent.

bakmak

to look at

bakalım

let's see, how about

Gél bakalım. Násılsın?

Come here (how about)!
How are you?

-Bülent-

iyilik

goodness, kindness, favor

sağ

alive, living

sağlık

health, well-being

vallahi

really, truly

ne var ne yok

what's up, what's new?

İyilik sağlık vallahi. Sendé

Fine! ('Goodness and health,
truly') What's new with you?

ne var ne yok?

-Ali-

hâmdolsun

thank goodness, praises be

Hâmdolsun, Bén de iyiyim.

Thank goodness I'm well too.

-Bülent-

meşgûl

busy

meşgûlsen

if you're busy

rahatsız

uncomfortable, ill

rahatsız etmek

to disturb

rahatsız étmeyeyim/etmiyeyim/

let me not disturb

Çok meşgûlsen seni rahatsız étmeyeyim.

If you're very busy, I won't disturb you.

-Ali-

Estâğfurullah! Zaten telefón edip

Not at all. I was going to phone you and invite you over here anyway.

seni buraya çağıracaktım.

-Bülent-

öylé

thus, so

sahí

true

Öylé mi? /Sahí mi?

Is that so?

-Ali-

Keskin

sharp (a family name)

Bülént, sana arkadaşım Con'ú takdim

Bülent, I'd like to present to you my friend John. Bülent Keskin.

ederim. Bülent Keskin.

-John-

Memnún oldum efendim.

Pleased to meet you, (sir).

-Bülent-

şeréf

honor

müşerréf

honored

béyefendi

sir

Müşerréf oldum beyefendi.

I'm honored sir.

18.1 Vocabulary Drills:

a) meşgûl etmek, rahatsız etmek

1. Random Substitution Drill

Cue	Pattern
	Áffedersiniz, sizi biraz <u>rahatsız</u> edeceğim.
meşgûl	Áffedersiniz, sizi biraz meşgûl <u>edeceğim</u> .
ettim	Áffedersiniz, sizi <u>biraz</u> meşgûl ettim.
çok	Áffedersiniz, sizi çok meşgûl <u>ettim</u> .
ediyorum	Áffedersiniz, sizi çok <u>meşgûl</u> ediyorum.
rahatsız	Áffedersiniz, sizi çok rahatsız <u>ediyorum</u> .
ediyoruz	Áffedersiniz, sizi çok rahatsız ediyoruz.
biraz	Áffedersiniz, sizi biraz rahatsız <u>ediyoruz</u> .
ettik	Áffedersiniz, sizi biraz <u>rahatsız</u> ettik.
meşgûl	Áffedersiniz, sizi biraz meşgûl ettik.

2. Random Substitution Drill

Cue	Pattern
	Lütfen beni <u>rahatsız</u> étmeyiniz.
meşgûl	Lütfen <u>beni</u> meşgûl étmeyiniz.
şoförü	Lütfen şoförü meşgûl <u>étmeyiniz</u> .
etmeyin	Lütfen şoförü <u>meşgûl</u> étmeyin.
rahatsız	Lütfen <u>şoförü</u> rahatsız étmeyin.
bizi	Lütfen bizi rahatsız étmeyin.

3. Sample Sentence Drill

Bú kitap beni çok meşgûl etti.	This book kept me very busy.
Çay beni rahatsız ediyor.	Tea upsets me.
Şimdilik onları rahatsız étmiyelim.	Let's not disturb them for the present.
Kahve sizi rahatsız ediyor mu?	Does coffee upset you?
Taksiler sizi rahatsız ediyor mu?	Are the taxis disturbing you?

b) çağırma 'to invite' Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Beni</u> yemeğe çağırdılar.
Ahmedi	Ahmedi yemeğe çağırdılar.
çağıracağım	Ahmedi <u>yemeğe</u> çağıracağım.
partie	<u>Ahmedi</u> partiye çağıracağım.
seni	Seni partiye <u>çağıracağım</u> .
çağırmadı mı?	Seni <u>partie</u> çağırmadı mı?
kokteyl'e	<u>Seni</u> kokteyl'e çağırmadı mı?
onları	Onları kokteyl'e <u>çağırmadı</u> mı?
çağırılmıyacağım	Onları kokteyl'e çağırılmıyacağım.

c) bakalım in the sense of 'how about' Sample Sentence Drill

Gél bakalım, nasılısın.	Come here, (how about) how are you?
Gél bakalım, biraz konuşalım.	Come on, let's talk a bit.
Gél bakalım, bir kahvé içelim.	Come on, let's have [a] coffee.
Gél bakalım, bir telefón edelim.	Come on, let's phone.
Bir telefón edelim, bakalım.	How about it, let's phone.
Soralım bakalım.	How about it, let's ask.
Sór ona bakalım.	Ask him, why not? / Go on, ask him.
Bir telefon edelim bakalım, oteldé mi?	Come on, let's phone [and see if] he's at the hotel.
Soralım bakalım, biliyór mu?	Let's ask, why not, [and see if] he knows.
Évvelâ biraz dinléniniz bakalım, sonra konuşuruz.	How about resting a bit first, we'll talk afterwards.

18.2 Questions on the Dialog and Related Questions.

1. Ali, John'u kiminle tanıştırdı?
2. Ali, Bülent'i çağıracak mıydı?
3. Akşam rahatsız mıydınız?
4. Her gün meşgul müsünüz?

18.3 Note: Suffix {-lî}

pahá/bahá	'price, expense'	pahalí	'expensive'
Ameríka	'America'	Amerikalı	'[an] American'
merdivén	'stairs'	merdivenlí	'with stairs'
yatak	'bed'	yataklí	'sleeper, with bed'
kuşét	'couchette'	kuşetlí	'couchette, coach, with couchette'

These words from basic sentences illustrate the stressable suffix {-lî} the meaning of which is generally 'characterized by, with (in the sense of having)'. When affixed to numbers this suffix denotes 'a set of...number'. Thus, the names of playing cards, other than face cards, use this suffix: ikili 'deuce', dörtlü 'four' etc.

18.4 Note: Suffix {-síz}

rahát 'comfort, comfortable' rahatsız 'uncomfortable, ill'

This pair illustrates the stressable suffix {-síz} which functions, with a general meaning of 'without,---less', as the opposite of {-lî} and also often of {-(y)la}. Note these examples:

sen 'thou'	seninle 'with you'	sensíz 'without you'
yatak 'bed'	yataklí 'with bed(s)'	yataksíz 'without bed(s)'

When both suffixes {-(y)la} and {-lî} occur with the same base, {-síz} is usually opposite of the form with {-lî} :

telefon 'telephone' telefonla 'by phone' telefonlú 'with [a] phone'
 telefonsúz 'without [a] phone, phoneless'

18.5 Grammar Drills on {-lî} Random Substitution Question and Answer

Drill:

a) KEY WORD	QUESTION PATTERN	ANSWER PATTERN
	Nérelisiniz?	Ánkaralıyım.
(biz)	Nérelisiniz?	Ánkaralıyız.
búra	Nérelisiniz?	Éuralıyız.
(o)	Nérelî?	Éuralı.
Ameríka	Nérelî__?	Ameríkalı.
(onlar)	Néreliler?	Ameríkalılar.
İzmir	Néreliler?	İzmirliiler.
(sen)	Nérelisin?	İzmirliiyim.
Kadıköy	Nérelisin?	Kadıköylüyüm.
b)	Kadıköylü müsün?	(Évet), Kadıköylüyüm.
		(Háyır), Kadıköylü değilim.
İstanbul	İstanbulu musun?	(Évet), İstanbulluyum.
		(Háyır), İstanbullu değilim.
(o)	İstanbulu mu?	(Évet), İstanbullu.
		(Háyır), İstanbullu değil.
Sívas	Sívaslı mı?	(Évet), Sívaslı.
		(Háyır), Sívaslı değil.
{Siz}	Sívaslı mısınız?	(Évet), Sívaslıyız.
		(Háyır), Sívaslı değiliz.

18.6 Drills on *lî* and *-sîz* Contrasted - Sample Sentence Drill

Bu çok zahmetli oldu.

This was very troublesome.

Ahmét isimli bir arkadaşım var.

I have a friend named Ahmet.

Alî adlı bir hariciyecîyle tanıştım.

I got acquainted with an FSO named Al

Çok paralı bir Amerikalı.

[He is] a very rich American.

Pek meraklısınız.

You're very much interested/curious/
worried.

Çok merdivenli otel istemem.

I don't want a hotel with lots of
stairs.

Bana telefonlu bir otel bulun.

Find me a hotel with telephone[s].

Kuşetliyle seyahat rahat.

Travel is comfortable by couchette
coach.

Size çok şey borçluyum.

I'm in debt to you for many things/
I owe you a lot.

Saatli bir taksîyle geldim.

I came in a cab with a meter.

Sefarethaneye randevulú gittim.

I went to the Embassy with an
appointment.

Haberlí geldiler.

They came announced.

Bu hiç zahmetsiz oldu.

This wasn't troublesome at all.

İsimsiz kitap gördünüz mü?

Have you seen nameless books?

Hiç burada adsız lokanta var mı?

Is there such a thing as a nameless restaurant here?

Benzini parasız aldım.

I got the gas free.

Çok meraksız bir bey.

[He's] a very unconcerned gentleman.

Merdivensiz bir binanın önünde durduk.

We stopped in front of a building without stairs.

Burada telefonsuz otel yok.

There is no hotel here without phone(s).

Hangi vagon kuşetsiz?

Which car is without couchette(s)?

Borçsuz olmak iyi şey.

It's a good thing to be without debt.

Taksimètresiz bir taksiyle geldiler.

They came in a taxi without a meter.

Sefirle randevusuz konuştuk.

We talked with the Ambassador without an appointment.

Habersiz geldiler.

They came unannounced.

18.7 Additional Examples with {-sız} : Sample Sentence Drill

Bunu yardımsız yaptım.	I did this without help.
Dört saat tenefüssüz çalıştık.	We worked four hours without a break.
Bugün çok halsizim.	I'm very weak/faint. ('Conditionless') today.
Sensiz gitmém.	I won't go without you.
Kahvesiz çaysız kahvaltı etmém.	[He] doesn't have breakfast without coffee or tea.
Bölentsiz bir şey almám.	I won't buy a thing without Bülent.
Kalemsiz kitapsiz kaldık.	We were left without books or pencils.

18.8 Various Expressions with {-lî} and {-sîz} Sample Sentence Drill

Senli benlî olduk.	We got very informal/familiar/ intimate.
Sağlî sollu büyük binalar var.	There are big buildings on both sides.
Müsaadelî müsaadesiz gelirler.	They come any old time (with or without permission).
Zamanlî zamansiz gelir.	He comes at any time (without regard to proprieties).
Yollú yolsuz konuşur.	She talks loosely (without regard to propriety).

18.9 Narrative: (Letter)

İstanbuldan Ankaraya kuşetliyle gittim. Seyahatım 13-14 saat sürdü ve gayet rahat geçti. Sabahleyin vagon restoranda kahvaltı ettim. Kahvaltıda simit yedim, çay içtim. Saat dokuzda Ankaraya geldik. Ali bey beni bekliyordu, beni arkadaşı Bülent beyle tanıştırdı. Bu akşam biraz dinleneceğim. Yarın da Ali beyin bir çok arkadaşıyla tanışacağım. Şimdilik haberlerim bu kadar.

Selâmlar¹,

John

Substitute biz, o, and onlar for ben in this letter.

¹ selâm - greeting

UNIT 19

19.0 Dialog: 'Nejat's Father is Ill'

-Ali-

dün

yesterday

Nejât

Nejat (proper name-male)

gidiyormuş

[he] is going (it is said)

Dün akşam Nejât telefon etti.

Nejat called last evening.

(He says) he is going to
Ankara.

Ankaraya gidiyormuş.

-Bülent-

için

for, on account of

niçin/né için

why? what for?

Niçin?

What for?

-Ali-

işitmek

to hear

duymak

to hear, to feel, to sense

Sen işitmedin mi? /Sen duymadın mı?

Didn't you hear?

-Bülent-

Neyi?

What?

-Ali-

telgráf

telegram

almış

[he] has received (it is
said)

Dün bir telgráf almış.

Yesterday he got a wire.

baba

father

ağır

heavy, serious, slow

hasta

sick, patient

eskí

old, ancient

eskidén

formerly

Babası ağır hastaymış. Biliyor-

His father is (reportedly)
seriously ill. You know he
was sick before.

sun eskidén de hastaydı.

-Bülent-

tevekkeli değil

[it is] not surprising

demin

just now, a moment ago

acelé

quick, hurry, hasty, rush

acelé acele

in a hurry

Tevekkeli değil, ben de demin

No wonder! I saw him just
now on the street. He was
in a rush.yolda gördüm. Acelé acele gidi-
yordu.

-Ali-

söylemek

to say, to tell

Bir şey söyledi mi?

Did he say anything?

-Bülent-

selâm

greeting

selâm vermek

to greet, to salute

hareket

departure, movement,
behavior

hareket etmek

to act, to move, to depart

Hâyr! Yalnız selâm verdi. Né

No, he just greeted [me].
When is he leaving for Ankara?

zaman Ankaraya hareket ediyor?

-Ali-

dérhal

at once, immediately

söylemişti

[he] had said

Telefonda dérhal hareket edeceğini
s ylemişti.

He told me ('had told me') on
the phone that he was going
to leave at once.

-Bülent-

g rd ğ m zaman

when I saw ('my having
seen time')

istasyon

station

Ben g rd ğ m zaman | h rhalde | is-
stasyon  gidiyordu.

He was probably on his way
to the station when I saw him.

-Ali-

H rhalde.

Probably.

19.1 Vocabulary Drills: Sample Sentence Drills

a) ağır, 'seriously, heavy, slow'

Babası ağır hasta.

His father is seriously ill.

Biraz ağır işitiyor.

He doesn't hear very well.

Bu masa  ok ağır.

This table is very heavy.

b) ağır ağır, 'slowly, ploddingly, heavily'

Tren ağır ağır hareket etti.

The train started up very slowly.

L tfen ağır ağır konuşun.

Please speak quite slowly.

Ağır ağır tercüme ediyordu.

He was translating very slowly.

c) acele acele, 'hurriedly, in a rush'

Acele acele n reye gidiyorsun?

Where are you going in such a hurry?

Acele acele tercüme ediyordu.

He was translating very hurriedly.

Acele acele okur.

She reads rapidly.

d) d min, 'just now, a moment ago'

Demin babanızı gördüm, biraz konuşt k. I just saw your father [and] we
chatted a bit.

Démin otele gittim, Ahmetle tanıştırdılar. I went to the hotel a little while ago [and] they introduced [me] to Ahmet.

Demin söyledim; duymadın mı?

I just said [it]. Didn't you hear?

e) hareket etmek, 'depart, leave, set out'

Yarın Ankara'ya hareket ediyorum.

I'm leaving for Ankara tomorrow.

Nézaman hareket edeceksiniz?

When are you going to start?

Tren biraz sonra hareket edecek.

The train will start a bit later.

Ahmet yarın İstanbul'a hareket ediyor.

Ahmet is off to Istanbul tomorrow.

f) hareket etmek, 'act, behave'

Çok iyi hareket ettiniz.

You behaved very well.

Oraya gitmekle hiç iyi hareket etmedi.

He didn't do very well at all in going there.

Söylememekle iyi hareket etti.

He did well not to say.

g) selâm vermek, 'greet'

Bana selâm verdi.

He greeted me.

Hiç selâm vermez.

He doesn't greet at all.

h) selâm söylemek, 'to express [one's] regards'

Arkadaşlara selâm söyleyin.

Say hello to [my] friends.

Babana selâm söyle.

Give my best to your father.

Ankarada Aliyi göreceksiniz,

You'll see Ali in Ankara [so] tell him 'Hello' for me. (... tell [him] lots of greetings from me.)

benden çok selâm söyleyin.

Arkadaşlar selâm söylediler.

[Your] friends sent their regards.

Ahmet size selâm söyledi.

Ahmet sent you [his] regards.

i) gördüğüm zaman, 'when I see, when I saw'

Ben Aliyi gördüğüm zaman,

When I saw Ali he was having breakfast.

kahvaltı ediyordu.

Sizi gördüğüm zaman, telefon

You were phoning when I saw you.

ediyordunuz.

Hasan'ı gördüğüm zaman, ona

When I see Hasan I'll tell him.

söylérim.

Dün onu gördüğüm zaman, bana

When I saw him yesterday, he
greeted me.

selâm verdi.

Otelin önünde bir taksi gör-

When I saw a cab in front of the
hotel, I was very pleased.

düğüm zaman, çok memnun oldum.

Babanızı orada gördüğüm zaman,

I was very pleased when I saw your
father there.

çok memnun oldum.

19.2 Note: The 'Presumptive' Enclitic {-(y)mış}

Ánkaraya gidiyormuş.

He's going to Ankara (he says).

Babası ağır hastaymış.

His father is (reportedly) seri-
ously ill.

The unstressable enclitic {-(y)mış} is a form of 'imek' parallel in its patterning to {-(y)dı} (See 15.5). It is an 'additional information suffix' to the predicate. The meaning is that the action, state or item reported by the predication is something which the speaker does not know of his own personal experience - something which has been alleged or reported to him by another person or which he has deduced from circumstantial evidence. When there is no personal suffix to the predication (that is, when there is a 'third person reference') this matter of being reported, alleged, or deduced is quite straightforward. Thus Ánkaraya gidiyor means that the person referred to is going to Ankara and that the speaker himself has definite personal knowledge that this person is taking this action. On the other hand, Ánkaraya gidiyormuş means that the speaker has been told by the person referred to or someone else that a trip to Ankara is taking place, but that the speaker has no evidence other than this. Like other 'additional information' suffixes to predicates, this suffix may be added to nouns, verbal nouns, participles, etc. - in short, to anything which

functions as predicate in a Turkish sentence. Note: Hastáymış '[He is] reportedly ill.' The suffix $\{-(y)mış\}$ does not tell anything about the time of the reported action which may be past, present or future. $\{-(y)mış\}$ has an independent literary form, seldom heard in speech, /*imiş*/. The interrogative suffix $\{-mı\}$ precedes $\{-(y)mış\}$:

Hastá mıymış

Is he sick?

19.3 Note: Participle with Suffix $\{-mı\}$

Dün akşam Nejat telefon etti.

Nejat called last evening.

Dün bir telegráf almış.

He (reportedly) received a wire yesterday.

Both of these sentences are translated with English past tense forms. The form with suffix $\{-dı\}$ was described in 15.1 as 'attested past'. The form with suffix $\{-mı\}$ and without any 'additional information' suffix (except personal suffixes) is a 'reported past'. Thus this form is at once a past - like /*aldı*/ 'got' and a reporting of something outside the speaker's personal experience like the forms with $\{-(y)mış\}$ described above in 19.2. Thus /*almış*/ is 'reportedly got'.

$\{-mı\}$ is a stressable suffix and occurs suffixed only to verb bases or stems to make a participle parallel in usage to forms with $\{-(ı)yor\}$ $\{-(á,ı)r\}$, $\{-(y)ácák\}$ and others yet to be introduced. When this participle occurs in any use other than as a predicate, or when it occurs as a predicate but with an additional information suffix other than a personal suffix, it does not have a meaning of reported action and is a 'perfect participle' indicating that the action is finished. We have seen the word /*dolmuş*/ meaning a jitney cab running a regular route on an irregular schedule. This word is from the verb /*dolmak*/ 'to become full' and is the perfect participle meaning 'has become full' or simply 'full'. A '*dolmuş*' does not start until it has filled up.

The interrogative suffix {-mı} follows {-mış}:

Telgraf almış mı?

Has he reportedly gotten a wire?

The suffixes {-(y)mış} and {-mış} are among the most difficult to use correctly in Turkish. Note especially these points:

1. {-(y)mış} always refers to actions, states or items which are outside the experience of the speaker - reported, alleged or inferred. It does not tell anything about the time of the predication. It is suffixed to any kind of predicate. It is unstressable.

2. {-mış} always refers to perfected or finished action and is translated by an English past or perfect form. It is suffixed only to verb stems and forms a participle which may be used in functions other than as predicate. If this suffix, used as predicate, has no 'additional information' suffix added to it besides personal suffixes it borrows from {-(y)mış} its meaning of 'reportedly, allegedly, or apparently' and thus has two separate elements of meaning - past (perfect) and reported. This is the only suffix of common use in Turkish which often occurs with two separable meaning elements. It is a stressable suffix. Compare the sentences:

1. Gidiyor.	[He is] going.
2. Gidiyormuş.	[He is/was] reportedly going.
3. Gitti.	[He] went.
4. Gitmiş	[He] reportedly has gone/went.
5. Gitmiştir.*	[He] has gone. [He] must have gone.
6. Gitmişti.	[He] had gone.
7. Gitmişmiş	[He] reportedly had gone.

*This additional information suffix {-dır} has not yet been explained. Its function here is largely to remove the 'reportedly' meaning of {-mış} without changing the time.

From comparison of these sentences it can be seen that (4) is the only one in which a single suffix has two distinct elements of meaning. In (7) however, there is no second past element (the $\{-y)mış\}$ normally has no time) but this sentence does contrast with (4) in being past perfect in time and still having the 'reportedly' meaning element. Thus in sentence (7) there are three elements of meaning - perfect, reportedly, and past - and only two suffixes.

In all examples thus far, these suffixes have occurred without first or second personal suffixes. When personal suffixes do occur, the meaning is in general that the action or state (on 'my' part or on 'yours') is reported or alleged by some third person, often mistakenly. Thus, especially with the first person suffix, the use of these forms often indicates surprise:

Hastáymışım.

I'm allegedly sick!

Use of these forms with first and second person suffixes will be introduced and drilled later in this course.

19.4 Questions on the Dialog and Related Questions for Discussion:

1. Dün akşam Aliye kím telefon etmiş?
2. Kím Ankaraya gidiyormuş?
3. Nejat Ankaraya niçin gidiyormuş?
4. Ankaraya nézaman hareket edecekmış?
5. Nejat yolda Bülentle konuşmuş mu?
6. Nejat acele acele néreye gidiyormuş?
7. Nejadın babası nérede oturuyormuş?
8. Babanız sağ mı?
9. Babanız nérede oturuyor?
10. Siz hiç Ankaraya gittiniz mi?

Continue the discussion by asking fellow students or the teacher a question and then reporting the answer to another.

For example:

Student A (to Student B) Babanız sağ mı?

Student B (to Student A) Even, sağ.

Student A (to Student C) Babası sağlamış.

Review the questions of previous units and invent other questions to use in this way for practice with $\{-(y)mış\}$.

19.5 Grammar Drills on $\{-mı\}$ 'Reported Past' without Personal Suffix. Sample Sentence Drills

a)		
Ahmet bey de gitmek istemiş.	(Reportedly)	*Ahmet also wanted to go.
Çok iyi tercüme etmiş.	"	He translated/has translated very well.
Dersé başlamış.	"	He has started the class.
İyi bir otel bulmuş.	"	He found/has found a good hotel.
Sizi postahanedé görmüş.	"	He saw/has seen you at the postoffice.
Ó kitabı okumuşlar.	"	They read/ have read that book.
Bize gelmek istemişler.	"	They wanted to visit us.
Parayı göndermişler.	"	They sent/have sent the money.
Beş dakika gecikmişler.	"	They were five minutes late.
Bunu size söylemişler.	"	They told/have told you this.
b) $\{-ma\} + \{-mı\}$		
Benzin almamış.	"	He didn't buy/hasn't bought gasoline.

* Often 'apparently', 'allegedly', 'evidently', 'it is said' and the like placed at different places in the translations will make them more meaningful.

Bunu anlamamış.	(Reportedly)	He didn't understand/hasn't understood this.
Ona yardım etmemiş.	"	He didn't help/hasn't helped him.
İngilizce konuşmak istememiş.	"	He didn't want to speak English.
O kitabı okumamış.	"	He didn't read/hasn't read that book.
Kapıyı açmamışlar.	"	They didn't open/haven't opened the door.
Parayı göndermemişler.	"	They didn't send/haven't sent the money.
Oraya gitmemişler.	"	They didn't go/haven't gone there.
Bunu ona söylememişler.	"	They didn't tell/haven't told him this.
Derse başlamamışlar.	"	They didn't start/haven't started the lesson.

c) Repeat the sentence of (a) and (b) with the interrogative suffix {-mı} .

19.6 Grammar Drills on {-(y)mış} :

a) {-(y)acak} + {-(y)mış} Reported future (in present or past)

Bu akşam gelecekmiş.	(Reportedly)	He's going to come this evening.
Dün akşam gelecekmış ama olmamış.	"	He was going to come last evening, but it didn't work out.
Bunu ona yarın söyleyecekmış.	"	He is going to tell him this tomorrow.
Bunu ona dün söyleyecekmış, söylememiş.	"	He was going to tell him this yesterday [but] didn't.
Yarın akşam size telefon edecekmiş.	"	He's going to call you tomorrow night.
Dün akşam size telefon edecekmiş, zamanı yokmuş	"	He was going to call you last evening [but] didn't have time.

Yarın bana yardım edeceklermiş.	(Reportedly)	They're going to help me tomorrow.
Dün bana yardım edeceklermiş ama gecikmişler.	"	They were going to help me yesterday but they were late.
Bugün bize yolu tarif edeceklermiş.	"	They're going to explain the route to us today.
Dün bize yolu tarif edeceklermiş ama bilmiyorlarmış.	"	They were going to explain the route to us yesterday, but they didn't know it.
Yarın sabah bize haber vereceklermiş.	"	They're going to let us know tomorrow morning.
Dün sabah bize haber vereceklermiş, fakat telefonumuz çok meşgûlmüş.	"	They were going to let us know yesterday morning, but our phone was constantly busy.
Şimdi bir taksî tutacaklarmış.	"	They're going to engage a taxi now.
Dün bir taksî tutacaklarmış ama paraları yokmuş.	"	They were going to engage a cab yesterday but they didn't have money.
b) {-ma} + {-(y)acak} + {-(y)mış}		
Bu akşam gelmeyecekmiş.	"	He isn't coming this evening.
Dün akşam gelmeyecekmiş ama gelmiş.	"	He wasn't going to come last evening but he came.
Bunu ona hiç söylemeyecekmiş.	"	He isn't going to say anything to him about this.
Bunu ona hiç söylemeyecekmiş ama söylemiş.	"	He wasn't going to say anything to him about this but he did.
Yarın orada İngilizce konuşmayacakmış.	"	He's not going to speak English there tomorrow.
Dün orada İngilizce konuşmayacakmış, fakat Türkçe bilmiyorlarmış.	"	He wasn't going to speak English there yesterday but they didn't know Turkish.

Zaten gitmeyeceklermiş.	(Reportedly)	They aren't going to go anyway.
Dün zaten gitmeyeceklermiş.	"	They weren't going to go yesterday anyway.
Bugün Aliyi görmeyeceklermiş.	"	They aren't going to see Ali today.
Dün Aliyi görmeyeceklermiş ama Ali onlara gitmiş.	"	They weren't going to see Ali yesterday but Ali went to visit them.
Kitabı tercüme etmeyeceklermiş.	"	They aren't going to translate the book.
Kitabı tercüme etmeyeceklermiş ama etmişler.	"	They weren't going to translate the book but they did.
c) Repeat only the one-clause sentences of (a) and (b) with the interrogative suffix {-mı} .		
d) {-(á,í)r} + {-(y)mış} - habitual		
İyi Türkçe konuşurmuş.	"	He speaks Turkish well.
Eskiden iyi Türkçe konuşurmuş.	"	He used to speak Turkish well. ('He spoke... formerly.)
Çok kitap okurmuş.	"	He reads a lot of books.
O zaman çok kitap okurmuş.	"	At that time he used to read a lot of books.
Hergün gelirmiş.	"	He comes late daily.
Eskiden hergün gelirmiş.	"	He used to come late daily.
Herşeyi habér verirmiş.	"	She reports everything.
Eskiden herşeyi habér verirmiş.	"	She used to report everything.
O zamanlar herşeyi habér verirmiş.	"	[In] those days she would report everything.
Oraya gitmek üç saat sürermiş.	"	It takes three hours to go there.
Eskiden oraya gitmek üç saat sürermiş.	"	Formerly it took three hours to go there.

Hér zaman oradan benzin alırlarmış.	(Reportedly)	They always buy gas from there.
Eskiden hér zaman oradan benzin alırlarmış.	"	Formerly they always bought gas from there.
Aliye pará gönderirlermiş.	"	They sent Ali money.
O zaman Aliye pará gönderirlermiş.	"	At that time they used to send Ali money.
Derse saat sekizde başlarlarmış.	"	They start class at eight o'clock.
Eskiden derse saat sekizde başlarlarmış.	"	They used to start class at eight o'clock.
e) {-maz} + {-(y)mış}		
Hiç gülmézmış.	"	He doesn't laugh at all.
Eskiden hiç gülmézmış.	"	He didn't used to laugh at all.
Aliye yardım etmézmış.	"	He doesn't help Ali.
O zaman Aliye yardım etmézmış.	"	At that time he didn't help Ali.
Lokantaya gitmézmış.	"	He doesn't go to restaurants.
Eskiden lokantaya gitmézmış.	"	Formerly he wouldn't go to restaurants.
Kahvaltıda çay içmezlérmış.	"	They don't drink tea at breakfast.
Eskiden kahvaltıda çay içmezlérmış.	"	They didn't used to drink tea at breakfast.
Dolmuşla gitmezlérmış.	"	They don't go by dolmuş.
Eskiden dolmuşla gitmezlérmış.	"	They didn't used to go by dolmuş.
Eskiden sefarethaneyi bilmézlérmış.	"	They didn't used to know the embassy [building].

f) Repeat the sentences of (d) and (e) with the interrogative suffix {-mı}.

g) Repeat the sentences of (d), (e) and (f) using {-(ı)yor} in place of {-(á,ı)r} and {-mıyor} in place of {-máz} . The meanings of the sentences are the same.

h) {-(ı)yor} + {-(y)mış} Momentary. (When a particular time is specified this form is momentary - otherwise habitual [see (g) above].)

Ahmet şimdi otele gidiyormuş.	(Reportedly)	Ahmet is going to the hotel right now.
Bu sabah Ahmed'i gördüğüm zaman otele gidiyormuş.	"	When I saw Ahmet this morning he was going to the hotel.
Aliyi gördüğüm zaman sizi bekliyormuş.	"	When I saw Ali he was waiting for you.
Ahmetle Ali şimdi otele gidiyorlarmış.	"	Ahmet and Ali are now going to the hotel.
Bu sabah onları gördüğüm zaman otele gidiyorlarmış.	"	When I saw them this morning they were going to the hotel.

i) Change the sentences of (h) into negatives.

j) {-(y)mış} with other predicates (non-verbal):

Bugün meşgülmüş.	"	He's busy today.
Dün meşgülmüş.	"	He was busy yesterday.
Eskiden meşgülmüş.	"	He used to be busy.
O zamanlar meşgülmüş.	"	He was busy in those days.

Substitute in the sentences above for meşgül:

rahatsız, iyi, burada, hasta, memnun

k) Repeat the sentences of (j) with the negative /değil/.

l) Repeat the sentences of (j) and (k) with the interrogative suffix {-mı} .

19.7 Drill on {-miş} + {-(y)dı} 'Pluperfect'

a)

Aliyi Türkiyede görmüştüm.

I had seen Ali in Turkey.

Onunla konuşmuştum.

I had talked with him.

Beni beklemiştin.

You had waited for me.

Buraya gelmişti.

He had come here.

Bize adres vermişti.

He had given us the address.

Orada çok çalışmıştık.

We had worked very hard there.

Onunla partide tanışmıştık.

We had gotten to know him at a party.

Ahmedi bana siz takdim etmiştiniz.

You had introduced Ahmet to me.

Yolu bize siz tarif etmiştiniz.

You had been the one who described the road to us.

Kitaplarını kapamışlardı.

They had closed their books.

Kapıyı açmışlardı.

They had opened the door.

b) Repeat the sentences of (a) in the negative.

c) Repeat the sentences of (a) and (b) with the interrogative suffix {-mı}.

19.8 Review Drill on {-(â,î)r} + {mı} + {-sınız}

Sample Sentence Drill

'Would you [please]...'

'Will you [please]...'

Bana da haber verir misiniz?

Would you [please] let me know also?

Kitaplarınızı kapar mısınız?

Will you [please] close your books?

Bize telefon eder misiniz?

Will you [please] call us?

Beş dakika beklér misiniz?

Would you [please] wait five minutes?

Şimdi tercüme eder misiniz?

Will you [please] translate now?

Bu kitabı buradan alır mısınız?

Will you [please] take this book away from here?

Bunu ona gönderir misiniz?

Will you [please] send this to him?

Lütfen bana yardım eder misiniz?

Would you please help me?

Konsolos beye sorar mısınız?

Would you ask the consul [please]?

Bana yolu tarif eder misiniz?

Could you [please] direct me?

UNIT 20

20.0 Dialog: 'Let's Send Our Best Wishes'

-Bülent-

Nejadın babasını tanır mısın?

Do you know Nejat's father?

-Hasan-

kıymét

value, worth

kıymetlí

valuable, worthy

adam

man

adamdır

[certainly] is a man

eé

well..., so...

Tanırım; çok kıymetli bir adamdır.

I do. He's certainly a worthy man. Well...what happened [to him].

Eé, né olmuş?

-Bülent-

Ağır hastaymış.

He's seriously ill.

-Hasan-

yazık

too bad! a pity

üzme

to disturb, to worry

üzülmek

to be concerned, to be worried

tuhaf

strange, peculiar

düşünmek

to think, to think of

Yazık! Çok üzuldüm. Tuhaf değil

Too bad! I'm awfully sorry (I'm much concerned). Isn't it strange? And I was just thinking of Nejat today.

mi? Ben de bugün Nejadı düşünüyordum.

-Bülent-

üzülecek bir şey

a thing to worry over

Ó kadar úzülecek bir şey yok,

üzülme. İnşallah iyi olur.

There's nothing to be that
concerned about, don't worry.
God willing he'll get well.

-Hasan-

İnşallah!

bári

hatır

sormák

I hope so!

how about, why not, at
least, might as well

sake, well being, feeling

to ask

Bari bú akşam telefónla

hatırını soralım.

Let's at least call up tonight
and ask how he is (inquire his
well being by phone).

-Bülent-

Çok iyi olur. Saat sekizde

telefon ederiz.

That would be very good. We'll
telephone at eight o'clock.

20.1 Vocabulary Drills

a) tanımak 'to know, to be acquainted with' Random Substitution-Correlation Drill

Cue

Pattern

Nejadın babasını tanırım.

I know Nejat's
father.

(sen)

Nejadın babasını tanırsın.

Ahmet

Ahmedi tanırsın.

(o)

Ahmedi tanır.

Hasanın şöförü

Hasanın şoförünü tanır.

(Biz)

Hasanın şoförünü tanırız.

Onları

Onları tanırız.

Ahmet

Ahmet onları tanır.

Benim babam

Ahmet benim babamı tanır.

(Siz)

Benim babamı tanırsınız.

- b) Repeat the sentences of (a) in the negative.
- c) Repeat the sentences of (a) with the interrogative {-mı} .
- d) tanımak 'to recognize' Sample Sentence Drill

Ahmedi dérhal tanıdım.	I recognized Ahmet at once.
Beni tanımadınız mı?	Didn't you recognize me?
�ffedersiniz, sizi tanımadım.	Pardon me, I didn't recognize you.
Bizi tanımamış.	He evidently didn't recognize us.
Bu yolu tanıdın mı?	Do you recognize ('did you come to know') this road?
Sizi tanımamışlar.	They apparently didn't recognize you.
Kitabı dérhal tanıdık.	We recognized the book at once.

- e) tanımak 'to meet, to get to know' Random Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Onu bir partide tanımış.	He allegedly got to know her at a party.
Ahmedi	Ahmedi <u>bir partide</u> tanımış.	
İstanbulda	Ahmedi İstanbulda <u>tanımış</u> .	
tanımıştım	Ahmedi <u>İstanbulda</u> tanıımıştım.	I had gotten to know Ahmet in İstanbul.
sizde	<u>Ahmedi</u> sizde tanıımıştım.	
Alinin babasını	Alinin babasını sizde <u>tanımıştım</u> .	
tanıdım.	<u>Alinin babasını</u> sizde tanıdım.	
Arkadaşınızı	Arkadaşınızı sizde tanıdım.	
Biz	Arkadaşınızı <u>sizde</u> tanıdık.	
bir kokteyl'de	<u>Arkadaşınızı</u> bir kokteyl'de tanıdık.	
Nejadı	Nejadı bir kokteyl'de tanıdık.	
Siz	Nejadı <u>bir kokteyl'de</u> tanıdınız.	
bizde	Nejadı bizde <u>tanıdınız</u> .	
tanımıştınız	Nejadı bizde tanıımıştınız.	

f) bilmek 'to know [a language]' Multiple Substitution Drill

Türkçe	biliyormuş.
İngilizce	bilmemiş
Fransızca	biliyorlar.
Almanca	bilir.
İspanyolca	biliyor musunuz?
	bilmiyorum.
	bilmem.

g) bilmek 'to know [a fact]' Multiple Substitution Drill

Konsoloslüğün adresini	bilmiyorum.
Ahmedin otelini	biliyor musun?
Otelin ismini	bilmiyorlarmış.
Yolu	bilmez.
Otelin yolunu	bilmeyiz.
	bilmez mi?

h) üzülmek 'to be concerned, to feel sorry about, to be upset'
Sample Sentence Drill

Sabahleyin gitmişler, onları görmedim; çok üzüldüm.

They apparently left in the morning [and] I didn't see them [so] I'm very sorry.

Hiç parası yok, yazık; çok üzülüyor.

It's too bad; he has no money [and] he's very worried.

Randevularına gecikmişler; çok üzülmüşler.

They were apparently late to their appointment [and] were very much upset.

Postahaneyi kapamışlar, acele telgraf gönderecekti; çok üzüldü.

They closed up the postoffice [when] he was going to send an urgent wire [and] he was quite disturbed.

Bize haber vermediler; üzüldük tabii.

They didn't let us know [and] we were naturally disturbed.

Size söylemediler; buna çok üzüldünüz, değil mi?

They didn't tell you [and] you were quite bothered by this weren't you?
İstanbul'a gidecek, hiç Türkçe bilmiyor; çok üzülüyor.

He's going to Istanbul [and] doesn't know any Turkish [so] he is quite concerned.

Ucuz otel yokmuş; çok üzölmüşler.

There is/was no inexpensive hotel [and] they apparently are/were quite concerned.

i) üzölmek and merak etmek 'to worry about something'
Sample Sentence Drill

Hastaymış; çok üzüldüm.

He's reportedly ill; I'm very worried.

Hastaymış; çok merak ettim.

Babam biraz rahatsız; üzüölüyoruz.

My father is a bit ill, we're concerned.

Babam biraz rahatsız; merak ediyoruz.

Üzüölme; biraz sonra gelir.

Don't worry, he'll come in a little while.

Merak etme; biraz sonra gelir.

Hiç bu kadar gecikmezdi; çok üzüölüyorum.

She never was this late, I'm really worried.

Hiç bu kadar gecikmezdi; çok merak ediyorum.

j) merak etmek 'to be curious, to wonder' Sample Sentence Drill

Çok merak ediyorum; acaba Türkçe biliyor mu?

I'm very curious - do you suppose he knows Turkish?

Acaba parti nasıl oldu; çok merak ettik.

We're very curious about how the party turned out.

Babasını çok merak ediyorum; acaba nasıl bir adam?

I'm very curious about his father - what kind of a man do you suppose he is?

k) üzmek 'to worry, to disturb' Sample Sentence Drill

Babanı o kadar üzme.

Don't bother your father so much!

Sen üzüölüyorsun; bení de üzüyorsun.

You're worried [and] you're worrying me.

Arkadaşlarını çok üzer.

She upsets her friends a lot.

Gecikiyor; sizi üzüyor değil mi?

He comes late [and] he worries you, doesn't he?

Affedersiniz; sizi çok üzdük.

Excuse us, we've given you much cause to worry.

1) bari 'at least, might as well' Sample Sentence Drill

O çok pahalı; bari bunu alalım.

That's very expensive, we'd better take this.

Partiye gitmiyeceğiz, bari sinémaya gidelim.

[Since] we're not going to the party, let's at least take in a movie.

Taksi bulamadık; bari dolmuşla gidelim.

We haven't been able to find a cab [so] we might as well take a dolmuş.

Tercüme etmiyorsunuz; bari okuyun.

[As] you aren't translating, at least read [it].

Kahvaltı etmiyorsun; bari bir çay iç.

You're not having breakfast [but] at least drink a cup of tea!

m) tuhaf 'strange, peculiar' Sample Sentence Drill

Çok tuhaf bir adam.

[He's] a strange man!

Tuhaf şey!

What a weird thing!

Biraz tuhaf konuşuyor.

He talks a little strangely.

Tuhaf konuştu, değil mi?

He talked funny, didn't he?

Tuhaf şeyler söyledi.

He said some peculiar things.

Tuhaf bir şey oldu.

A funny thing happened.

n) kıymetli 'valuable, worthy' Sample Sentence Drill

Ahmet kıymetli bir arkadaştır.

Ahmet is surely a valuable friend.

Bülent beyin çok kıymetli şeyleri var.

(Mr.) Bülent has very valuable possessions.

Bu saat çok kıymetli.

This watch is very valuable.
(Or: This hour is very precious.)

- o) hatır sormak 'to ask after [someone]', 'to inquire after [someone's] well being' Multiple Substitution Drill

Hatırını	sordu	He asked after her./He asked how she was.
Hatırınızı	sordular	They asked.....
Hatırlarını	sorar	He'll ask.....
Hatırımı	soracaklar	They're going to ask.....
	sormuş	He reportedly asked.....
	soruyor	He's asking.....
	sormaz	He wouldn't ask.../He won't ask...

20.2 Questions on the Dialog and Related Questions:

1. Nejadın babasını tanıyór musunuz?
2. Násl bir adammış?
3. Nejadın babasına né olmuş?
4. Hasanla Bülent telefonla kimin hatırlarını soracaklar.?
5. Saat kaçta telefon edecekler ?
6. Bülent'i tanır mısınız?
7. Onunla nerede tanıştınız?
8. Bu masa çok ağır mı?
9. Kimin babası ağır hasta?
10. Hasan bugün kimi düşünüyormuş?

20.3 Note: Suffix {-dır}

Kıymetli bir adamdır.

He's certainly a worthy man.

The unstressable suffix {-dır} is an additional information suffix to predicates. It may follow most of the other additional information suffixes including personal suffixes but is generally present or general in time and does not follow {-(y)dı}. It most commonly occurs, however, without any other additional information suffix and has frequently been described as a third

personal suffix with meaning 'he/she/it is'. Its meaning actually is to emphasize the termination of the predicate - to say, in effect, 'period'. The use of this suffix in speech, where a falling intonation is usually sufficient to indicate the end of the predication, is quite limited.

{-dır} is most common after noun predicates without any other suffix. It is commonly used, therefore, in sentences which we translated into English with a subject, the verb 'be' and a predicate complement - adjective or noun. The example sentence is translated 'He__ is __ a valuable man'. In the Turkish, however, there is nothing to represent either 'he' or 'is' and a more literal translation is therefore 'A valuable man - period'. From this we understand that some third person is being described as a valuable man, that this is a complete predication - a sentence - and that nothing else is going to be said. It is emphatic and our translation using 'certainly' or 'surely' renders the meaning quite properly.

In questions with {-mı} or in sentences with verb forms or with nouns which have relational suffixes (translated by prepositions) {-dır} is relatively rare. The following are possible but not common utterances:

Ankara palas pahalıdır.	'The Ankara Palace is sure expensive.'
Otel nerededir?	'Where is the hotel?'
Ahmet gidecektir.	'Ahmet is surely going to go.'

After the participle with {-mış} this suffix has the function of removing the reported meaning so that:

Ahmet gitmiş. means Ahmet has allegedly gone.

while:

Ahmet gitmiştir. means simply Ahmet has gone/Ahmet must have gone.

This form is very common in writing, especially in newspaper style, less common in speech. When used in speech it has commonly meaning #2, which results from the sense of {-dır} outlined below.

In English the use of an emphatic expression such as 'surely' is frequently an indication of indecision or unsureness on the part of the speaker. Thus 'The book is on the table.' is a more definite statement than 'The book is surely on the table.' which has a sense of 'ought to be'. This same feature is noticeable in Turkish in the use of {-dır} . Thus the sentence: Kitap mäsada is more definite than Kitap mäsadadır which implies that it should be there. This kind of unsureness is frequent in Turkish in conjunction with words like bélki 'maybe' inşallah 'God willing, [one] hopes'. herhalde 'probably' and the like. See the drills below for examples of this structure. Since the use of this suffix elsewhere is less common and optional, we drill here only its use with such expressions.

20.4 Grammar Drills on {-dır} Following Certain Expressions of Probability

a) after herhalde 'probably' Sample Sentence Drill

Bú kitap herhalde iyidir.	This book is likely [to be] good.
Herhalde buradan çok uzaktır.	It's probably very far from here.
Şimdi herhalde biraz pahalıdır.	Now its probably a bit expensive.
Herhalde şimdi memnundur.	She's probably pleased now.
Bugün herhalde oteldedirler. (oteldelérdir)	They're in all probability at the hotel today.

b) verb forms after herhalde: {-mış} + {-dır} Sample Sentence Drill

Herhalde dün hareket etmişlerdir.	They probably started yesterday.
Herhalde bizi görmüşlerdir.	They must have seen us.
Haberi herhalde duymuştur.	He probably has heard the news.
Herhalde işitmiştir.	She's probably heard [it].
Herhalde Ahmede telefon etmiştir.	He has probably called Ahmet.
Herhalde benzin almamışlardır.	They probably haven't gotten gasoline.

c) with belki 'perhaps' Simple Substitution Drills

Belki	óradadır.
	o filmi b�n de g�rm��������.
	bu otel uc������.
	bu �of�r iyi de������.
	partide tan��������������.

Perhaps he's there.

" I too may have seen that film.

" this hotel is cheaper.

" this driver isn't good.

" you get acquainted at a party.

Belki	dolmu�� y������.
	taksi v������.
	gitmi��������.
	g����������.
	sizi g����������.
	tan����������.
	duymu��������.

Perhaps there is no dolmu  .

" there's a taxi.

" they've gone.

" he hasn't come.

" she didn't see you.

" he didn't recognize [it].

" they've heard.

d) With acaba '[I] wonder' Sample Sentence Drill

Acaba evde mi [dir]?

I wonder if he's home?

Acaba Ahmet n       [dir]?

I wonder where Ahmet is?

Acaba bu otel pahal   mı [dir]?

I wonder if this hotel is expensive?

e) With in  allah 'Hopefully' Simple Substitution Drill

��������	param v������.
	hasta de������.
	memn������.
	rah����������.
	T������ bil��������.
	bek��������.
	kitap T����������.
	����������������������.
	������������.
	gec������������������������.

I hope I have money.

he's not sick.

she's pleased.

they're comfortable.

he knows Turkish.

she's waiting.

the book is Turkish.

they haven't waited long.

he's studied.

they haven't been delayed.

İnşallah	İngilizce öğrenmiştir.
	iyisinizdir.
	gecikmemişimdir

I hope he's learned English.

you're quite well.

I'm not late.

f) inşallah 'God willing' Sample Sentence Drill

Yarın inşallah size geleceğiz.

Tomorrow, (God willing), we'll come to see you.

İnşallah yarın akşam sinémaya
gideceğiz.(God willing) we're going to go to
the movies tomorrow night.

Yarın sabah teléfón ederim, inşallah.

Tomorrow morning I'll telephone
(God willing).

Tekrár görüşürüz, inşallah.

We'll see each other again (God
willing).

İyi Türkçe konuşacağım inşallah.

I'm going to speak good Turkish.
(God willing).g) muhakkak 'surely' Sample Sentence Drill

Muhakkak köşede bir táksi vardır.

There must be a cab on the corner
for sure.

Muhakkak yemek yemişlerdir.

They surely must have eaten.

Muhakkak telefonla habér vermiştir.

He surely must have let [him] know
by phone.Yazık, bizi muhakkak çok
beklemiştir.Unfortunately you surely must have
waited for us for a long time.

Aliyi muhakkak tanıyorsunuzdur.

You surely are acquainted with Ali.

h) muhakkak without {-dır} Sample Sentence Drill

Muhakkak geleceğiz.

We'll come for sure.

Söyléyin, muhakkak yapar.

Tell him, he'll do [it] for sure.

Yedide muhakkak telefón ederim.

I'll phone at seven without fail.

Muhakkak telgráf çekerim¹, merak
étmeyin.

Don't worry, I'll send a wire for sure.

¹ çekmek - to pull, etc.
telgraf çekmek - to send a telegram

i) {-dır} Without Specific Words Expressing the Possibility
Sample Sentence Drill

Ahmet, dönmüştür.

Ahmet must have come back.

Mektubunuzu dün almışlardır.

They surely got your letter yesterday.

Kitaplarını odasına bırakmıştır.

He must have left his books in his room.

Sizi sinemada görmüşlerdir.

They must have seen you at the movies.

Siz o filmi görmüşsünüzdür.

You must have seen that film [before].

Şimdi çalışıyordur.

He must be working now.

20.5 Narrative

Nejadin babası çok iyi ve kıymetli bir adammış, Ankarada oturuyormuş. Dün Nejada bir telgraf göndermişler. Telgrafta: 'Baban çok hasta acele gel' diyorlarmış. Tabii Nejat çok üzülmüş ve derhal Ankaraya hareket etmiş. İstasyon yolunda Hasan'ı görmüş ama konuşmamış, yalnız selâm vermiş, çünkü çok acele gidiyormuş.

Henceforth stress marks are used only in build-ups where stress is not on the last syllable of the new word, in suffix formulas and in compounds or new constructions where stress might be confusing to the student.

UNIT 21

21.0 Dialog: 'At the Station'

-Ahmet-

Merhaba efendim. İstanbula hoş
geldiniz.

Hello, sir. Welcome to
İstanbul.

-John-

Merhaba, hoş bulduk. Nasılsınız?

Hello. Glad to be here.
How are you?

-Ahmet-

böyle

like this, thus

Hamdolsun, iyiyim. Siz nasılsınız?

Thank goodness, I'm well.
How are you? Where [are
you coming] from (thus)?

Nereden böyle?

-John-

Teşekkür ederim, Ankaradan dönüyorum.

(Thanks) [I'm fine]. I'm
returning from Ankara.

eş

mate, husband, wife, peer

karı, zevce

(wife)

koca, zevç

(husband)

çocuk

child, fellow

Eşiniz çocuklarınız nasıl?

How are your wife and children?

-Ahmet-

Teşekkür ederim, onlar da iyi.

Thank you, they're well too.

-John-

biri, birisi

one, someone

karşı

opposite, facing, across

karşılamak

to welcome, to confront
to meet

karşılamağa gelmek

to come to meet

İstasyona birisini karşılamağa mı

Had you come to the station
to meet somebody?

gelmiştiniz?

-Ahmet-

tren

train

çıkmaq

to come out, to come
up to go out, to go up

Evet ama tren den çıkmadı.

Yes, but [he] hasn't gotten
off the train.

-John-

bildirmek

to inform (to cause
to know)

Ali de beni karşılayacaktı; bu

And Ali was going to meet me.
I informed him I was coming
on this train.

trenle geleceğimi bildirmiştim.

21.1 Vocabulary Drills

a) çıkmak 'to come out, to go out' Sample Sentence Drill

Saat 1'de kapıdan çıktım.

I came out the door at one o'clock.

Saat üçte evden çıktık.

We left home at three o'clock.

Bu kâğıt¹, şu kitaptan çıktı.

This paper came out of that book.

Ahmet bu tren den çıkmadı.

Ahmet didn't get off this train.

Böyle nereden çıktınız?

Where'd you come from like this?

Bu da nereden çıktı?

And where did this come from?

b) çıkmak 'to go up' Sample Sentence Drill

Ahmet bu merdivenden çıktı.

Ahmet went up these stairs.

c) birisi 'someone' Sample Sentence Drill

Birisi telefon etti, sizi aradı.²

Somebody called [and] wanted you.

¹ kâğıt - paper² aramak - to look for

Birisi geldi, sizi sordu.

Someone came [and] asked for you.

Sizi kapıda birisi bekliyor.

Somebody's waiting for you at the door.

Birisini gördüm, babamı sordu.

I saw someone [who] asked after my dad.

Kitabı birisine verdim.

I gave the book to somebody.

21.2 Questions for Discussion:

1. Ahmet bey istasyonda kimi gördü?
2. John nereden dönüyordu?
3. Ahmet beyin eşi ve çocukları iyiler miydi?
4. Ahmet bey istasyona ne yapmağa gitmişti?
5. Arkadaşı trenden çıktı mı?
6. Ali kimi karşılayacaktı?
7. John Aliye trenle geleceğini bildirmiş miydi?
8. Çocuklarınız var mı?
9. Kaç çocuğunuz var?
10. Eşinizin ismi ne?
11. Eşiniz nereli?
12. Eşiniz de Türkçe çalışıyor mu?
13. Eşinizi ve çocuklarınızı da Türkiye'ye götürecek misiniz?
14. Selman isimli birisini tanıyor musunuz?

21.3 Note: Verbal Noun with Suffix {-(y)âcâk }

...bu trenle geleceğimi bildirmiştım. 'I (had) informed [him] [of] my being about to come by this train.'

This sentence exemplifies the 'future' or 'potential' verbal noun with suffix {-(y)âcâk}. Together with the other verbal nouns to be discussed below, this form functions in Turkish to express ideas which in English are normally expressed by relative clauses. Thus, the example sentence above is more smoothly translated into English as 'I had told him that I was going to come on this train.'

The verbal noun with suffix {-(y)âcâk} occurs without further suffixes as a modifier in such expressions as gelecek hafta 'next week', but is much commoner with possessed suffixes as in the example sentence above. With such possessed suffixes, the verbal noun functions as subject, as direct object or with any of the other 'relational' suffixes. See the drills below for examples of these usages.

21.4 Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-(y)âcâk}

a) As direct object. Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	Translation
	Ne <u>yapacağımı</u> bilmiyorum.	I don't know what I'm going to do.
almak	Ne <u>alacağımı</u> bilmiyorum.	
(sizin)	Ne <u>alacağınızı</u> bilmiyorum.	
(o)	Ne <u>alacağınızı</u> bilmiyor.	
(onun)	Ne <u>alacağını</u> bilmiyor.	
görmek	Ne <u>göreceğini</u> bilmiyor ____.	
(siz)	Ne <u>göreceğini</u> bilmiyorsunuz.	
(bizim)	Ne <u>göreceğimizi</u> <u>bilmiyorsunuz</u> .	
söylemiyorsunuz	Ne <u>göreceğimizi</u> <u>söylemiyorsunuz</u> .	
(onlar)	Ne <u>göreceğimizi</u> söylemiyorlar.	
ısmarlamak	Ne <u>ısmarlıyacağımızı</u> söylemiyorlar.	
(onların)	Ne <u>ısmarlıyacaklarını</u> söylemiyorlar.	
içmek	Ne <u>içeceklerini</u> söylemiyorlar.	

b) Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	
	Ne vereceğ <u>inizi</u> biliyor musunuz?	Do you know what (or how much) you're going to give?
(bizim)	Ne vereceğimizi <u>biliyor musunuz</u> ?	
bilmiyorum	Ne vereceğimizi <u>bilmiyorum</u> .	
(benim)	Ne <u>vereceğimi</u> bilmiyorum.	
almak	Ne alacağımı <u>bilmiyorum</u> .	
söylemem	Ne alacağımı <u>söylemem</u> .	
(o)	Ne alacağımı <u>söylemez</u> .	
(sizin)	Ne alacağınızı <u>söylemez</u> .	
söylemiyecek	Ne alacağınızı <u>söylemiyecek</u> .	
sormıyacak	Ne alacağınızı <u>sormıyacak</u> .	
sormaz mısınız	Ne alacağınızı <u>sormaz mısınız</u> ?	
(onların)	Ne alacaklarını <u>sormaz mısınız</u> ?	
bildirmez		
misiniz	Ne <u>alacaklarını</u> bildirmez misiniz?	
söylemek	Ne söyleyeceklerini bildirmez misiniz?	
(bizim)	Ne söyleyeceğimizi bildirmez <u>misiniz</u> ?	
(biz)	Ne söyleyeceğimizi bildirmez miyiz?	

c) Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	
	Nereye gideceğini bilmez.	He doesn't know where he's going to go.
(biz)	Nereye gideceğini bilmeyiz.	
(sizin)	Nereye gideceğinizi <u>bilme</u> yiz.	
bilirler	Nereye <u>gide</u> ceğinizi bilirler.	
dönmek	Nereye <u>döne</u> ceğinizi bilirler.	
(ben)	Nereye <u>döne</u> ceğinizi bilirim.	
göndermek	Nereye göndereceğinizi <u>bil</u> irim.	
söylemiyor	Nereye göndereceğinizi söylemiyor.	
(onun)	Nereye <u>gönde</u> receğini söylemiyor.	
oturmak	Nereye oturacağını söylemiyor--.	
(onlar)	Nereye oturacağını söylemiyorlar.	
(onların)	Nereye <u>otur</u> acaklarını söylemiyorlar.	
götürmek	Nereye <u>götü</u> receklerini söylemiyorlar.	
(ben)	Nereye <u>götü</u> receklerini söylemem.	
gelmek	Nereye geleceklerini söylemem.	

d) Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	
	Ne zaman döneceğini bilmiyorum.	I don't know when he's going to return.
(o)	Ne zaman döneceğini bilmiyor.	
gitmek	Ne zaman gideceğini bilmiyor.	
(onların)	Ne zaman gideceklerini bilmiyor.	
biliyor mu?	Ne zaman gideceklerini biliyor mu?	
(siz)	Ne zaman gideceklerini biliyor musunuz?	
tercüme etmek	Ne zaman tercüme edeceklerini biliyor musunuz?	
(sizin)	Ne zaman tercüme edeceğinizi biliyor musunuz?	
(ben)	Ne zaman tercüme edeceğinizi biliyor muyum?	
(o)	Ne zaman tercüme edeceğinizi biliyor mu?	
okumak	Ne zaman okuyacağını biliyor mu?	
(benim)	Ne zaman okuyacağımı biliyor mu--?	
(siz)	Ne zaman okuyacağımı biliyor musunuz?	
çalışmak	Ne zaman çalışacağımı biliyor musunuz?	
soruyor musunuz	Ne zaman çalışacağımı soruyor musunuz?	
(o)	Ne zaman çalışacağımı soruyor mu?	
soruyorlar	Ne zaman çalışacağımı soruyorlar.	
(onların)	Ne zaman çalışacaklarını soruyorlar.	

e) Multiple Substitution Drill

Nerede	olacağımı	bilmem.
	oturacağın	bilmiyorum.
	bulacağınızı	söylemiyor mu?
	çay içeceklerini	soruyorlar mı?
	kalacağımızı	söyleyecekler.

f) Multiple Substitution Drill

Nekadar	bekleyeceğini	soruyor mu?
	kalacağınızı	bilmiyorum.
	süreğini	söylemiyorlar.
	oturacağımızı	söylemez.
	vereceklerini	bilmem.
	isteyeğini	soruyor.
		bilmez.

g) Multiple Substitution Drill

Nasıl	gideceğinizi	bilmiyorum.
Neden	yapacağın	bilir mi?
Niçin	çalışacağın	sormuyorlar mı?
Niye	öğreneceğimizi	soruyor.
	döneceğinizi	bilmiyor mu?
	söyleyeceklerini	

h) with main verbs in past forms Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern
	Ne yapacağımı bilmiyordum. I didn't know what I was going to do.
düşünmemiştim.	<u>Ne yapacağımı</u> düşünmemiştim.
ne kadar kalacağımı	Ne kadar kalacağımı düşünmemiştim.
(onların)	Ne kadar kalacaklarını düşünmemiştim.
(onlar)	<u>Ne kadar kalacaklarını</u> düşünmemişlerdi.
nereye gideceklerini	Nereye gideceklerini düşünmemişlerdi.
(siz)	Nereye gideceklerini düşünmemiştiniz.
(bizim)	<u>Nereye</u> gideceğimizi düşünmemiştiniz.
nasıl	Nasıl gideceğimizi <u>düşünmemiştiniz</u> .
soruyordu	Nasıl gideceğimizi soruyordu.
(onun)	<u>Nasıl</u> gideceğini soruyordu.
niçin	Niçin gideceğini <u>soruyordu</u> .
söylemedi	Niçin gideceğini söylemedi.
(onların)	Niçin <u>gideceklerini</u> söylemedi.
dönmek	<u>Niçin</u> döneceklerini söylemedi.
kiminle	Kiminle döneceklerini <u>söylemedi</u> .
bildirmediler	Kiminle döneceklerini bildirmediler.
(bizim)	Kiminle <u>döneceğimizi</u> bildirmediler.
konusmak	Kiminle konuşacağımızı bildirmediler.
(sizin)	<u>Kiminle</u> konuşacağınızı bildirmediler.
nasıl	Nasıl konuşacağınızı <u>bildirmediler</u> .
söylemediler	Nasıl <u>konuşacağınızı</u> söylemediler.
para vereceğinizi	Nasıl para vereceğinizi söylemediler.
(siz)	Nasıl para <u>vereceğinizi</u> söylemediniz.
göndermek	Nasıl para göndereceğinizi <u>söylemediniz</u> .
söylemiştim	Nasıl para göndereceğinizi söylemiştim.
(onlar)	Nasıl para göndereceğinizi söylemişlerdi.

i) The verbal noun without question words Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	
	Oraya gideceğ <u>ini</u> söylüyor.	He says he's going to go there.
(benim)	<u>Oraya</u> gideceğimi söylüyor.	
Ankara	Ankaraya gideceğ <u>imi</u> söylüyor.	
(sizin)	Ankaraya gideceğ <u>inizi</u> söylüyor.	
bildiriyor	Ankaraya gideceğ <u>inizi</u> bildiriyor.	
(onların)	Ankaraya gideceklerini bildiriyor__.	
(ben)	Ankaraya gidecek <u>lerini</u> bildiriyorum.	
(bizim)	<u>Ankaraya</u> gideceğimizi bildiriyorum.	
sinema	Sinemaya gideceğimizi <u>bildiriyorum</u> .	
söylüyorum	Sinemaya gideceğ <u>imizi</u> söylüyorum.	
(senin)	Sinemaya <u>gideceğini</u> söylüyorum.	
gitmemek	Sinemaya gitmiyeceğ <u>ini</u> söylüyorum.	
(onun)	Sinemaya gitmiyeceğ <u>ini</u> söylüyorum <u>um</u> .	
(o)	Sinemaya gitmiyeceğ <u>ini</u> söylüyor.	

j) Multiple Substitution - Correlation Drill

(Sizin)	çay	içeceğ <u>inizi</u>	biliyordu.	He knew you were going to drink tea.
(Bizim)		içeceğ <u>imizi</u>	söyledi.	
(Onun)		içeceğ <u>ini</u>		
(Senin)		içeceğ <u>ini</u>		
(Onların)		içeceklerini		
(Benim)		içeceğ <u>imi</u>		

k) Multiple Substitution - Correlation Drill

(Sizin)	çay	içmiyeceğinizi	biliyordu.
(Bizim)		içmiyeceğimizi	söyledi.
(Onun)		içmiyeceğini	
(Senin)		içmiyeceğini	
(Onların)		içmiyeceğini	
(Benim)		içmiyeceğimi	
(onların)		içmiyeceklerini	

He knew you weren't going to drink tea.

l) The Verbal Noun + Suffix {-(y)a} Multiple Substitution Drill

Yarın döneceğinize	üzüldük.
Oraya gideceğine	memnum olduk.
Bize söylemeyeceklerine	
Para vereceğinize	
Onu alacağınıza	
Ankarada oturacağına	
Orada çalışacağına	

We are sorry that you are going to return tomorrow.

We were pleased that he was going to go there.

m) The Verbal Noun as Subject: Multiple Substitution Drill

Geleceği	sahi mi?
Geleceğin	doğru mu?
Gelecekleri	iyi olacak.
Geleceğiniz	iyi.
Kalacağınız	iyi oldu.
Kalacağı	iyi olmadı.
Kalacakları	doğru değil.
Kalmayacakları	
Kalmayacağınız	
Gelmiyeceği	

21.5 Note: The Infinitive with Relational Suffix $\{-(y)\acute{a}\}$ 'to do (something), in order to do (something)'

İstasyona birisini karşılamağa

'Was it to meet someone

mi geldiniz?

that you came to the station?'

This sentence illustrates the verbal noun known as the 'infinitive' used as a noun with suffix $\{-(y)\acute{a}\}$ 'to, for' as expression of purpose. Note that the final k of the infinitive suffix $\{-m\acute{a}k\}$ is changed before the vowel suffix to ğ which represents /y/ before /e/ and vowel length only before /a/ (See 11.1.) The infinitive verbal noun refers to the performance of the action of the verb in general rather than its particular performance by a specific person as a specific time. It is thus never followed by personal possessed endings as is the verbal noun discussed above in 21.3. See the drills below for further examples of this usage.

21.6 Grammar Drills on the Infinitive Verbal Noun with Suffix $\{-(y)\acute{a}\}$

a) Multiple Substitution Drill

İstasyona	Aliyi	karşılamağa	gidiyoruz.
	onu	bulmağa	gittik.
		görmeğe /görmiye/	geldiler.
			gelirler.
			gideriz.
			gideceğiz.
			gitmeyeceğiz.
			gitmez misin?
			gitmiyor muyuz?

b) Multiple Substitution Drill

Telefon etmeğe	gitti.
Kahve içmeğe	gittiler.
Para göndermeğe	gelmiş.
Yardım etmeğe	geliyor.
	gitmiyor mu?

c) Multiple Substitution Drill

Konuşmağa	başlayın.
Gülmeğe	başladık.
Yardım etmeğe	başladı.
Öğrenmeğe	başlayacağız.
Anlamağa	
Tercüme etmeğe	
Beklemeğe	
Çalışmağa	

21.7 Note: The Infinitive Verbal Noun plus istemek

The one verb in Turkish, istemek, 'to want, to wish, to request' occurs with the infinitive verbal noun as its 'object' without change in the infinitive - that is without any relational suffix on the infinitive. This is the only verb in Turkish which occurs in this pattern. Note the Sample Sentence Drill below for examples of this usage.

21.8 Grammar Drill on the Infinitive + istemek Sample Sentence Drill

Bir taksi bulmak istiyordum.	I wanted to find a cab.
Ankaraya gitmek istiyorum.	I wanted to go to Ankara.
Aliye telefon etmek istiyorlar.	They want to phone Ali.
Nereye gitmek istediniz?	Where did you want to go?
Kahve içmek istiyor musunuz?	Do you wish to drink coffee?
Bize tercüme etmek istememişler.	They didn't seem to want to translate for us.

UNIT 22

22.0 Dialog: 'At the Station (B)'

-John-

mektup

letter

zan

supposition, opinion

zannetmek

to think, to suppose

Acaba Ali nerede? Mektubumu

I wonder where Ali is. I
think he got my letter.

aldığını zannediyorum.

-Ahmet-

aramak

to look for, to search

yer

place, space, ground,
floor

Herhalde burada bir yerdedir.

He's probably here someplace.
Shall we look for [him]?

Ariyalım mı?

-John-

salon

lounge, salon

bekleme salonu

waiting room

Ariyalım. Belki bekleme salonun-

Let's look. Perhaps he's in
the waiting room.

dadır.

tehir

delay

tehirli

late, delayed

Tren tehirli geldi.

The train came late.

-Ahmet-

ya!

Oh? So?

geç

late

Ya! Kaç saat geç geldiniz?

Oh! How many hours late did you arrive?

-John-

İki saat kadar

About ('an amount [of]')
two hours.

-Ahmet-

isterseniz

if you wish, if
you like

yazmak

to write

yazı

[a] writing

yazıhane, daire

office, study

doğru

toward

İsterseniz, yazıhaneme doğru

If you like let's go to(ward)
my office. Perhaps we'll
see Ali on the way.

gidelim. Yolda belki Aliyi

görürüz.

-John-

Burada da yok. Herhalde istasyona

He's not here either. He
probably didn't come to the
station. I'm worried. Let
me at least phone from your
office.

gelmedi. Merak ettim. Bari

yazıhanenizden bir telefon

edeyim. /ediim/

22.1 Vocabulary Drills

a) Kadar 'about' Multiple Substitution Drill

İki saat	kadar	bekledik.
Üç saat		tehirliydi.
Yirmi dakika		çalıştı.
Ne (?)		sürdü.

b) bu kadar 'this much', o kadar 'that much' Multiple Substitution Drill.

O kadar	(çok)	merak etme!
Bu kadar		gülme!
		çalışmayın.
		yeme!
		üzülmeyiniz.
		düşünmeyin.
		konuşma!

c) doğru 'Toward' Multiple Substitution Drill

Bize	doğru	geliyorlar.
Size		geldiler.
Onlara		gittiler.
Ona		gideceğiz.
Kapıya		gidiyordu.
Otele		gitti.
İstasyona		döndüler.
Sola		

d) isterseniz 'if you wish' Sample Sentence Drill

İsterseniz bize gideriz.

If you wish, we'll go to our place.

İsterseniz telefon edin.

Telephone, if you wish.

Siz de gelin isterseniz.

You come too, if you like.

İsterseniz size de veririm.

If you want, I'll give you [one] too.

İsterseniz gideriz.

If you wish, we'll go.

Başlarız isterseniz.

We'll begin if you like.

Trenle gideriz isterseniz.

We'll go by train if you wish.

e) düşünmek 'to think of [somebody or something]' Multiple Substitution Drill

Babasını	düşünüyor.
Bizi	düşünüyormuş.
Dersleri	düşünüyorlar.
Derslerini	düşünmüyorlar.
Nereye gideceğini	

f) Multiple Substitution Drill

Ne	düşünüyorsun?
Kimi	düşünüyorsunuz?
	düşünüyordunuz?

g) zannetmek 'to think , to suppose' Multiple Substitution Drill

Döceklerini	zannetmiyorum.
Öğreneceğini	zannetmem.
	zannetmiyorduk.

22.2 Questions for Discussion

1. Ahmet beyle John istasyonda kimi arıyorlar?
2. John kime mektup yazmış?
3. John'un treni tehirli miydi?
4. Kaç saat tehirliydi?
5. Kimin yazıhanesine doğru gittiler?
6. Yolda Aliyi göceklerini zannediyor musunuz?
7. Ali istasyona gelmiş miydi?
8. John Aliyi merak etti mi?
9. John kime telefon edecekti?
10. John Aliye nereden telefon edecekti?

22.3 Note: The Verbal Noun with Suffix {-dík}

Mektubumu aldığı^ını zannediyorum. 'I think his having received my letter.'

This sentence illustrates the verbal noun with suffix {-dík} plus the specific direct object suffix {-(y)ı^ı} . This form, like the verbal noun with suffix {-(y)âcâk} (see 21.3), expresses ideas which in English are commonly found in the form of a clause. A smoother English translation of the sentence above is thus 'I think that he got my letter'.

The shape of this suffix is reminiscent of the first person plural form of the attested past - both are, e.g. aldık 'we received' or 'a having received'. However, the verbal noun seldom occurs in this form, being usually followed by possessed suffixes indicating the person whose having (received) is under discussion, and these possessed suffixes are also commonly followed by relational suffixes such as the direct object suffix in the example sentence.

The time of this form is either past or present. It thus contrasts in time concept with the future or potential verbal noun discussed in 21.3, but the distinction between past and present in a sentence with this form depends on the context. Thus:

Otelde kaldığı ^ı nı zannediyorum.	'I think he's staying in a hotel.'
	or 'I think he stayed in a hotel.'
Nerede kaldığı ^ı nı bilmiyordum.	'I didn't know where he was staying.'
	or 'I didn't know where he had stayed.'
Nerede kaldığı ^ı nı öğreneceğim.	'I'm going to learn where he's staying.'
	or 'I'm going to learn where he stayed.'

From these examples it is clear that this verbal noun covers all actions in progress or completed, whether the time of knowing, or thinking or learning about such actions be past, present or future. The verbal noun with {-(y)âcâk}, in contrast, covers all potential actions whether the time of knowing, thinking, or learning about such actions be past, present or future.

Contrast:

Otelde kalacağını zannediyorum.

'I think he's going to stay in a hotel

Nerede kalacağını bilmiyordum.

'I didn't know where he was going to stay.

Nerede kalacağını öğreneceğim.

'I'm going to learn where he's going to stay.

22.4 Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-dik}

a) Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	
	Kime verdiğimi bilmiyorum.	I don't know who I have [it] to.
(Sizin)	Kime verdiğinizi bilmiyorum.	
(o)	Kime verdiğinizi bilmiyor.	
(Benim)	Kime verdiğimi bilmiyor__.	
(Onlar)	Kime verdiğimi bilmiyorlar.	
biliyorlar	Kime <u>verdiğimi</u> biliyorlar.	
söylemek	Kime söylediğimi biliyorlar.	
(senin)	Kime söylediğini biliyorlar.	
(sen)	Kime söylediğini biliyorsun.	
(onun)	Kime söylediğini biliyorsun.	
(ben)	Kime söylediğini biliyorum.	
(o)	Kime söylediğini biliyor.	

b) Multiple Substitution Drill

Nereye	gittiğini	söylememiş
Nasıl	gittiğimi	
Nezaman	gittiğinizi	
Niçin	gittiklerini	
	gittiğimizi	

c) Multiple Substitution Drill

Ne	yaptığınızı	sordu.
Niçin	yaptığını	merak etmiş.
Nasıl	yaptığımı	merak ediyorlar.
Ne zaman	yaptığımızı	soracaklardı.
Neyle	yaptıklarını	söylememiş.
Kime	gönderdiklerini	bilmiyorum.
	gönderdiğini	bilir misiniz?
	aldığımı	öğrenecekler.
	götürdüğünüzü	söylerim.

d) Without question words ; Random Substitution Drill

Cue	Pattern	
	<u>Öğrendiğini</u> zannettim.	I thought you had learned.
(onun)	<u>Öğrendiğini</u> zannettim.	I thought he had learned.
zannediyor	<u>Öğrendiğini</u> zannediyor.	
bilmek	<u>Bildiğini</u> zannediyor.	
zannetmiyorum.	<u>Bildiğini</u> zannetmiyorum.	
(sizin)	<u>Bildiğinizi</u> zannetmiyorum.	
tanımak	<u>Tanıdığınızı</u> zannetmiyorum.	
bilmiyordum	<u>Tanıdığınızı</u> bilmiyordum.	
(onların)	<u>Tanıdıklarını</u> bilmiyordum.	
gelmek	<u>Geldiklerini</u> bilmiyordum.	
bilmiyor muydunuz?	<u>Geldiklerini</u> bilmiyor muydunuz?	
(onun)	<u>Geldiğini</u> bilmiyor muydunuz?	
(biz)	<u>Geldiğini</u> bilmiyor muyduk?	
söylemedik mi?	<u>Geldiğini</u> söylemedik mi?	
anlamak	<u>Anladığını</u> söylemedik mi?	
(bizim)	<u>Anladığımızı</u> söylemedik mi?	

(siz)	Anladığınızı söylemediniz mi?
duymak	Anladığınızı duymadınız mı?
yapmak	Yaptığınızı <u>duymadınız mı?</u>
duydunuz mu?	Yaptığınızı <u>duydunuz mu?</u>
(onların)	Yaptıklarını <u>duydunuz mu?</u>
duydu	Yaptıklarını <u>duydu.</u>
anlamak	<u>Yaptıklarını</u> anladı.
gitmek	Gittiklerini anladı.

e) Multiple Substitution Drill

Derste	olduğunuzu	görüyor.
Burada	olduğumuzu	zannediyor.
Ankarada	olduğunu	söylemiş
İstasyonda	olduklarını	öğrenecek.
Lokantada		duydu.,
		anlamamıştı.
		bilir.
		görmemiş.

f) Multiple Substitution Drill

Anlamadıklarını	zannediyor.
Gelmediklerini	duymuş.
Gitmediğimizi	işitti.
Duymadığınızı	anlamamıştı.
Düşünmediğini	zanneder.
Göndermediğimi	anladılar.

g) With suffix {-(y)â} Random Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Geciktiğimize üzüldük.	We were sorry we were late.
(sizin)	Geciktiğinize üzüldük.	
(o)	<u>Geciktiğ</u> inize üzüldü.	
gelmek	Geldiğinize <u>üzüldü</u> .	
memnun oldu	Geldiğ <u>in</u> ize memnun oldu.	
(senin)	<u>Geldiğ</u> ine memnun oldu.	
para vermek	Para verdiğ <u>ine</u> memnun oldu.	
(onun)	Para verdiğ <u>ine</u> memnun <u>oldu</u> .	
olmadı	<u>Para verdiğ</u> ine memnun <u>olmadı</u> .	
gitmemek	Gitmediğ <u>ine</u> memnun <u>olmadı</u> .	
(ben)	<u>Gitmediğ</u> ine memnun <u>olmadım</u> .	
bize sormak	Bize sorduğ <u>una</u> memnun <u>olmadım</u> .	
olmamış	Bize sorduğ <u>una</u> memnun <u>olmamış</u> .	
(onların)	<u>Bize sorduk</u> larına memnun <u>olmamış</u> .	
para vermemek	Para vermedik <u>lerine</u> memnun <u>olmamış</u> .	
(siz)	<u>Para vermedik</u> lerine memnun <u>olmamışsınız</u> .	
duymamak	Duymadık <u>larına</u> memnun <u>olmamışsınız</u> .	
(onlar)	<u>Duymadık</u> larına memnun <u>olmamışlar</u> .	
öğrenmek	Öğrendik <u>lerine</u> memnun <u>olmamışlar</u> .	

UNIT 23

23.0 Dialog: 'At the Office'

-Ahmet-

sigara

cigarette

(sigara) içmek

to smoke

Bir sigara içmez misiniz?

Won't you have a cigarette?

-John-

İçeyim.

Yes ('Let me smoke').

kibrit

match

rica

request

rica etmek

to request

Bir kibrit rica edeceğim.

May I bother you ('I will ask')
for a match.

-Ahmet-

Estağfurullah. Buyrunuz.

Of course, help yourself.

tabla

tray

sigara tablası

ash tray

Sigara tablası da burada.

And here is the ashtray.

müsaade etmek

to permit

temiz

clean

temizlemek

to clean

Fakat, bir dakika müsaade ediniz,

But just a moment, let me
clean [it].

temizliyeyim/temizliyorum.

-John-

zarar

harm, loss

zararı yok

it doesn't matter ('it
has no harm')

ne olacak /nolucak/	what will come of it? ('what will it be')
Zararı yok efendim. Ne olacak?	That's all right, what's the difference?
yabancı	stranger, foreigner
değilim ki.....	I'm not....that....
Ben yabancı değilim ki...	<u>I</u> 'm not a stranger...
-Ahmet-	
sevmek	to like, to love
Kahvenizi nasıl seversiniz?	How do you like your coffee?
-John-	
Türk kahvesi	Turkish coffee
Türk kahvesi mi?	Turkish coffee?
-Ahmet-	
Evet, Türk kahvesi.	Yes, Turkish coffee.
-John-	
şeker	sugar, candy
şekerli	sweet
orta şekerli	medium sweet
Orta şekerli severim, ama zahmet ediyorsunuz.	I like [it] medium sweet but you're putting yourself to trouble.
-Ahmet-	
Rica ederim. Hiç zahmet değil.	Please...it's no trouble at all.

23.1 Vocabulary Drills

a) rica etmek 'request, ask for' Multiple Substitution Drill:

Sizden	yardım	rica	ediyorum.	Estağfurullah.
Onlardan	bir kibrit		ederim.	
Ahmetten	kitap		edeceğim.	
	bir kalem		edecektim.	
			ettim.	
			etmiştim.	

b) rica ederim 'Please!' Sample Sentence Drill

Rica ederim, konuşmayın.

Please don't talk.

Konuşmayın, rica ederim.

Don't talk, I beg you.

Rica ederim, beni meşgul etmeyin.

Please don't keep me busy.

Çok rica ederim, söyle.

Please, tell [me], or 'For heaven's sake, speak out.'

c) rica ederim in place of or with estağfurullah Sample Sentence Drill:

A. Affedersiniz, sizi rahatsız ettim.

B. Rica ederim!

A. Affedersiniz, sizi bir dakika meşgul edeceğim.

B. Rica ederim, estağfurullah.

23.2 Questions on the Dialog and Related Questions:

1. Ahmetle John neredeler?
2. John Ahmetten ne rica ediyor?
3. Yazıhanede sigara tablası var mı?
4. Sigara tablası temiz mi?
5. Tablayı kim temizleyecek?
6. John kahvesini az şekerli mi istiyor?
7. Kahve sever misiniz?
8. Hiç Türk kahvesi içtiniz mi?

9. Çok şekerli kahve sever misiniz?
10. Türkiyeyi seviyor musunuz?
11. Büyük şehirleri sever misiniz?
12. Çok sigara içer misiniz?
13. Türkiyede çok yabancı var mı?

23.3 Note: Suggestions in First Person, Requests for Third Person Action, with Suffixes: {-(y)â} plus {-yím} {-lím}, and {-sín}

Doldurayím mı?	Shall I fill [it up]?
Bir dakika, habér vereyim.	Just a minute, let me inform [him].
Bari yazıhanenizden bir telefón edeyim.	Let me at least phone from your office.
Fakat, bir dakika müsaade ediniz, temizliyeyím.	But just a moment, let me clean [it].
Dersé başıyalım.	Let's start the lesson.
Kitapları kapıyalım, lûtfen.	Let's close the books please.
Şimdi konuşalım.	Now let's talk.
Teneffüs yapalım.	Let's take a break.
Háangi sayfayı açalım?	Which page shall we open [to]?
Telefonla hatırını soralım.	Let's ask how he is by phone.
Arıyalım mı?	Shall we look for [him]?
Allah rahatlık versin.	May God give comfort.

These examples from the basic sentences illustrate the forms used in Turkish for making suggestions for first person action and requests for third person action. These forms are, of course, directed to the listener, the second person, and often, especially in questions, the translation into English is smoother if the second person is directly addressed. For example 'Don't you think I should go' might translate Gideyim mi? 'Shall I go?'

Together with the imperative forms explained and drilled in Unit 10, which are, of course, second person, these forms make a complete 'paradigm', or list of forms, which denotes the suggestion or request by the speaker for action by all three persons, singular and plural. For the verb gítmek these forms are as follows:

1st person singular	gideyím/gidiyím	'Let me go!'
		'I'd better go.'
	gideyím mi?	'Shall I go?'
1st person plural	gidelím	'Let's go.' 'We'd better go.'
	gidelim mi?	'Shall we go?'
2nd person singular	git	'Go!'
2nd person plural	gídin!	'Go!'
(or polite singular)	gídiniz?	'Go! (please)'
3rd person singular	gitsín	'Let him go', 'Have him go.'
	gitsín mi?	'Should he go?'
3rd person plural	gitsinlér	'Have them go.', 'Let them go.'
	gitsinlér mi?	'Should they go?'

These forms are actually of different origin for the three persons. The first person forms are special personal endings {-yím} and {-lím} suffixed to a participle or verbal noun with suffix {-(y)á}. This participle may also be used with suffixes of second person or without suffix for third person as may other participles, but the usages of these forms are rather specialized and will not be discussed at this time. The second person forms are the imperatives studied in Unit 10 and the third person forms use a special suffix {-sín} which is clearly similar in form to the third person possessed suffix {-(s)í(n)} but which here occurs on a verb root just as do the imperative (second person) forms. See the drills below for many additional examples of the use of these forms.

23.4 Grammar Drills on {-(y)â} + {-yım} 'Let me...' 'Shall I...?'

a) Sample Sentence Drill

Düşüneyim, söylerim.	Let me think, I'.. say [it].
Telefon edeyim, gelir.	Let me phone, he'll come.
Bir sigara alayım, geleyim.	Let me [just] buy a [pack of] cigarette[s] and (let me) come [right back].
Evvelâ okuyayım, sonra tercüme edeyim.	First let me read [it], then let me translate.
Konsolosla görüşeyim, size haber veririm.	Let me talk [it over] with the consul, [and] I'll let you know.
Geç kalmayayım, babam merak eder.	I'd better not be late, my father worries.
Peki, size söylemeyeyim, kime söyleyeyim?	OK, [if] I'd better not tell you, who should I tell?
Tercüme etmeyeyim, yalnız okuyayım.	How about my not translating [it], [but] only reading [it]?
Telefon etmeyeyim, mektup yazayım.	I'd better not phone [but rather] (let me) write a letter.

b) Random

Cue	Pattern	
	<u>Yarın</u> sana telefon edeyim mi?	Shall I call you tomorrow?
bu akşam	Bu akşam <u>sana</u> telefon edeyim mi?	
size	Bu akşam size <u>telefon edeyim</u> mi?	
gelmek	<u>Bu akşam</u> size geleyim mi?	
şimdi	Şimdi size <u>geleyim</u> mi?	
okumak	Şimdi <u>size</u> okuyayım mı?	
onlara	<u>Şimdi</u> onlara okuyayım mı?	
sonra	Sonra onlara <u>okuyayım</u> mı?	
vermek	Sonra <u>onlara</u> vereyim mi?	
sana	<u>Sonra</u> sana vereyim mi?	

Sonra sana vereyim mi?

yarın Yarın sana vereyim mi?

telefon etmek Yarın sana telefon edeyim mi?

c) Sample Sentence Drill

Sigara vereyim mi?	(Shall I) [Can I] give [you] a cigarette?
Okumağa başlayayım mı?	Shall I start to read?
Randevu alayım mı?	Shall I make an appointment?
Tercüme edeyim mi?	Shall I translate?
Kapıyı açayım mı?	Shall I open the door?
Kapıyı kapıyayım mı?	Shall I close the door?
Sizi Ahmede takdim etmeyeyim mi?	Do you want me not to introduce you to Ahmet?
Sigara içmeyeyim mi?	Would you rather I didn't smoke?
Kitaba bakmayayım mı?	Shouldn't I look at the book?
Para istemeyeyim mi?	Had I better not ask for money?
Borç para almayayım mı?	Should I avoid borrowing money?

d) with question words: Sample Sentence Drill

Kaç lira vereyim?	How many liras shall I give?
Kime sorayım acaba?	I wonder who I should ask?
Ahmede ne alayım?	What shall I buy for Ahmet?
Ne kadar benzin doldurayım?	How much gasoline shall I put in?
Hangi otelde kalayım?	Which hotel shall I stay in?
Nereye oturayım?	Where shall I sit?
Ne yapayım? / naapiim/	What shall I do? What can I do?
Partiye kimleri çağırayım.	Whom shall I invite to the party?

23.5 Grammar Drills on {-(y)â} + {-lîm} 'Let us...', 'We'd better...'

a)

Çocukları lokantaya götürelim.

Let's take the children to a/the restaurant.

Kokteyl'e Ahmedî de çağıralım.	Let's invite Ahmet too to the cocktail party.
Biraz bekleyelim.	Let's wait a bit.
Gidelim, konsolosla görüşelim.	Let's go [and] talk with the consul.
Benzin alalım.	Let's get gas.
Rahatsız etmeyelim.	Let's not disturb [him].
Tekrar etmeyelim.	Let's not repeat.
Ahmedî istasyonda karşılamayalım.	Let's not meet Ahmet at the station.
Gideceğimizi bildirmeyelim.	Let's not announce that we're going to go.
Ona sormayalım.	Let's not ask him.

b) Random Substitution Drill

Cue	Pattern	
	<u>Bu akşam</u> lokantaya gidelim mi?	Shall we go to a restaurant this evening?
yarın	Yarın <u>lokantaya</u> gidelim mi?	
Alilere	Yarın Alilere <u>gidelim</u> mi?	
telefon etmek	Yarın <u>Alilere</u> telefon edelim mi?	
İstanbul'a	Yarın İstanbul'a <u>telefon edelim</u> mi?	
dönmek	<u>Yarın</u> İstanbul'a dönelim mi?	
gelecek hafta	Gelecek hafta <u>İstanbul'a</u> dönelim mi?	
konsolosluğa	Gelecek hafta konsolosluğa <u>dönelim</u> mi?	
gitmek	<u>Gelecek hafta</u> konsolosluğa gidelim mi?	
bu akşam	Bu akşam <u>konsolosluğa</u> gidelim mi?	
lokantaya	Bu akşam lokantaya gidelim mi?	

c) Sample Sentence Drill

Ahmed'e mektup yazalım mı?	Shall we write a letter to Ahmet?
Sigara içelim mi?	Shall we have a cigarette?
Şimdi kahvaltı edelim mi?	Shall we have breakfast now?

Ona telefon edelim mi?

Shall we call her up?

Bir çay içelim mi?

Shall we have a [cup of] tea?

d) Random Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Ahmedi <u>karşılama</u> ğa gitmeyelim mi?	[You think] we shouldn't go to meet Ahmet?
almağa	Ahmedi almağa <u>git</u> meyelim mi?	
kitap	Kitap <u>alma</u> ğa gitmeyelim mi?	
başlamak	<u>Kitap</u> almağa başlamayalım mı?	
okumağa	Kitap <u>okuma</u> ğa başlamayalım mı?	
Türkçe	Türkçe okumağa <u>başla</u> mayalım mı?	
öğrenmeğe	Türkçe <u>öğrenme</u> ğe başlamayalım mı?	
çalışmak	<u>Türkçe</u> öğrenmeğe çalışmayalım mı?	
konusmağa	Türkçe konuşmağa <u>çalış</u> mayalım mı?	
Aliyle	Aliyle <u>konusma</u> ğa çalışmayalım mı?	
gitmek	<u>Aliyle</u> konuşmağa gitmeyelim mi?	
çalışmağa	Aliyle <u>çalışma</u> ğa gitmeyelim mi?	
ders	<u>Ders</u> çalışmağa gitmeyelim mi?	
almağa	Ders <u>alma</u> ğa gitmeyelim mi?	
Ahmedi	Ahmedi almağa gitmeyelim mi?	
karşıla- mağa	Ahmedi karşılamağa gitmeyelim mi?	

e) Sample Sentence Drill

Ahmedi beklemeyelim mi?

Shouldn't we wait for Ahmet?

Tablayı temizlemeyelim mi?

Do you think we needn't clean the tray?

Hatırını sormayalım mı?

Shouldn't we ask after him?

Biraz dinlenmeyelim mi?

Hadn't we better take a little rest?

f) With question words Sample Sentence Drill

Kime mektup yazalım?	To whom shall we write?
Nerede dinlenelim?	Where shall we rest?
Nereye oturalım?	Where shall we sit down?
Kiminle gidelim?	With whom shall we go?
Neyle gidelim?	How shall we go? (By what means...)
Nezaman kahvaltı edelim?	When shall we have breakfast?

23.6 Grammar Drills on Third Person Suggestions or Requests with Suffix {-sın }

a) Sample Sentence Drill

Biraz dinlensin, sonra çalışsın.	Let him rest a bit [and] (let him) work later.
Yarın beni arasın.	Have him call ('look for') me tomorrow.
Söyleyin ona, biraz beklesin.	Tell him to wait a bit. ('Speak to him, have him wait a bit')
Beni görsün sabahleyin.	Have him [come] see me in the morning.
Kitabı size versin.	Let him give you the book.
Taksiyle gitsin.	Let him go by cab.
Okadar çok çalışmasın.	Don't let him work so much.
Geç kalmamasın, merak ederim.	Don't let her be late, I'll worry.
Merak etmesin, ona telefon edeceğim.	He shouldn't worry ('Let him not worry'), I'm going to call him.
Tercüme etmesin, yalnız okusun.	Let him not translate [but] simply (let him) read.
Yarın sizi görsün mü?	Should he see you tomorrow?
Beşte gelsin mi?	Shall he come at five?
İstasyonda beklesin mi?	Is he to wait at the station?
Taksi çağırırsın mı?	Should he call a cab?
Çay ısmarlasın mı?	Do you want him to order tea?
Sabahleyin istasyona gitmesin mi?	Do you want him not to go to the station in the morning?

Simit almasın mı?

Do you want him not to buy a simit?

Size telefon etmesin mi?

Don't you want him to phone you?

Köşede beklemesin mi?

Is he not to wait on the corner?

Tercüme etmesin mi?

Is he not to translate?

b) With Question Words : Sample Sentence Drill

Nereye gitsin?

Where should he go?

İstasyona ne zaman gitsin?

When is he to go to the station?

Kaçta telefon etsin?

When should he call?

Kimi görsün?

Whom should he see?

Ne alsın?

What is he to buy?

Nasıl gitsin?

How is he to go?

Neyle gitsin?

What's he to go on?

Nerede beklesin?

Where should he wait?

Kimden istesin?

Whom should he ask for [it]?

UNIT 24

24.0 Dialog: 'At the Office' (continued)

-Ahmet-

kusur	shortcoming, defect
kusura bakmayın	forgive, (don't look at the shortcomings)
oda	room
küçük	small
iç	inside
karışık	confused, mixed, complicated

Kusura bakmayın. Odam çok küçük,

Excuse it please. My room is very small and (its inside is) in a mess.

içi de pek karışık.

-John-

Estağfurullah, efendim.

No matter.

-Ahmet-

odacı	janitor
efendi	(title usually accorded servant or menial)
uzun	long
uzun zamandan beri	for a long time, ('since a long time [ago]')
izin	permission, leave
izinli	on leave
başka	[an] other, different
bakan	who looks after

Odacımız Mehmet efendi uzun

zamandan beri izinli. Buraya

başka bakan de yok.

Our janitor, Mehmet, has been
on leave for a long time.
There isn't anyone else to
look after this place.

-John-

bekçi

watchman

gece bekçisi

night watchman

Gece bekçiniz yok mu?

Don't you have a night watchman?

-Ahmet-

hep

all, always

uyumak

to sleep

Var ama o da hep uyur.

We have, but he's always
asleep.

geçen

past, which has passed,

hafta

last week

Geçen hafta masamı ben temizledim.

Last week I cleaned my desk
myself.

24.1 Vocabulary Drills

a) iç 'inside of' Sample Sentence Drill

Odanın içi karışıklı.

The inside of the room was a mess.

Otelin içini gördünüz mü?

Did you see the inside of the hotel?

Binanın içine bakalım.

Let's look inside the building.

Bu kâğıt kitabın içinden çıktı.

This paper came out of the book.

Postahanenin içinde beklerim.

I'll wait inside the postoffice.

İçimde bir tuhafılık var.

I've a strange feeling inside me. (I'm
not feeling very well.)

İçimizde iki yüzbaşı Türkçe biliyor.

Two captains among us know Turkish.

İçinizde kaç hariciyecisi var?

How many Foreign Service Officers
are there among you?

İçlerinde hiç otelci yok.

There's not a single hotelkeeper
among them.

b) İçeri, İçer- 'inside (place)' Sample Sentence Drill

İçerde ne oluyor?

What's going on inside?

İçerden sizi çağırıyorlar.

They're calling [for] you from within.

İçeri girmeyeceksiniz mi?

Aren't you going to go inside?

İçeri buyrun lütfen.

Come inside please.

c) uyku 'sleep' (from uyumak 'to sleep') Sample Sentence Drill

Çok uykum var.

I'm very sleepy.

Uykum geldi.

I got sleepy.

Çocukların uykuları gelmiş.

The kids seem to have gotten sleepy.

Hiç uykun gelmedi mi?

Aren't you sleepy at all?

Çocuğun uykusu var.

The child is sleepy.

d) kusura bakmamak 'overlook the fault, forgive' Multiple Substitution Drill

Kusura bakmayın	geç kaldım.
Affedersiniz	odam çok karışık.
	gitmeyeceğim.
	kahve sevmem.
	anlamadım.
	bilmiyorum.
	sizi rahatsız ettim.

Excuse me I'm late.

" " my room is messy.

" " I'm not going.

" " I don't care for coffee.

" " I didn't understand.

" " I don't know.

" " I've disturbed you.

e) kusur 'fault, defect' Sample Sentence Drill

O adamın birçok kusuru var.

That man has a lot of faults.

Kusursuz ev olur mu?

Is a faultless house possible?

Bu kitap çok kusurlu.

This book is very faulty/ has many
mistakes.

Kusurum nedir?

What's my mistake?

f) izin 'leave', izin almak 'to take leave' izin vermek 'to grant leave',
izinli 'on leave' Sample Sentence Drill

Üç gün izinliyim.	I'm on leave [for] three days.
On gün iznim var.	I have ten days [of] leave.
Bugün izinli.	He's on leave today.
Ahmet bana izin vermez.	Ahmet won't give me leave / won't allow me [to do it].
Size izin vermediler mi?	Didn't they give you leave? / Didn't they give you permission?
Babamdan izin aldım, sinemaya gideceğim.	I got permission from my dad, I'm going to the movies.
Babamdan izinsiz hiçbir yere gitmem.	I don't go anywhere without leave / permission from my father.

g) başka (With question words) 'else' Sample Sentence Drill

Başka kim gelecek?	Who else is coming?
Başka ne aldınız?	What else did you get?
Başka neler alacaksınız?	What (all) else are you going to buy?
Başka nereye gittiniz?	Where else did you go?
Başka kimleri gördün?	Who (all) else did you see?
Ankaraya başka nasıl giderim?	How else can I go to Ankara?
Başka kaç odanız var?	How many more rooms do you have?

h) başka 'another', 'different' Sample Sentence Drill

Başka odacınız var mı?	Have you another janitor?
Başka odanız var mı?	Have you another room?
Bana başka bir kitap verin.	Give me another book.
Başka biri telefon etti.	Somebody else phoned. (Another person phoned.)

i) -dan başka 'besides (other than)...' Sample Sentence Drill

Ahmetten başka kim gelecek?	Who's coming besides Ahmet?
Simitten başka hiç bir şey almadın mı?	Didn't you buy anything besides simits? / a simit?

Partide bizden başka kimse rakı¹
içmedi.

Nobody but us drank rakı at the
party.

Daireden başka eve de telefon ettim.

Besides calling the office, I also
called home.

24.2 Note: {-lık}

Allah rahatlık versin.

May God give rest.

Şimdilik bu kadar yeter.

This much is enough for now.

Şimdilik onbeş liralık yeter.

For the present, fifteen liras worth
is enough.

Şimdilik Allahasmarladık.

Goodbye for now.

Amerikan konsolosluğuna.

To the American Consulate.

İyilik sağlık, vallahi.

Truly goodness and health.

The stressable suffix {-lık} forms nouns comparable to the general 'abstract' type in English such as those in -ness (goodness), -th (health), -ity (amity, polity) etc. With numeral phrases (onbeş liralık) it has the force of 'an amount of this order'. When it is suffixed to nouns which do not occur commonly as attributes (with an 'adjectival' meaning) the resultant forms are quite unpredictable as to meaning and will be introduced as new words where they occur (e.g. kitaplık 'bookcase'). With time words such as şimdi the sense is 'for the time'.

24.3 Grammar Drill on {-lık} : Sample Sentence Drill (new words and their translations underlined.)

Bu sabahlık çok pahalı.

This housecoat is very expensive.

Bu geceliği nereden aldınız?

Where did you buy this nightgown?

Arkadaşlık çok kıymetli bir şeydir.

Friendship is truly a valuable thing.

Bize babalık etti.

He acted as a father to us.

Bugün sende biraz tuhaflık var.

You're acting and looking a little
strange today.

Irakta karışıklık olmuş.

There were disorders in Iraq.

¹ rakı: 'rakı, arak' - popular strong drink made from raisins or figs and flavored with anise.

Tabiiilik güzel şeydir.

Naturalness is a fine thing.

Bu kitabın ağırlığı bir
kilo kadar var.

This book weighs at least a kilogram.
(The weight of this book has as
much as a kilogram.)

Yemeklik ve kahvaltılık
almağa gidiyorum.

I'm going to buy things to cook and
supplies for breakfast.

Bugünlük bu kadar.

This is enough for today. (Today's
is this much.

Yolculuğunuz nasıl geçti?

How did your trip go?

Yokluk içindeler.

They are in poverty.

Varlık içindeler.

They are in a state of wealth.

Ahmedin varlığını yokluğunu
düşünmedik, konuştuk.

We didn't think of Ahmet's presence
or absence, [we just] talked.

Bana çok iyilik etti.

He was very good to me.

Bunun doğruluğunu anladım.

I understood the correctness of this.

Çok pahalılık var.

Everything is expensive.

Ucuzluk var.

Things are cheap.

İki saatlık yol.

[It is] a two hour trip.

Yüz sayfalık bir kitap okudum.

I read a one hundred page book.

Allahlık bir çocuk.

[He is] a useless but harmless child.

24.4 Note: {-cî}

Ahmet bey burada bir benzinci
var mı?

Ahmet, is there a gas station (gasoline
seller) here?

Odacımız Mehmet efendi uzun
zamandan beri izinli.

Our janitor, Mehmet, has been on leave
for a long time.

The stressable suffix {-cî} added to nouns indicates one who is professionally connected with the item denoted by the noun. In some cases, the connection is not a permanent professional connection but rather a temporary one (yolcu 'traveller'). The suffix {-lîk} added to nouns formed with {-cî} forms words

used often as the names of professions (kapıcılık 'doorman's work') but may have other denotations (yolculuk 'trip').

Gece bekçiniz var mı?

Have you a night watchman?

In this sentence the form bekçi is clearly related to the verb beklemek, 'wait, watch, guard' but there is no noun bek in the language at present. This is an example, of which many more will occur, of a form clearly derived by addition of a suffix to a shorter form which is not itself used.

Other uses of the suffix {-cî}, which have not occurred in dialogs thus far include:

1. Adherents of a particular ideology: /solcú/ 'leftist'
2. Persons characterized by particular idiosyncrasies: /inatçı/ 'stubborn person (from /inát/ 'stubbornness', /ezberci/ 'rote memorizer' (from /ezbér/ 'memorization' etc.

24.5 Grammar Drill on {-cî} : Sample Sentence Drill

Odacı odayı iyi temizlememiş.	The janitor seems not to have cleaned the room well.
Haberci iyi haberler getirdi. ¹	The messenger brought some good news.
Kitapçıya gidiyorum.	I'm going to the bookstore. ('book-seller')
Yardımcıya ihtiyacımız var.	We need a helper.
Saatimi saatçiye götürdüm.	I took my watch to a watchmaker.
Yolcular rahatsız olmuşlar.	The travelers reportedly got sick.
Kapıcının odası pek küçük.	The doorman's room is tiny.
Kahveciye kahve ısmarladık.	We gave [our] order [for] coffee to the coffee seller.
Kahveci, iki kahve getirir misin?	Coffee man (or coffee house proprietor), will you please bring two cups of coffee?
Benzinciden benzin almadım.	I didn't buy gas from the gas station ('gasoline seller').
Şekerciden biraz şeker al.	Get a little candy from the confectioner.

¹ getirmek - to bring

Postacı bize iki mektup verdi.	The postman gave us two letters.
Ahmet hariciyecidir.	Ahmet is a foreign service officer.
Sağcılar burada, solcular orada.	The rightists [conservatives] are here [and] the leftists [radicals] there.

24.6 Grammar Drill on { -cı } + { -lık } : Sample Sentence Drill

Konsolosluk yapmış.	[He] apparently worked as a consul.
Benzincilik yapıyor.	[He is] working as a gas station attendant.
İstanbulda şoförlük kolay ¹ değil.	Driving ('driver's work') is not easy in Istanbul.
Ali kapıcılık yapar.	Ali is a doorman ('does doorman's work').

24.7 Note: { -(y)án } 'one who does.....'

Buraya başka bakan da yok.	There's no one else who looks after this place.
----------------------------	---

The stressable suffix { -(y)án } added to a verb root or stem forms a verbal noun denoting 'one who (or which) does (or did) the action of the verb'. This verbal noun does not occur as predicate and is most common as subject although it also may occur as a modifier. It is only rarely possessed.

The form from the verb olmak, olan, is commonly used following adjectives to denote 'the one who is....' as in rahat olan. 'the one who is comfortable' etc. The form is common after the participle with suffix { -mış } as in gelmiş olan 'the one who has come' in which construction the form gelmiş is, of course, not a predicate and is simply the perfective participle with no presumptive or reported sense.

¹ kolay - easy

24.8 Grammar Drills on {-(y)ân}: Sample Sentence Drills

a) As subject:

Parası olan verir.

Who has money ('one who his money is')
will give.

Orada bekleyen kim?

Who is the one waiting there?

Sizi gören oldu mu?

Was there anyone who saw you?

Türkçe konuşan var mı?

Is there anyone who speaks Turkish?

Gitmek isteyen var.

There is someone who wants to go.

Bana telefon eden Ahmetti.

The one who called me was Ahmet.

Çalışan geçer.

Who studies passes.

Bu kitabı okuyanlar iyi oldu-

Those who read this book said it was
good.

ğunu söylediler.

İzin isteyenler izin aldılar.

Those who requested leave got it.

Parası olanlar çok şey aldı.

Those who had money bought a lot.

Rahatsız olanlar derse gelmediler.

Those who were ill didn't come to
class.

Zamanı olanlar bizimle gelir.

Those who have time will come with us.

Negative as subject:

Parası olmayan nasıl seyahat eder?

How is he who has not money to travel?

Mektup yazmayan mektup alır mı?

Does he who does not write letters
receive letters?

Anlamayanlar tekrar sorsun.

Let those who do not understand ask
again.

b) As direct object:

Sabahleyin telefon edeni tanımadım.

I didn't recognize the one who called
in the morning.

Dün bize geleni gördünüz mü?

Did you see the one who came to [see]
us yesterday?

Burada kitap okuyanı görmedim.

I didn't see anyone reading here.

İsteyenleri götüreceksiniz mi?

Are you going to take those who want
[to go]?

Türkçe öğrenenleri bize çağırdık.

We invited those who are learning Turkish to our place.

Çalışanları severiz.

We like those who work.

Negative as direct object:

Beni sevmeyeni ben de sevmem.

I don't like either the one who doesn't like me.

Gitmek istemeyeni göndermeyiz.

We won't send those who don't want to go.

İstanbulu sevmeyeni görmedim.

I've never seen anyone who doesn't like Istanbul.

Bizi düşünmeyenleri biz de düşünmeyiz.

Those who don't think of us-we don't think of them either.

Türkçe dersi almayanları Türkiyeye göndermediler.

They didn't send to Turkey those who didn't take Turkish lessons.

Parası olmayanları götürmeyeceğiz.

We're not going to take those who don't have money.

c) With relational suffixes: {-(y)á}

New York'tan dönene sorun.

Ask the one returned from New York.

Çok çalışana üç gün izin veriyoruz.

We're giving three days leave to those who work hard.

Gelmek isteyenlere 'Gel!' dedik.

We said 'Come' to those who wish to come.

Soranlara söyledik.

We told [it] to those who asked.

Seyahatten dönenlere bakın.

Look at the people returning from a trip.

Gelmek isteyenlere gideceğinizi bildirmiştik.

We had informed those who wanted to come that you were going to go.

Bizimle gelenlere teşekkür ettik.

We thanked those who came with us.

Negatives:

Çay içmeyene kahve verin.

Give coffee to the one who doesn't drink tea.

Sormayana söylemeyiz.

We don't tell those who don't ask.

İstemeyene vermiyorlar.

They don't give to those who don't ask.

Bilmeyenlere öğretiriz.

We teach those who don't know.

Orada olmayanlara mektup yazdılar.

They wrote letters to those who were not there.

{-dân} :

Parası olanlardan istedik.

We asked for [it] from those who have money.

Kahvaltı edenlerden para aldılar.

They took money from those who had had breakfast.

Yalnız çay içenlerden para almadılar.

They didn't take money from those who only drank tea.

{-(y)la}:

Ahmedi tanıyanlarla konuştum.

I spoke with those who knew Ahmet.

d) As modifier: of the subject:

Beni oraya götüren şöför iyi bir şöfördür.

The driver who took me there is a good driver.

Şu masada oturan adam Amerikalıdır.

The man sitting at that table is an American.

Bu sabah telefon eden adam bizim kapıcımızdı.

The man who called this morning was our doorman.

Şu gelen çocuk benim arkadaşımdır.

This child who is coming is my friend.

Şurada kitap okuyan çocuk Ahmed'in çocuğu.

The child reading [a] book over there is Ahmet's child.

Beni karşılamağa gelen arkadaşlar neredeler?

Where are the friends who came to meet me?

Bize doğru gelen çocuklar arkadaşlarınız mıdır?	Are the children coming toward us your friends?
İstanbulda oturan yabancılar çok memnunar.	Foreigners living in Istanbul are very satisfied.
Ders çalışmayan çocuk çok şey öğrenmez.	Children who don't study don't learn very much.
Derse gelmeyen çocuk, Ahmetti.	The child who didn't come to class was Ahmet.
Türkçe bilmeyen hariciyecisi Türkiyeye gitmiş.	The FSO who didn't know Turkish is reported to have gone to Turkey.
Parası olmayan arkadaşlar taksiyle gitmediler.	Those friends who had no money didn't go by cab.
Türkçe bilmeyen hariciyeciler Türkiyeye gitmeyecekler.	FSOs who don't know Turkish aren't going to go to Turkey.
Onu tanıyan çocuklar çok seviyorlar.	Children who know him like [him] very much.
<u>Of the direct object:</u>	
Sizinle konuşan çocuğu tanıyorum.	I know the child who was speaking with you.
Size haber veren adamı gördüm.	I saw the man who gave you the news.
Türkçe çalışan yüzbaşılı bize çağırdım.	I invited the captain who's studying Turkish to our place.
Derse giden çocukları görmedim.	I didn't see the children who went to class.
Bana yardım eden Türkleri tanıyor musunuz?	Do you recognize the Turks who are helping me?
Çalışan çocuğu severim.	I like the child who works.

Of a noun with suffix {- (y) a} :

Şurada oturan adama sorun.

Ask the man sitting there.

Sizi görmek isteyen adama ne söyleyeyim?

What shall I say to the man who wants to see you?

Dün gelen şoföre para verdiniz mi?

Did you give money to the driver who came yesterday?

Dün telefon eden arkadaşlara gittiniz mi?

Did you go to see the friends who called yesterday?

Türkiyeden dönen Amerikalıya sordum.

I asked the American who had returned from Turkey.

Of a noun with suffix {-dân} :

Çalışan çocuklardan memnunuz.

We're pleased with the children who study.

Of a noun with suffix {- (y) la} :

Sizi tanıyan bir adamla seyahat ettim.

I travelled with a man who knows you.

Ahmedi tanıyan adamlarla konuştum.

I spoke with the men who know Ahmet.

24.9 Note {-dân}beri 'since, for'

Odacımız Mehmet Efendi uzun zamandan beri izinli.

Our janitor, Mehmet, has been on leave for a long time.

This sentence from the basic sentences illustrates the form beri, a noun meaning literally 'this side [of]', here used as a phrase final word with a preceding noun with suffix {-dân} . In this structure the translation is usually 'since' or 'for'. The choice between these two English concepts depends on whether the noun with suffix {-dân} refers to a moment in time or to a period of time.

o zamandan beri

'since that time.....'

uzun zamandan beri

'for a long time.....'

geçen haftadan beri

'since last week.....'

üç haftadan beri

'for three weeks.....' or 'since three weeks ago.....'

It is clear from these examples that English here makes a distinction which is not made in the Turkish. Note also that where English uses a 'perfect' tense after 'since' or 'for' in these structures, Turkish uses a predicate lacking anything corresponding to a 'perfect' form.

24.10 Grammar Drills on {-dân}beri:

a) 'for' Sample Sentence Drill

İki seneden beri Ankaradayız.

Uzun zamandan beri sinemaya gitmedik.

Altı aydan beri türkçe çalışıyorlar.

b) 'since' Sample Sentence Drill

Dün akşamdan beri hastayım.

Nezamandan beri buradasınız?

Saat dörtten beri Ahmedî bekliyorum.

Geçen seneden beri görüşmedik.

c) With verbal nouns: Simple Substitution Drill

Cue	Pattern
	Buraya döndüğüm ¹ den beri hava iyi gidiyor.
(siz)	Buraya döndüğünüzden beri hava iyi gidiyor.
(onlar)	Buraya döndüklerinden beri hava iyi gidiyor.
(o)	Buraya döndüğünden beri hava iyi gidiyor.
(sen)	Buraya döndüğünden beri hava iyi gidiyor.
(biz)	Buraya döndüğümüzden beri hava iyi gidiyor.
(ben)	Buraya döndüğümünden beri hava iyi gidiyor.

¹ hava - air, weather

UNIT 25

25.0 Dialog: 'Taking Leave'

-John-

lâzım

necessary

Ahmet bey, bana müsaade, gitmem

Ahmet, excuse me ('to me permission'), I have to go.

lâzım.

-Ahmet-

acele etmek

to hurry

beraber

together

Estağfurullah. Niçin acele

Don't mention it. Why are you hurrying? We could have eaten together someplace.

ediyorsunuz? Beraber bir yerde

yemek verdik.

-John-

söz

word

söz vermek

to give ones word

Çok iyi olurdu ama söz verdim,

That would have been nice but I've given my word. Ali is waiting [for me].

Ali bekliyor.

-Ahmet-

mani

hindrance

mani olmak

to hinder, to be a hinderance

O halde mani olmayayım.

In that case I won't keep you.

-John-

hoşça kalın

stay happy

fırsat

opportunity

Hosça kalın Ahmet bey. İnşallah

So long Ahmet. I hope we'll
get together again at the
first opportunity.

ilk fırsatta yine görüşürüz.

-Ahmet-

İNşallah. Güle güle. Aliye benden

I hope so. Goodbye. Give Ali
my very best regards.

çok çok selâm söyleyin.

-John-

Olur efendim, söylerim.

OK, I will.

25.1 Vocabulary Drill: mani olmak 'to hinder' Multiple Substitution Drill

Bize	mani	oldular.
Size		olmadılar.
Bana		oluyorlar.
Aliye		olacaklar mı?
Ona		olur.
Sana		olmaz.
Bize		olmadı.

25.2 Questions on the Dialog and Related Questions:

1. Kimin şimdi gitmesi lâzımmış?
2. John, kime söz vermiş?
3. John'u kim bekliyormuş?
4. Ahmet bey John'un gitmesine mani oldu mu?

25.3 Note: Verbal Noun with Suffix { -má } :

Ahmet bey, bana müsaade, gitmem lâzım.

This sentence from the dialogue of this unit illustrates the verbal noun form with suffix { -má } , in this case with a first person singular possessed

suffix following. The 'literal' meaning of the form is 'my going'.

Note that the form of this verbal noun is like that of the infinitive verbal noun (with suffix {-mák}) except that the /k/ is not there. The infinitive verbal noun denotes the performance of the action in the abstract:

Gitmek zor. 'To go is difficult'.

while the verbal noun with suffix {-má} denotes the performance of the action on one (or perhaps more) occasions, usually by a particular performer. The performer is indicated by the possessed suffix to the verbal noun. The infinitive never occurs with a possessed suffix since the performance of the action in the abstract is not the performance by a particular person, while this verbal noun usually is to be heard with a possessed suffix indicating the performer of a specific performance of the action. It does occur without possessed suffixes, commonly as a modifier, but this use will be taken up at a later stage.

25.4 Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-ma} :

a) Multiple Substitution Drill

	Şimdi gitmem	lâzım.
(senin)	gitmen	lâzım mı?
(onun)	gitmesi	lâzımmış
(bizim)	gitmemiz	
(sizin)	gitmeniz	
(onların)	gitmeleri	
Alinin	gitmesi	
(benim)	gitmem	

b) Multiple Substitution Drill

	Ona	söylememem	lâzımdı.
(senin)		söylememen	
(onun)		söylememesi	
(bizim)		söylemememiz	
(sizin)		söylememeniz	
(onların)		söylememeleri	
Alinin		söylememesi	
(benim)		söylememem	

25.5 Note: Verbal Noun with Suffix {-mâ} as Direct Object.

This usage has not occurred in the dialogues to date. The following sentence will illustrate:

Ahmet bey bana müsaade etmedi, gitmememi söyledi.

'Ahmet bey did not give me permission (and) told me not to go ('said my not going').

This verbal noun occurs commonly as the direct object of verbs such as söylemek 'to say' and istemek 'to want' and translates in such contexts by the English infinitive.

25.6 Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-mâ} as Direct Object.

a) Multiple Substitution Drill

	Telefon etmemi	söyledi.
(senin)	etmeni	
(onun)	etmesini	
(bizim)	etmemizi	

He told me to phone you.

b) Multiple Substitution Drill

(sizin)	Telefon	etmenizi	söyledi.
(onların)		etmelerini	
Alinin		etmesini	
(benim)		etmemi	

c) Multiple Substitution Drill

	Onu da	götürmenizi	rica ediyor.
(bizim)		götürmemizi	
(senin)		götürmeni	
(onların)		götürmelerini	
(onun)		götürmesini	
(benim)		götürmemi	
(sizin)		götürmenizi	

d) Multiple Substitution Drill

	Beklememenizi	istemişler.
(sizin)	Beklememenizi	
(onun)	Beklememesini	
(onların)	Beklememelerini	
(benim)	Beklemememi	
(senin)	Beklememeni	
Alinin	Beklememesini	

They wanted us not to wait.

you

(etc.)

(bizim) Beklemememizi

e) With Suffix {-(y)â} : Multiple Substitution Drill

	Mektup yazmama	mani oldu
(senin)	yazmana	mani olmadı.
etc.		

f) Multiple Substitution Drill

(onların)	Mektup	yazmalarına	mani	oldular mı?
(bizim)		yazmamıza		
(onun)		yazmasına		
(sizin)		yazmanıza		
Alinin		yazmasına		
(benim)		yazmama		

g) Multiple Substitution Drill

	Konsolosu	görmemize	müsaade ettiler.
(sizin)		görmenize	müsaade etmediler.
Alinin		görmesine	etmediler mi?
(benim)		görmeme	ettiler mi?
(onların)		görmelerine	
(senin)		görmene	
(onun)		görmesine	
(bizim)		görmemize	

h) with suffix {-dân} : Multiple Substitution Drill

	Çalışmamdan	memnun.
(sizin)	Çalışmanızdan	
(onların)	Çalışmalarından	
(onun)	Çalışmasından	
(bizim)	Çalışmamızdan	
(senin)	Çalışmandan	
(benim)	Çalışmamdan	

UNIT 26

26.0 Dialog: 'An Invitation'

-Bülent-

yürümek

to walk,

yürümüşken

since [we've] walked

ev

house

uğramak

to call, to drop in,
to stop at

Buraya kadar yürümüşken, bari

Since we've walked this far,
let's drop into our house too.

bizim eve de uğrayalım.

-Orhan-

yakın

near, close

Buraya yakın mı oturuyorsunuz?

Do you live near here?

-Bülent-

hemen

just, right

şuracık

a little way off,
just there

şuracıkta

right there

cadde

avenue

Evet, hemen şuracıkta, caddede.

Yes, right over there on the
avenue.

-Orhan-

Caddenizin ismi ne?

What's the name of your avenue?

-Bülent-

Atatürk

Ataturk ('Father
of Turks') Name
given to Mustafa
Kemal

Atatürk Caddesi.

Ataturk Avenue

-Orhan-

tesadüf

coincidence, chance

tesadüf etmek

to chance upon

bulvar

boulevard

Ne tesadüf! Biz de Atatürk Bul-
varında oturuyoruz.

What a coincidence, we [also]
live on Ataturk Boulevard.

-Bülent-

İçeri buyrun, biraz dinlenin,
bir de çay içeriz.

Come in, rest a bit, and we'll
have a cup of tea.

-Orhan-

erken

early

çünkü (çünkü)

because

kütüphane

library

Yalnız erken dönmem lâzım, çünkü
kütüphaneye uğrayacağım.

Only, I must return early be-
cause I'm going to stop at
the library.

-Bülent-

Kitap mı alacaksınız?

Are you going to get a book?

-Orhan-

daha

more

iade etmek

to give back, to
return

Hayır, daha evvel almıştım, onu
iade edeceğim.

No, I took it out earlier,
I'm going to return it.

26.1 Vocabulary Drills:

a) hemen 'right away' Sample Sentence Drill

Hemen buraya gelin.

Telefon edin, taksi hemen gelir.

Çok zamanımız yok. Hemen gidelim.

Sordum, hemen söyledi.

Şimdi gidiyorum, hemen döneceğim.

b) hemen 'right' , 'just' Sample Sentence Drill

Sola dönün, lokanta hemen orada.

Hemen şurada bir otel var.

Ahmedi hemen şuracıkta gördüm.

Hemen buralarda ucuz otel var mı?

c) hemen hemen 'almost', 'just about' Simple Substitution Drill

Hemen hemen	üç saat bekledim.
	iki saat uyudu.
	her gün sizdeler.
	her dakika paraya ihtiyacı olduğunu söylüyor.
	her hariciyecisi onu tanır.

26.2 Questions on the Dialog and Related Questions:

1. Bülent hangi caddede oturuyor?
2. Orhanın niçin erken dönmesi lâzımdı?
3. Orhan kütüphanede ne yapacaktı?
4. Orhanla Bülent içerde ne yapacaklar?
5. Burada kütüphane var mı?
6. Yakında postahane var mı?
7. İstasyon buraya uzak mı?
8. Yakında mı oturuyorsunuz?
9. Bu sabah yürüdünüz mü?
10. Çok yürür müsünüz?

26.3 Note: Omission of Possessed Suffixes on Certain Possessive Constructions:

Buraya kadar yürümüşken, bari bizim eve de uğrayalım.

This sentence from the dialogue illustrates a construction in which a first person possessor (bizim) is followed immediately by the item possessed. In such a construction, the possessor is expressed only to provide contrast with something else in the sentence (in this case the implication is that we've come this far to stop in and do some errand or other and why not just go a bit farther and stop off at another place - namely our house). The personal possessed suffix on the item possessed would be quite redundant. This redundancy is usually avoided when the possessor is first person, especially if the item possessed is of some considerable value or symbolizes some status. It is less likely to be omitted with second person and is not omitted with a third person possessor. The rationale of this construction may be that one does not wish overly to call attention to one's own possessions hence when contrastive emphasis requires the possessor form of the first person pronoun (benim or bizim), modesty dictates the omission of the redundant possessed suffix on the item possessed. If other words intervene between possessor and possessed, the omission of the possessed suffix is not possible.

26.4 Note: Phrase Final Suffix {- (y)ken} :

A phrase-final suffix is one which occurs on a predicate (usually a subordinate predicate in a longer sentence) and which is never followed by any other suffix - personal or otherwise.

Buraya kadar yürümüşken, bari bizim eve de uğrayalım.

This sentence from the dialogue illustrates the suffix {- (y)ken} . The form of this suffix is /-yken/ after a vowel and /-ken/ after a consonant, and the syllable /ken/ is non-harmonic (always has the vowel /e/) and unstressable. In this sentence the suffix occurs suffixed to the participle yürümüş 'have walked'. The suffix is a form of the hypothetical verb 'imek' parallel to {- (y)dı} and

{-(y)mış} (see 15.3 and 19.1) and, like those forms, has an independent literary form occasionally seen in writing - iken (parallel to idi and imış).

The meaning of the suffix is a temporal one - variously to be translated 'when', 'while' and, by extension of the temporal meaning, 'since' and 'although'. Like the other 'imek' forms, it may occur after noun or adjective predicates as well as after verbal participles: buradayken 'when/while/since [one is] here.' This suffix does not follow the past form of the verb with suffix {-d₁} .

None of the phrase-final suffixes accepts any personal suffix and the person of the actor performing the action denoted by the verb stem of the phrase-final is indicated by the context. In the sample sentence the actor is interpreted as first person plural since the second clause of the sentence has a first person plural personal suffix and no other person is referred to anywhere in the sentence. See the drills below for further examples of the use of this suffix.

26.5 Grammar Drills on {-(y)ken} :

a) Directly on a noun stem with no subject Multiple Substitution Drill

	Çocukken	çok	meşguldüm.	When a child.....
(sen)	Hariciyeciyken		meşguldün.	While an FSO.....
(biz)	Askerken		meşguldük.	a soldier....
(siz)	Yüzbaşıyken		meşguldünüz.	a captain....
(onlar)	Bekçiyken		meşguldüler.	a watchman...
(o)	Kapıcıyken		meşguldü.	a doorman....
	Şoförken			a driver.....
	Konsolosken			consul.....
	İyiyken			well.....
	Rahatken			Since comfortable..

b) On a noun with suffix {-da} : Multiple Substitution Drill

	Ankaradayken	bir iki beyle	tanışmıştım.
(siz)	Oradayken		tanışmıştınız.
(biz)	Oteldeyken		tanışmıştık.
(o)	Amerikadayken		tanışmıştı.
(sen)	Seyahatleyken		tanışmıştın.
(siz)	Benzincideyken		tanışmış mıydınız?

c) With var and yok: with subject stated. Sample Sentence Drill

Ben varken size niçin sorsun?

When since I'm here why should he ask you?

Ben yokken ne yaptınız?

What did you do when I wasn't here?

Biz otelde yokken gelmişler.

They evidently came when we weren't at the hotel.

Param varken herşeyi almak isterim.

When I have money I want to buy everything.

Parası yokken hiç bir yere gitmez.

When he hasn't money he doesn't go anywhere.

d) On participles with suffix {-(á,í)r} Sample Sentence Drill

Okurken başka şey düşünmem.

Uyurken hiç lir şey duymaz.

Beni Ahmede takdim ederken 'Çok iyi arkadaşım Ali'dedi.

Parayı verirken bir şey söyledi mi?

Gelirken üç yerde durduk.

Çay içerken birisi gelmiş.

Tercüme ederken yorgundunuz.

e) Some examples of ambiguity with this construction: Sample Sentence Drill

Aliyi konuşurken gördüm.

or

I saw Ali while he was talking.

I saw Ali while I was talking.

Aliye sizi beklerken telefon ettim.

or

I phoned Ali while he was waiting for you.

I phoned Ali while I was waiting for you.

but note:

Konuşurken Aliyi gördüm.

I saw Ali while I was speaking.

Sizi beklerken Aliye telefon ettim.

I phoned Ali while I was waiting for you.

Çayı tazeyken severim.

I like tea when it is fresh.
(no ambiguity because of the meanings)

f) on participle with {-miş} : 'since' Simple Substitution Drill

	Buraya kadar gelmişken bize de	uğrayalım.	Since we've.
(siz)		uğrayın.	you've.
(o)		uğrasın.	he's.
(sen)		uğra.	you've.
(onlar)		uğrasınlar.	they've
(siz)		uğrayınız.	you've.

g) Single Substitution Drill

	Amerikaya gelmişken bari İngilizce de	öğren.
(siz)		öğrenin.
(ben)		öğreneyim.
(o)		öğrensın.
(biz)		öğrenelim.
(onlar)		öğrensinler.
(siz)		öğreniniz.

h) Single Substitution Drill

	Başlamışken bari tercüme de	edelim.
(siz)		edin.
(sen)		et.
(o)		etsin.
(onlar)		etsinler.
(siz)		ediniz.

i) on participles with {-mış} and {-(y)âcâk} followed often by a negative in the main clause. 'although' Sample Sentence Drill

Parasını vermişken almadı.

Although [somebody] gave [him] his money, he didn't take it.

Çayı ısmarlamışken beklemedi, gitti.

Although he ordered the tea, he didn't wait [for it] [but] left.

Söz vermişken gelmedi.

Although he promised he didn't come.

Gidecekken gitmedik.

Although we were going to go, we didn't go.

Alacakken düşündüm almadım.

Although I was going to buy [it], I considered [and] didn't but [it].

Bize gelecekken sinemaya gitmişler.

Although they were going to come to [visit] us, they apparently went to the movies.

26.6 Note: The General Verbal Conjunctive Suffix {-(y)îp}:

Sabahleyin vagon restorana gidip taze bir çay içtim.

This sentence from an earlier dialogue illustrates a stressable suffix which resembles a phrase-final suffix but has a broader application. The form of the suffix is {-yîp} after vowels and {-îp} after consonants. Its function is to denote simply that the verb stem to which it is attached is to be construed as having all the same suffixes as the next verbal form which occurs in the sentence. Thus in addition to its use as in the sentence above to join two clauses into a compound sentence translated 'I went to the dining car and drank a fresh [cup of] tea.', it may also occur when the next verbal form in the sentence is a verbal noun, in which case it indicates that the verb stem to which it is attached is to be construed also as a verbal noun in parallel construction with the following one:

Alıp götürmem lâzım.

I must get [it] and take it along.

Gidip gitmeyeceğini söylemedi.

He didn't say whether he was going to go or not ('His going, his not going he didn't say.')

In the sample sentence at the beginning of this note this conjunctive form joins two verbal forms of which the second is a predicate and so forms a compound predicate. In this usage this conjunctive form functions like a phrase final and is followed like other phrase finals by /||/ juncture. The drills below provide practice in this usage - others will be drilled in future units.

26.7 Grammar Drills on {-(y)ıp}

- a) Followed by the participle with suffix {-(y)acak}. Multiple Substitution Drill

	Kahve içip	geleceğim.
(o)	Simit alıp	gelecek.
(biz)	Haber verip	geleceğiz.
(onlar)	Taksi çağırıp	gelecekler.
Bülent	Aliye bir şey söyleyip	
	Mektubu gönderip	
	Ahmedi oteline bırakıp	

- b) Repeat drill (a) using the verb form with suffix {-dı} - the past: ie.

Kahve içip	geldim.
etc.	etc.

- c) Repeat drill (a) above using the participle with suffix {-miş} plus {-(y)dı}:

Kahve içip	gelmiştim.
etc.	etc.

- d) Repeat drill (a) with the participle with suffix {-ıyor} :

Kahve içip	geliyorum.
etc.	etc.

26.8 Note: Interjections with ne 'what':

Ne tesadüf!	What a coincidence!
-------------	---------------------

The question word ne functions as a modifier of nouns or adjectives in interjections. The construction is very similar to the English construction which

serves as its translation above. The question word nasıl may also be heard occasionally in such interjections.

26.9 Grammar Drill on Interjections with ne. Sample Sentence Drill

Ne iyi adam!	What a good man!
Ne güzel ev!	What a pretty house!
Ne yazık!	What a pity!
Ne güzel kız!	What a beautiful girl!
Ne iyi şey!	What a wonderful thing!
Ne eski bina!	What an ancient building!
Ne çok yiyor!	How much he eats!
Ne çok konuşuyor!	How much she talks!
Ne kadar güzel konuşuyorsunuz!	How beautifully you speak!
Nekadar güzel bir gün!	How beautiful a day!
Nekadar iyi bir çocuk!	How good a child!
Eviniz nekadar temiz!	How clean your house is!
Nekadar meraklısınız!	How interested you are' or How concerned you are!

26.10 Narrative Drill

Orhanla Bülent çok yürümüşlerdi, yorgundular. Bülent orada yakında oturuyordu. Evi Atatürk Caddesindeydi. Oraya kadar yürümüşken, Bülent'in evinde bir çay içip dinlenmek istediler. Yalnız, Orhan çok oturmayacaktı; çünkü kütüphane uğraması lâzımdı. Daha evvel bir kitap almıştı, onu iade etmek istiyordu.

UNIT 27

27.0 Dialog: 'At Bülent's House (I)

-Orhan-

Yakınmış, ben daha uzakta otur-

It's close! I was thinking you
lived farther away.

duğunuzu zannediyordum.

-Bülent-

defa

time, occasion

bır defa

once

Bize daha evvel bir defa gelmiştiniz,

You came to see us once before
didn't you?

değil mi?

-Orhan-

yıl

year

yılbaşı

New Years (head
of the year)

kutlamak

to celebrate

Evet, geçen yılbaşı gecesini

Yes, we celebrated last New
Year's eve at your place.

sizde kutlamıştık.

-Bülent-

anne

mother

O halde annemle tanışmamıştınız,

In that case you've not met my
mother because she was on a
trip at New Years...My friend
Orhan, Mother.

çünkü annem yılbaşında seyahat-

teydi. Arkadaşım Orhan, anne.

-Zeynep Hanım-

yavru/ evlât

offspring, child

Hoş geldiniz, evlâdım.

Welcome, my child. I'm glad to meet you.

Tanıştığımıza memnun oldum.

-Orhan-

hanım

lady

hanımefendi/hânfendi/

honored lady, madame

Müşerref oldum, hanımefendi.

I'm honored, madame.

-Bülent-

şöyle

thus, in that fashion

koltuk

armchair, (also 'elbow')

Şöyle oturun, Orhan, o koltuk

Sit over there, Orhan. That armchair is more comfortable.

daha rahat.

27.1 Vocabulary Drills

a) oturmak 'to reside, to live' Sample Sentence Drill

Nerede oturuyorsunuz?

Where do you live?

Buradan çok uzakta oturuyorlarmış.

They're said to live a long distance from here.

Hangi caddede oturuyor?

Which avenue does he live on?

Atatürk Caddesinde oturuyoruz.

We live on Ataturk Avenue.

Eskiden İnönü Bulvarında oturuyorduk.

We used to live on Inonu Boulevard.

b) oturmak 'to sit' Sample Sentence Drill

Lütfen şu koltuğa oturun.

Please sit in that chair.

Yere oturalım.

Let's sit on the floor.

Buraya oturmayın.

Don't sit here.

Şurada oturan hanımı görüyor musunuz?

Do you see the lady sitting over there?

Şu masada oturanlar Türkçe bilmiyorlar mı?

Don't these sitting at that table know Turkish?

c) oturmak 'to stay' Sample Sentence Drill

Ahmetlere gittik, iki saat oturduk.

We went to the Ahmets' [and] stayed two hours.

Alilerde kaç saat oturacaksınız?

How many hours are you going to stay at the Alis'.

Bülentlere gidiyorum, biraz oturup gelirim.

I'm going to the Bülents'. I'll stay just a little and come [back].

27.2 Questions on the Dialog and Related Questions:

1. Orhan Bülentlere daha evvel kaç defa gitmişti?
2. Orhan geçen yılbaşı gecesini nerede kutlamıştı?
3. Bülent'in annesi yılbaşında neredeymiş?
4. Bülent'in annesinin ismi ne?
5. Bülent annesini kiminle tanıştırdı?
6. Geçen yılbaşını siz nerede kutladınız?
7. Günde kaç defa yemek yersiniz?
8. Günde kaç defa çay içiyorsunuz?
9. Yılda kaç defa sinemaya gidirsiniz?

27.3 Note: Comparison with and without daha:

Şöyle oturun, Orhan, o koltuk daha rahat.

This sentence from the dialogue illustrates the use of daha 'more' in comparison. When the item to which something is being compared is not mentioned as in this case, the use of daha is required to effect a comparison since the sentence o koltuk rahat. 'That armchair is comfortable' is not a comparison. When, however, the two items being compared are both mentioned, the suffix {-dân} identifies the lesser item, daha is somewhat redundant and its use is

not obligatory. Thus these two sentences both have the same translations:

Bu koltuk o koltuktan daha rahat. This armchair is more comfortable than that armchair.

Bu koltuk o koltuktan rahat.

Note that daha functions to effect a comparative translating both English forms with more, such as 'more comfortable' and those with suffix -er, as 'better'.

27.4 Grammar Drills on Comparisons

daha 'more' in Comparisons: Sample Sentence Drill

Ahmet benden daha büyüktür.	Ahmet is older than I.
Ahmet daha büyüktür.	Ahmet is older.
Ahmet benden büyüktür.	Ahmet is older than I.
Bu kitap o kitaptan daha iyi.	This book is better than that.
Bu kitap daha iyi.	This book is better.
Bu kitap o kitaptan iyi.	This book is better than that.
Ali Ahmetten daha küçük.	Ali is younger than Ahmet.
Ali daha küçük.	Ali is younger.
Ali Ahmetten küçük.	Ali is younger than Ahmet.
Bu koltuk şu koltuktan daha rahat.	This armchair is more comfortable than that armchair.
Bu koltuk daha rahat.	This armchair is more comfortable.
Bu koltuk şu koltuktan rahat.	This armchair is more comfortable than that armchair.

27.5 Note: The Use of en and of the Possessed Suffixes in the Superlative:

The superlative in Turkish is expressed by the word en 'most' before the quality. The word is commonly used adjectivally as in:

én rahat koltuk 'the most comfortable armchair'

However, the word denoting the quality may also have a third person possessed suffix and not be followed by any noun. In such a case the denotation is 'the....est one':

en rahatı 'the most comfortable'

This construction is frequently preceded by a possessor noun or a noun with suffix {-dán} indicated from among what items the one designated is the ...est:

koltukların en rahatı 'the most comfortable of the armchairs'

koltuklardan en rahatı

In such constructions, of course, the word with the possessed suffix is a noun and, as such, may be inflected with relational suffixes as direct object, etc.:

Bunların en iyilerini ben aldım. 'I bought the best of these.'

This construction is reminiscent of the construction in English here used to translate it - in which a superlative occurs with the and functions as a noun. Note however, that, while in English the use of an 'adjective' as noun in this way is restricted to the superlative (or the 'comparative' of two items) in Turkish the comparative form may also occur in this construction:

Bunun daha iyisini istiyorum. 'I want a better one of these than this.' ('This's better I want.')

and, indeed, the 'adjective' inflected with possessed suffix may occur as noun with or without relational suffixes in other constructions than those involving comparison:

Çocukların çoğu çalışmaz. Most children don't work. ('of children
the most don't work')

27.6 Grammar Drill on en 'most' etc.

a) Sample Sentence Drill

En büyük oda benim.

The biggest room is mine.

Çocukların en büyüğü benim.

I'm the biggest of the children. (The children's biggest I am')

En yakın arkadaşınız kim?

Who's your closest friend?

En yakın lokanta on dakika uzakta.

The nearest restaurant is ten minutes away.

En ucuz koltuklar burada.

The cheapest armchairs are here.

b) Simple Substitution Drills:

En	pahalısı	burada.
	ucuzu	
	iyisi	
	büyüğü	
	küçüğü	
	rahatı	
	hoşu	
	yakını	
	uzağı	
	çoğu	
	azı	

En	pahalısını	ben aldım.
	ucuzunu	
	iyisini	
	büyüğünü	
	rahatını	
	çoğunu	
	azını	
	küçüğünü	

c) with {-dân} Simple Substitution Drill

En	ucuzundan	istiyorum.
	pahalısından	
	iyisinden	
	büyüğünden	
	küçüğünden	

d) With çok and az without Possessed Suffixes: Multiple Substitution Drill

En	çok	kim çalışır?
	az	Ahmet okuyor.
		ben yürürüm.
		siz gülüyorsunuz.

e) çoğu without Comparative or Superlative: Multiple Substitution Drills

Hariciyecilerin	çoğu	orada
Arkadaşlarımın		iyi
Kitapların		burada
Lokantaların		
Onların		

Arkadaşlarımın	çoğunu	gördünüz.
Şoförlerin		bilirim.
Onların		
Kitapların		
Lokantaların		

f) çok with Other Possessed Suffixes: Sample Sentence Drill

Çoğumuz İngilizce biliyoruz.

Çoğumuz çalışmadık.

Çoğumuz sizinle gitmek istiyoruz.

Çoğunuz iyi konuşuyorsunuz.

Çoğunuz çalışmışsınız.

Çoğunuz iyi bilmiyorsunuz.

27.7 Narrative Drill:

Orhan Bülent'in evine daha evvel bir defa gitmişti. Geçen yılbaşı gecesini Bülentlerde kutlamışlardı. Fakat evi iyi bilmiyordu; daha uzakta olduğunu zannediyordu. Ev o kadar uzakta değildi.

Bülent Orhan'ı annesiyle tanıştırdı. Daha evvel tanışmamışlardı, çünkü Bülent'in annesi geçen yılbaşında seyahatteydi.

UNIT 28

28.0 Dialog: 'At Bülent's House' (II)

-Bülent-

Babam evde yok mu, anne?

Isn't Dad home, mother?

-Zeynep-

ağa

Aga (a title of respect now generally used for village elders)

ağabey

elder brother

sinema

movies

Hayır, ağabeyinle sinemaya gitti.

No, he went to the movies with your (older) brother.

-Bülent-

Hangi sinemaya?

Which theatre?

-Zeynep-

Ar

Ar (a theatre name)

Ara.

To the Ar.

-Bülent-

seans

showing

Kaç seansına?

To what showing?

-Zeynep-

buçuk

--and a half (after a whole number)

Dört buçuğa. Biraz daha erken

To the four thirty [showing].
If you'd come a bit earlier
you'd have [been able to] gone
with them.

gelseydiniz, siz de onlarla gider-

diniz.

-Bülent-

yok

No!

annecik

little mother,
dear mother

oynamak

to play, to appear
(at a theatre)

film

film, movie

neredeysse

almost, at any
moment, about to
wherever...is

Yok, anneciğim; gitmediğimiz daha

No, Mother dear, it was better
we didn't go. The film play-
ing at the Ar is reportedly
no good at all. Anyway they'll
come at any moment.

iyi oldu. Ar'da oynayan film

hiç iyi değilmiş. Zaten onlar da

neredeysse gelirler.

-John-

son zamanlarda

lately ('at the
last times')

Son zamanlarda hiç sinemaya gitmedim.

I haven't been to the movies
at all lately.

-Bülent-

tip

type, kind

En çok ne tip filimleri seversiniz?

What kind of films do you
like best?

-John-

kóvboy

cowboy

gangister

gangster

Kovboy ve gangister filimlerini

I really like cowboy and
gangster movies a lot.

çok severim doğrusu.

28.1 Questions on the Dialog and Related Questions:

1. Bülend'in babası evde miydi?
2. Sinemaya kiminle gitmişti?
3. Hangi sinemaya ve kaç seasına gitmişlerdi?
4. Bülent te gitmek ister miydi?
5. Ar'da oynayan filim iyi miymiş?
6. John en çok hangi tip filimleri severmiş?
7. Siz kovboy filimlerini sever misiniz?
8. Sinemaya çok gider misiniz?
9. Son zamanlarda gördüğünüz bir filmin ismini söyleyin.
10. Gördüğünüz o filim hangi tipti?
11. Bu hafta ___'da ne oynuyor? (Use name of a local theater.)

28.2 Note: {-cık} - Diminutive Suffix

Yok, anneciğim.

'No, Mother dear.'

This sentence from the dialogue exhibits the suffix {-cık} a stressable suffix the denotation of which is diminutive - giving the sense of 'little' and also the implication of 'dear' or 'dear little'. The sense is affectionate rather than patronizing and it is commonly used to familiars such as members of the family, dear friends and the like.

28.3 Grammar Drill on {-cık} Sample Sentence Drill

Ahmetciğim! Çocukları çağırır mısın?	Ahmet [dear]! Will you [please] call the children?
Babacığim! Taksi sizi bekliyor.	The cab is waiting for you, dad.
Ahmetcik ne yapacağını bilmiyordu.	Poor Ahmet didn't know what he was going to do.
Rahat bir odacık buldum.	I found a comfortable little room.
Şuracıkta bir postahane var.	There's a post office right here.
Şu kadarcık kâfidir.	This little bit is enough.

28.4 Note: {-(y)sa} - Real Conditional Enclitic

Dolmuş yoksa telefon eder bir taksi çağırırım.

The suffix {-(y)sa} is a 'conditional' enclitic translating commonly as 'if'. It is a form of the hypothetical verb 'imek' parallel in structure to {-(y)dı} 'past' and {-(y)mış} 'presumptive' and, like them, is unstressable and may occur following any predicate - noun, adjective or participle. The personal suffixes following {-(y)sa} are the same as those following {-dı} and {-(y)dı} - the past forms. Like the other 'imek' forms, this one has an independent literary form occasionally seen in writing but seldom heard - ise.

In addition to this conditional form of 'imek', there is also a 'conditional tense' with suffix {-sá} added directly to the verb stem. This form will be taken up in detail in a later unit. It occurred in the dialog in the sentence:

Biraz daha erken gelseydiniz, siz de onlarla giderdiniz.

'Had you come a bit earlier you too would have gone with them.'

As can be seen from this example, this form expresses the kind of conditional which is commonly referred to as 'contrary to fact' and which requires subjunctive forms in some English usages - forms like 'If I were you' and the like.

In contrast, the enclitic {-(y)sa} expresses what may be called a 'real condition' - the possible occurrence of something. Thus in the sample sentence at the head of this note there is a real possibility that there is no taxi and the translation 'if there be no taxi' would not be appropriate.

The forms of this suffix with personal suffixes and following different types of predicates are exhibited below:

After a participle:

gidersem	If I go	gidersek	If we go
gidersen	If you go	giderseniz	If you go
giderse	If he goes	giderlerse	If they go

After an adjective:

yoksam	If I'm not present	yoksak	If we're not in
yoksan	If you're not present	yoksanız	If you're not in
yoksa	If he's not present	yoklarsa	If they're not in

Following suffix {dâ}

oradaysam	If I'm there	oradaysak	If we're there
oradaysan	If you're there	oradaysanız	If you're there
oradaysa	If she's there	oradalarsa	If they're there

Care must be exercised in pronouncing {-(y)sa} especially before second personal suffixes. Contrast:

gelirsiniz	'You will come.'
gelirseniz	'If you come.'

The difference between these two utterances is not only the difference in the vowel, but also the difference in the juncture which, in most contexts, occurs following them. The conditional form is regularly final in a subordinate predicate and is followed by // juncture with another predication following that.

'Real' conditional clauses are often introduced by the word eğer 'if' to emphasize their conditional nature:

Eğer taksi yoksa.....

28.5 Grammar Drills on {-(y)sa}

a) After Adjectives: Multiple Substitution Drill

Ucuzsa	alırım.
İyiyse	al.
Rahatsa	alın.
Büyükse	alalım.
Küçük değilse	almayalım mı?
	alacağız
	alsınlar
	alacakmış.
	alır.
	almaz.

b) After Nouns: Multiple Substitution Drill

Ahmetse	gelsin
Benzinciyse	buyursun
Arkadaşınızsa	verir
Konsolossa	yapacak
	onu görelim

c) After Suffix {-da} : Multiple Substitution Drill

Postahanedeyse	acele gelsin
Lokantadaysa	onu görürüm
Oradaysa	ona söylerim
Ankaradaysa	niçin haber vermiyor?
Buradaysa	hemen mektup yazsın.
Kapının önündeyse	onunla konuşalım.
Evdeyse	

d) Plural: Multiple Substitution Drill

Lokantadalarsa	onları beklemeyeyim.
Postahanedelerse	görüürüz.
Oradalarsa	söylerim.
Kapının önündelerse	onları görürüm.
Ankaradalarsa	size haber veririz.
Köşedelerse	bana bildirin.

e) With değil: Sample Sentence Drill

Otelde değilsem lokantaya bakın.

Lokantada değilse nerededir?

Evde değilsen kime soralım?

Ahmet değilse kim olacak?

Rahat değilseniz ne yapalım?

İyi değilse iade edelim.

f) With Various Personal Suffixes: Sample Sentence Drill

Hastaysam ona ne?

[And] if I'm sick, what's [it] to him?

Rahatsızsanız niçin dinlenmiyorsunuz?

İyiysen iyiym.

İyiyseniz niçin çalışmıyorsunuz?

Hastaysak hastayız, ne yapalım?

Yabancıysak onlara ne?

Yabancıysalar onlara yardım edelim.

Hastaysalar doktora gitsinler.

g) After Participle with Suffix {- (á, í) r} Simple Substitution Drill

Gelirse	iyi olur.
	beni görsün.
	onunla konuşacağım.
	görürüz.
	söylemeyin.
	beklesin.
	haber versinler.
	memnun olurum

h) Negative

Gelmezse	ne yapayım?
	telefon edin.
	telefon edeyim mi?
	haber veririm.
	ben gideceğim.
	gelmesin.
	memnun olurlar.

i) First Person

Gelirsem	sizi görürüm.
	size de haber veririm.
	memnun olur.
	beni de götürür müsünüz?
	yardım ederler mi?
	benimle konuşacakmış.

j) Negative

Gelmezsem	siz yemeğinizi yiyin. gitsinler. Ahmedi gönderirim. üzülürler. size ne? üzülür müsünüz? ne olur?
-----------	--

k) Second Person

Gelirsen	görüştürüz.
Gelirseniz	memnun oluruz. memnun olurlar. iyi olur.

l) Negative

Gelmezsen	merak ederiz.
Gelmezseniz	üzülürüz. biz yemeğimizi yeriz. biz de gitmeyiz.

.m) Third Person Plural

Gelirlerse	onlara konuşunuz. size de bildiririm. sinemaya gideceğiz. onları sinemaya götüreceğiz. iyi olur. memnun oluruz.
------------	--

n) Negative

Gelmezlerse	ne yaparız?
	telefon edelim mi?
	biz nereye gideceğiz?
	yalnız gideceğiz.
	siz gelir misiniz?
	gelmesinler.

o) First Person Plural

Gelirsek	bizi onlarla tanıştıtırır mısınız?
	ne vereceksiniz?
	ne yiyeceğiz?
	konusuruz.

p) Negative

Gelmezsek	siz gidin.
	Aliyi göndeririz.
	parayı göndermezler.
	üzülmeyin.
	merak etmesinler.

q) After Participle with Suffix {-(y)âcâk} Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern
	<u>Ali</u> tercüme edecekse_ ben etmeyeyim.
siz	<u>Siz</u> tercüme edecekse <u>ni</u> z ben etmeyeyim.
onlar	<u>Onlar</u> tercüme edecek <u>le</u> rse ben etmeyeyim.
sen	<u>Sen</u> tercüme edecekse <u>n</u> ben etmeyeyim.
o	<u>O</u> tercüme edecekse ben etmeyeyim.
Ahmet	Ahmet tercüme edecekse ben etmeyeyim.
etmeyecekse	<u>Ahmet</u> tercüme etmeyecekse ben edeyim.
onlar	<u>Onlar</u> tercüme etmeyecek <u>le</u> rse ben edeyim.

Onlar tercüme etmeyeceklerse, ben edeyim.

siz Siz tercüme etmeyecekseniz ben edeyim.

o O tercüme etmeyecekse ben edeyim.

sen Sen tercüme etmeyeceksen ben edeyim.

Ali Ali tercüme etmeyecekse ben edeyim.

r) After {-iyor} Simple Substitution Drill

	Mektup yazıyorsanız	gelmeyeyim.
(onlar)	Mektup yazıyorlarsa	
(sen)	Mektup yazıyorsan	
(o)	Mektup yazıyorsa	
(siz)	Mektup yazıyorsanız	

s) Simple Substitution Drill

	Mektup yazmıyorsanız	geleyim.
(o)	Mektup yazmıyorsa	
(sen)	Mektup yazmıyorsan	
(onlar)	Mektup yazmıyorlarsa	
(siz)	Mektup yazmıyorsanız	

t) After {-dı} Substitution - Correlation Drill

Cue Pattern

Söz verdiyse_ gelir.

(ben) Söz verdiysem_ gelirim.

(siz) Söz verdiyseniz_ gelirsiniz.

(onlar) Söz verdilerse_ gelirler.

(biz) Söz verdiysek_ geliriz.

(sen) Söz verdiysen_ gelirsin.

Ali Ali söz verdiyse gelir.

28.6 Note {-(y)sa} Following Questions Words '.....ever':

/neredeys/ 'any moment, about to' /kimse/ 'person, anyone'

The suffix {-(y)sa} following questions words - ne and compounds with ne, such as nekadar; kim, hangi, nasıl, kaç - produces forms with similar use and meaning to English forms with -ever following questions words - like whatever, wherever, however, whoever. Note the following sentences:

Bu kitap kaç liraysa alalım.	'However many liras this book is, let's buy it.'
Neyse gidelim.	'Let's go anyway (whatever [it may be]).'
Hangisiyse gelsin.	'Whichever one [it is], let him come.'
Her nasılsa gidiyoruz.	'We're going no matter how (However [it may be]).'
Kimse kapıyı açmayalım.	'Let's not open the door, no matter who it is (whoever it may be).'
Ali neredeyse ona haber verelim.	'Let's let Ali know, wherever he is.'

Two of these constructions occur used not as subordinate predicates but as if they were simple word stems: kimse in the sense of 'anybody' as a noun: and neredeys in the sense of 'any moment' or 'about to', as an adverb. The latter occurred in the sentence of the dialog:

Zaten onlar da neredeyse gelirler. 'Anyway they'll come at any moment.'
This usage is almost exactly parallel to that of az kaldı 'almost'. See the drills below for further examples of these forms.

kimse as a noun occurs in such sentences as:

Kimse gelmedi.	'Nobody came (Anybody didn't come).'
Burada kimse var mı?	'Is anybody here?'
Kimseyi görmedim.	'I didn't see anybody.'

28.7 Grammar Drills on neredeyse

a) With Present or Future Predications: Simple Substitution Drill

Neredeyse	gelir	He'll come any moment.
	akşam olacak.	It's just about to become evening.
	dönerler.	They're about to return.
	sabah olacak.	It's nearly morning.

b) With Past Predications: Multiple Substitution Drill

Neredeyse	alıyordum.	I almost bought [it].
Az kaldı	alacaktım.	I was just about to buy it.
	yardım etmeyecektim.	I nearly didn't help.
	size telefon ediyorduk.	We were just about to call you.
	gelmeyecektik.	We almost didn't come.
	soracaktı.	She was just about to ask.
	soruyordu.	She nearly asked.
	trenle gidecektik.	We were just about to go by train.
	telgraf çekiyordum.	I almost sent a wire.

28.8 Narrative Drill

Bülentin babası evde yoktu. Ağabeyiyle babası dört buçuk seansına, Ar sinemasına gitmişlerdi. Bülent onlarla gitmediğine memnun oldu; çünkü ona, Ar'da oynayan filimin güzel olmadığını söylemişlerdi. Ağabeyiyle babası neredeyse sinemadan döneceklerdi.

John son zamanlarda hiç sinemaya gitmemişti. En çok kovboy ve gangister filimlerini seviyordu.

Note: The word ağabey 'elder brother' occurs both with the 'regular' possessed suffix as ağabeyi 'his elder brother' and, probably because it often is pronounced with a long /e/ sound at the end and without /y/, sometimes also occurs with the suffix appropriate to vowel final forms as ağabeysi /ābēsi/.

UNIT 29

29.0 Dialog: 'Admiring the Home'

Adnan

Buyrun efendim. Hoş geldiniz.

Come in, sir. Welcome.

Metem

güzel

beautiful, lovely, fine

maşallah

God be praised! Goodness! My!

Hoş bulduk. Maşallah eviniz çok

Glad to be here. My, your house is very lovely and comfortable.

güzel ve çok rahat.

Adnan

épeydir

it's a long time

Teşekkür ederim. Epeydir böyle

Thank you. We'd been looking for such a house for a long time.

bir ev arlıyorduk.

Metem

taşımak

to move, to carry (from one place to another)

taşınmak

to move (oneself), to change residence

Ne zaman taşındınız?

When did you move [in]?

Adnan

ay

moon, month

İki ay oldu.

It's been two months.

Metem

satın almak

to purchase

yókse

or, otherwise

kira

rent

kirayla oturmak

to rent [a residence], to
occupy a rented place

Satın mı aldınız, yoksa kirayla mı
oturuyorsunuz?

Did you buy [it] or are you renting?

Adnan

gezmek

to go about, stroll, sightsee

ne gezer

not likely! fat chance!

Ne gezer! kirayla oturuyoruz.

Not likely! We're renting.

Mete

aydan aya

monthly, from month to month

Kirayı aydan aya mı veriyorsunuz?

Do you pay the rent monthly?

Adnan

peşin

in advance; former, first;
ready (money)

kontrat

contract, lease

ayrı

other, apart, separated,
isolated

ayrıca

separately, in addition,
besides

Evet, fakat bir senelik peşin

Yes, but we paid a year in advance.
In addition we made a two year
lease.

verdik. Ayrıca iki senelik te

kontrat yaptık.

Mete

ısıtmak

to heat

kalorifer

radiator, central heating

Nasıl ısıtılıyorsunuz? Kalorifer

How do you heat [it]? Is there
central heating?

var mı?

Adnan

Evet var.

Yes, there is.

Mete

odun

firewood

kömür

charcoal, coal

Ne kadar güzel! Oduna kömüre

How wonderful! You have no need of
firewood and charcoal.

ihtiyacınız yok.

Adnan

ton

metric ton (2200 pounds)

kok kömürü

coke

aile

family

Yalnız her aileye bir ton kok kömürü

They only allow one ton of coke
per family.

veriyorlar.

Mete

Kaloriferin temizliği kâfi.

The cleanliness of central heat is
enough [to justify it]. Enjoy
your stay!

Güle güle oturun.

Adnan

Teşekkür ederim.

Thank you.

29.1 Questions on the Dialog and Related Questions

1. Mete Adnanın evini nasıl buldu?
2. Adnan beyi kim ziyaret ediyor?

3. Adnan beyin evi Mete'nin hoşuna gitti mi?
4. Kaç ay evvel taşınmışlar?
5. Evi satın mı almışlar veya kirayla mı oturuyorlarmış?
6. Ne kadar peşin vermişler?
7. Kontratları kaç senelikmiş?
8. Kirayı her ay mı veriyorlarmış?
9. Evde kalorifer var mıymış?
10. Kalorifer için hangi kömürü alıyorlarmış?
11. Türkiyede odun ve kömür pahalı mı?
12. Umumiyetle kaloriferli evler daha pahalı, değil mi?
13. Eviniz büyük mü?
14. Evinizde kaç oda var?
15. Evinizi kömürle mi ısıtıyorsunuz?

29.2 Vocabulary Drills:

a) Maşallah 'How wonderful', 'Lord be praised' Sample Sentence Drill

Maşallah güzel bir çocuk.

What a lovely child!

Maşallah, hoş geldiniz.

How wonderful! Welcome.

Ne iyi bir kız maşallah.

What a fine girl, (Lord be praised). *

Sizi görene maşallah.

You're a hard man to get to see.
('To those who see you - Lord be praised')

b) Epeydir 'It's a long time' Sample Sentence Drill

Epeydir sizi göremedim.

I haven't see you ('I haven't been enabled to see you') for ages.

Epeydir buraya gelmiyordunuz.

It's been a long time since you came around. (It's a long time you weren't coming here.)

* Cultural Note: Turks do not praise the children of their friends without maşallah. To do so would violate a common superstition that praise attracts bad luck to the child unless it is accompanied by a suitable invocation, a superstition not necessarily believed by all who follow the tradition.

Epeydir hasta.

He's been sick for a long time.

Kardeşlerimi epeydir ziyaret
etmedim.

I haven't visited my brother [or
sisters] for a long time.

c) Epey/ Epeyce 'a good deal', 'a lot', 'quite', 'pretty' Sample Sentence

Drill

Eviniz epeyce güzel ve rahat.

Your house is quite pretty and
comfortable.

Eviniz epeyce uzakta.

Your house is pretty far.

Epeyce yol yürüdük.

We walked quite a long way. ('a good
deal of road')

Epeyce ders çalıştık.

We covered a good deal of lesson
material. /We studied pretty hard.

Epeyce geç kaldık.

We were pretty late.

Epeyce güldünüz mü?

Did you laugh a lot?

Epeyce güzel bir kız.

She's a quite attractive girl.

29.3 Variation and Review Drills and Exercises

a) Random Substitution-Transformation Drill

Cue	Pattern
	Ev <u>arıyorum</u> .
(dün)	Ev <u>aradım</u> .
(o)	<u>Ev</u> <u>aradı</u> .
otel	Otel <u>aradı</u> .
(yarın)	Otel <u>arayacak</u> .
(biz)	<u>Otel</u> <u>arayacağız</u> .
lokanta	Lokanta <u>arayacağız</u> .
(şimdi)	Lokanta <u>arıyoruz</u> .
(onlar)	<u>Lokanta</u> <u>arıyorlar</u> .
postahane	Postahane <u>arıyorlar</u> .
(ben)	Postahane <u>arıyorum</u> .

Postahane arıyorum.

(dün) Postahane aradım.

odacı Odacı aradım.

(şimdi) Odacı arıyorum.

ev Ev arıyorum.

b) Minimal Dialogue Exercise (Produce an appropriate response to each of the cues provided. One suitable response to each stimulus is printed but others may be appropriate.)

Cue	Sample Response
Ev için kömür lâzım.	Kömürü nereden alalım?
Odunlar çok pahalı.	O halde kömür alalım.
Kirada oturmak istemiyorum.	Bir ev satın almak için ne bekliyorsunuz?
Ev almak için param yok.	O halde kirayla oturun.

c) Transformation Exercise (The cues in this exercise are statements containing subject, complement and predicate. Produce a question concerning the complement and then the answer to the question.)

Cue	Question	Answer
Adnan Bey <u>başka eve</u> taşındı.	Nereye taşındı?	Başka eve (taşındı).
Mete <u>Adnan'ı</u> ziyaret etti.	Kimi ziyaret etti?	Adnan'ı.
Adnan <u>ev için</u> kontrat yaptı.	Ne kontratlı yaptı?*	Ev için kontrat yaptı.
Ev için <u>odun ve kömür</u> aldı.	Ev için ne aldı?	Odun ve kömür (aldı).

d) Repeat exercise (c) above, asking first a question about the subject, then again asking about the verb.

* Note: While Ne için kontrat yaptı? is possible, the fact that ne için often is used to mean 'Why?' makes the sentence given here more likely.

e) Question and Answer Exercise (Answer each of the questions with a positive and a negative answer. Sample answers are provided. Others may be appropriate.)

Question	Answers
Adnan bey bir senelik ev kirasını verdi mi?	Evet, bir senelik kira verdi. Hayır, üç aylık peşin verdi.
Mete Adnanın annesiyle tanıştı mı?	Evet, tanıştı. Hayır, tanışmadı.
Adnan kömür ve odun aldı mı?	Evet, (kömür ve odun) aldı. Hayır, yalnız kömür aldı, odun almadı.

29.4. Narrative

Mete Adnan'a gitti. Evi çok güzel ve rahat bulduğunu Adnan'a söyledi. Adnan epeydir böyle bir ev arıyordu. İki ay evvel taşınmışlardı. Kirayla oturuyorlardı. Evi kaloriferle ısıtıyorlardı. Mete 'Ne iyi oduna, kömüre ihtiyacınız yok.' dedi. Fakat Adnan her aileye verdikleri bir ton kok kömürünün kâfi olmadığını söyledi.

29.5. Note: Verb Base + {(y)â} + /bil/: The 'Positive Abilitative' Verbal Extension.

A 'verbal extension' is a suffix which may occur between the verb root or extended base and the infinitive suffix {-mâk}. In the sentence:

Kitapları açabilirsiniz. 'You may open the books.'

the infinitive form of the verb used can be seen to be açabilmek, translated 'to be able to open' or 'to be permitted to open'. Thus the extended base of this verb is açabil- and this form can be inflected with all the various suffixes appropriate to any verb root or base.

A verbal extension serves to add an element of meaning to the 'basic' meaning of the verb rather than to denote such things as the time or the aspect of the action (or state) of the verb. The meanings of verbal extensions in

Turkish include such things as 'passive', 'causative', 'reciprocal' and negative'. We have already learned the negative verbal extension {-ma}.

The positive abilitative verbal extension consists of the suffix {-(y)â} plus the root of the verb bilmek 'to know'. The suffix {-(y)â} has been observed in such forms as güle from gül(mek) and the form with this suffix is a verbal noun of rather restricted usage. Historically the development of the abilitative in Turkish comes from the relation between knowing the doing of an action and being able to do it. In this construction the root bil- can be inflected with any of the participle suffixes or verbal noun suffixes but it does not accept any verb extension, including the negative.

The meaning of the construction is ability, permission or possibility.

Note the following examples:

Gidebilirsiniz.	'You may go.'
Olabilir.	'Could be.'
Yapabilecekler.	'They'll be able to do [it].'
Konuşabilirdi.	'He would have been able to talk.'

Note that this form is very common with the suffix {- (â,î)r}, less common with other participial suffixes.

29.6 Grammar Drills on the Positive Abilitative Verbal Extension

a) Simple Substitution Drill

Bu gün	postahaneye	uğrayabilir.
	otele	
	lokantaya	
	konsoloshaneye	
	sinemaya	
	elçiliğe	
	nereye	

He can drop by the postoffice today.

b) Multiple Substitution Drill

Bu gün	kütüphaneye	gidebilirim.
Yarın	Ankaraya	telefon edebilirsin.
Bu akşam	lokantaya	bakabilir.
Gelecek hafta	Manisaya	dönebiliriz.
Bu gece	derse	gelebilirsiniz.
Yarın akşam	sefarethaneye	bırakabilirler.

c) Progressive Substitution Drill

Cue

Pattern

	<u>Bu gün</u> evde oturabilirim.
yarın	Yarın <u>evde</u> oturabilirim.
kütüphane	Yarın kütüphanede <u>oturabilirim</u> .
okumak	Yarın kütüphanede <u>okuyabilirim</u> .
(sen)	<u>Yarın</u> kütüphanede okuyabilirsin.
akşam	Akşam <u>kütüphanede</u> okuyabilirsin.
daire	Akşam dairede <u>okuyabilirsin</u> .
çalışmak	Akşam dairede <u>çalışabilirsin</u> .
(o)	<u>Akşam</u> dairede çalışabilir.
sabah	Sabah <u>dairede</u> çalışabilir.
park	Sabah parkta <u>çalışabilir</u> .
kahvaltı etmek	Sabah parkta kahvaltı edebilir_.
(biz)	<u>Sabah</u> parkta kahvaltı edebiliriz.
öğleden sonra ¹	Öğleden sonra <u>parkta</u> kahvaltı edebiliriz.
otel	Öğleden sonra otelde <u>kahvaltı edebiliriz</u> .

¹ öğle - noon, öğleden sonra - afternoon

d) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Öğleden sonra otelde <u>kahvaltı</u> edebiliriz.
görüşmek	Öğleden sonra otelde görüşebiliriz.
(siz)	Öğleden sonra otelde görüşebilirsiniz.
gece	Gece <u>otelde</u> görüşebilirsiniz.
lokanta	Gece lokantada <u>görü</u> şebilirsiniz.
yemek	Gece lokantada yiyebilirsiniz.
(onlar)	<u>Gece</u> lokantada yiyebilirler.
Öğleden evvel	Öğleden evvel <u>lokantada</u> yiyebilirler.
restoran	Öğleden evvel restoranda yiyebilirler.
konuşmak	Öğleden evvel restoranda konuşabilirler.
(biz)	<u>Öğleden evvel</u> restoranda konuşabiliriz.
bu gün	Bu gün <u>restoranda</u> konuşabiliriz.
ev	Bu gün evde <u>konuşabiliriz</u> .
oturmak	Bu gün evde oturabiliriz.
(ben)	Bu gün evde oturabilirim.

e) Random Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Adnan bey</u> bu akşam Ankaraya taşınabilir.
(ben)	Bu akşam <u>Ankaraya</u> taşınabilirim.
ev	Bu akşam eve taşınabilirim.
(sen)	Bu akşam <u>eve</u> taşınabilirsin.
müsaade almak	Bu akşam müsaade alabilirsin.
(o)	<u>Bu akşam</u> müsaade alabilir.
yarın	Yarın müsaade alabilir.
(biz)	Yarın <u>müsaade</u> alabiliriz.
hareket etmek	Yarın hareket edebiliriz.

Yarın hareket edebiliriz.

(onlar) Yarın hareket edebilirler.

Yarın akşam Yarın akşam hareket edebilirler.

Ankaraya Yarın akşam Ankaraya hareket edebilirler.

Adnan bey Adnan bey yarın akşam Ankaraya hareket edebilir.

bu Adnan bey bu akşam Ankaraya hareket edebilir.

taşınmak Adnan bey bu akşam Ankaraya taşınabilir.

29.7 Grammar Drills on {-(y)á} + /-bil/ + {-dí} 'Past'

a) Simple Substitution Drill

Dün akşam	eve	saat onda gelebildi.
	lokantaya	
	otele	
	sinemaya	

(Repeat the exercise with second and third person and plural subjects.)

b) Multiple Substitution Drill

Dün gece	oraya	saat sekizde	telefon edebildim.
Dün	Manisaya	saat onda	uğrayabildin mi?
Bu sabah	lokantaya	-----	hareket edebildi.
Dün akşam	Ankaraya		haber verebildiniz mi?
Akşam	-----		gönderebildik.
Sabahleyin			gidebildiler.

29.8 Grammar Drills on Abilitative plus {-ıyor} : Present Habitual Ability to

Do the Action:

a) Sample Sentence Drill

Her gün saat sekizde gelebiliyor.

He can come at 8 o'clock every day.

Oradan telefon edebiliyoruz.

We are able to call from there.

Yalnız iki saat çalışabiliyorsunuz.

You may only work two hours.

Her gün dört saat yazabiliyorum.

I can write four hours a day.

Saat dokuzda derse başlayabiliyorlar.

They are able to start class at
9 o'clock.

b) Sample Sentence Drill (Interrogative)

Her zaman dersini çalışabiliyór mu?

Is he able to study constantly?

Sözlerinizi iyi tekrarlayabiliyór

Are we able to repeat your words well?

muyuz?

Buradan telefon edebiliyór musunuz?

Are you able to phone from here?

Ben iyi oynayabiliyór muyum?

Am I showing ability to play well?

Size her gün gelebiliyorlar mı?

Are they able to visit you daily?

c) Progressive Substitution Drill

Cue

Pattern

Dün gece evde yemek yiyebildim.

dün akşam

Dün akşam evde yemek yiyebildim.

lokanta

Dün akşam lokantada yemek yiyebildim.

Ahmetle görüşmek

Dün akşam lokantada Ahmetle görüşebildim.

(biz)

Dün akşam lokantada Ahmetle görüşebildik.

dün gece

Dün gece lokantada Ahmetle görüşebildik.

ev

Dün gece evde Ahmetle görüşebildik.

yemek yemek

Dün gece evde yemek yiyebildik.

(ben)

Dün gece evde yemek yiyebildim.

d) Random Substitution-Correlation Drill

Cue

Pattern

Dün biraz vaktim vardı, mektup yazabildim.

(onun, o)

Dün biraz vakti vardı, mektup yazabildi.

akşam

Akşam biraz vakti vardı, mektup yazabildi.

(onların, onlar)

Akşam biraz vakitleri vardı, mektup yazabildiler.

sabahleyin

Sabahleyin biraz vakitleri vardı, mektup yazabildiler.

(bizim, biz)

Sabahleyin biraz vaktimiz vardı, mektup yazabildik.

Sabahleyin biraz vaktimiz vardı, mektup yazabildik.

dün

Dün biraz vaktimiz vardı, mektup yazabildik.

(benim, ben)

Dün biraz vaktim vardı, mektup yazabildim.

e) Sample Sentence Drill

Demin görüşebildik.

Çok şükür anlayabildi.

Dün o evi tutabildim.

Sonunda konsolosla konuşabildiniz mi?

Epey aradılar, fakat sonunda iyi bir ev bulabildiler.

Maşallah gelebildin!

29.9 Grammar Drills on {-(y)â} + /bil-/ + {-(y)acak}

a) Simple Substitution Drill

Yarın saat	onda	burada olabilecekler.
	üçte	
	beşte	
	birde	
	ikide	

(Repeat the drill with singular and plural subjects in all persons.)

b) Multiple Substitution Drill

Onlara	yardım	edebilecekler mi?
Bize	telefon	edebilecek misiniz?
Adnan'a	teşekkür	edebilecek mi?
Konsolosluğa		edebilecek misin?

c) Progressive Substitution Drill

Cue

Pattern

Yarın dersini çalışabilecek mi?

bu akşam

Bu akşam dersini çalışabilecek mi?

götürmek

Bu akşam götürebilecek mi?

	Bu akşam götürebilecek_mi?
(onlar)	<u>Bu akşam</u> götürebilecekler mi?
Yarın akşam	Yarın akşam <u>götürebilecekler</u> mi?
yardım etmek	Yarın akşam yardım edebilecekler_mi?
(siz)	<u>Yarın akşam</u> yardım edebilecek misiniz?
o gün	O gün <u>yardım</u> edebilecek misiniz?
çalışmak	O gün çalışabilecek misiniz?
(o)	<u>O gün</u> çalışabilecek mi?
yarın	Yarın <u>çalışabilecek</u> mi?
dersini çalışmak	Yarın dersini çalışabilecek mi?

d) Random Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bu gün <u>haber</u> alabileceklerini bilmiyorlar.
mektup	Bu gün <u>mektup</u> alabileceklerini bilmiyorlar.
kitap	Bu gün kitap alabileceklerini bilmiyorlar.
(sizin)	Bu gün kitap alabileceğinizi bilmiyorlar.
(o)	Bu gün <u>kitap</u> alabileceğinizi bilmiyor.
izin	Bu gün izin alabileceğinizi bilmiyor.
(benim)	<u>Bu gün</u> izin alabileceğimi bilmiyor.
yarın	Yarın <u>izin</u> alabileceğimi bilmiyor.
haber	Yarın haber alabileceğimi bilmiyor.
(onların)	<u>Yarın</u> haber alabileceklerini bilmiyor.
bu gün	Bu gün haber alabileceklerini bilmiyor.
(onlar)	Bu gün haber alabileceklerini bilmiyorlar.

29.10 Note: $\{-(y)\acute{a}\} + \{-ma\}$: The 'Negative Abilitative' Verbal Extension.

The negative of the forms treated above is not formed with the negative stem of the verb bilmek but rather with the negative verbal extension $\{-ma\}$ added to the verbal noun form with suffix $\{-(y)\acute{a}\}$.

Kitapları açamazsınız. 'You may not open the books.'/'You can't open the books.'

Note that $\{-ma\}$ is an unstressable suffix and the stress accordingly remains on the $\{-(y)\acute{a}\}$ suffix throughout. This is true even in the forms (like the one illustrated above) with the negative participle the suffix of which is $\{-maz\}$. In 4.7 it was noted that the negative of the participle with $\{-(\acute{a},\acute{i})r\}$ was formed with the suffix $\{-m\acute{a}(z)\}$ which unlike other negatives is stressable. Here in the negative abilitative we see a reversion to the 'regular' pattern in stress.

The form açama in the example above is an extended verb base with two suffixes $\{-(y)\acute{a}\}$ representing here the 'abilitative' concept and $\{-ma\}$ the negative concept. As an extended base this form may serve as stem for a great variety of verbal forms, including the positive abilitative (see 29.5). Thus a form like:

Açamayabilîrsiniz. 'You may be unable to open [it].' (You may be able not to open [it].')

is perfectly possible. Note that the stress in this form comes at the appropriate place following the bil root of the positive abilitative part of the form rather than preceding the $/-m/$ of the negative base. This is presumably due to the fact that bil- is a verb root in its own right and not just a suffix.

29.11 Grammar Drills on the Negative Abilitative Form

a) Sample Sentence Drill

Her gün saat sekizde gelémiyor.

He can't come at 8 o'clock every day.

Buradan telefon edémiyoruz.

We aren't able to call from here.

Güzel tekrarlayámıyorsunuz.

You're not able to repeat well.

İyi bir şey bulámıyorum.

I can't seem to find anything good.

Hiç güzel oynayámıyorlar.

They can't manage to play well at all.

b) Simple Substitution Drill

Gece	postahaneye	telefon edémezsiniz.
	Alilere	
	oraya	
	konsolosluğa	
	buraya	

(Repeat the drill with singular and plural in all persons.)

c) Multiple Substitution Drill

Yarın	evde	oturamaz.
Akşam	kütüphanede	bekliyemezsin.
Sabah	dairede	çalışamayız.
Bu gün	istasyonda	konusamazlar.
	salonda	kalamazsınız.

d) Sample Sentence Drill

Dersini iyi çalışmıyor mu?

Can't he study (his home work) well?

İyi tarif edémiyor muyuz?

Aren't we managing to explain well?

Kitaplarınızı burada bırakámıyor
musunuz?Aren't you permitted to leave your
books here?

İyi türkçe konuşámıyor muyum?

Am I not able to speak Turkish well?

Yarın buraya gelémiyorlar mı?

Aren't they able to come here tomorrow?

e) Sample Sentence Drill with the Interrogative

Otelin önünde bekliyemez miyim?

Mektubu yarın akşam gönderemez misin?

Sabah saat dokuzda burada olamaz mı?

Yarın sabah öğrenemez miyiz?

Dersinize şimdi başlayamaz mısınız?

Bizimle saat sekizde konuşamazlar mı?

f) Progressive Substitution Drill

Cue

Pattern

Dün akşam saat onda haber veremedik.

sabah Sabah saat onda haber veremedik.

erken Sabah erken haber veremedik.

telefon etmek Sabah erken telefon edemedik.

(ben) Sabah erken telefon edemedim.

dün akşam Dün akşam erken telefon edemedim.

saat onda Dün akşam saat onda telefon edemedim.

haber vermek Dün akşam saat onda haber veremedim.

(biz) Dün akşam saat onda haber veremedik.

g) Progressive Substitution Drill

Cue

Pattern

Her gün kütüphanede bekleyemiyorum.

Bu gün Bu gün kütüphanede bekleyemiyorum.

burada Bu gün burada bekleyemiyorum.

çalışmak Bu gün burada çalışmıyorum.

her zaman Her zaman burada çalışmıyorum.

evde Her zaman evde çalışmıyorum.

otur Her zaman evde oturamıyorum.

akşam Akşam evde oturamıyorum.

Akşam evde oturamıyorum.

kütüphanede Akşam kütüphanede oturamıyorum.

beklemek Akşam kütüphanede bekleyemiyorum.

her gün Her gün kütüphanede bekleyemiyorum.

(Repeat drill (e) with other persons, singular and plural.)

h) Progressive Substitution Drill

Bu gün sizlere gelémeyeceğim.

gelecek hafta Gelecek hafta sizlere gelémeyeceğim.

konsoloshaneye Gelecek hafta konsoloshaneye gelémeyeceğim.

uğramak Gelecek hafta konsoloshaneye uğrayamayacağım.

saat onda Saat onda konsoloshaneye uğrayamayacağım.

Alilere Saat onda Alilere uğrayamayacağım.

yardım etmek Saat onda Alilere yardım edémeyeceğim.

bu gün Bu gün Alilere yardım edémeyeceğim.

sizlere Bu gün sizlere yardım edémeyeceğim.

gelmek Bu gün sizlere gelémeyeceğim.

(Repeat drill (h) with other persons, singular and plural.)

29.12 Grammar Drills on abilitative plus $\{-(\acute{a},\acute{i})r\} + \{-(y)d\}$ and $\{-m\acute{a}(z)\} + \{-(y)d\}$:

a) Progressive Substitution Drill

Cue

Pattern

Acaba onunla dün akşam konuşabilir miydiniz?

kendisiyle Acaba kendisiyle dün akşam konuşabilir miydiniz?

bu sabah Acaba kendisiyle bu sabah konuşabilir miydiniz?

görüşmek Acaba kendisiyle bu sabah görüşebilir miydiniz?

onunla Acaba onunla bu sabah görüşebilir miydiniz?

dün akşam Acaba onunla dün akşam görüşebilir miydiniz?

konuşmak Acaba onunla dün akşam konuşabilir miydiniz?

b) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Yolu</u> bize tarif edebilirler miydi?
bunu	Bunu <u>bize</u> tarif edebilirler miydi?
size	Bunu size <u>tarif edebilirler</u> miydi?
bırakmak	Bunu size bırakabilirler miydi?
(o)	<u>Bunu</u> size bırakabilir miydi?
kitabı	Kitabı <u>size</u> bırakabilir miydi?
bize	Kitabı bize <u>bırakabilir</u> miydi?
tarif etmek	Kitabı bize tarif edebilir miydi?
(onlar)	<u>Kitabı</u> bize tarif edebilirler miydi?
yolu	Yolu bize tarif edebilirler miydi?

c) Progressive Substitution-Correlation Drill

Cue	Pattern
	Oraya <u>gidemez</u> miydim?
gelmek	Oraya <u>gelemez</u> miydin?
(siz)	<u>Oraya</u> gelemez miydiniz?
buraya	Buraya <u>gelemez</u> miydiniz?
bulmak	Burayı <u>bulamaz</u> mıydınız?
(biz)	<u>Burayı</u> bulamaz mıydık?
kitap	Kitabı <u>bulamaz</u> mıydık?
başlamak	Kitaba <u>başlayamaz</u> mıydık?
(onlar)	<u>Kitaba</u> başlayamazlar mıydı?
ders	Derse <u>başlayamazlar</u> mıydı?
öğrenmek	Dersi <u>öğrenemezler</u> miydi?
(ben)	<u>Dersi</u> öğrenemez miydim?
ora-	Orayı <u>öğrenemez</u> miydim?
gitmek	Oraya <u>gidemez</u> miydim?

d) Progressive Substitution Drill

Cue

Pattern

Dün akşam telefon edebilirdi.saat birde Saat birde telefon edebilirdi.

gelmek Saat birde gelebilirdi_.

(siz) Saat birde gelebilirdiniz.dün akşam Dün akşam gelebilirdiniz.

telefon etmek Dün akşam telefon edebilirdiniz.

(o) Dün akşam telefon edebilirdi.

e) Sample Sentence Drill (As needed, employ each sentence of this drill as the basis for a substitution drill like those above.)

Dün buraya gelebilir miydin?

Bu sabah Ankaraya götürebilir miydi?

Acaba o mektubu tercüme edebilir miydiniz?

Acaba onlara dün akşam uğrayabilir miydik?

Dün gece size gelemezdim. Burada değildim.

Hastaydı, gelmezdi.

Geçen hafta sizi ziyaret edemezdik.

O yazıyı tercüme edemezdiniz.

Postahane kapalıydı, mektubu gönderemezlerdi.

Beni evin önünde bekeyemez miydin?

Dün akşam onlarla gidemez miydi?

O gece sizinle sinemaya gidemezler miydi?

Mektubu dün gönderemez miydiniz?

29.13 Grammar Drills on Abilitative Forms + {-(y)sa} :

a) Simple Substitution Drill

Cue	Pattern
	Yarın Ankaraya gelebilirse, bana uğrasın.
otel	Yarın <u>otele</u> gelebilirse, bana uğrasın.
lokanta	Yarın <u>lokantaya</u> gelebilirse, bana uğrasın.
sinema	Yarın <u>sinemaya</u> gelebilirse, bana uğrasın.
elçilik	Yarın <u>elçiliğe</u> gelebilirse, bana uğrasın.
kütüphane	Yarın <u>kütüphaneye</u> gelebilirse, bana uğrasın.
postahane	Yarın <u>postahaneye</u> gelebilirse, bana uğrasın.
Ankara	Yarın Ankaraya gelebilirse, bana uğrasın.

b) Random Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bu gün <u>haber</u> alabilirsem, size telefon ederim.
mektup	Bu gün mektup alabilirsem, size telefon ederim.
(o)	<u>Bu gün</u> mektup alabilirse, size telefon eder.
yarın	Yarın mektup alabilirse_, size telefon eder_.
(biz)	Yarın mektup alabilirsek, size telefon ederiz.
(onlar)	<u>Yarın</u> mektup alabilirlerse, size telefon ederler.
bu akşam	Bu akşam mektup alabilirlerse, <u>size</u> telefon ederler.
bize	Bu akşam mektup alabilirlerse, bize telefon ederler.
(siz)	Bu akşam <u>mektup</u> alabilirsiniz, bize telefon edin.
randevu	Bu akşam randevu alabilirsiniz, bize telefon edin.
(o)	Bu akşam <u>randevu</u> alabilirse, bize telefon eder.
haber	<u>Bu akşam</u> haber alabilirse, bize telefon eder.
bu gün	Bu gün haber alabilirse, <u>bize</u> telefon eder.
size	Bu gün haber alabilirse_, size telefon eder_.
(ben)	Bu gün haber alabilirsem, size telefon ederim.

c) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Bu gün</u> evdeyse uğrayabilirim.
bu akşam	Bu akşam <u>evdeyse</u> uğrayabilirim.
kütüphane	Bu akşam kütüphanedeyse <u>uğrayabilirim</u> .
görmek	Bu akşam kütüphanedeyse <u>görebilirim</u> .
(sen)	<u>Bu akşam</u> kütüphanedeyse <u>görebilirsin</u> .
Öğleden sonra	Öğleden sonra <u>kütüphanedeyse</u> <u>görebilirsin</u> .
otel	Öğleden sonra oteldeyse <u>görebilirsin</u> .
konusmak	Öğleden sonra oteldeyse <u>konusabilirsin</u> .
(o)	<u>Öğleden sonra</u> oteldeyse <u>konusabilir</u> .
bu gece	Bu gece <u>oteldeyse</u> <u>konusabilir</u> .
lokanta	Bu gece lokantadaysa <u>konusabilir</u> .
bulmak	Bu gece lokantadaysa <u>bulabilir</u> .
(biz)	<u>Bu gece</u> lokantadaysa <u>bulabiliriz</u> .
bu sabah	Bu sabah <u>lokantadaysa</u> <u>bulabiliriz</u> .
daire	Bu sabah dairedeyse <u>bulabiliriz</u> .
çalışmak	Bu sabah dairedeyse <u>çalışabiliriz</u> .
(siz)	<u>Bu sabah</u> dairedeyse <u>çalışabilirsiniz</u> .
Öğleden evvel	Öğleden evvel <u>dairedeyse</u> <u>çalışabilirsiniz</u> .
elçilik	Öğleden evvel elçilikteyse <u>çalışabilirsiniz</u> .
vermek	Öğleden evvel elçilikteyse <u>verebilirsiniz</u> .
(onlar)	<u>Öğleden evvel</u> elçilikteyse <u>verebilirler</u> .
bu gün	Bu gün <u>elçilikteyse</u> <u>verebilirler</u> .
ev	Bu gün evdeyse <u>verebilirler</u> .
uğramak	Bu gün evdeyse <u>uğrayabilirler</u> .
(ben)	Bu gün evdeyse <u>uğrayabilirim</u> .

d) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Bu gün</u> evde olursam çalışabilirim.
bu akşam	Bu akşam <u>evde</u> olursam çalışabilirim.
kütüphane	Bu akşam kütüphanede olursam <u>çalışabilirim</u> .
okumak	Bu akşam kütüphanede olursam <u>okuyabilirim</u> .
(sen)	Bu akşam kütüphanede olursan okuyabilirsin.
bu sabah	Bu sabah <u>kütüphanede</u> olursan okuyabilirsin.
konsolosluk	Bu sabah konsoloslukta olursan <u>okuyabilirsin</u> .
görmek	Bu sabah konsoloslukta olursan <u>görebilirsin</u> .
(o)	<u>Bu sabah</u> konsoloslukta olursa görebilir.
Bu gece	Bu gece <u>konsoloslukta</u> olursa görebilir.
otel	Bu gece otelde olursa <u>görebilir</u> .
konuşmak	Bu gece otelde olursa <u>konuşabilir</u> .
(biz)	<u>Bu gece</u> otelde olursak konuşabiliriz.
Öğleden sonra	Öğleden sonra <u>otelde</u> olursak konuşabiliriz.
daire	Öğleden sonra dairede olursak <u>konuşabiliriz</u> .
bulmak	Öğleden sonra dairede olursak <u>bulabiliriz</u> .
(siz)	<u>Öğleden sonra</u> dairede olursanız bulabilirsiniz.
Öğleden evvel	Öğleden evvel <u>dairede</u> olursanız bulabilirsiniz.
elçilik	Öğleden evvel elçilikte olursanız <u>bulabilirsiniz</u> .
görüşmek	Öğleden evvel elçilikte olursanız <u>görüşebilirsiniz</u> .
(onlar)	<u>Öğleden evvel</u> elçilikte olurlarsa görüşebilirler.
bu gün	Bu gün <u>elçilikte</u> olurlarsa görüşebilirler.
ev	Bu gün evde olurlarsa <u>görüşebilirler</u> .
çalışmak	Bu gün evde olurlarsa <u>çalışabilirler</u> .
(ben)	Bu gün evde olursam çalışabilirim.

e) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Yarın</u> evde çalışamazsam, dinlenirim.
akşam	Akşam <u>evde</u> çalışamazsam, dinlenirim.
sefarethanede	Akşam sefarethanede çalışamazsam, dinlenirim.
(o)	Akşam sefarethanede çalışamazsa, <u>dinlenir</u> .
bize gel	<u>Akşam</u> sefarethanede çalışamazsa, bize gelir.
Öğleden sonra	Öğleden sonra <u>sefarethanede</u> çalışamazsa, bize gelir.
evde	Öğleden sonra evde çalışamazsa__, bize gelir__.
(onlar)	Öğleden sonra evde çalışamazlarsa, <u>bize gelirler</u> .
telefon et	<u>Öğleden sonra</u> evde çalışamazlarsa, telefon ederler.
yarın	Yarın <u>evde</u> çalışamazlarsa, telefon ederler.
kütüphanede	Yarın kütüphanede çalışamazlarsa, telefon ederler.
(siz)	Yarın kütüphanede çalışamazsanız, <u>telefon edersiniz</u> .
dinlen	Yarın kütüphanede çalışamazsanız, dinlenirsiniz.

f) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Dersini</u> anlayamazsa, bana sorsun.
söyleyeceğimi	Söyleyeceğimi anlayamazsa__, bana sorsun?
(sen)	Söyleyeceğimi anlayamazsan, <u>bana</u> sor.
arkadaşına	Söyleyeceğimi anlayamazsan, arkadaşına sor__.
{onlar}	<u>Söyleyeceğimi</u> anlayamazlarsa, arkadaşlarına sorsunlar.
derslerini	Derslerini anlıyamazlarsa, arkadaşlarına sorsunlar.
(o)	Dersini anlayamazsa, <u>arkadaşına</u> sorsun.
bana	Dersini anlayamazsa, bana sorsun.

29.14 Miscellaneous Grammar Drills with Abilitative Forms and {-(y)sa} :

Sample Sentence Drills (As required use each sentence as the pattern for a substitution drill.)

- a) Bu gün kütüphanedeyse onu görebilirim. 'If he's at the library today, I'll be able to see him.'
- Bu gece buradaysa onu görebiliriz.
- Sabahleyin evdeyse sizi görebilirler.
- b) Oraya gelebilirse, benimle konuşa- 'If I can come there, will you be able to talk with me?'
- bilir misiniz?
- Otele gidebilirse, bizimle konuşa-
bilecek mi?
- c) Oraya gelemeyen, seninle telefonla 'If you can't come there, can't he talk with you by phone?'
- konusamaz mı?
- Lokantaya gidemezlerse, onlarla
telefonla konuşamaz mısınız?
- d) Dün gece otele saat 11'de gelebildiyse, 'If he was able to come to the hotel by 11 o'clock last night, that's very good.'
- çok iyi.
- Dün akşam iyi okuyabildiysem, buna
çok memnunum.
- e) Geçen hafta satın alabildiyse, ben 'If he was able to buy [it] last week, I needn't buy [it].'
- almayayım.
- Dün yapabildilerse, biz yapmayalım.
- f) Okumadysa, nasıl anlatabilir? 'If he didn't read [it], how can he explain [it]?'
- Öğrenemedilerse, neyi yazabilirler?
- Çalışmadıysan, ne yapabilirsin?
- g) Anlayamadılarsa mı, sorsunlar? 'Is it in case they weren't able to understand that they are to ask?'
- Göremediyse mi, gitsin?

- h) Her gün saat 9'da gelebiliyorsa, 'If she can come at nine every day,
gelsin. have her come.'

Her hafta saat 10'da gelemiyorsa,
saat kaçta gelsin?

- i) Gelebilecekse, bize haber versin. 'If he's going to be able to come,
Gelemeyeceklerse, biz beklemeyelim. have him let [us] know.'

29.15 Review Drills: {-(y)mış} with Nouns. Sample Sentence Drills

- a) Ali dün evdeymiş.

Şimdi sizin sıranızmış.

Sinema buraya çok yakınmış.

O kitap çok pahalıymış.

Dün telefon eden Ahmetmiş.

Dün siz de oradaymışsınız.

O gün izinliyimişsiniz.

- b) var + {-(y)mış}

Çok iyi bir odacısı varmış.

Bu akşam Türkçe dersi varmış.

Dün ziyaretçileri varmış.

O tarafta iyi bir otel varmış.

Bu akşam randevusu varmış.

- c) yok + {-(y)mış}

Alinin odacısı yokmuş.

Kâfi benzini yokmuş.

Telefonunuz yokmuş.

Haberi yokmuş.

Sinemada yer yokmuş.

d) değil + {-(y)mış} + Personal Endings

Ali oradan memnun değilmiş.

Dün sinemada değilmişsiniz.

O kitap iyi değilmiş.

Bizim sıramız değilmiş.

Onlara yakın değilmişiz.

e) Pronouns + {-(y)mış} Sample Drill

benmişim	benimmiş	banaymış	bendeymiş
senmişsin	seninmiş	sanaymış	sendeymiş
oymuş	onunmuş	onaymış	ondaymış
bizmişiz	bizimmiş	bizeymiş	bizdeymiş
sizmişsiniz	sizinmiş	sizeymiş	sizdeymiş
onlarmış	onlarınmış	onlaraymış	onlardaymış

UNIT 30

30.0 Dialog: 'Learning About the Family'

Mete

kardeş

sibling (brother or sister)

Adnan, kaç kardeşin var?

Adnan, how many brothers and sisters do you have?

Adnan

âbla

older sister

yâni

that is, that means, I mean,
that is to say

kız

girl

kız kardeş

sister

ölmek

to die

İki. Ablam ve ağabeyim. Yani

Two. My older sister and my older brother. That is there are three of us ('we are three siblings'). We had another sister but she died.

Üç kardeşiz. Bir kız kardeşimiz

daha vardı, ama öldü.

Mete

rahmet

mercy, God's compassion; rain

eylemek

to perform, to do (used as
synonym for etmek in certain
formulae)

yaş

year of age

Allah rahmet eylesin. Kaç

May God be merciful. How old was she?

yaşındaydı?

Adnan

hasta olmak

to become sick

doktor

physician

kurtarmak

to save, to rescue

Küçüktü. Bir gün hasta oldu.

She was small. One day she got sick. The doctors couldn't diagnose the illness. They couldn't save the poor child.

Doktorlar hastalığı anlayamadılar.

Kurtaramadılar yavrucuğu.

Mete

başın[ız] sağ olsun

my sincere sympathy [as
condolence] ('may
your head be healthy')

Başınız sağ olsun. Çok üzüldüm.

My sincere condolences. I'm very sorry.

Adnan

eksik olmak

to be deficient

dost

friend, companion

Eksik olmayın. Dostlar sağ

Thank you. ('Be not deficient')
May [your] friends remain well.

olsun.

Mete

Kardeşlerinin en büyüğü hangisi,

Which (of your siblings) is older,
your sister or your brother?

ablan mı ağabeyin mi?

Adnan

şaşmak

to be amazed, bewildered; to
go astray

Ablam. Annemi görsen şaşarsın.

My sister. If you saw my mother
you'd be amazed.

Mete

Niçin?

Why?

Adnan

hâlâ

still

genç

young; youth

Halâ genç te ondan.

Because she's still young.
('[She's] still young (and) on
account of that.')

Mete

evlenmek

to get married

O halde genç yaşta evlenmiş olmalı.

In that case she must have married
young.

Adnan

görünmek

to appear

Tabii. Maşallah halâ genç görünüyor.

Of course. God be praised she still
looks young. You wouldn't suspect
she's the mother of four children.

Dört çocuk annesi demezsin.

Mete

sahi mi?

really?

Sahi mi?

Is that so?

Adnan

aynı / aynı

the same

büyükanne

grandmother

Hem annem aynı zamanda büyük-

At the same time, my mother is a
grandmother.

annedir de.

Mete

can

soul, heart (figuratively)

canım

my dear

Yok canım, nasıl olur?

Oh no, my friend ('my dear'), how
could that be?

Adnan

evli

married

sene

year

Tabii. Ablam evlidir. İki sene

Sure. My sister is married. Two
years ago she had a girl.

evvel bir kız1 oldu.

Metem

keşke

if only, would that

Keşke sen de evlenseydin!

If only you'd gotten married!

Adnan

İnşallah bir gün ben de

God willing I too will marry one
day.

evlenirim.

30.1 Questions on the Dialog and Related Questions.

1. Adnanın kardeşi var mı?
2. Kaç kardeşi varmış?
3. Kim evliymiş? Ağabeyi mi?
4. Hasta olan kim?
5. Kim ölmüş ve ne zaman ölmüş?
6. Doktorlar neden kurtaramamışlar?
7. Kardeşlerin en büyüğü kim?
8. Kimin dört çocuğu varmış?
9. Adnanın annesi nasıl duruyor?
10. Ağabeyisinin kızı var mıymış?
11. Sizin kaç kardeşiniz var?

Kardeşiniz varsa, şu sorulara cevap veriniz:

12. Kaç kardeşin var?
13. Kardeşiniz sizden büyük mü?

14. Kardeşiniz evli mi? Evliyse çocuğu var mı?

Kardeşiniz yoksa, şu sorulara cevap veriniz:

15. Kaç yaşındasınız?

16. Evli misiniz?

Evliyseniz, şu sorulara cevap veriniz:

17. Eşiniz kaç yaşında?

18. Çocuğunuz var mı? Varsa kaç yaşındalar?

Continue this exercise until you have learned the family composition and status of each member of the class.

30.2 Narrative Drill

New words:

cevap

answer

diye

saying (from demek)

Mete, Adnan beyin iki kardeşi daha olduğunu bilmiyordu. Annesi çok genç olmalıydı. Adnan 'Annem aynı zamanda büyükannedir' dediği zaman, Mete çok şaştı. Çünkü Adnanın ablasının iki sene evvel evlendiğini ve şimdi bir kızı olduğunu bilmiyordu. Adnan Mete'ye 'bir kız kardeşimiz daha vardı ama öldü' dediği zaman, tabii Mete çok üzüldü ve 'başınız sağ olsun' diye cevap verdi.

30.3 Vocabulary Drills:

a) yaş ('year of age') Sample Sentence Drill

Ablam benden dokuz yaş büyüktür.

My older sister is nine years older than I.

Kız kardeşim benden dört yaş küçük.

My sister is four years younger than I.

Benimle aynı yaşta.

He's the same age as I.

Kaç yaşında buraya geldiniz?

At what age did you come here?

Bir yaşına daha girdim.

I'm a year older [now]. ('I have entered upon another year of my life.')

Kaç yaşındasınız?

How old are you? ('In the how manyth year of [your] life are you?')

Genç yaşta çalışmalı.

One must work in ones youth.

b) yaşamak 'to live' Sample Sentence Drill

Halâ yaşıyor.

He's still living.

Çok yaşa!

Live long!

Yaşa ve öğren.

Live and learn.

c) yaşıt 'of the same age' Sample Sentence Drill

Adnan ve Mete yaşittir.

Adnan and Mete are the same age.

Biz hep yaşıtız.

We're all the same age.

Onlar yaşıtlar mı?

Are they the same age?

d) yaşayan 'who lives' Sample Sentence Drill

Çok yaşıyan, çok görür.

Who lives long sees much.

184 yaşına kadar yaşıyan adam duydum. I heard [of] a man who lived to the age of 184.

e) yaş 'wet, damp, fresh, green' Sample Sentence Drill

Yaş odun alma.

Don't get green firewood.

Odun yaşsa, alma.

If the wood is green, don't get it.

Ellerim yaş.

My hands are wet.

f) dost 'friend, companion' Sample Sentence Drill

Mete Adnan beyin dostudur.

Mete is Adnan's friend.

Amerikayla Türkiye dosttur.

America and Turkey are friends.

İyiğün dostu istemem.

I don't want a fair-weather friend.

g) dost 'lover, mistress' Sample Sentence Drill

Zeynebin dostu genç bir adamdır.

Zeynep's boyfriend is a young fellow.

Onun dostu yokmuş.

He doesn't have a mistress.

Kızın dostu Amerikadaymış.

The girl's lover is in America.

h) eksik 'deficient' Sample Sentence Drill

Affedersiniz, eksik para verdiniz.

Excuse me, you gave me too little change.

Parayı eksik verme.

Don't short-change [anyone].

Senden ne eksikliğim var?

What have you got that I haven't got?
('What deficiency have I compared
to you?')

Ne eksik?

What's missing?

Eksik olmayın.

Thank you. ('Be not deficient.')

Eksik olsun, yardım istemiyorum.

Skip it ('let it be missing'), I don't
want any help.

Yardımlın eksik olsun.

I can do without your help. ('May
your help be missing.')

30.4 Note: The 'Conditional Tense' with Suffix {-sá}

In 28.4 the enclitic {- (y)sa} was introduced as a form of 'imek' parallel to {- (y)dı}, {- (y)mış} and {- (y)ken}. This form added to a noun:

hastaysa

'if [he] is sick'

or to a participle:

giderse

'if [he] goes'

forms a conditional clause which commonly reports a conditional state or action which may very well be true - a 'real condition'. Thus the translation may, in appropriate context, be 'when' or 'since' rather than 'if':

Onu görürsen, lütfen ona hemen
geleceğimi söyle.

'If/when you see him, please tell him
I'm coming at once.'

Buraya geldiyse, hemen bulalım,
konuşalım.

'If/since he came here, let's find
[him] right away and talk.'

In contrast to this conditional enclitic construction, the verbal form with the suffix {-sá} added directly to the verb base forms a conditional predicate (clause) having the sense of an unreal or impossible condition.

Beni görse, şaşar.

'Were he to see me, he'd be amazed.'

This verbal form accepts the same set of personal endings as the past tense with suffix {-dı} and the enclitics {- (y)dı} and {- (y)sa}. With the verb yap the forms thus are:

yapsám 'if I do', 'if I were to do' yapsák 'if we do'

yapsán 'if you [sg.] do'

yapsanız 'if you do'

yapsá 'if he/she does'

yapsalár 'if they do'

This form and the past tense are the only verbal predicate forms in Turkish which do not admit, at least occasionally, of use in some syntactic position in the sentence other than predicate. All of the participles which we have seen (yapıyor, yapar, yapacak, yapmış) can be used as adjectives or nouns under some circumstances. This is not true of yaptı and yapsa, which we can call tenses of the verb to contrast them with the participles. These two tenses, thus, are always used as predicates. The past tense commonly occurs as the main predicate of a sentence, the conditional tense usually as a subordinate clause predicate. However, the conditional tense may also be used as the main or only predicate in a sentence, in which case it expresses a desire or wish on the part of the speaker that the situation expressed might be true. In this sense it frequently is accompanied by the word kéşke. Note this example from the dialogue:

Keşke sen de evlenseydin. 'Would that you too had married.'

This sentence illustrates also the use of the tense with suffix {-sá} followed by the past enclitic {-(y)dı}. In subordinate clauses this is a very common construction expressing a condition which might have obtained, and preceding a clause expressing the result which would have occurred has such been the case:

Geç kalsaydın, beni görmezdin. 'Had you been late you wouldn't have seen me.'

Hasta olsaydık, gelemezdik. 'Had we been ill, we wouldn't have been able to come.'

30.5 Grammar Drills on the Verbal Form with Suffix {-sá}.

30.5.1 The Conditional Tense as Main Predicate

a) Simple Substitution Drill

Cue

Pattern

Bu gün eye gitse de görse.

Would that he would go home today and see!

	Bu gün <u>eye</u> gitse de görse.
sinema	Bu gün <u>sinemaya</u> gitse de görse.
elçilik	Bu gün <u>elçiliğe</u> gitse de görse.
daire	Bu gün <u>daireye</u> gitse de görse.
siz	Bu gün size gitse de görse.

b) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Bu gün</u> evde otursam da dinlensem.
yarın	Yarın <u>evde</u> otursam da dinlensem.
kütüphane	Yarın kütüphanede <u>otursam</u> da dinlensem.
kalmak	Yarın kütüphanede kalsam da <u>dinlensem</u> .
çalışmak	Yarın kütüphanede kalsam da <u>çalışsam</u> .
(sen)	<u>Yarın</u> kütüphanede kalsan da çalışsan.
bu akşam	Bu akşam <u>kütüphanede</u> kalsan da çalışsan.
konsoloshane	Bu akşam konsoloshanede <u>kalsan</u> da çalışsan.
gitmek	Bu akşam konsoloshaneye gitsen de <u>çalışsan</u> .
okumak	Bu akşam konsoloshaneye gitsen de <u>okusan</u> .
(o)	<u>Bu akşam</u> konsoloshaneye gitse de okusa.
Öğleden sonra	Öğleden sonra <u>konsoloshaneye</u> gitse de okusa.
sınıf	Öğleden sonra sınıfa <u>gitse</u> de okusa.
gelmek	Öğleden sonra sınıfa gelse de <u>okusa</u> .
görmek	Öğleden sonra sınıfa gelse <u>de</u> görse.
(biz)	<u>Öğleden sonra</u> sınıfa gelsek de görsek.
bu sabah	Bu sabah <u>sınıfa</u> gelsek de görsek.
otel	Bu sabah otele <u>gelsek</u> de görsek.
uğramak	Bu sabah otele uğrasak da <u>görsek</u> .
konuşmak	Bu sabah otele uğrasak da <u>konuşsak</u> .
(siz)	<u>Bu sabah</u> otele uğrasanız da konuşsanız.
Öğleden evvel	Öğleden evvel <u>otele</u> uğrasanız da konuşsanız.

	Öğleden evvel <u>otele</u> uğrasanız da konuşsanız.
elçilik	Öğleden evvel elçiliğe <u>uğrasanız</u> da konuşsanız.
telefon et	Öğleden evvel elçiliğe telefon etseniz de <u>konusaniz</u> .
görüşmek	Öğleden evvel elçiliğe telefon etseniz de <u>görüşseniz</u> .
(onlar)	<u>Öğleden evvel</u> elçiliğe telefon etseler de görüşseler.
bu gün	Bu gün <u>elçiliğe</u> telefon etseler de görüşseler.
ev	Bu gün eve <u>telefon etseler</u> de görüşseler.
oturmak	Bu gün evde otursalar da <u>görüşseler</u> .
dinlenmek	Bu gün evde otursalar da <u>dinlenseler</u> .
(ben)	Bu gün evde otursam da dinlensem.

c) Random Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bari bu gün için bir <u>haber</u> alsam.
mektup	Bari bu gün için bir mektup <u>alsam</u> .
(sen)	Bari bu gün için bir <u>mektup</u> alsan.
kitap	Bari <u>bu gün</u> için bir kitap alsan.
yarın	Bari yarın için bir kitap <u>alsan</u> .
(o)	Bari yarın için bir <u>kitap</u> alsa.
randevu	Bari <u>yarın</u> için bir randevu alsa.
akşam	Bari akşam için bir randevu <u>alsa</u> .
(biz)	Bari akşam için bir <u>randevu</u> alsak.
söz	Bari <u>akşam</u> için bir söz alsak.
yarın sabah	Bari yarın sabah için bir söz <u>alsak</u> .
(onlar)	Bari <u>yarın sabah</u> için bir söz alsalar.
gelecek hafta	Bari gelecek hafta için bir <u>söz</u> alsalar.
haber	Bari gelecek hafta için bir haber <u>alsalar</u> .
(ben)	Bari <u>gelecek hafta</u> için bir haber alsam.
bu gün	Bari bu gün için bir haber alsam.

30.5.2 In Subordinate Clauses:

a) Substitution-Correlation Drill

Cue	Pattern
	Adnan bey bu akşam sinemaya gelse, görür.
(ben)	Bu akşam <u>sinemaya gelsem</u> , görürüm.
müsaade almak	Bu akşam müsaade <u>alsam</u> , görürüm.
(sen)	<u>Bu akşam</u> müsaade alsan, görürsün.
yarın	Yarın <u>müsaade alsan</u> , görürsün.
uğramak	Yarın uğrasan, görürsün.
(biz)	<u>Yarın</u> uğrasak, görürüz.
sabah	Sabah uğrasak, görürüz.
(siz)	Sabah uğrasanız, <u>görürsünüz</u> .
görür müsünüz?	<u>Sabah</u> uğrasanız, görür müsünüz?
bu gün	Bu gün uğrasanız, görür müsünüz?
(onlar)	Bu gün uğrasalar, görürler mi?
Adnan bey	Adnan bey <u>bu gün</u> uğrasa, görür mü?
bu akşam	Adnan bey bu akşam <u>uğrasa</u> , görür mü?
kütüphaneye gelmek	Adnan bey bu akşam <u>kütüphaneye</u> gelse, görür mü?
sinema	Adnan bey bu akşam sinemaya gelse, görür mü?
(Evet)	(Evet), Adnan bey bu akşam sinemaya gelse, görür.

30.5.3. The Negative Verb Base plus {-sâ}

a) Sample Sentence Drill

Şimdi okumasam, daha iyi olur.	It would be better if I didn't read now.
Bari çok erken uğramasa.	I hope at least he doesn't come too early.
Bu saattan sonra hareket etmese, bari.	At least let's hope he doesn't start this late ('after this hour').
Bu akşam sinemaya gitmesen, iyi olur.	It would be better if you didn't go to the movies this evening.

Bari, bu gece geç telefon
etmesen.

At least we'll hope you don't call late
this evening.

Şimdi anlatmasam, daha iyi.

It's better I not explain now.

Bu gün söylemesek.

How about not telling today.

Çocuklar erken kalkmasalar da,
uyusalar.

Let's hope the kids don't get up early
but get some sleep.

30.5.4 In Questions

a) Sample Sentence Drill

Mete'ye sorsam, tarif eder mi?

Were I to ask Mete would he explain?

Şimdi uğrasam mı, acaba?

I wonder, what if I drop in now?

Erken mi taşınsa iyi olur?

Would it be better if he were to move
early?

Hemen gitsen, görür müsün?

Would you see [him] if you went right
away?

Ona sorsak mı?

What if we were to ask him?

Babanızdan mı izin alsak?

What if we were to ask your dad for
permission?

Taksiyle gitseniz kaç dakika
sürer?

How many minutes would it take if you
went by cab?

Sinemaya gidip filimi görseler mi?

What about their going to the movies and
seeing that film?

Şimdi daireye uğramasam mı?

What if I didn't stop by the office now?

Erken onu görmesen, olmaz mı?

Would it not do if you didn't see her
early?

Bu gün kütüphaneye kitap getir-
mese mi?

How about his not bringing books to the
library today?

Bunu okumasak mı, acaba?

I wonder what if we didn't read this?

Acaba sormasanız mı, daha iyi?

I wonder if it'd be better if you didn't
ask.

30.5.5 {-sá} + {-(y)dı}

a) Simple Substitution Drill

Geçen hafta	mektubu	gönderseydi, alırdı.
	kitabı	
	parayı	
	adresi	
	tercüme-yi	
	kirayı	
	koltuğu	
	kontratı	
	kömürü	
	odunu	
	telgrafı	

Had he sent the letter last week, she would have gotten [it].

b) Simple Substitution Drill

Cue

Pattern

Bilseydi_, söylerdi.

'Had he known, he would have told.'

(ben) Bilseydim_, söylerdim.

(biz) Bilseydik_, söylerdik.

(sen) Bilseydin_, söylerdin.

(siz) Bilseydiniz_, söylerdiniz.

(onlar) Bilselerdi_, söylerlerdi.

(o) Bilseydi, söylerdi.

c) Transformation Drill (using the pattern sentences of drill (b) as cues, produce sentences with the first clause in the negative, the second in the interrogative.

Cue

Pattern

Bilseydi, söylerdi.

Bilmeseydi, söyler miydi? 'Had he not known, would he have told?

etc.

d) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Akşam</u> kütüphanede kalsaydım da çalışsaydım, keşke. (If only I'd stayed and work at the library in the evening.)
dün	Dün <u>kütüphanede</u> kalsaydım da çalışsaydım, keşke.
ev	Dün evde <u>kalsaydım</u> da çalışsaydım, keşke.
oturmak	Dün evde otursaydım da çalışsaydım, keşke.
okumak	Dün evde otursaydım da okusaydım, keşke.
(sen)	<u>Dün</u> evde otursaydın da okusaydın, keşke.
öğleden sonra	Öğleden sonra <u>evde</u> otursaydın da okusaydın, keşke.
sınıf ¹	Öğleden sonra sınıfta <u>otursaydın</u> da okusaydın, keşke.
gitmek	Öğleden sonra sınıfa gitseydin de <u>okusaydın</u> , keşke.
görüşmek	Öğleden sonra sınıfa gitseydin de görüşseydin, keşke.
(o)	<u>Öğleden sonra</u> sınıfa gitseydi de görüşseydi, keşke.
akşam	Akşam <u>sınıfa</u> gitseydi de görüşseydi, keşke.
kütüphane	Akşam kütüphaneye <u>gitseydi</u> de görüşseydi, keşke.
kalmak	Akşam kütüphanede kalsaydı da <u>görüşseydi</u> , keşke.
çalışmak	Akşam kütüphanede kalsaydı da çalışsaydı, keşke.
(ben)	Akşam kütüphanede kalsaydım da çalışsaydım, keşke.

e) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	<u>Saat onda</u> uğrayabilseydi, onunla konuşabilirdi. (Had he been able to drop by at ten, he would have been able to talk with him.)
akşam	Akşam <u>uğrayabilseydi</u> , onunla konuşabilirdi.
telefon etmek	Akşam telefon edebilseydi, <u>onunla</u> konuşabilirdi.
benimle	Akşam telefon edebilseydi, benimle <u>konuşabilirdi</u> .
görüşmek	Akşam telefon edebilseydi, benimle görüşebilirdi.

¹ sınıf - classroom, class

	Akşam telefon edebilseydi__, benimle görüşebilirdi__.
(sen)	<u>Akşam</u> telefon edebilseydin, benimle görüşebilirdin.
dün	Dün <u>telefon</u> edebilseydin, benimle görüşebilirdin.
gelmek	Dün gelebilseydin, <u>benimle</u> görüşebilirdin.
bizimle	Dün gelebilseydin, bizimle <u>görüş</u> ebilirdin.
gitmek	Dün gelebilseydin, bizimle gidebilirdin.
(siz)	<u>Dün</u> gelebilseydiniz, bizimle gidebilirdiniz.
saat onda	Saat onda <u>gele</u> bilseydiniz, bizimle gidebilirdiniz.
uğramak	Saat onda uğrayabilseydiniz, <u>bizimle</u> gidebilirdiniz.
onunla	Saat onda uğrayabilseydiniz, onunla <u>gide</u> bilirdiniz.
konusmak	Saat onda uğrayabilseydiniz, onunla konuşabilirdiniz.
(o)	Saat onda uğrayabilseydi, onunla konuşabilirdi.

f) Simple Substitution-Correlation Drill

Cue	Pattern
	Kitabı olmasaydı, dersini çalışamazdı. (Had he not had a book, he wouldn't have been able to study his lesson.)
(benim)	Kitabım olmasaydı, dersimi çalışamazdım.
(senin)	Kitabın olmasaydı, dersini çalışamazdın.
(bizim)	Kitabımız olmasaydı, dersimizi çalışamazdık
(sizin)	Kitabınız olmasaydı, dersinizi çalışamazdınız.
(onların)	Kitapları olmasaydı, derslerini çalışamazlardı.
(onun)	Kitapları olmasaydı, derslerini çalışamazdı.
(sizin)	Kitaplarınız olmasaydı, derslerinizi çalışamazdınız.
(bizim)	Kitaplarımız olmasaydı, derslerimizi çalışamazdık.
(senin)	Kitapların olmasaydı, derslerini çalışamazdın.
(benim)	Kitaplarım olmasaydı, derslerimi çalışamazdım.

g) Progressive Substitution-Correlation Drill

Cue	Pattern
	Kütüphaneye gidemeseydi, dersini çalışamaz mıydı?
	(Had he not been able to go to the library, would he not have been able to study his lesson?)
sınıf	Sınıfa <u>gidemeseydi</u> , dersini çalışamaz mıydı?
kalmak	Sınıfta kalamasaydı, dersini <u>çalışamaz</u> mıydı?
okumak	Sınıfta kalamasaydı_, dersini okuyamaz mıydı_?
(sen)	<u>Sınıfta</u> kalamasaydın, dersini okuyamaz mıydın?
ev	Evde <u>kalamasaydın</u> , dersini okuyamaz mıydın?
gelmek	Eve gelemeseydin, <u>dersini</u> okuyamaz mıydın?
kitap	Eve gelemeseydin, kitabını <u>okuyamaz</u> mıydın?
almak	Eve gelemeseydin, kitabını alamaz mıydın?
(biz)	<u>Eve</u> gelemeseydik, kitabımızı alamaz mıydık?
kütüphane	Kütüphaneye <u>gelemeseydik</u> , kitabımızı alamaz mıydık?
gitmek	Kütüphaneye gidemeseydik, kitabımızı alamaz mıydık?
ders	Kütüphaneye gidemeseydik, dersimizi <u>alamaz</u> mıydık?
çalışmak	Kütüphaneye gidemeseydik, dersimizi çalışamaz mıydık?
(o)	Kütüphaneye gidemeseydi, dersini çalışamaz mıydı?

30.6 Note: The 'Necessitative' Participle with Suffix: {-málí}

There remains a single participle which has not yet been illustrated in dialog sentences. It is fairly simple both in its formation and in its usage. Its introduction at this point will enable us to summarize Turkish main predicate formation. Examples of this usage are:

Oraya gitmelisiniz. 'You must go there./ You have to go there.'

Bu kitabı okumalıyım. 'I should have read this book.'

In form this participle resembles the verbal noun with suffix {-má} plus the suffix {-lí}. It is possible to conceive of the necessity of doing something

as arising from being characterized by the performance of the action. This line of thought is perhaps analogous to the English relation between having something to do and having to do something. The translation have to is frequently appropriate for this suffix. In any case, regardless of the origin of this bi-syllabic suffix, its present function is as a participle, commonly restricted to use as a predicate, indicating the necessity of doing the action denoted by the verb. It is somewhat stronger in its constraint upon the actor to perform the action than is the phrase with the verbal noun with suffix {-má} plus possessed suffix plus the word lâzım. Compare:

Oraya gitmeniz lâzım. 'You should go there.'

Oraya gitmelisiniz. 'You must go there.'

but, of course, as in the comparison of should, ought to, need to, have to and must in English, the shades of meaning of these expressions will be influenced by the context. Thus it is perfectly possible to say gitmem lâzım either with or without intention to go, and the same applies to gitmeliyim, though, in general, the latter would be less likely if the intention to go is not present.

See the drills below for further examples of this suffix.

30.7 Drills on the Participle with Suffix {-mâlı}

a) Simple Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Bu gün <u>Ankaraya</u> gitmeli.	'He has to go to Ankara today.'
nereye	Bu gün <u>nereye</u> gitmeli.	
elçiliğe	Bu gün <u>elçiliğe</u> gitmeli.	
kime	Bu gün <u>kime</u> gitmeli?	
onlara	Bu gün <u>onlara</u> gitmeli.	
niçin?	Bu gün <u>niçin</u> gitmeli?	

b) Multiple Substitution Drills

Saat yedide	orada	olmalı	.
Ne zaman	burada		?
Bu akşam	bizde		
Saat beşte	evde		

Bunu	ona	sormalıyım	.
Neyi	Aliye		?
Onu	babama	sormalıyım	
Bunu	kime	sormalıyım	

Oraya	gitmelisiniz.
Onlara da	
Saat altıda	
Ankaraya da	

Saat altıda	evde	olmalıyız	.
Saat üçte	istasyonda	olmalıyız	?
Ne zaman	orada	olmalıyız	
Saat kaçta	hazır	olmalıyız	

Bunu	Aliye	sormalılar	.
Onu	bize	sormalılar	?
Adresi	kime	sormalılar	
Bunu	ona	sormalılar	

c) Progressive Substitution Drill

Cue

Pattern

Yarın Manisaya gitmeliyim.'Tomorrow I must go to
Manisa.'

bu gün

Bu gün Manisaya gitmeliyim.

elçilik

Bu gün elçiliğe gitmeliyim.

uğramak

Bu gün elçiliğe uğramalıyım.

(sen)

Bu gün elçiliğe uğramalısın.

	<u>Bu gün</u> elçiliğe uğramalısın.
bu akşam	Bu akşam <u>elçiliğe</u> uğramalısın.
annen	Bu akşam annene <u>uğramalısın</u> .
yardım etmek	Bu akşam annene yardım etmelis <u>in</u> .
(o)	<u>Bu akşam</u> annene yardım etmeli.
şimdi	Şimdi <u>annene</u> yardım etmeli.
onlara	Şimdi onlara <u>yardım etmeli</u> .
vermek	Şimdi onlara vermeli <u>.</u>
(biz)	<u>Şimdi</u> onlara vermeliyiz.
Öğleden evvel	Öğleden evvel <u>onlara</u> vermeliyiz.
haber	Öğleden evvel haber <u>vermeliyiz</u> .
göndermek	Öğleden evvel haber <u>göndermeliyiz</u> .
(siz)	<u>Öğleden evvel</u> haber göndermelisiniz.
derhal	Derhal <u>haber</u> göndermelisiniz.
elçi	Derhal elçi <u>göndermelisiniz</u> .
görmek	Derhal elçiyi <u>görmelisiniz</u> .
(onlar)	<u>Derhal</u> elçiyi görmeliler.
yarın sabah	Yarın sabah <u>elçiyi</u> görmeliler.
doktor	Yarın sabah doktoru <u>görmeliler</u> .
ziyaret etmek	Yarın sabah doktoru ziyaret etmeliler <u>.</u>
(biz)	<u>Yarın sabah</u> doktoru ziyaret etmeliyiz.
yarın	Yarın <u>doktoru</u> ziyaret etmeliyiz.
Manisa	Yarın Manisayı <u>ziyaret etmeliyiz</u> .
gitmek	Yarın Manisaya gitmeliyiz <u>.</u>
(ben)	Yarın Manisaya gitmeliyim.

d) Random Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Bu gün <u>elçilikte</u> çalışmalıyım.	'I have to work at the Embassy today.'
kütüphane	Bu gün kütüphanede çalışmalıyım.	
(sen)	<u>Bu gün</u> kütüphanede çalışmalısın.	
yarın	Yarın kütüphanede çalışmalısın.	
(o)	Yarın <u>kütüphanede</u> çalışmalı.	
ev	<u>Yarın</u> evde çalışmalı.	
bu akşam	Bu akşam evde çalışmalı.	
(biz)	Bu akşam <u>evde</u> çalışmaliyiz.	
konsolosluk	<u>Bu akşam</u> konsoloslukta çalışmaliyiz.	
Öğleden sonra	Öğleden sonra konsoloslukta çalışmaliyiz.	
(siz)	Öğleden sonra konsoloslukta çalışmalısınız.	
görmek	<u>Öğleden sonra</u> konsoloslukta görmelisiniz.	
bu gün	Bu gün konsoloslukta görmelisiniz.	
(onlar)	Bu gün <u>konsoloslukta</u> görmeliler.	
elçilik	Bu gün elçilikte <u>görmeliler</u> .	
çalışmak	Bu gün elçilikte çalışmalılar.	
(ben)	Bu gün elçilikte çalışmalıyım.	

e) Random Substitution-Correlation Drill

Cue	Pattern	
	<u>Mete bey</u> bu gün eve gidip babasından müsaade almalı.	
	'Mr. Mete has to go home today and get permission from his dad.'	
(ben)	Bu gün eve gidip <u>babamdan</u> müsaade almalıyım.	
anne	Bu gün eve gidip annemden <u>müsaade</u> almalıyım.	
izin	Bu gün eve gidip annemden izin almalıyım.	
(sen)	<u>Bu gün</u> eve gidip annenden izin almalısın.	

	<u>Bu gün</u> eve gidip annenden izin almalısın.
yarın	Yarın <u>eve</u> gidip annenden izin almalısın.
Ankara	Yarın Ankaraya gidip <u>annenden</u> izin almalısın.
elçi	Yarın <u>Ankaraya</u> gidip elçiden izin almalısın.
elçilik	Yarın elçiliğe gidip elçiden izin almalısın.
(biz)	Yarın elçiliğe gidip <u>elçiden</u> izin almalıyız.
konsolos	Yarın elçiliğe gidip konsolostan izin almalıyız.
(siz)	<u>Yarın</u> elçiliğe gidip konsolostan izin almalısınız.
bu sabah	Bu sabah <u>elçiliğe</u> gidip konsolostan izin almalısınız.
konsoloshane	Bu sabah konsoloshaneye gidip konsolostan izin almalısınız.
(onlar)	Bu sabah <u>konsoloshaneye</u> gidip konsolostan izin almalılar.
İstanbul	Bu sabah <u>İstanbula</u> gidip konsolostan izin almalılar.
Mete bey	Mete bey bu sabah <u>İstanbula</u> gidip <u>konsolostan</u> izin almalı.
babası	Mete bey bu sabah <u>İstanbula</u> gidip babasından <u>izin</u> almalı.
müsaade	Mete bey bu sabah <u>İstanbula</u> gidip babasından müsaade almalı.
ev	Mete bey <u>bu sabah</u> eve gidip babasından müsaade almalı.
bu gün	Mete bey bu gün eve gidip babasından müsaade almalı.

f) Simple Substitution Drills

Burada	beklemeliydi
Evde	
İstasyonda	
Kapının önünde	
Sizi nerede	

Bunu	babama	söylemeliydim.
Geleceğimi	size	
Gelmeyeceğimi	onlara	
Telefon edeceğinizi	ağabeyime	

Oraya	gitmemeliydim.
Yalnız	
Geç	

Ona müsaade	etmemeliydiniz.
Geç telefon	
Çok acele	

Ona	mani olmamalıydık.
Size	

Geç	kalmamalıydılar.
Orada çok	

Gelmeyeceğinizi	söylemeliydiniz.
Vermeyeceğinizi	
Saat sekizde geleceğinizi	
Alinin de orada olacağını	
Bana da	

Saat altıda orada olacağımızı	bildirmeliydik.
Trenle geleceğimizi	
Bunu ona	
Geç kalacağımızı	

Size müsaade	etmeliydiler.
Size telefon	
Kahvaltı	
Biraz acele	
Onu ziyaret	

Bunu ona	söylememeli.
Ona bugün	

Oraya yalnız	gitmemeliyim.
Erken	
Onu ziyaret	

Ona müsaade	etmemelisiniz.
Saat beşte telefon	
Bu kadar acele	

Burada	beklememeliyiz.
Onu	

Geç	kalmamalılar.
Orada çok	

Bunu ona	söylememeliydi.
Gideceğimi	

g) Transformation Drill (positive to negative)

Example:

Cue

Yarın akşam sinemaya gitmeli.

Drill:

Pattern

Yarın akşam sinemaya gitmemeli.

Cue

Şimdi iki saat okumalı.

Her gün sekiz saat çalışmalısın.

Derhal eve gitmelisiniz.

Hemen elçiliğe gitmeliyim.

Bu gün anneme uğramalıyız.

Sabah kütüphaneye gitmeliler.

Bu kitabı derhal okumalı.

Her gün ders çalışmalısınız.

Her zaman çok yemelisin.

Adnan beyi ziyaret etmeliler.

Onlara yardım etmeliyiz.

Pattern

Şimdi iki saat okumamalı.

Her gün sekiz saat çalışmamalısın.

Derhal eve gitmemelisiniz.

Hemen elçiliğe gitmemeliyim.

Bu gün anneme uğramamalıyız.

Sabah kütüphaneye gitmemeliler.

Bu kitabı derhal okumamalı.

Her gün ders çalışmamalısınız.

Her zaman çok yememelisin.

Adnan beyi ziyaret etmemeliler.

Onlara yardım etmemeliyiz.

h) Using all the sentences of drill (g) (both cue sentences and pattern sentences) as cues produce sentences with the enclitic suffix {-(y)mış}. For example:

Şimdi iki saat okumalıymış

Şimdi iki saat okumamalıymış.

Her gün sekiz saat çalışmalıymış

Her gün sekiz saat çalışmamalıymışsın.

sın. etc.

i) Using all the sentences of drill (g) as cue sentences, produce sentences with the enclitic suffix {-(y)dı}. For example:

Şimdi iki saat okumalıydı.

etc.

j) Progressive Substitution Drill:

Cue	Pattern	
	<u>Bunu</u> size söylemeli mi?	Should he tell you this?
haberi	Haberi <u>size</u> söylemeli mi?	
bize	Haberi bize <u>söylemeli</u> mi?	
vermek	Haberi bize vermeli__ mi?	
(onlar)	<u>Haberi</u> bize vermeliler mi?	
kitap	Kitabı <u>bize</u> vermeliler mi?	
(size)	Kitabı size <u>vermeliler</u> mi?	
okumak	Kitabı size okumalı <u>lar</u> mı?	
(biz)	<u>Kitabı</u> size okumalı mıyız?	
adres	Adresi <u>size</u> okumalı mıyız?	
şoför	Adresi şoföre <u>okumalı</u> mıyız?	
vermek	Adresi şoföre vermeli miy <u>iz</u> ?	
(ben)	<u>Adresi</u> şoföre vermeli miyim?	
bunu	Bunu <u>şoföre</u> vermeli miyim?	
(size)	Bunu size <u>vermeli</u> miyim?	
söylemek	Bunu size söylemeli miy <u>im</u> ?	
(o)	Bunu size söylemeli mi?	

- k) Repeat Drill (j) above using the negative stem of the verbs. For example:

Cue

Pattern

Bunu size söylememeli mi?

haber

Haberi size söylememeli mi?

etc.

- l) Repeat Drills (j) and (k) above using the enclitic suffix $\{-(y)dı\}$ following the predicates. For example:

Cue

Pattern 1 (j)

Pattern 2 (k)

Bunu size söylemeli miydi?

Bunu size söylememeli miydi?

haber

Haberi size söylemeli miydi?

Haberi size söylememeli miydi?

etc.

- m) Repeat Drills (j) and (k) above using the enclitic suffix $\{-(y)mış\}$ following the predicates. For example:

Cue

Pattern 1 (j)

Pattern 2 (k)

Bunu size söylemeli miymiş?

Bunu size söylememeli miymiş?

haber

Haberi size söylemeli miymiş?

Haberi size söylememeli miymiş?

etc.

- n) Additional Drill Patterns (As required construct drills similar to (j), (k), (l), (m) above, with the following sentences:

Bunu Adnana sormalı mı?

Mektubu elçi beye okumalı mısın?

Ev alacağımı anneme söylemeli miyim?

Akşam saat sekizde yemek yemeli miyiz?

Yarına kadar dersinizi öğrenmeli misiniz?

Size yardım etmeliler mi?

- o) As necessary construct similar drills with the following sentences containing question words:

Ne zaman evde olmalı?

Neyi söylemelisin?

Kime, neyi sormalıyım?

Bunu kime göndermeliyim?

Ne zaman orada olmalıyız?

Saat kaçta istasyonda hazır olmalıyız?

Kime soracağınızı bilmeli misiniz?

Nereye telefon etmeliler?

Kimden sizin adresinizi sormalıyım?

30.8 Note: Time Telling

The telling of time in Turkish must be considered along two dimensions:

1. Whether the time of action is being announced (It's ten o'clock. It was three fifteen.) or a time is being set for an action before or after the main time of the sentence (We went at four thirty, we'll be ready at seven o'clock .

2. Whether the time being discussed is/was before or after the hour or half hour.

a) Announcing the Time:

Saat kaç?

'What time is it?'

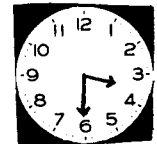
Saat iki.

'It's two o'clock.'

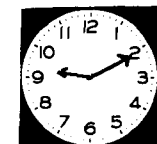
Saat üç buçuk.

'It's half past three.'

(Saat) dokuzu on geçiyor.

'It's ten after nine.'

Saat yarım.*

'It's twelve thirty.'
('It's half [hour]. ')

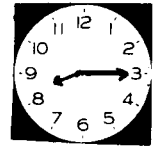
(Saat) bir buçuğu beş geçiyor.

'It's one thirty-five.'
('It's five past one thirty. ')

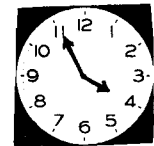
(Saat) sekizi çeyrek geçiyor.

'It's quarter past eight.'

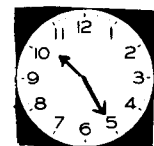
(Saat) dörde beş var.

'It's five to four.'

(Saat) on buçuğa beş var.

'It's ten twenty-five.'
('It's five minutes to ten thirty. ')

Note that the reference points are the hour and the half hour. When the time is after the hour or half hour the verb geçmek 'to pass' is used with the {-iyor} suffix and the hour or half hour has the {-(y)ı} specific direct object suffix. When the time is before the hour or half hour the word var is used and the hour or half hour has the {-(y)a} goal relational suffix.

Generally the half hour point of reference is used only when the time is within ten minutes of that point.

On bir buçuğa sekiz var.

('It's eight [minutes] to eleven thirty. ')

*Yarım is a new word. It means 'half' when there is no whole number preceding. For example contrast: yarım saat 'half an hour' with bir buçuk saat 'an hour and a half.' This word is derived from yarmak 'to split.' Note that 12:00 (noon or midnight) is considered the zero point for counting time, hence 12:30 is 'one half' i.e. saat yarım.

Beş buçuğu on geçiyor.

It's twenty to six.

or: Altiya yirmi var.

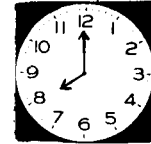

When the announced time is not the present time, the past enclitic $\{-(y)d\}$ or the potential participle of the verb olmak are used:

Saat kaçtı?

'What time was it?'

Saat sekizdi.

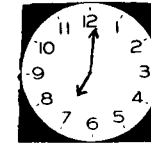

Saat kaç olacak?

'What time will it be?'

Saat yedi olacak.

'It will be seven o'clock.'

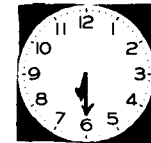

Saat altı buçuktu.

'It was six thirty.'

Saat altı buçuk olacak.

'It will be six thirty.'

Saat üçe çeyrek vardı.'

'It was quarter to three.'

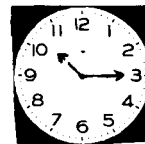
Saat üçe çeyrek olacak.

'It will be quarter to three.'

Saat onu çeyrek geçiyordu.

'It was quarter past ten.'

The construction with olacak is not normally used for future prediction of specific times like 10:15 since it is all in the future anyway. Normally a construction like Saat onu geçmiş olacak 'It will be after ten.' is sufficient to predict that it will be past ten.

Saat sekiz buçuğa beş vardı.

'It was 8:25.'

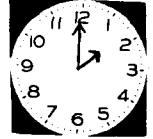
b) Setting a Time:

Ne zaman gelecekler/geldiler?

'When will/did they come?'

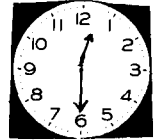
(Saat) ikide gelecekler/
geldiler.

'They will come/came at
two o'clock.'

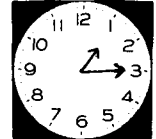
(Saat) yarım da gelecekler/
geldiler.

'They will come/came at
twelve thirty.'

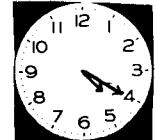
Saat biri çeyrek geçe gelecekler/
geldiler.

'They will come/came at
one fifteen.'

Saat dördü yirmi geçe gelecekler/
geldiler.

'They will come/came
at four twenty.'

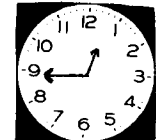

or: Saat dört buçuğa on kala
gelecekler/geldiler.

'They will come/came
at ten [minutes] to
four thirty.'

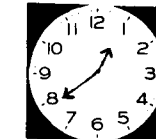
Saat bire on beş kala gelecekler/
geldiler.

'They will come/came at
a quarter to one.'

Saat bire yirmi kala gelecekler/
geldiler.

'They will come/came
at twenty to one.'

or: Saat yarım on geçe gelecekler/
geldiler.

('They will come/came at
ten past twelve thirty.')

Note that in setting a time at the hour or half hour, the point of time is suffixed with the locative relational suffix {-dâ}.

In setting a time after the hour or half hour the form geçe 'passing' is used and the point of time has the $\{-(y)\acute{i}\}$ specific direct object suffix.

In setting a time before the hour or half hour the verb kalmak 'to remain' occurs in the form kala and the point of time has the $\{-(y)\acute{a}\}$ goal relational suffix.

The following chart summarizes time telling:

	At the point	Before the point	After the point.
Announcing the time.	Saat beş. 'It's five o'clock.'	Saat beşe çeyrek var. 'It's quarter to five.'	Saat beşi on geçiyor. 'It's ten after five.'
	Saat altı buçuktu. 'It was six thirty.'	Saat altı buçuğa yedi vardı. ('It was seven [minutes] to six thirty.')	Saat altı buçuğu üç geçiyordu. (It was three [minutes] past six thirty.'
Setting a time.	Saat dörtte. 'At four o'clock.'	Saat dörde altı kala. 'At six to four.'	Saat dördü on sekiz geçe. 'At four eighteen.'
	Saat yarımda. 'At twelve thirty.'	Saat yarıma beş kala. ('At five [minutes] to twelve thirty.')	Saat yarım bir geçe. ('At one [minute] past twelve thirty.')

Turks make frequent use of the 24 - hour system, especially in formal invitations. Thus a party may be announced for 'Saat yirmi' (8 P.M.) or 'Saat on altı buçuk' (4:30 P.M.). The Turkish military, like the U. S., uses this system exclusively.

In time-tables, radio and movie schedules and the like the 24 hour system is used and the times are announced simply by reading the digits in groups for hour and minutes. For example the plane from Diyarbakır to Van leaves the former city at '1510', read 'on beş, on.' In schedules published in Turkey the hour and minutes are often separated by a period: 15.10. When setting a time by such a schedule the locative relational suffix is added to the time: Uçak on beş onda kalkar.

30.9 Drills on Time Telling.

a) Using a clock face with moveable hands or a blackboard, display various times and make sentences about them in answer to the following questions:

1. Saat kaç?
2. Saat kaçtı?
3. Tren saat kaçta geldi?
4. Saat kaçta gelecekler?

b) From the following time table describe various trips around Turkey in terms of the departure and arrival times of planes. Use the numbers as printed on the table. Then repeat, translating the numbers into the common way of telling time: i.e. for 1510 say 'öğleden sonra saat üçü on geç.''

c) Continue to use time telling daily in class and outside by announcing and discussing all class breaks, schedule changes, special appointments, etc. in Turkish.

5030

STANBUL-İZMİR-ANKARA-ADANA-VAN

TK - Turkish Airlines — VC - Vickers Viscount; F7 - Fokker Friendship; D3 - Douglas DC-3

5030

[illegible]

GLOSSARY

abla	older sister	30
acaba	[I] wonder	6
acele	hurry, rush; quick, hasty	19
acel� acele	in a hurry	19
acele etmek	to hurry	25
a�mak	to open	7
açabilmek	to be able to open	7
ad /at/	name	4
adam	man	20
Adnan	personal name	29
adres	address	13
af	pardon	5
�ffetmek	to forgive	5
a�a	aga (a title of respect)	28
a��bey	elder brother	28
a�ır	heavy; serious; slow	19
Ahmet	personal name	8
aile	family	29
ak�am	evening	2
Ali	personal name	16
Allah	God	3
Allahaismarladık	goodbye	3
almak	to get, buy, receive	8
almanca	German (language)	20.1
altı	six	3
altmış	sixty	5
�ama	but	8

TURKISH

Ameríka	America	13
Ameríkali	(an) American	13
Amerikán	American (N)	11
Ánkara	Ankara	5
Ankara Palás	hotel name	5
anlamak	to understand	7
ánne	mother	27
Ar	proper name of theater	28
aramak	to look for, to search	22
arkadaş	friend	17
asker	soldier	15
Atatürk	personal name	26
ay	moon, month	29
aydán aya	monthly, month to month	29
aydın	bright	1
aynı/ayni	the same	30
ayrı	other, apart, separated isolated	29
áyrıca	separately, in addition, besides	29
az	little (amount), few	8
bíraz	a little, a bit	8
baba	father	19
bakmak	to look at	18
bakalım	how about	18
bakan	one who looks after	24
bárl	how about, why not, at least, might as well	20
baş	head, top	5
başınız sağ olsun	expression of condolence	30

BASIC COURSE

başlamak	to begin	4
başka	(an) other, different	24
bekçi	watchman	24
beklemek	to await; to expect; wait for	14
beklemé solonu	waiting room	22
bélki	perhaps, possibly	11
ben	I	1
benzin	gasoline	8
benzinci	gasoline seller, gas station	8
beraber	together	25
beri	since, this side [of]	24
beş	five	3
bey	Mr. (title)	8
béyefendi	sir	18
beyaz	white	13
bilmek	to know	12
bıldirmek	to inform	21
bin	thousand	6.6
bina	building	6
bir	one, a/an	3
bır çok	a lot of, many	17
biri/birisi	someone, somebody, one	21
bitmek	to end, to finish	10
bırakmak	to leave, drop off, allow	10
borç	debt	13
böyle	thus, like this	21
bu	this	6
búra	here	6

TURKISH

burada	(at) here	8
buçuk	and a half	28
bulmak	to find	2
bulvar	boulevard	26
buyurmak	to do [one] the honor	2
Bülent	personal name	18
büyük	big, adult, grown up	6
büyükanne	grandmother	30
cadde	avenue	26
can	soul, heart	30
canım	my dear	
cevap	answer	30.2
çağırma	to call, to send for, to invite	12
çalışmak	to work, to study, to work on	10
çay	tea	16
çekmek	to pull, etc.	20.4
çeyrek	quarter	30.8
çıkma	to come out, to come up, to go out, to go up	21
çocuk	child	21
çok	very	9
çünkü	because	26
daire	office, circle	22
daha	more	26
dakika/dakka	minute	8
defa	time, occasion	27
bir defa	once	27
değil	not equivalent, [is not]	8

BASIC COURSE

demek	to say	4
démin	just now, a moment ago	19
dérhal	at once, immediately	19
ders	lesson	4
diplomat	diplomat	15
dinlenmek	to rest	17
diye see <u>demek</u>	saying	30.2
doğru (A)	straight, correct	5
doğrusu	truly	5
(B)	toward	22
doktor	physician	30
doksan	ninety	6.6.
dokuz	nine	3
dolmak	to fill up (of itself)	11
dolmuş	jitney, share cab	11
doldurmak	to fill (something)	9
dost	friend, companion	30
dönmek	to turn, return	6
dört	four	3
durmak	to stop; to stay; to stand	15
duymak	to hear; to feel, to sense	19
dün	yesterday	19
düşünmek	to think, to think of	20
ee	well....., so....	20
eféndi	(title usually accorded servant or menial)	24
efendim	'my master', sir, madame	1
eğer	if	28.4
eksik	deficient	30
eksik olmak	to be deficient	30

TURKISH

elçi	ambassador	11
elçilik	embassy	11
elli	fifty	6.6
en	most	27.5
épey	quite a lot	29.2
épeydir	it's a long time	29
erken	early	26
eski	old, ancient	19
eskiden	formerly	19
estâğfurullah	don't mention it	5
eş	mate, peer, husband, wife	21
etmek	to do, perform	1
ev	house	26
evlenmek	to get married	30
evli	married	30
evet	yes	30
evlât	daughter or son child	27
evvel	ago, before	17
évvelâ	first of all, at first	17
eylemek	= etmek (formulae)	30
fâkat	but	14
fırsat	opportunity	25
filim/film	film, movie	28
Fransızca	French (language)	20.1
gangister	gangster	28
gâyet	extremely	16
gece	night	3
gecelik	nightgown	24.3

BASIC COURSE

gecikmek	to be late, delayed	14
geçmek	to pass	16
geç	late	22
geçen	past	24
gelmek	to come	2
genç	young, youth	30
getirmek	to bring	24.5
gezmek	to go about, to stroll, to sightsee	29
né gezer!	not likely! fat chance!	29
girmek	to enter	24.1
gitmek	to go	6
göndermek	to send	12
görmek	to see	9
göre	according to	13
görünmek	to appear, to seem	30
görüşmek	to discuss; talk, see one another	9
götürmek	to lead, conduct, take	12
gülmek	to laugh	3
gülé güle	goodbye	3
gün	day	1
güzel	beautiful, lovely, fine	29
haber	news, information	14
habér vermek	to inform	14
hafta	week	24
hal	state, condition	12
hérhalde	probably, in any case; I think	12
hálâ	still	30

TURKISH

hámdolsun	Thank goodness	18
hángi	which?	5
hanım	lady	27
hanımefendi	honored lady, madame	27
hareket	movement, behavior, departure	19
hariciyeci	foreign service office, diploma, diplomat	15
Hasan	personal name	20
hasta	sick; patient	19
hastá olmak	to get sick	30
hava	air, weather	24.10
hatır	sake, well being, feeling	20
háy hay	all right	13
háyır	no	7
hémen	just, right	26
nep	all, always	24
her	every	8
hiç	not at all, never, ever	17
hoş	pleasant	2
hoşcă kalın	'stay happy', so long, bye-bye	25
ısıtmak	to heat	29
ısmarlamak	to order, place an order	3
iade etmek	to return, give back	26
iç	inside	24
içeri	interior, inner	14
içerde	inside	14
için	for, on account of	19
içmek	to drink	16
(sığára) içmek	to smoke	23

BASIC COURSE

ihtiyaç	need	11
iki	two, 2	3
ile/ {-(y)la}	with, by (means of), and	17
ilk	first	6
İngiliz	English (people)	10
İngilizce	English (language)	10
İngiltere	England	10
inşallah	God willing	15
isim (ism-)	name	4
İspanyólca	Spanish (language)	20.1
İstánbul/ Istanbul	place name	18.5
istasyon	station	19
istemek	to want, to ask for	11
işitmek	to hear	19
işte	here's, there's	18
iyi	good, well	1
iyilik	goodness	18
izin	leave, permission	24
izinli	on leave	24
İzmir	place name	18.5
kaç	how many	5
kadar	amount	7
Kadıköy	place name	18.5
kâfi	enough	13
kâğıt	paper	21.1
kahvaltı	breakfast	16
kahvaltí etmek	to breakfast	16
kahve	coffee; coffee house	16
kalmak	to remain	17

TURKISH

kalem	pencil, pen	7
kalkmak	to arise; to depart	15
kalorifer	radiator, central heat	29
kapamak	to close	7
kapı	door	
kapıcı	doorman	14
kardeş	sibling	30
karı	wife	21
karışık	confused, mixed, complicated	24
karşı	opposite, facing, across	21
karşılamak	to confront, to meet, to welcome	21
kâtip	clerk	11
keskin	sharp, (also personal name)	28
kéşke	if only, would that ----	30
kırk	forty	6.6
kıymet	value, worth	20
kıymetli	valuable, worthy	20
kız	girl	30
kız kardeş	sister	30
kibrit	match	23
kim	who	14
kira	rent	29
kirayla oturmak	to rent, to live in a rented place	29
kitap	book	7
koca	husband	21
kók kömürü	coke	29
kokteyl	cocktail party, cocktail	18.1
kolay	easy	24.6

BASIC COURSE

koltuk	armchair	27
konsolos	consul	11
konsolosluk	consulate	11
konsoloshane	consulate	11
kontrat	lease, contract	29
konusmak	to speak	10
kömür	charcoal, coal	29
köşe	corner	5
kóvboy	cowboy	28
kurtarmak	to save, to rescue	30
kusur	shortcoming, defect	24
kuşet	couchette	17
kutlamak	to celebrate	27
küçük	small	24
kütüphane	library	26
lâzım	necessary	25
lîra	lira	5
litre	liter	9
lokánta	restaurant	5.1
lûtfen	please	4
mani	hindrance	25
mani olmak	to hinder	25
mâsa	table	10
mâşallah	God be praised	29
mektup	letter	22
memnun	pleased, glad, happy	9
memnún olmak	to be pleased	17
memnún kalmak		
memmuniyet	satisfaction, pleasure	15

TURKISH

merak	concern, anxiety, curiosity	13
merák etmek	to be concerned, curious	13
merdiven	stairs, ladder	13
mérhaba	hello!	2
mersi	thanks	13
meslek	profession	15
meşgûl	busy	18
Mete	personal name	29
milyar	billion	6.6
milyon	million	6.6
muhabbâk	for sure	20.4
mutlu	fortunate, lucky	4
mûsaade	permission	15
mûsaadé etmek	to permit	23
müşerref	honored	18
nâsıl	how?	1
ne	what?	4
neden	why? from what cause	21.4
né gezer!	not likely! fat chance	29
né olacak /nólucak/	what will come of it	23
nérede	(at) where?	5
néredeyse	almost, about to ----	28
nîçin	why? for what?	19
niye	why? to what end?	21.4
Nejat	personal name	19
o	he, she, it, that	7
oda	room	24
odacı	janitor	24

BASIC COURSE

odun	firewood	29
okumak	to read	10
olmak	be, become	9
on	ten	3
oo	oh!	2
óra-	there	8
Orhan	personal name	26
orta	middle, medium	5
otel	hotel	5
otuz	thirty	6.6
oturmak	to sit down, to reside	15
oynamak	to play	28
öğle	noon	29.6
öğrenmek	to learn	10
ölmek	to die	30
ön	front	11
öyle	thus	18
pahalı	expensive	5
para	money	16.5
párdon	excuse (me)	4
pek	very	4
péki, pékiyi	OK, very good	4
peşin	in advance; former, first; ready (money)	29
posta	mail	6
postahane, postane	postoffice	6
rahat	comfort, comfortable	3
rahatlık	comfort	3

TURKISH

rahatsız	ill, uncomfortable	18
rahatsız etmek	to disturb	18
rahmet	mercy, God's compassion; rain	30
rakam	figure, number	6.6
randevu	appointment	14
rica	request	23
rica etmek	to request	23
saat	watch, clock, meter; hour	13
sabah	morning	16
sabahleyin	in the morning	16
sabahlık	housecoat	24.3
sağ	right (hand)	5
sağ	alive; living	18
sağlık	health, well being	18
sahi	really	30
sahife (see sayfa)		
salon	lounge, salon	22
bekleme salonu	waiting room	22
satın almak	to buy	29
sayfa	page	29
seans	showing, performance	28
sefaret/sefarethane	embassy	11
sefir	ambassador	11
sekiz	eight	3
seksen	eighty	6.6
selâm	greeting	18
selâm vermek	to greet, to salute	19
sene	year	30

BASIC COURSE

sevmek	to like, to love	23
seyahat	trip	16
sıra	turn, order, row, pupil's desk	4
sigára	cigarette	23
simit	pretzel like roll	16
sinéma	movies	28
Sívas	place name	18.5
siz	your (plural), you (sg. polite)	1
sol	left	6
son	end, the last	17
sónra	after, afterward, at last	17
sormak	to ask	20
soy	family, race (ancestors)	4
sóyadı	family name	4
söylemek	to say, to tell	19
söz	word	25
söz vermek	to give ones word	25
sürmek	to spread, to take [time]; to last; to drive	8
şaşmak	to be amazed, bewildered; to go astray	30
şeker	sugar	23
şeref	honor	29
şey	thing	11
şimdi	now	7
şimdilik	the time being	7
şoför	driver	13
şöyle	thus, in that fashion	27

TURKISH

şu	that (there)	13
şuracık	a little way off, just there	26
tâbi	of course	8
tabii	natural, naturally	8
tabla	tray	23
sigára tablası	ash tray	23
takdim	introduction	17
takdim etmek	to introduce	17
táksi	taxi	11
táksimetre	taxi meter	18.6
tam	complete, exact	9
tanılmak	to know; to recognize	15
tanışmak	to get acquainted	15
tanıştırmak	to introduce	15
taraf	side	5
tarif	description	8
taríf etmek	to describe	8
taşımak	to move, to carry	29
taşınmak	to move, to change residence	29
taze	fresh	16
tehir	delay	22
tehirli	delayed	22
tekrar	(a) repetition	4
tekrarlamak	to repeat	7
telefon	telephone	12
telefon etmek	to phone	12
telgraf	telegram	19
telgráf çekmek	to telegraph	20.4

BASIC COURSE

temiz	clean	23
temizlemek	to clean	23
teneffüs	break, recess, breathing	10
tercüme	translation	4
tesadüf	coincidence, chance	26
tesadüf etmek	to chance upon	26
teşekkür	(a) thanking	1
tevekkeli değil	[it is] not surprising	19
tip	type	28
ton	ton	29
tren	train	21
tuhaf	strange, peculiar	20
tutmak	to hold, to catch, to amount to, to hire, to rent	12
Türk	Turk, Turkish	10
Türkçe	Turkish (language), as a Turk	10
ucuz	inexpensive	5
uğramak	to call, to drop in, to stop at	26
umum	public, general (noun)	8
umumî	general, public (adjective)	8
umumiyetle	generally, ordinarily	8
uyku	sleep	24.1
uyumak	to sleep	24
uzak	far	8
uzun	long	24
üç	three	3
üzmek	to disturb, to worry	20
üzülmek	to be concerned, to be worried	20
vagon	car	16

TURKISH

vagon restoran	dining car	16
vallahi	really, truly	18
var	existent (there is)	6
varlık	existence, wealth	24.3
ve	and	13
vermek	to give	3
ya!	Oh? So?	22
yabancı	stranger, foreigner	23
yakın	near, close	26
yalnız	only, just, except that	16
yani	that is, that means, I mean, that is to say	30
yapmak	to make; to do	10
yardım	help, aid	11
yardım etmek	to help	11
yarım	half	30.8
yârın	tomorrow	9
yaş	year of age	30
yaşamak	to live	30.2
yaş	wet damp, green, fresh	30.2
yatak	bed	17
yataklı	sleeping car	
yavru	offspring	27
yazmak	to write	22
yazı	a writing	22
yazıhane	office, study	22
yazık	to bad! a pity	20
yemek	to eat	16
yedi	seven	3

BASIC COURSE

yer	place, space, ground floor	22
yetmek	to suffice	
yetmiş	seventy	6.6
yıl	year	27
yılbaşı	new years	27
yirmi	twenty	6.6
yok	non-existent, there isn't	12
yol	road, way	8
yorgun	tired	17
yürümek	to walk	26
yüz	hundred; face	6.6
yüzbaşı	captain	15
zahmet	trouble	12
zaman	time	8
zan	supposition, opinion	22
zannetmek	to think, to suppose	22
zarar	harm, loss	23
zararı yok	it's OK, No matter	23
zâten	anyway	8
zevce	wife	21
zevç	husband	21
Zeynep	personal name	28
zor	difficult	25.3

Final Copy Typed by Betty Painter